MICA LIBRĂRIE
DE PE SENA
NINA GEORGE
blue
MOON

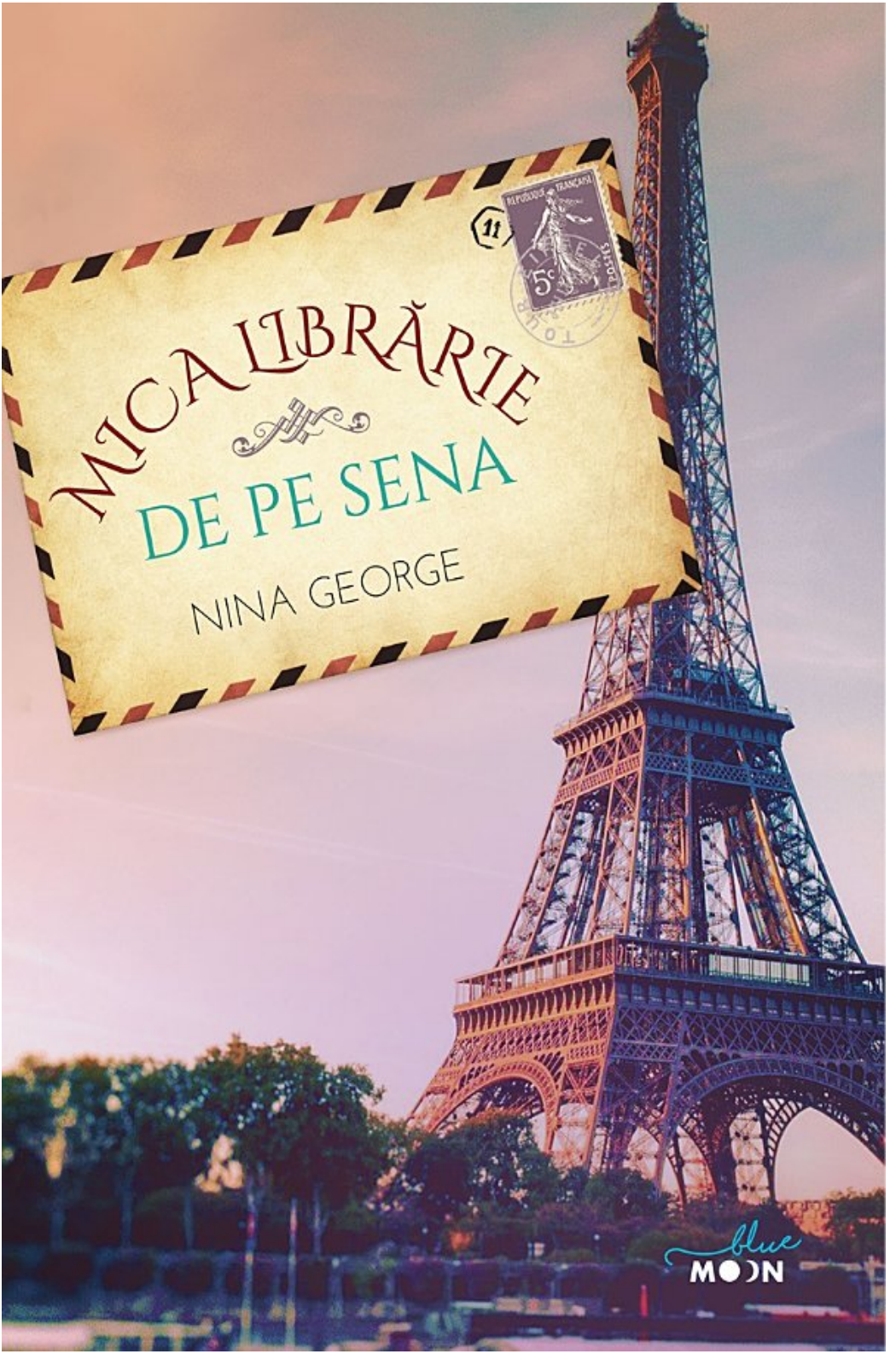
MICA LIBRĂRIE
DE PE SENA
NINA GEORGE
blue
MOON

Capitolul 1
Capitolul 2
Capitolul 3
Capitolul 4
Capitolul 5
Capitolul 6
Capitolul 7
Capitolul 8
Capitolul 9
Capitolul 10
Capitolul 11
Capitolul 12
Capitolul 13
Capitolul 14
Capitolul 15
Capitolul 16
Capitolul 17
Capitolul 18
Capitolul 19
Capitolul 20
Capitolul 21
Capitolul 22
Capitolul 23
Capitolul 24

Capitolul 25
Capitolul 26
Capitolul 27
Capitolul 28
Capitolul 29
Capitolul 30
Capitolul 31
Capitolul 32
Capitolul 33
Capitolul 34
Capitolul 35
Capitolul 36

Capitolul 37
Capitolul 38
Capitolul 39
Capitolul 40
Capitolul 41
Capitolul 42
Capitolul 43
Capitolul 44
Epilog
Mulțumiri

MICA LIBRĂRIE DE PE SENA

NINA GEORGE

Traducere din limba germană și note
MIRUNA BOLOCAN

LITERA®
București
2019

Das Lavendelzimmer
Nina George
Copyright © 2013 Nina George
Toate drepturile rezervate
Ediție publicată pentru prima dată
de Droemer Knaur, München, Germania

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
email: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Mica librărie de pe Sena
Nina George

Copyright © 2019 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactori: Monica Grecu, Mihaela Serea
Copertă: Alexandra Baciu
Tehnoredactare și prepress: Bogdan Coscaru

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României George, Nina
Mica librărie de pe Sena / Nina George; trad. din lb. germană: Miruna Bolocan –
București: Litera, 2019

ISBN 978-606-33-4310-0

ISBN EPUB 978-606-33-5755-8

I. Bolocan, Miruna (trad.)

821.111

Dedic acest roman tatălui meu,
Joachim Albert Wolfgang George,
numit Jo cel Mare.
20 martie 1938, Sawade/Eichwaldau –
4 aprilie 2011, Hamelin

Papa,
odată cu tine a murit unicul om care a citit tot ce am scris vreodată, de când am învățat să scriu. Îmi vei lipsi mereu. Te văd în fiecare lumină a serii și în fiecare val al tuturor mărilor. M-ai părăsit în mijlocul propoziției.

Nina George,
ianuarie 2013

Dedicată celor plecați dintre noi.
.....
Și acelora care încă îi mai iubesc.

Capitolul 1

Cum naiba de m-am lăsat convins?

Cele două generălese din casa de la numărul 27 – Madame Bernard, proprietara, și Madame Rosalette, portăreasa –, îl prinseseră ca într-o menghină pe Monsieur Perdu între locuințele lor, așezate față în față, la parter.

– Le P. ăla și-a tratat foarte rău soția.

– Îngrozitor. Ca molia care se așază pe un văl de mireasă.

– Nici nu poți să-i condamni pe unii, când te uiți la soțiile lor. Mașini de făcut cuburi de gheață înțolite în Chanel. Dar bărbații? Niște monștri cu toții.

– Doamnele mele, nu știu ce...

– A, nu e vorba despre dumneavoastră, Monsieur Perdu! Dumneavoastră sunteți precum cașmirul printre stofele din care sunt croiți ceilalți bărbați.

– În orice caz, vom primi o chiriașă nouă. La etajul patru, la dumneavoastră adică.

– Dar doamna nu mai are nimic în afară de iluzii destrămate. Are nevoie de orice i se poate oferi.

– Și aici interveniți dumneavoastră, Monsieur. Dați-i ce puteți. Orice donație este binevenită.

– Bineînțeles. Aș putea, probabil, o carte bună...

– Ei bine, ne gândeam mai degrabă la ceva mai practic. La o masă, de exemplu. Doamna nu are...

– Nimic, da, am înțeles.

Librarul nu știa însă ce-ar putea fi mai practic decât o carte. Dar promise să-i doneze noii chiriașe o masă. Chiar mai avea una.

Monsieur Perdu își băgă cravata între nasturii de sus ai cămășii albe, călcate energic, și își suflecă cu grijă mânecile. Spre interior, pliu peste pliu, până la cot. Fixa cu privirea peretele din hol, plin cu cărți. În spatele bibliotecii se afla o cameră pe care nu o mai deschisese de douăzeci și unu de ani.

Douăzeci și unu de ani, și de veri, și de dimineți de întâi ianuarie.

Dar în camera aceea se găsea masa.

A respirat, a pipăit orbește cărțile din bibliotecă și a apucat „1984“ de Orwell. Nu s-a dezmembrat. Nici nu l-a mușcat de mână, ca o pisică rănită.

A scos următorul roman, apoi încă două, și-a băgat ambele mâini pe raft și a apucat rânduri întregi de cărți pe care le-a așezat în grămezi pe lângă el.

Din teancuri au ieșit copaci. Turnuri. Munți vrăjiți. A privit ultima carte pe care o avea în mână: „Când orologiul a bătut de 13 ori“. O poveste despre o călătorie în timp.

Dacă ar fi crezut în semne, acesta ar fi fost cu siguranță un semn.

A lovit cu pumnii sub rafturi, ca să le scoată din locurile unde erau prinse. Apoi s-a dat un pas în spate.

Așa. Acum a început să se ivească, din spatele zidului din cuvinte. Ușa către camera în care...

Aș putea să cumpăr pur și simplu o masă.

Monsieur Perdu și-a trecut mâna peste gură. Da. Să șteargă cărțile de praf, să le așeze din nou la locul lor, să uite de ușă. Să cumpere o masă, să facă totul mai departe așa, simplu, ca în ultimele două decenii. În douăzeci de ani ar împlini șaptezeci și de atunci înainte s-ar descurca cu restul, poate ar muri totuși, mai devreme.

Lașul.

Și-a încleștat pe clanță pumnul care îi tremura.

Încet, bărbatul cel înalt a deschis ușa. A împins-o ușor spre interior, și-a îngustat ochii și...

Doar lumina lunii și aerul uscat. A inspirat, a cercetat, dar n-a găsit nimic.

*Mirosul lui *** dispăruse.*

Monsieur Perdu devenise, în douăzeci și una de veri, expert în a o ocoli pe *** în gânduri, așa cum era priceput în a ocoli canalele din carosabil cu capacele desfăcute.

În gând, o numea mai ales *** . Ca pe o pauză în curgerea gândurilor lui, ca pe spațiul alb din imaginile trecutului, ca pe întunericul din mijlocul sentimentelor. Se pricepea să iscodească goluri de tot felul.

Monsieur Perdu se uită în jur. Cât de liniștită părea să fie camera! Și palidă, în ciuda tapetului albastru de nuanța lavandei. Anii din spatele ușii zăvorâte storseseră culoarea din pereți.

Pe hol erau puține obiecte care să facă umbră în lumina din tavan. Un scaun de bistro. O masă de bucătărie. O vază cu levănțică, furată cu peste douăzeci de ani în urmă de pe câmpia din Valensole. Și un bărbat de cincizeci de ani, care se așeza acum pe un scaun, înconjurându-se cu brațele.

Acolo în față fuseseră mai demult perdele. Dincolo, tablouri, flori și cărți, un motan pe nume Castor, care dormea pe divan. Existaseră lumânări și șoapte, pahare cu vin roșu și muzică. Umbre dansând pe perete, una înaltă, alta extraordinar de frumoasă. Existase dragoste în această cameră.

Acum nu mai sunt decât eu.

Și-a strâns pumnii și i-a apăsat pe ochii care îl usturau.

Monsieur Perdu a înghițit în sec o dată și încă o dată, ca să-și oprească lacrimile. Gâtul i se încordase prea tare și nu mai putea respira, iar spinarea părea să-i mocnească de arșiță și de durere.

Când a putut înghiți din nou fără să simtă vreo durere, Monsieur Perdu s-a ridicat și a deschis fereastra batantă. Din curtea din spate veneau tot felul de mirosuri.

Ierburile aromatice din grădina cea mică a lui Goldenberg. Parfum de rozmarin și cimbru, amestecat cu uleiurile de masaj ale lui Che, podologul orb și „îmblânzitorul de picioare". Printre ele, o aromă de clătite, care se amesteca cu damful iute de carne la grătar de la mâncărurile africane ale lui Kofi. Și, peste toate, plutea mirosul Parisului în iunie, miros de flori de tei și de așteptare.

Dar Monsieur Perdu nu a permis acestor arome să-l atingă. S-a împotrivit din răsputeri vrăjii lor. Devenise specialist în a ignora tot ce i-ar fi putut provoca vreun sentiment de dor. Aromele. Melodiile. Frumusețea lucrurilor.

Din cămara de lângă bucătăria rudimentară a luat apă și un săpun verde și a început să curețe masa de lemn.

A îndepărtat din minte imaginea estompată a lui însuși, stând la această masă, dar nu singur, ci cu ***.

Spăla și freca, ignorând întrebarea persistentă, și anume ce s-ar presupune că ar putea să facă el acum că deschisese ușa camerei în care își îngropase toată dragostea, propriile visuri și propriul trecut.

Amintirile sunt ca lupii. Nu poți să le închizi în cușcă și să speri că o să te lase în pace.

Monsieur Perdu a dus masa îngustă spre ușă, a împins-o printre rafturile cu cărți, pe lângă munții magici de hârtie, până la palier și, mai departe, la locuința de vizavi.

Când a vrut să ciocănească, un sunet trist i-a ajuns la urechi.

Un oftat sufocat, care părea să vină din spatele unei perne.

Cineva plângea după ușa de culoare verde.

O femeie. Și plângea ca și cum nu și-ar fi dorit s-o audă nimeni.

Capitolul 2

– Era soția lui Știm-noi-cine, Monsieur Le P.

Perdu habar n-avea, pentru că nu citea foile de scandal din Paris. Madame Catherine Le P. – Știm-noi-cine, venise târziu într-o seară de joi de la agenția soțului său, artist, unde se ocupa de relații publice. Cheia ei nu se mai potrivea în broască, iar pe casa scării era o valiză, peste care se găseau actele de divorț. Soțul ei se mutase la o adresă necunoscută, luând cu sine mobila veche și o nevastă nouă.

Catherine, în curând fosta soție a lui Le-Porc-împuțit, nu mai avea nimic în afară de hainele cu care venise când se căsătoriseră. Înțelesese că fusese prea naivă să creadă că iubirea de odinioară îi va garanta că va fi tratată cumsecade după despărțire și să presupună că își cunoștea atât de bine soțul încât să nu o mai poată surprinde cu nimic.

– O greșeală prea răspândită, declamase Madame Bernard, proprietăreasa, între două fumuri trase din pipă. Îți cunoști soțul cu adevărat abia atunci când te părăsește.

Monsieur Perdu nu avusese ocazia s-o zărească încă pe femeia care fusese expulzată cu atâta răceală din propria ei viață.

Trăgea cu urechea la plânsul ei în singurătate, pe care încerca să-l înăbușe, probabil cu mâinile sau cu un șervet de bucătărie. Oare să-și facă simțită prezența și s-o facă să se rușineze? A luat decizia să aducă mai întâi vaza și scaunul.

A făcut mai multe drumuri pe vârfuri între locuința lui și a ei. Știa precis că această casă veche și mândră îi trăda orice mișcare, știa care podele scârțâiau, care pereți erau refăcuți și subțiri și ce găuri ascunse din zid acționau ca niște difuzoare.

Când se apleca peste puzzle-ul de optsprezece mii de piese care reprezenta harta lumii și era singurul obiect dintr-o cameră altfel goală, sunetele pe care le scoteau ceilalți locatari în viața lor de zi cu zi i se transmiteau prin țesătura casei.

Cum se mai certau cei din familia Goldenberg (El: „Nu poți și tu...? De ce ești...? Nu am...?“ Ea: „ Mereu trebuie să... Niciodată nu faci... Vreau să...“). Îi cunoștea pe amândoi de când erau proaspăt căsătoriți. Pe atunci râdeau unul cu celălalt mai des. Apoi au venit copiii, iar părinții s-au îndepărtat ca niște întinderi de uscat pe ocean.

Asculta cum scaunul electric cu rotile al Clarei Violette se rostogolea peste marginile covorului, peste dușumele și praguri de ușă. Își aminti că odinioară o văzuse pe pianistă dansând veselă.

Îi auzea pe Che și pe tânărul Kofi gătind. Che amesteca îndelung în oale. Bărbatul fusese dintotdeauna orb, dar spunea că vedea lumea bazându-se pe mirosurile și ecourile lăsate în urmă de oameni cu propriile lor sentimente și gânduri. Che putea să spună, după miros, dacă într-o încăpere se făcuse dragoste, se trăise sau avusese loc o ceartă.

Perdu asculta în fiecare duminică cum Madame Bomme și clubul văduvelor chicoteau ca niște fetișcane citind cărțile porcoase pe care chiar el le procurase fără să știe acriturile lor de rude.

Casa de la numărul 27 de pe Rue Montagnard era o mare de semne de viață, care lovea cu valurile țărmurile insulei tăcute a lui Perdu.

De mai bine de douăzeci de ani tot asculta. Își cunoștea vecinii așa de bine, încât uneori se și minuna cât de puține lucruri știau ei despre el (nu că ar fi avut ceva împotriva acestei stări de fapt). Nici măcar nu bănuiau că el nu avea nimic amenajat în afară de pat, scaun și o bară de agățat haine. Nu avea nici un bibelou, nici o muzică, nici un tablou, nici o fotografie, nu avea canapea cu fotolii sau veselă (în afară de cea necesară pentru o persoană). Alesese de bunăvoie această simplitate. Cele două camere în care locuia încă erau așa de goale, încât se auzea ecoul

când tușea. În living se găsea doar puzzle-ul uriaș cu harta, așezat pe podea. În dormitor avea un pat, scândura de călcat, o veioză și un suport mobil pentru haine, unde se găseau trei seturi identice de îmbrăcăminte: pantaloni gri, cămașă albă, un pulover maro cu anchior. În bucătărie se găseau o cafetieră, o cutie cu cafea și un dulap cu alimente. Ordonate alfabetic. Poate că era mai bine că nu vedea nimeni toate acestea.

Și totuși, nutrea o afecțiune ciudată pentru locuitorii casei de la numărul 27. În mod inexplicabil, se simțea mai bine dacă știa că lor le merge bine. Și încerca să contribuie cumva la asta, fără a ieși prea mult în evidență. Cărțile îl ajutau în acest scop. Altfel, el se mișca permanent în plan secund, o siluetă mică făcând parte din peisaj, în timp ce în prim plan se desfășura viața.

Doar chiriașul cel nou de la etajul al treilea, Maximilian Jordan, nu-l lăsa în pace pe Monsieur Perdu. Jordan purta niște dopuri speciale pentru urechi, cu căști peste ele, și în zilele reci, o căciulă de lână. Un scriitor tânăr, devenit peste noapte celebru cu prima sa operă și care de atunci evita fanii care voiau foarte tare să se mute la el. Jordan își dezvoltase un interes deosebit pentru Monsieur Perdu.

Pe când Perdu aranja scaunul în fața ușii de la intrare și vaza pe masa din bucătărie, plânsul a încetat. În locul acestuia a auzit trosnind o scândură, pe care cineva încerca să pășească fără s-o facă să scârțâie. S-a uitat prin ochiul de geam mat al ușii verzi. Apoi a ciocănit de două ori cu grijă.

De ușă s-a apropiat un chip. Un contur oval imprecis și luminos.

– Da? a șoptit ovalul.

– Am un scaun și o masă pentru dumneavoastră.

Ovalul n-a mai spus nimic.

Trebuie să vorbesc delicat cu ea. A plâns atât de mult, încât probabil este extenuată și o să se spargă în bucăți dacă vorbesc prea tare.

– Și o vază. Pentru flori. Niște flori roșii, de exemplu, ar arăta foarte frumos pe masa albă.

Și-a apropiat obrazul, aproape lipindu-l de geam, și a șoptit:

– Pot să vă dau și o carte.

Lumina din casa scării s-a stins.

– Ce carte? a întrebat în șoaptă ovalul.

– Una care să vă aline.

– Dar trebuie să mai plâng. Altfel mă înec. Înțelegeți asta?

– Bineînțeles. Uneori înoți printre lacrimile neplânse și te scufunzi, dacă le ții în tine. Ș*i eu mă aflu acum pe fundul unei astfel de mări.* Atunci, vă aduc o carte care să vă facă să plângeți.

– Când?

– Mâine. Îmi promiteți însă că, până atunci, o să mâncați și o să beți câte ceva, înainte să plângeți mai departe?

Nu știa de ce spusese asta. Poate că ușa dintre ei era de vină. Vizorul se aburise din cauza respirației ei.

– Da, a spus ea. Da!

Când lumina din casa scării s-a aprins din nou, ovalul s-a retras.

Monsieur Perdu și-a lipit un moment palma pe vizor, unde tocmai fusese fața ei.

Și dacă ar mai avea nevoie de ceva, de vreo comodă, de un curățător de cartofi, o să le cumpăr și pe urmă o să-i spun că le aveam deja.

S-a îndreptat spre locuința sa goală și a tras zăvorul. Ușa spre camera din spatele bibliotecii stătea încă deschisă. Cu cât se uita mai mult înăuntru, cu atât mai mult i se părea că vara anului 1992 răsărea din podea. Pisica sărea de pe divan cu lăbuțele ei albe, catifelate, întinzându-se. Soarele mângâia un spate gol, acesta se răsucea devenind chiar ***. Ea i-a zâmbit lui Monsieur Perdu, s-a ridicat din poziția în care citea și s-a îndreptat goală, cu o carte în mână spre el.

– Ești gata în sfârșit? a întrebat ***.
Monsieur Perdu a trântit ușa.
– *Nu*.

Capitolul 3

– Nu, a spus Monsieur Perdu și în dimineața următoare. Mai bine, nu vă vând această carte.

Cu delicatețe i-a luat clientei *Noaptea* din mână. Dintre toate romanele de pe vasul lui cu cărți – vasul ancorat la cheiul Senei pe care îl numise *Farmacia literară* –, ea alesese tocmai bestsellerul lui Maximilian „Max" Jordan, purtătorul de căști de la etajul al treilea din Rue Montagnard.

Acum clienta îl privea surprinsă pe librar.

– Dar de ce nu?

– Max Jordan nu vi se potrivește.

– Max Jordan nu mi se potrivește?

– Întocmai. Nu este genul dumneavoastră.

– Genul meu. Aha. Pardon, trebuie totuși să vă atrag atenția că eu am venit pe vasul dumneavoastră în căutarea unei cărți și nu a unui soț, *mon cher* Monsieur.

– Cu tot respectul, ceea ce citiți este de departe mai important pe termen lung decât ce bărbat luați în căsătorie, *ma chère* Madame.

Ea l-a privit printre gene.

– Dați-mi cartea, luați-mi banii și putem să zicem amândoi că am avut o zi frumoasă.

– *Este* o zi frumoasă, mâine va începe vara, dar nu veți primi această carte. Nu de la mine. Îmi permiteți să vă prezint altele?

– Adică să-mi băgați pe gât vreun clasic învechit, pe care din lene nu vreți să-l aruncați peste bord ca să otrăvească peștii?

La început, femeia vorbea destul de suav, dar a ridicat vocea pe măsură ce discuția s-a aprins.

– Totuși cărțile nu sunt ouă. Doar pentru că o carte este veche de câțiva ani, asta nu înseamnă că este automat și proastă. Chiar și Monsieur Perdu își ascuțise timbrul vocii. Și oricum, ce dacă e veche? Vârsta nu e o boală. Cu toții îmbătrânim, chiar și cărțile. Dar sunteți dumneavoastră, este *cineva* mai puțin prețios, mai puțin important, doar pentru că există de ceva mai multă vreme pe pământ?

– E absurd, totuși, cum răstălmăciți totul aici, doar pentru că nu vreți să-mi dați afurisita de *Noapte*.

Clienta – sau mai precis, cea care nu-i era clientă – și-a azvârlit portofelul în geanta scumpă, a tras fermoarul, dar acesta s-a blocat.

Perdu a simțit cum crește ceva în interiorul lui. Un sentiment sălbatic, mânie, tensiune – doar că nu avea nimic de-a face cu această femeie. Totuși, nu se putea abține. S-a dus după ea, în timp ce striga furios prin interiorul bărcii cu cărți, printre șirurile de rafturi în lumina apusului:

– E alegerea dumneavoastră, Madame! Puteți să plecați și să mă scuipați. Sau puteți, chiar începând din acest moment, să economisiți mii de ore din suferința viitoare.

– Mulțumesc, exact asta fac.

– Lăsați-vă protejată de cărți, în loc să vă aventurați în relații inutile cu bărbații, care vă tratează cu nepăsare, sau în cure prostești de slăbire, pentru că nu sunteți suficient de slabă pentru un bărbat sau suficient de proastă pentru un altul.

Ea a rămas ca trăsnită în picioare lângă fereastra prin care se vedea Sena și l-a fulgerat cu privirea pe Perdu.

– Cum vă permiteți?

– Cărțile vă apără de prostie. De false speranțe. De bărbații falși. Ele vă dezbracă cu dragoste, cu putere, cu știință. Este viața din interior. Alegeți. Cartea sau...

Înainte să-și poată termina propoziția, pe râu a trecut un vaporaș de croazieră cu un grup de chinezoaice adăpostite sub umbrele. Au început să fotografieze din greu, când au văzut renumita librărie plutitoare a Parisului, *Farmacia literară*. Vaporașul lăsa în urmă valuri verzi-maronii care

se izbeau de mal, iar vasul cu cărți s-a legănat.

Clienta s-a clătinat pe tocurile ei înalte și elegante. Dar, în loc să-i întindă o mână, Perdu i-a întins *Eleganța ariciului.* Ea a apucat romanul din instinct și l-a ținut strâns.

Perdu n-a dat drumul cărții ci, pe un ton liniștitor, delicat și nu prea tare, i-a vorbit străinei.

– Aveți nevoie de o cameră doar pentru dumneavoastră. Nu prea luminoasă, cu un pisoi care să vă asigure companie. Și de această carte, pe care să o citiți încet, vă rog. Ca să puteți face pauze. Veți reflecta mult asupra ei și poate chiar veți plânge. Pentru dumneavoastră. Pentru anii trecuți. Dar apoi o să vă simțiți mai bine. Vă veți da seama că nu trebuie să muriți acum, chiar dacă așa vi se pare, pentru că individul nu s-a purtat frumos cu dumneavoastră. Și o să vă împăcați din nou cu dumneavoastră și n-o să vă mai considerați proastă sau naivă.

Abia după această indicație a dat drumul volumului.

Clienta l-a fixat cu privirea. După cât de înfricoșată îl privea, a știut că lovise fix la țintă. Destul de precis.

Atunci, ea a lăsat cartea să cadă.

– Sunteți de-a dreptul nebun, a spus ea, s-a răsucit pe tocuri și a plecat cu capul în jos, prin interiorul burdușit cu cărți, până la debarcader.

Monsieur Perdu a ridicat *Ariciul*. Cotorul cărții se stricase în cădere. Acum se vedea nevoit să ofere romanul lui Muriel Barbery pentru doar un euro sau doi unuia dintre anticarii de la debarcader, cu cutiile lor cu chilipiruri.

Apoi s-a uitat după clientă. Cum se mai lupta să treacă prin mulțimea de pe promenadă. Cum îi tresăreau umerii în costum.

Plângea. Plângea ca un om care știe că nu va fi iremediabil distrus de această mică dramă, dar e rănit profund de nedreptatea din fața lui. Tocmai i se provocase o rană adâncă, într-un mod brutal. Nu-i era de ajuns? Chiar trebuia să mai intervină și acest librar nesimțit?

Monsieur Perdu presupunea că, pe scara ei personală de măsurat prostia, acest tigru de hârtie idiot de pe idioțenia de *Farmacie literară* atingea scorul de aproximativ doisprezece din zece.

Iar el era de acord cu ea. Răbufnirea lui, simțul lui justițiar complet lipsit de sensibilitate trebuia să aibă ceva de-a face cu noaptea trecută și cu camera aceea. De obicei era mai răbdător.

În principiu nu-l putea mișca nici o dorință, nici un țipăt și nici o ciudățenie de-a clienților săi. Îi împărțise în trei categorii. Primii erau cei pentru care cărțile însemnau acea boare unică de aer proaspăt în aerul închis al existenței lor. Cei mai iubiți clienți ai săi. Aveau încredere în el să le spună de ce aveau nevoie. Sau ei îi împărtășeau din punctele lor vulnerabile, precum: „Vă rog, nu romane în care apar munți sau drumuri cu liftul sau panorame – eu am rău de înălțime.“ Unii îi cântau, sau mai corect spus îi mormăiau, lui Monsieur Perdu cântece pentru copii „ Mmhmm, mmh, dadada – știți asta?“, plini de speranță că marele librar și-ar putea aminti în locul lor și ar putea să le dea o carte în care să apară și melodiile copilăriei lor. De cele mai multe ori găsea câte o carte potrivită cu cântecul respectiv. Existase o perioadă în viața lui când el cânta mult.

A doua categorie de clienți venea doar spre *Lulu*, adevăratul nume al vasului lui cu cărți din portul Champs-Elýsees, pentru că erau atrași de numele librăriei: la *pharmacie littéraire* – *Farmacia literară*.

Intrau ca să cumpere cărți poștale trăsnite („Cititul periclitează prejudecățile“ sau „Cine citește, nu minte – cel puțin nu simultan“), să își cumpere cărți miniaturale în sticluțe maro de medicamente sau să facă fotografii.

Iar aceștia erau chiar o sursă de amuzament, prin comparație cu cea de-a treia categorie, cei care se considerau regi, dar din păcate nu se comportau așa. Îl întrebau pe Perdu plini de reproș, fără să-i zică nici măcar *Bonjour!* fără să-l privească și pipăind fiecare carte cu degetele murdare de grăsime, cu care mâncaseră mai înainte cartofi prăjiți:

– Nu aveți plasturi cu poezii? Nici hârtie igienică tipărită cu romane polițiste? Cum de nu

aveți perne de voiaj gonflabile, ar avea mai mult sens în *Farmacia literară*.

Mama lui Perdu, Lirabelle Bernier fostă Perdu, îl încurajase să vândă alcool medicinal și șosete anti tromboză. Doamnele de o anumită vârstă aveau deseori senzația de picioare grele, atunci când stăteau și citeau în fotoliu.

În unele zile, șosetele aveau succes mai mare decât beletristica.

El a oftat.

Cum de clienta care era într-o situație sentimentală atât de sensibilă voia să citească *Noaptea*?

Bine, nu i-ar fi dăunat.

Nu foarte mult, în fine.

Ziarul *Le Monde* prezentase romanul și pe Max Jordan ca pe „noua voce a tineretului rebel". Revistele pentru femei se dădeau în vânt după „băiatul cu inimă înfometată" și tipăriseră poze în format mare ale autorului, mai mari decât coperta cărții. Max Jordan avea mereu un aer surprins în aceste imagini.

Arăta confuz și suferind, gândea Perdu.

Romanul de debut al lui Jordan abunda de personaje masculine care, de frica pierderii propriei individualități, răspundeau cu ură și indiferență cinică la iubirea care li se arăta. Un critic lăudase *Noaptea* numind-o „manifestul noului tip masculin".

Perdu considera că la mijloc era ceva mai puțin pretențios. Era o încercare disperată a unui tânăr care se îndrăgostise pentru prima dată să își evalueze viața interioară. Tânărul nu înțelegea cum își poate pierde controlul când iubește, pentru ca mai apoi, la fel de brusc, iubirea să înceteze. Cât de tare îl nedumerește faptul că nu se poate decide pe cine iubește și cine îl iubește pe el, unde începe și unde se termină dragostea și toate întâmplările înfiorător de imprevizibile dintre început și sfârșit.

Dragostea, temuta dictatoare care îi înfricoșează teribil pe bărbați. Nu e de mirare că, bărbați fiind, o întâmpină fugind cât văd cu ochii.

Milioane de femei au citit cartea în speranța că vor înțelege de ce bărbații se purtau înfiorător cu ele. De ce schimbau încuietorile de la uși, de ce încheiau relațiile prin SMS, de ce se culcau cu cea mai bună prietenă. Totul, doar pentru a o lua în râs pe dictatoare: *Sâc, că pe mine nu mă prinzi! Nu, pe mine nu.*

Dar își găseau femeile alinarea cu adevărat în această carte?

Noaptea fusese tradusă în douăzeci și nouă de limbi. Vândută chiar și în Belgia, ceea se portăresei Rosalette nu-i scăpase din vedere. Franțuzoaică sadea, îi plăcea să sublinieze faptul că nu se știe niciodată cum e cu belgienii ăștia.

În urmă cu șapte săptămâni, Max Jordan se mutase în casa de la numărul 27 de pe strada Montagnard. Față în față cu familia Goldenberg, la etajul trei. Nici unul dintre fanii săi, care îl urmăreau cu scrisori de dragoste, cu apeluri sau jurăminte pe viață, nu-l descoperise încă. Schimbaseră impresii și vești chiar și pe internet, pe un Wikiforum despre *Noaptea*, despre fostele lui prietene (necunoscute, de altfel marea întrebare fiind: era Jordan încă virgin?), hobby-uri excentrice (purta căști cu protecție pentru urechi) și posibilele adrese (Paris, Antibes, Londra).

Perdu văzuse destui fani înnebuniți ai *Nopții* în *Farmacia literară*. Purtau și ei protecții pentru urechi și îl rugaseră în genunchi pe Monsieur Perdu să organizeze o lectură publică a cărții, cu idolul lor. Când Perdu i-a propus asta vecinului său, tânărul în vârstă 21 ani s-a făcut palid. Trac, a apreciat Perdu.

Îl considera pe Jordan un tânăr urmărit, un copil devenit literat peste noapte, fără să fie întrebat. Și cu siguranță era pentru mulți chiar o sursă de informații despre turbulența trăirilor sentimentale masculine. Existau chiar și forumuri pline de ură, în care scriitori anonimi luau peste picior romanul, făceau glume pe seama lui și îi indicau autorului să facă exact ce făcuse și protagonistul său bântuit de îndoieli, după ce îi devenise clar că nu avea să controleze niciodată

dragostea: să se arunce în mare de pe o stâncă corsicană.

Lucrul cel mai fascinant la romanul *Noaptea* era modul în care autorul descria fragilitatea masculină: povestea despre lumea interioară a bărbaților în mod sincer, ca nici un alt bărbat înaintea lui. Distrugea toate idealurile și reprezentările obișnuite ale bărbaților din literatură. Pe cele ale „băiatului de băiat", ale „bărbatului fără emoții", ale „bătrânului dement" sau pe ale „lupului singuratic". Titlul bonom pus de o revistă feministă pentru recenzia romanului de debut al lui Jordan se potrivea de minune: „Bărbații sunt și ei doar oameni".

Perdu era impresionat de îndrăzneala lui Jordan. Pe de altă parte, romanul i se părea ca un gazpacho care se tot prelingea peste marginea unui castron umplut până la refuz. Și creatorul său era la fel de lipsit de apărare și de protecție în fața emoțiilor: era imaginea pozitivă derivată din negativul lui Perdu.

Perdu se întreba cum o fi să ai experiențe sufletești atât de intense și totuși să supraviețuiești.

Capitolul 4

Următorul client al lui Perdu a fost un englez care l-a întrebat:

– Am văzut aici recent o carte cu copertă verde cu alb. Este deja tradusă?

Perdu a dedus de aici că era vorba de un roman clasic care se tipărise în urmă cu șaptesprezece ani. Așa că i-a dat omului un volum de poezii. Pe urmă, a ajutat un comisionar să care de la cărucior la vas lăzile cu cărți pe care le comandase, apoi a adunat câteva cărți pentru copii tipărite recent pe care să i le ducă învățătoarei disperate de la școala elementară de pe celălalt mal al Senei.

Unei fetițe, Perdu îi ajută să-și sufle nasul, pe care și-l băgase în *Busola de aur* de care nu se mai desprindea. Mamei ei care muncea din răsputeri i-a scris o factură pentru reducere de impozit ca să-și recupereze banii pe enciclopedia compusă din treizeci de volume, pe care o cumpăra în rate.

Femeia a făcut un semn către fetiță.

– Copila asta ciudată vrea să citească chestiile astea până face douăș'unu de ani. În regulă, i-am zis, primește cioclo... enci.... ei bine, cărțoaiele cu informații. Dar după aia, nici un cadou de ziua ei. Și nimic de Crăciun.

Perdu a încuviințat din cap, privind la fata de șapte ani. Cea mică i-a răspuns aidoma, cu elan.

– Vi se pare că e normal? a întrebat mama îngrijorată. La vârsta ei?

– Mi se pare că este curajoasă, deșteaptă și are dreptate.

– Atâta timp cât nu e prea isteață ca să n-o mai placă bărbații.

– Proștii, desigur, doamnă. Dar cine să-i vrea pe ei? Un bărbat prost este ruina oricărei femei.

Mama și-a ridicat privirea de la mâinile înroșite, în continuă agitație.

– Mie de ce nu mi-a spus nimeni asta, mai demult? a întrebat ea, surâzând ușor.

– Știți ceva? a spus Perdu. Căutați totuși o carte, pe care să i-o dăruiți fiicei dumneavoastră de ziua de naștere. *Farmacia* are astăzi zi de reduceri. Cumpărați-i o enciclopedie și primiți gratis un roman.

Femeia i-a acceptat minciunica fără să clipească, apoi a oftat.

– Dar ne așteaptă mama afară. Vrea să se mute la azil, spune ea, ca să nu mai fiu nevoită să mă ocup de ea. Dar eu nu pot să fac asta. Dumneavoastră ați putea?

– Mă ocup eu de mama dumneavoastră. Iar dumneavoastră uitați-vă după un cadou, da?

Doamna l-a ascultat cu un surâs recunoscător.

Perdu i-a adus bunicii un pahar cu apă la debarcader. Nu avea curaj să o ia peste pasarelă.

Librarul cunoștea prea bine neîncrederea bătrânilor, avea mulți clienți peste șaptezeci de ani, pe care îi sfătuia pe uscat, acolo, pe aceeași bancă din fier forjat pe care stătea acum și doamna în vârstă. Cu cât mai înaintați în vârstă, cu atât mai protectori erau oamenii în privința zilelor bune: nu voiau să lase nimic să le pericliteze timpul rămas. De aceea nici nu mergeau în excursii, își tăiau copacii bătrâni din fața caselor, ca să nu le cadă pe acoperiș, și nu mai traversau râul pe o pasarelă de oțel gros de cinci milimetri. Perdu i-a adus bunicii și un catalog al cărților în format de revistă, pe care ea a folosit-o ca evantai, pentru a se apăra de arșiță. Bătrâna l-a invitat să se așeze, bătând cu palma locul de lângă ea.

Lui Perdu îi amintea de mama sa, Lirabelle. Poate era din cauza ochilor. Păreau atenți și receptivi. Deci, se așează. Sena strălucea, cerul albastru și senin se arcuia deasupra lor. Din Place de la Concorde se auzeau zgomote și claxoane, nu era nici măcar un moment de liniște.

După paisprezece iulie, orașul avea să se golească puțin, fiindcă parizienii plecau la mare și la

munte în timpul vacanței de vară. Cu toate acestea, orașul rămânea zgomotos și vorace.

– Faceți și dumneavoastră asta câteodată? a întrebat deodată bunica. Verificați în fotografiile vechi, dacă pe fețele celor morți poate fi zărită senzația că vor muri în curând?

Monsieur Perdu a clătinat din cap.

– Nu.

Cu mâinile ei tremurânde, pătate de vârstă, doamna a deschis medalionul pe care îl purta pe lanț.

– Aici e soțul meu. Fotografia a fost făcută cu două săptămâni înainte să moară. Și după aceea să te trezești așa, femeie tânără într-o cameră goală.

A mângâiat cu degetul poza soțului și l-a apăsat cu delicatețe pe nas.

– Cât de relaxat pare! Ca și când toate planurile lui ar putea deveni realitate. Ne uităm într-un obiectiv și ne gândim că totul merge mai departe, dar apoi... *bonjour*, odihnă veșnică.

A făcut o pauză.

– Eu, în orice caz, nu mă mai las fotografiată, a continuat ea apoi, întorcându-se către soare. Aveți vreo carte despre moarte?

– Chiar mai multe, a răspuns Perdu. Despre îmbătrânire, despre cum e să ai o boală incurabilă, despre moartea lentă, despre cea rapidă, despre moartea în singurătate undeva într-o secție de spital.

– M-am întrebat deseori, de ce nu se scriu mai multe cărți despre viață. Oricine poate muri. Dar să trăiască?

– Aveți dreptate, Madame. Ar fi așa de multe de povestit despre viață. Viața cu cărțile, viața cu copiii, viața pentru începători.

– Scrieți dumneavoastră una.

Ca și cum i-aș putea da eu sfaturi cuiva.

– Aș scrie mai degrabă o enciclopedie despre sentimentele obișnuite, a recunoscut el.

– De la F de la frică de autostopiști, până la M de la mândria de a fi primul care se trezește până la T de la timiditatea în fața degetelor de la picioare sau grija că iubirea poate să moară dacă partenerul îți vede picioarele.

Perdu se întreba de ce povestea asta unei străine.

Numai de n-ar fi deschis camera aia!

Bunica l-a bătut ușor pe genunchi. El s-a scuturat ca de un frison: atingerile erau periculoase.

– Enciclopedia sentimentelor, repetă ea zâmbind. Deci, problema aceea cu degetele de la picioare, o cunosc. Un lexicon al sentimentelor obișnuite... Îl cunoașteți pe scriitorul german, Erich Kästner?

Perdu a încuviințat din cap. În 1936, puțin înainte ca Europa să se cufunde în întunericul cămășilor brune, Kästner a publicat volumul *Cufărul cu leacuri lirice*, extras din dulăpiorul cu medicamente poetice al operelor sale. „Volumul de față este dedicat terapiei vieții private", scria poetul în prefață. „Se folosește, mai degrabă în doze mici, homeopatice, împotriva greutăților mai mici sau mai mari ale existenței și ajută la tratamentul vieții interioare a omului mediu."

– Kästner a fost unul dintre motivele pentru care vasul mea cu cărți se numește *Farmacia literară*, a spus Perdu. Am vrut să tratez sentimente care nu sunt recunoscute ca suferință și nu sunt diagnosticate niciodată de doctori. Toate aceste mici sentimente și emoții care nu sunt de interes pentru nici un terapeut, căci sunt aparent prea mici și prea greu de atins. Sentimentul care te cuprinde când se termină vara din nou. Sau acela pe care îl ai când recunoști că nu mai ai la dispoziție o viață întreagă ca să-ți găsești locul. Sau mica durere atunci când o prietenie nu merge așa cum ai fi crezut și trebuie să cauți mai departe un partener de viață. Sau tristețea din dimineața aniversării zilei de naștere. Dorul de aerul copilăriei. Așa ceva.

Își amintea că mama lui îi mărturisise o dată că avea o suferință pentru care nu exista antidot.

– Există femei care nu privesc decât la pantofii altor femei, niciodată nu se uită la chipurile lor. Și altele care nu le privesc pe celelalte decât în ochi, fără să se uite decât rareori la pantofii lor.

Lirabelle le prefera pe cele din a doua categorie, fiindcă i se părea că cele din prima categorie o umilesc și o judecă greșit.

Tocmai pentru a ameliora astfel de suferințe inexplicabile, dar reale cumpărase Perdu vasul, care la vremea aceea era în activitate și se numea *Lulu*. O amenajase prin forțe proprii și o umpluse cu cărți, care erau singurul medicament pentru bolile sufletești imposibil de numărat și de determinat.

– Scrieți totuși o enciclopedie a sentimentelor pentru farmaciștii literari.

Bătrâna doamnă își îndreptă spatele, devenind mai emoționată, mai plină de viață.

– Adăugați încrederea în străini, la litera Î. Sentimentul ciudat din trenuri, când îți deschizi sufletul în fața unui necunoscut mai mult decât în fața propriei familii. Și la A să puneți alinarea pe care ți-o dau nepoții. Senzația aceea că viața merge înainte…

A tăcut visătoare.

– Timiditatea degetelor de la picioare. Așa am fost și eu. Și i-au plăcut... lui i-au plăcut picioarele mele totuși.

Este o idee preconcepută, se gândea Perdu, când bunica, mama și fiica își luau rămas bun de la el, că librarul se preocupă de cărți. Se preocupă de oameni.

Când șuvoiul de clienți s-a domolit la vremea prânzului – mâncarea îi era francezului mai sfântă decât statul, religia și banii la un loc – Perdu a măturat pasarela cu o mătură solidă și a deranjat un cuib de păianjeni. Atunci i-a zărit pe Kafka și pe Lindgren pe sub copacii de pe aleea de pe mal, plimbându-se spre el. Pe cele două pisici vagabonde care îl vizitau zilnic le numise așa după preferințele particulare pe car ele avea fiecare.

Motanul gri cu guler alb de preot își ascuțea cu plăcere ghearele pe *Investigațiile unui câine* a lui Franz Kafka, o fabulă care analizează lumea oamenilor prin ochii câinilor. Lindgren, o mâță roșcat cu alb, cu urechi lungi, adora să doarmă pe lângă cărțile cu Pippi Șosețica. Era o pisică frumoasă care se ițea din spatele rafturilor și îl observa cu atenție pe fiecare vizitator în parte. Uneori, Lindgren și Kafka îi făceau o favoare lui Perdu când săreau, fără vreun avertisment, de pe câte unul dintre rafturile de sus direct pe un client de categoria a treia, dintre cei cu degetele pătate de grăsime.

Ambele pisici vagabonde, dar citite, așteptau până când puteau ajunge în siguranță la bord fără să se teamă de picioarele butucănoase care ar fi putut să le împiedice. Acolo se frecau delicat de picioarele librarului, mieunând ușor.

Monsieur Perdu stătea foarte liniștit. Accepta să-și deschidă puțin, puțin carapacea: savura căldura pisicilor. Moliciunea lor. Se abandona timp de câteva secunde, cu ochii închiși, senzației liniștitoare pe care o simțea în dreptul gambelor.

Aceste tentative de dezmierdări erau singurele atingeri din viața lui. Singurele pe care le accepta.

Momentul prețios s-a pierdut, însă, când în spatele bibliotecii în care Perdu aranjase cărți sortate pe cele cinci categorii de neplăceri din metropolă (agitația, indiferența, arșița, gălăgia și, bineînțeles, mult prea întâlnitul șofer sadic de autobuz) cineva a avut un acces infernal de tuse.

Capitolul 5

Pisicile au sărit imediat în lumina apusului de soare să caute în bucătăria vasului conserva de ton pe care Perdu le-o pregătise deja.

– Bună! a strigat Monsieur Perdu. Pot să vă ajut cu ceva?

– Nu caut nimic, a răspuns Max Jordan, cu o voce răguşită.

Celebrul autor a făcut câţiva paşi ezitanţi înainte, având în fiecare mână câte un pepene galben. Pe cap purta protecţiile obligatorii de urechi.

– Staţi toţi trei aici de multă vreme, Monsieur Jordan? a întrebat în glumă Perdu.

Jordan a încuviinţat din cap, roşindu-se până la rădăcina părului brunet.

– Am venit când nu voiaţi să îi vindeţi cartea mea doamnei, a spus el nefericit.

O-o, prost moment, într-adevăr.

– Vi se pare chiar atât de îngrozitoare?

– Nu, a răspuns Perdu imediat.

Jordan ar fi interpretat cea mai mică ezitare drept un „da". Nu era nevoie să-i facă asta. Mai mult, lui Perdu cartea chiar nu i se părea îngrozitoare.

– Dar atunci, de ce i-aţi spus că nu sunt potrivit pentru ea?

– Monsieur... a...

– Spuneţi-mi Max.

*Asta ar însemna că şi băiatul mi-ar putea spune pe nume. Ultima care a făcut asta, cu vocea ei de ciocolată caldă, a fost ***!*

– Să rămânem totuşi mai degrabă la Monsieur Jordan, Monsieur Jordan, da? Vedeţi dumneavoastră, eu vând cărţile ca pe medicamente. Există cărţi care au efect pentru un milion de oameni. Unele doar pentru sute de oameni. Există chiar şi medicamente, pardon, cărţi, scrise pentru un singur om.

– O, Doamne. Pentru un singur om? Doar pentru unul singur? Şi pentru acesta sunt toţi anii de muncă?

– Da, dacă salvează o viaţă! Dar această clientă nu avea nevoie de *Noaptea* acum. N-ar fi putut să o suporte. Reacţii adverse prea puternice.

Jordan cugeta. Privea miile de cărţi de pe vas, din rândurile de rafturi, de pe fotolii şi de pe jos.

– Dar cum puteţi şti ce problemă au oamenii şi ce reacţii adverse pot apărea?

Ei, da. Cum ar putea să îi explice lui Jordan că nu ştia exact *cum* făcea asta?

Perdu îşi folosea urechile, ochii şi instinctul. Era capabil să deducă din orice conversaţie ce îi lipsea fiecărui suflet. Din postura adoptată, din mişcări, din gesturi, putea să desluşească pentru fiecare corp, într-o anumită măsură, ce sentimente îl copleşeau sau îl apăsau. Şi în cele din urmă, el poseda, ceea ce tatăl său numea „văz prin auz".

– Tu vezi şi auzi lucruri pe care le ascund oamenii. Şi, în spatele camuflajului, vezi tot ceea ce îi îngrijorează, ce îi face să viseze şi ce le lipseşte.

Fiecare om are câte un talent, iar al lui s-a dovedit a fi „văzul prin auz".

Unul dintre clienţii săi obişnuiţi, terapeutul Eric Lanson, care îşi avea cabinetul în apropierea Palatului Élysée şi îi trata pe funcţionarii guvernului, îi declarase odată lui Perdu că era gelos pe „capacitatea ta psihometrică de a măsura sufletul cu o precizie mult mai mare decât a unui terapeut căruia îi ţiuie urechile după treizeci de ani de ascultat".

Lanson îşi petrecea fiecare după-amiază de vineri în *Farmacia literară*. Avea un apetit deosebit pentru jocul fantasy *Dungeons & Dragons* şi încerca să-l facă să zâmbească pe Perdu psihanalizând personajele.

Lanson trimitea la Perdu şi politicieni şi funcţionari administrativi suferinzi de stres – cu

„rețete“ pentru nevroze la care terapeutul făcea notițe într-un cod beletristic „în stilul lui Kafka cu o adiere de Pynchon“, „Sherlock, foarte irațional“ sau „un minunat sindrom Harry Potter în debaraua de sub scară“.

Perdu considera că era o provocare să-i inițieze în lumea cărților pe oamenii (majoritatea bărbați), care se confruntau în fiecare zi cu lăcomia, abuzul de putere și natura sisifică a muncii de birou. Și cât era de mulțumit când unul dintre acești yesmeni își dădea demisia din slujba care îi furase până atunci fiecare urmă de individualitate! Deseori, în acest proces de eliberare era implicată și o carte.

– Vedeți dumneavoastră, Jordan, a încercat Perdu o nouă abordare, o carte este și medic și medicament totodată. Pune diagnostice și oferă terapii. Așa vând eu cărțile: prescriu romanele potrivite pentru suferințele corespunzătoare.

– Înțeleg. Iar romanul meu era medicul stomatolog, deși doamna avea nevoie de un ginecolog.

– Ăăă... nu.

– Nu?

– Cărțile nu sunt doar doctori, bineînțeles. Există romane care te însoțesc cu tandrețe prin viață. Unele îți astupă urechile, altele sunt ca niște prieteni care te învelesc în prosoape calde când te apucă melancolia de toamnă. Iar unele... ei bine, unele sunt ca vata de zahăr roz care îți gâdilă creierul pentru trei secunde și lasă în urmă un nimic binevenit. Ca o aventură de-o noapte, scurtă și toridă.

– Deci *Noaptea* e literatură efemeră? E o târfă?

La dracu'. Cu scriitorii n-ar trebui să vorbești despre cărți ale altor scriitori, regulă veche pentru librari.

– Nu. Cărțile sunt ca oamenii, oamenii sunt asemenea cărților. Vă spun cum procedez. Îmi pun întrebarea: este ea sau el protagonistul propriei vieți? Care este motivația sa? Sau joacă un rol secundar în propria-i poveste? Este ea gata să-și scurteze rolul din povestea vieții personale, pentru că soțul, profesia, copiii, jobul îi mănâncă tot textul?

Ochii lui Jordan se căscară.

– Am aproximativ treizeci de mii de povești în cap, nu este foarte mult, știți, la peste un milion de titluri gata de livrare doar în Franța. Am aici o trusă de prim ajutor cu cele mai bune opt mii de titluri, dar eu alcătuiesc și cure. Amestec, ca să zic așa un medicament din litere: cartea de gătit cu rețete care se citesc la o minunată duminică în familie. Un roman a cărui eroină seamănă cu cititoarea; versuri care te fac să plângi, pentru că lacrimile pe care le înghiți te-ar putea otrăvi. Ascult, cu...

Perdu arătă spre plexul său solar.

– Și la asta sunt atent, de asemenea.

Își frecă ceafa.

– Și aici. Acum indica locul delicat de deasupra buzei superioare. Dacă te mănâncă aici...

– E, hai că nu se poate...

– Ba bine că nu!

Se potrivea cam la 99,99% dintre oameni. Dar existau și câțiva pe care Perdu nu putea să îi vadă auzindu-i.

Pe sine însuși, de exemplu.

Dar asta nu trebuie să știe Monsieur Jordan chiar imediat.

În timp ce Perdu discuta cu Jordan, un gând periculos i-a venit în minte, în treacăt.

*Mi-ar fi plăcut să am un băiat. Cu ***. Cu ea aș fi făcut totul cu drag.*

Simțind că se sufocă, Perdu a tras aer în piept.

De când deschisese camera interzisă, se dezechilibrase ceva. O fisură străpunsese carapacea lui de sticlă – mai multe spărturi foarte fine – și s-ar fi făcut fărâme dacă nu și-ar fi regăsit controlul.

– Tocmai arătați foarte... lipsit de oxigen, a auzit Perdu vocea lui Max Jordan. Nu am vrut să vă jignesc, voiam doar să știu cum reacționează oamenii cărora dumneavoastră le spuneți: „Nu vă vând asta, nu vi se potrivește".

– Acei oameni? Pleacă. Dar dumneavoastră? Cum stați cu următorul dumneavoastră manuscris, Monsieur Jordan?

Tânărul scriitor se lăsă să alunece cu tot cu pepenii săi galbeni într-un fotoliu înconjurat de teancuri de cărți.

– Nimic. Nici un rând.

– Aha. Și când trebuie să-l predați?

– Acum o jumătate de an.

– Aha! Și ce spune editura în legătură cu asta?

– Editoarea mea nu știe unde sunt. Nimeni nu știe. Nimeni nu are voie să afle. Pur și simplu nu mai pot. Nu mai pot să scriu.

– Of.

Jordan își sprijini fruntea de pepenii galbeni.

– Ce faceți când nu mai puteți continua, Monsieur Perdu? a întrebat el cu o voce plată.

– Eu? Nimic.

Aproape nimic.

Alerg noaptea prin Paris, până obosesc. Curăț motorul lui Lulu*, pereții exteriori, ferestrele și țin vasul pregătită de plecare până la ultimul detaliu, deși nu se mai deplasează de două decenii. Citesc cărți, douăzeci în același timp. Peste tot, pe wc, în bucătărie, în bistro, în metrou. Așez puzzle-uri de dimensiunile unei camere, le distrug când sunt gata și o iau de la început. Hrănesc pisici fără stăpân. Ordonez alimentele alfabetic. Iau câteodată somnifere. Iau o doză de Rilke, ca să mă trezesc. Nu citesc cărți, în care apar femei ca ***. Împietresc. Merg mai departe. În fiecare zi același lucru. Doar așa supraviețuiesc. Altfel, nu, nu fac nimic.*

Perdu și-a dat silința. Băiatul îi ceruse ajutorul, nu voia să știe cum îi mergea lui Perdu. Deci, să-l ajutăm.

Librarul și-a luat comoara din mica lui tejghea demodată.

Luminile sudului de Sanary.

Singura carte publicată de Sanary. Cel puțin sub acest nume.

„Sanary" – după orășelul preferat de scriitoarele și scriitorii exilați, Sanary-sur-Mer pe țărmul provensal – era un pseudonim impenetrabil.

Editorul lui – sau al ei –, Duprés, stătea într-un cămin de bătrâni pe Île-de-France și își îndura Alzheimerul cu bună dispoziție. Când îl vizitase Perdu, bătrânul Duprés îi înșirase pe masă zeci de posibile versiuni despre cine ar putea fi Sanary și despre modalitatea prin care manuscrisul ajunsese în posesia sa.

Prin urmare, Monsieur Perdu cerceta mai departe. De două decenii el analiza tempoul vorbirii, alegerea cuvintelor și ritmul propozițiilor, compara stilul și subiectul cu ale altor autoare și autori. Perdu redusese posibilitățile la unsprezece nume: șapte femei și patru bărbați.

Ar fi vrut să mulțumească unuia dintre ei, cu mare drag, deoarece *Luminile sudului* a lui Sanary era singura care îl emoționa, fără să-l rănească. A citi *Luminile sudului* era o doză homeopată de fericire. Era singurul balsam care îi alina durerea lui Perdu, un pârâu mic și rece pe pământul scorojit al sufletului său.

Nu era un roman în sensul clasic, ci o mică istorisire despre felurile diverse de iubire. Cu cuvinte inventate minunate, bine alese, impregnate de o mare bucurie de a trăi.

Melancolia cu care se povestea despre incapacitatea de a trăi cu adevărat în fiecare zi, de a lua fiecare zi așa cum era, și anume unică, irepetabilă și valoroasă – o, această trăire îi era atât de

familiară!

Acum el îi întinse lui Jordan ultimul exemplar pe care îl mai avea.

– Citiți asta. Trei pagini în fiecare dimineață, în pat, înainte de micul dejun. Trebuie să fie primul lucru care să pătrundă în ființa dumneavoastră. După câteva săptămâni nu vă veți mai simți atât de rănit. N-o să vă mai pedepsiți pentru succesul pe care îl aveți prin blocajul creativ.

Max și-a azvârlit brațele în sus, încă ținând cei doi pepeni în mâini, și l-a privit speriat prin spațiul dintre cele două sfere. Apoi a izbucnit:

– De unde știți asta? Chiar nu pot suporta banii și această mistuitoare arșiță a succesului! Mi-am dorit să nu se fi întâmplat nimic din toate acestea. Oricine realizează ceva este urât de ceilalți sau, în orice caz, nu este iubit.

– Max Jordan, dacă aș fi fost tatăl dumneavoastră, v-aș fi pus în genunchi pentru aceste vorbe prostești. Este bine că ați publicat romanul, care și-a meritat succesul și și-a câștigat din greu fiecare cent.

Jordan strălucea dintr-odată, cu o bucurie mândră și jenată.

Ce? Ce am spus? „Dacă aș fi fost tatăl dumneavoastră"?

Max Jordan i-a întins ceremonios pepenii galbeni lui Perdu. Miroseau bine. Un miros periculos. Foarte apropiat de o vară cu ***.

– Mâncăm de prânz? a întrebat scriitorul.

Deși individul cu protecții pentru urechi îl călca pe nervi, nu mai luase masa de multă vreme cu cineva.

*Iar *** l-ar fi plăcut.*

Când au tăiat ultimul pepene în felii, au auzit zgomotul tocurilor elegante pe pasarelă. În acel moment, clienta de dimineață s-a ivit în ușa bucătăriei. Avea ochii plânși, dar privirea clară.

– Bun, a spus ea. Dați-mi cărțile acelea care sunt bune pentru mine și la naiba cu toți bărbații care nu dau doi bani pe mine.

Lui Max i-a căzut falca.

Capitolul 6

Perdu și-a suflecat mânecile cămășii sale albe, și-a controlat nodul cravatei de culoare neagră, și-a luat ochelarii de citit, de care avea nevoie de puțin timp și și-a îndrumat clienta cu un gest de respect spre inima lumii sale literare: fotoliul de piele cu banchetă pentru picioare, așezat în dreptul ferestrei înalte de doi metri și late de patru prin care se vedea Turnul Eiffel. Bineînțeles că se afla acolo și o măsuță mobilă pentru poșete, donată de Lirabelle, mama lui Monsieur Perdu. Alături se afla un pian vechi, pe care Perdu îl acorda de două ori pe an, deși el însuși nu știa să cânte.

Perdu i-a adresat clientei, pe nume Anna, câteva întrebări. Despre profesie, activitățile matinale, animalul preferat din copilărie, coșmarurile din ultimii ani, cărțile citite recent... Și dacă mama ei i-a spus cu ce să se îmbrace.

Întrebări intime, dar nu foarte intime. Trebuia să pună aceste întrebări și apoi să păstreze tăcerea. Ca să poată examina corect sufletul unui om, trebuia să asculte în tăcere.

Anna lucra în publicitate, pentru televiziune, îi povestea ea.

– Într-o agenție cu bărbați aproape expirați, care consideră că femeile sunt espressoare altoite cu canapele.

Ea își punea în fiecare dimineață trei ceasuri deșteptătoare, care s-o trezească brutal dintr-un somn adânc, și își făcea câte un duș fierbinte, pentru a se încălzi înainte de a simți răceala zilei. Când era copil avusese o preferință pentru maimuțicile loris, niște animale de o lene provocatoare, cu nasul în permanență umed.

Tot în copilărie, Annei îi plăcea cel mai mult să poarte niște pantaloni scurți de piele, roșii, care o scoteau din minți pe maică-sa. Visa deseori că se scufundă în nisipuri mișcătoare în fața unor bărbați importanți, îmbrăcată doar în maieu. Și toți, toți trăgeau de cămășuța ei, dar nici unul nu o ajuta să iasă din groapă.

– Nici unul nu m-a ajutat! și-a repetat ea încet și cu amărăciune. Se uita la Perdu cu ochii strălucitori.

– Deci, a spus ea, cât de proastă sunt?

– Nu foarte, i-a răspuns el.

În realitate, Anna citise ultima oară, când era studentă, *Eseu despre orbire* al lui José Saramago. O lăsase fără cuvinte.

– Nu e de mirare, a spus Perdu. Cartea nu este pentru cei care abia își încep viața. Este pentru cei aflați în floarea vârstei. Cei care se întreabă, unde dracu' s-a dus prima jumătate a vieții lor. Aceia care ridică privirea de la bombeurile pantofilor cu care au mers până atunci, un picior înaintea celuilalt, fără să vadă încotro au alergat de fapt, cu atâta spor și atât de cuminți. Numai cei care sunt orbi în fața vieții au nevoie de fabula lui Saramago. Dumneavoastră, Anna, vedeți bine.

Mai târziu, Anna nu a mai citit, ci a lucrat. Prea multă muncă, prea mult timp, până la epuizare. Până astăzi nu reușise să fie nici măcar o dată cu un bărbat într-o reclamă pentru materiale de curățenie sau scutece pentru bebeluși.

– Publicitatea este ultimul bastion al patriarhatului, le-a comunicat ea lui Perdu și lui Jordan, care căzuse în extaz. Mai mult chiar decât armata. Doar în publicitate se vede lumea așa cum a fost întotdeauna.

După toate aceste confesiuni, ea s-a lăsat pe spate în fotoliu.

– Și? se citea pe fața ei. Sunt tratabilă? Spuneți-mi adevărul, fără menajamente.

Răspunsurile ei nu-l influențau nici cât negru sub unghie pe Perdu în alegerea cărții.

Ele trebuiau să-l familiarizeze pe el cu vocea Annei, cu timbrul și cu stilul ei de a vorbi.

Perdu aduna cuvintele care ieșeau în evidență în curentul frazelor generale. Cuvintele sclipitoare erau cele care îi deslușeau cum privea această femeie viața, cum o mirosea și cum o simțea. Ce considera ea într-adevăr important, ce o preocupa și cum îi mergea în acel moment. Ce voia să ascundă sub furtuna de cuvinte. Dureri și dor.

Monsieur Perdu a pescuit câteva cuvinte. Scotea aceste cuvinte cu greu. Anna spunea deseori: „Nu ăsta a fost planul" și „Asta nu am luat-o în calcul."

Ea vorbea despre încercările „nenumărate" și despre acele coșmarurile care aveau legătură între ele.

Ea trăia într-o lume a matematicii, un mecanism elaborat care punea ordine în ceea ce era irațional și personal. Își interzisese să judece intuitiv și să considere imposibilul posibil.

Dar asta era doar o parte din ceea ce căuta Perdu să afle și să observe: cea care face sufletul să fie nefericit. Apoi mai exista și partea a doua. Cea care făcea sufletul fericit. Monsieur Perdu știa că natura lucrurilor pe care un om le iubește îi colorează chiar limbajul. Madame Bernard, stăpâna casei de la numărul 27, împrăștia pasiunea ei pentru stofe asupra caselor și persoanelor: „Maniere ca o cămașă de poliester călcată prost", era una dintre propozițiile ei favorite. Pianista Clara Violette se exprima în termeni muzicali: „Cea mică din familia Goldenberg e vioara a treia în viața mamei". Comerciantul de alimente Goldenberg privea lumea prin intermediul gustului, vorbea despre un caracter ca fiind „putrezit", despre o avansare ca și cum ar fi „foarte coaptă". Cea mai mică dintre fetele lui, Brigitte, „vioara a treia", iubea marea, magnetul personalităților sensibile. Avea paisprezece ani, era o frumusețe precoce și îl comparase pe Max Jordan cu „priveliștea mării la Cassis, adâncă și îndepărtată". Bineînțeles că vioara a treia era îndrăgostită de scriitor. Până de curând, Brigitte voia să fie băiat. Dar acum voia să devină urgent femeie.

Perdu și-a promis să-i aducă în curând lui Brigitte o carte care ar fi putut însemna pentru ea o insulă de salvare în marea primei iubiri.

– Vă cereți deseori iertare? a întrebat-o Perdu pe Anna acum. Femeile se simțeau întotdeauna mai vinovate decât erau.

– Adică, „scuzați-mă, nu am terminat ce am avut de spus"? Sau mai degrabă: „Scuză-mă, sunt îndrăgostită de tine și îți fac numai greutăți"?

– Ambele. Orice situație în care vă cereți scuze. Poate că v-ați obișnuit să vă simțiți vinovată pentru tot ceea ce sunteți. Deseori nu noi dăm substanță vorbelor, ci vorbele pe care le folosim des ne formează pe noi.

– Sunteți un librar ciudat, știți asta?

– Da. Asta știu, mademoiselle Anna.

Monsieur Perdu l-a rugat pe Jordan să care duzini de cărți din „Biblioteca sentimentelor".

– Aici, draga mea. Romane pentru voință, cărți de non-ficțiune care îți schimbă viața, poezii pentru demnitate.

Cărți despre visare, despre moarte, despre dragoste și despre viața de artistă. I-a pus la picioare balade mistice, povești vechi și dure despre prăpăstii, căderi, pericole și trădare. În curând, Anna s-a trezit înconjurată de stive de literatură, ca o femeie într-un magazin de pantofi înconjurată de cutii.

Perdu voia ca Anna să se simtă ca într-un cuib. Voia ca ea să conștientizeze nesfârșitele posibilități oferite de cărți. Ar fi fost mereu destule. N-ar înceta niciodată să-și iubească vreun cititor sau vreo cititoare. Erau un punct fix într-o lume altfel imprevizibilă. În viață. În dragoste. După moarte.

Atunci când Lindgren a aterizat cu un salt în poala Annei și s-a făcut comodă torcând zgomotos și punându-și lăbuță peste lăbuță, directoarea de agenție de publicitate, care lucra peste măsură, pe care o ocolise dragostea și care era în permanență măcinată de vină, s-a lăsat pe spate

în fotoliu. Tensiunea din umeri i-a dispărut, pumnii strânși i s-au desfăcut. Chipul ei se relaxa.

Citea.

Monsieur Perdu observa cum ceea ce citea îi contura ființa din interior spre exterior. A văzut că Anna descoperise în ea însăși o trambulină care reacționa la cuvinte. Ea era o vioară care învăța să cânte la propriul eu. Monsieur Perdu a recunoscut mica sclipire de bucurie a Annei și a simțit un mic junghi în piept.

Chiar nu există totuși nici o carte care să mă învețe și pe mine să cânt cântecul vieții?

Capitolul 7

Pe când Monsieur Perdu își îndrepta pașii pe Rue Montagnard, se întreba cum i se părea lui Catherine această stradă atât de liniștită din mijlocul agitatului Marais.

– Catherine, a murmurat Perdu. Ca-the-ri-ne.

Era foarte ușor să-i rostească numele.

Cu adevărat de mirare.

Era numărul 27 un exil neplăcut pentru ea? Vedea ea lumea prin prisma neagră a abandonului, deoarece soțul ei îi spusese „Nu te mai vreau"?

Rareori se aventurau în acest cartier oameni care nu locuiau acolo. Casele nu erau mai înalte de cinci etaje și fiecare avea o fațadă colorată diferit în tonuri pastelate.

În jos, pe Rue Montagnard flancau strada un frizer, un brutar, o comerciantă de vinuri și vânzătorul algerian de tabac. Restul consta în locuințe, cabinete medicale și birouri, până la sensul giratoriu. Acolo trona Ti Breizh, un bistro breton cu o marchiză roșie, ale cărei specialități, „galettes" – un fel de clătite sărate – erau delicate și gustoase.

Monsieur Perdu i-a înmânat chelnerului Thierry un e-book pe care îl lăsase un agent de vânzări agitat al unei edituri. Pentru cititorii pasionați ca Thierry, care își băga nasul într-o carte chiar între două comenzi și care avea spatele strâmb de la căratul cărților („Nu pot să respir dacă nu citesc, Perdu"), aceste aparate erau descoperirea secolului. Pentru librari, un alt cui în sicriu.

Thierry îl invită pe Perdu la un pahar de Lambig, un brandy breton de mere.

– Astăzi nu, l-a refuzat Perdu.

Spunea asta de fiecare dată. Perdu nu bea alcool. Nu mai bea.

Asta pentru că, atunci când bea, deschidea cu fiecare înghițitură câte o breșă în barajul și așa pus sub presiunea unui lac învolburat de gânduri și sentimente. Știa asta, încercase odinioară să bea. Fusese vremea mobilelor distruse.

Astăzi, însă, avea un motiv ieșit din comun să refuze invitația lui Thierry: voia să-i ducă pe cât de repede posibil lui Madame Catherine, fostă Le P., „ cărțile pentru plâns".

Lângă Ti Breizh ieșea în evidență marchiza verde-albă a comerciantului de alimente Joshua Goldenberg. Când Goldenberg l-a văzut venind, i s-a pus lui Perdu în față.

– Nu vă supărați, Monsieur Perdu... începu Goldenberg jenat.

O, nu. Doar nu va întreba acum despre porno?

– Este vorba despre Brigitte. Cred că fata devine ăăă... femeie. Și aduce desigur probleme, știți ce vreau să spun? Aveți vreo carte care să ajute în situația asta?

Din fericire, nu era vorba de o discuție de la bărbat la bărbat despre cărți care se țin într-o singură mână. Era vorba doar despre un tată disperat, care se îngrijora de pubertatea fiicei sale și se întreba cum să procedeze cu educația sexuală a fetei, înainte de a întâlni omul greșit.

– Veniți odată la ora de consultații cu părinții.

– Nu știu, poate ar trebui să vină soția mea...?

– Bine, atunci veniți împreună. În prima seară de miercuri din lună, la ora 20. Ați putea merge apoi să mâncați ceva împreună.

– Eu? Cu soția mea? De ce?

– Presupun că s-ar bucura.

Monsieur Perdu a plecat mai departe, înainte ca Goldenberg să dea înapoi.

Asta va face oricum.

Bineînțeles că la ora de consultații ar fi venit, până la urmă, doar mamele și nu ar fi discutat despre nimic important. Cele mai multe își doreau manuale de educație sexuală care să-i învețe

pe bărbații lor câte ceva despre anatomia feminină. Perdu a introdus codul de intrare la ușa principală și a deschis-o. Nici nu avansase un metru, când Madame Rosalette a apărut din apartamentul portarului cu mopsul ei sub braț. Mopsul Edith se ținea de ea, îmbufnată, sub bustul voluminos al lui Rosalette.

– Monsieur Perdu, în sfârșit sunteți aici!

– Aveți o culoare nouă la păr? a întrebat-o el, în timp ce apăsa butonul liftului.

Mâna ei înroșită din cauza detergenților de curățenie a planat pe deasupra coafurii.

– Rosé spaniol. Doar cu o nuanță mai închisă decât sherry. Dar mai elegantă, cred. Ce spirit de observație aveți! Dar, Monsieur, trebuie să vă mărturisesc ceva.

A clipit mărunt din gene. Mopsul gâfâia.

– Dacă este un secret, îl voi uita imediat, Madame.

Rosalette avea tendințe de cronicar. Îi plăcea să observe nevrozele, intimitățile și obiceiurile oamenilor din jur, să le măsoare cu cântarul decenței și să-și expună părerile de cunoscătoare celorlalți oameni. Din acest punct de vedere era mărinimoasă.

– Vai, ce năstrușnic sunteți! Și nici nu e treaba mea dacă Madame Gulliver va fi fericită cu acești tineri. Nu, nu. Este... atunci era... ei bine... o carte.

Perdu a apăsat din nou pe butonul liftului.

– Și ați cumpărat această carte de la un alt vânzător? Sunteți iertată, Madame Rosalette, sunteți iertată.

– Nu. Mai rău. Am pescuit-o dintr-o ladă cu cărți în Montmartre, pentru doar 50 de cenți. Dar dumneavoastră înșivă ați spus că, dacă o carte este mai veche de douăzeci de ani, nu e cazul să cheltuiesc pe ea decât câteva centime, ca să nu ajungă în foc.

– Așa e, am spus asta.

Ce-o fi cu liftul ăsta trădător?

Rosalette s-a înclinat, iar respirația ei impregnată de cafea și coniac s-a amestecat cu cea a câinelui.

– Păi, îmi pare rău că am luat-o! Povestea aia cu gândaci de bucătărie, oribil! Cum își vâna mama propriul fiu cu mătura, groaznic. Zile întregi am fost obsedată de curățenie. Este normal la acest Monsieur Kafka?

– Ați surprins bine esența cărții, Madame. Alții trebuie să studieze decenii pentru a o pricepe.

Madame Rosalette zâmbi fără să înțeleagă, dar onorată.

– A, da, și liftul este defect. Se blochează din nou între familia Goldenberg și Madame Gulliver.

Asta însemna că vara venea chiar din noaptea aceasta. Sosea întotdeauna când liftul rămânea înțepenit.

Perdu a început să urce treptele, două câte două. Erau acoperite cu plăci bretone, mexicane și portugheze. Madame Bernard, proprietăreasa, iubea modelele; ele erau pentru ea „pantofii casei și, la fel ca în cazul unei doamne, deslușești caracterul pornind de la pantofi". Din acest punct de vedere, orice tâlhar care ar fi îndrăznit să intre ar fi presupus, judecând după treptele casei din Rue Montagnard nr. 27, că era vorba de o creatură spectaculos de capricioasă.

Perdu se apropia de primul etaj, când a apărut pe palier o pereche de pantofiori de satin de culoarea porumbului, cu pompoane de pene la vârfuri.

La primul etaj, deasupra lui Madame Rosalette, își avea reședința Che, podologul orb. O însoțea deseori pe Madame Bomme (de la etajul unu), fosta secretară a unui ghicitor renumit, la cumpărături la comerciantul evreu Goldenberg (etajul al doilea) și îi ducea geanta. Astfel se târau amândoi pe trotuar, orbul de braț cu bătrâna doamnă care mergea cu cadrul.

Kofi – al cărui nume însemna „vineri" în unul dintre dialectele din Ghana – venise într-o zi în

casa de la numărul 27, de la periferia Parisului. Avea pielea foarte neagră, purta lanțuri de aur peste tricourile sale cu glugă în stil hip-hop și un cercel. Un băiat frumos, un amestec de Grace Jones și un jaguar tânăr, după cum considera Madame Bomme.

Kofi îi ducea deseori geanta albă Chanel și era ținta privirilor neîncrezătoare din partea trecătorilor. El rezolva treburile administrativei sau făcea figurine din piele pe care picta simboluri de neînțeles pentru nimeni din casă.

Dar nici Che, nici Kofi, nici cadrul lui Madame Bomme nu îl opriseră pe Perdu din drum.

– A, Monsieur, ce bine că vă văd! Auziți, cartea aceea despre Dorian Gray a fost de-a dreptul palpitantă. Ce drăguț din partea dumneavoastră să mi-o recomandați când nu se mai găsea *Dorință arzătoare*.

– Mă bucur, Madame Gulliver.

– A, spuneți-mi Claudine. Sau măcar Mademoiselle, nu-mi place să fiu așa de protocolară. Deci, pentru Gray am avut nevoie doar de două ore, într-atât de amuzant a fost. Dar în locul lui Dorian nu m-aș fi uitat niciodată la acel tablou, este atât de deprimant. Și nici nu aveau Botox pe vremea aceea.

– Madame Gulliver, Oscar Wilde a scris mai mult de șase ani la această carte. La puțin timp după publicare a fost condamnat la închisoare și apoi a murit. N-ar fi meritat puțin mai mult de două ore din timpul dumneavoastră?

– A, fleacuri. Nu se va mai bucura în legătură cu asta.

Claudine Gulliver. O celibatară trecută de patruzeci de ani, cu dimensiuni rubensiene, funcționară la o mare casă de licitații. În fiecare zi avea de-a face cu colecționari extrem de bogați și extrem de lacomi. O categorie aparte a speciei umane. Madame Gulliver colecționa chiar ea opere de artă, cu precădere cu tocuri și în culori țipătoare. Colecția ei de pantofi cuprindea o sută șaizeci și șapte de perechi și era găzduită de o cameră separată.

Unul dintre hobby-urile acestei Madame Gulliver consta în a-l pândi pe Monsieur Perdu și în a-l invita într-una dintre excursiile ei, în a-i povesti despre cel mai nou curs de formare la care participase sau despre restaurantele deschise recent în Paris. Al doilea hobby al lui Madame Gulliver erau romanele în care eroinele se lipeau de pieptul lat al unui personaj negativ și rezistau avansurilor acestuia mult și bine, până ce el... ăăă... acționa. De aici și ciripitul:

– Spuneți-mi, veniți astă-seară cu mine la...

– Nu, nu-mi doresc asta.

– Ascultați-mă mai întâi! Este o petrecere cu talcioc, la Sorbona. Multe absolvente cu picioare lungi de la arte plastice, care pleacă din casele în care au stat și lasă în urmă cărțile, piesele de mobilier și, cine știe, amanții.

Doamna Gulliver și-a ridicat sugestiv sprâncenele.

– Ei?

El își închipuia niște tineri ciuciți printre pendule și cutii cu cărți, cu post-ituri pe frunte: „folosit doar o dată, aproape nou, abia atins. Inima are nevoie de reparații minore". Sau: „la mâna a treia, funcțiile de bază intacte".

– Chiar nu vreau.

Madame Gulliver a oftat adânc.

– Doamne, Doamne! Niciodată nu vă doriți nimic, ați remarcat asta?

– Asta este...

Adevărat.

– ... o problemă care nu are legătură cu dumneavoastră. Cu adevărat, nu. Sunteți încântătoare, curajoasă și... eh...

Da, îi plăcea doamna Gulliver într-un fel. Își lua viața în piept. Mai mult decât avea probabil nevoie.

– … o vecină foarte bună.

Cerule. Era atât de dezobișnuit să-i spună ceva drăguț unei persoane de genul feminin! Madame Gulliver începu să coboare scările, unduindu-și șoldurile. Clic-clac, clic-clac făceau pantofii ei de culoarea porumbului. Ajungând la nivelul lui, și-a ridicat mâna. A observat că Perdu s-a retras când a vrut să-i atingă brațul musculos și și-a pus resemnată mâna pe balustradă.

– Nu mai întinerim, Monsieur, a spus ea încet și cu o voce ușor răgușită. Jumătatea a doua a vieții noastre a început deja.

Clic-clac, clic-clac.

Involuntar, Perdu și-a trecut mâna prin păr, acolo, în creștet, unde mulți bărbați au acea chelie umilitoare. El nu avea – încă.

Da, era un bărbat de cincizeci de ani. Nu de treizeci. Părul închis la culoare era grizonant. Fața întunecată de riduri. Burta... și-o sugea. Mai dădea încă rezultate. Șoldurile îi făceau probleme; în fiecare an puțin mai mari. Și nici nu mai putea duce într-un singur drum două lăzi cu cărți, la naiba. Dar totul era irelevant; doamnele nu-l mai priveau cu interes – cu excepția lui Madame Gulliver, dar ea privea fiecare bărbat așa, ca pe un iubit ipotetic.

S-a uitat pe furiș în sus, să observe dacă Madame Bomme ar fi vrut să-l implice acum în vreo conversație. Despre Anaïs Nin și obsesiile ei sexuale, și strigând de-a dreptul, pentru că își rătăcise aparatul auditiv într-o cutie de praline.

Perdu organizase un club de lectură pentru Madame Bomme și văduvele din Rue Montagnard, pe care rareori le vizitau copiii sau nepoții lor și care se uscau în fața televizoarelor. Ele iubeau cărțile; mai mult decât atât, literatura era un pretext ca să iasă din apartamente și să-și treacă de la una la alta lichiorurile colorate, pe care le examinau îndeaproape și le degustau.

De cele mai mult multe ori, doamnele votau pentru opere erotice. Perdu le aducea cărțile în coperți protectoare discrete: *Flora Alpilor* pentru *Viața sexuală a Catherinei M.*, *Modele de broderie provinciale* pentru *Amantul* lui Duras, *Rețete de marmeladă din York* pentru *Delta lui Venus* de Anaïs Nin. Cercetătoarele de lichior știau să aprecieze camuflajul – în definitiv, văduvele își cunoșteau rudele apropiate, care considerau lectura drept un hobby excentric al celor care erau prea snobi ca să se uite la televizor și care considerau erotismul ceva nenatural pentru doamnele trecute de șaizeci de ani.

Dar nici un cadru nu-i stătea acum în drum.

La etajul al doilea locuia pianista Clara Violette. Perdu o auzea exersând fugile lui Czerny. Chiar și gamele sunau extraordinar sub degetele ei.

Se număra printre cele mai bune cinci pianiste ale lumii. Dar pentru că nu suporta să fie cineva cu ea în încăpere în timp ce cânta, faima îi era refuzată. Vara dădea concerte pe balcon. Atunci deschidea fiecare fereastră, iar Perdu îi împingea pianul Pleyel cu coadă lângă ușa balconului și poziționa un microfon sub el. Atunci Clara cânta două ore întregi. Locuitorii de la numărul 27 stăteau pe treptele casei sau își puneau scaunele pliante pe trotuar, străinii se înghesuiau la mesele de la Ti Breizh. Când Clara apărea după concert pe balcon și înclina timid din cap, numărul de oameni care o aplaudau atingea jumătate din populația unui orășel.

Perdu a reușit să parcurgă drumul până sus fără alte întreruperi. La etajul patru, a văzut că masa dispăruse; poate că o ajutase Kofi pe Catherine.

A bătut la ușa ei verde și s-a gândit că așteptase cu plăcere acest moment.

– Bună, a șoptit el. Am adus cărțile.

A sprijinit punga de hârtie de ușă.

Când tocmai se ridica, Catherine a deschis. Păr blond scurt, neîncrezătoare, dar cu privirea gri perlată pe sub sprâncenele delicate. Era desculță și purta o rochie cu un decolteu care lăsa să se întrevadă doar clavicula.

Ținea un plic în mână.

– Monsieur. Am găsit scrisoarea.

Capitolul 8

Erau prea multe impresii dintr-odată. Catherine – ochii ei – plicul cu scrisul verde pal – apropierea lui Catherine – parfumul ei – clavicula – viața... *Scrisoarea*?

– O scrisoare nedeschisă. Era în sertarul mesei dumneavoastră de bucătărie, care a fost sigilat cu vopsea albă. L-am deschis. Scrisoarea se afla sub tirbușon.

– Nu era nici un tirbușon acolo, a răspuns politicos Perdu.

– Dar am găsit...

– N-ați găsit nimic!

Nu voise să strige, dar nici nu se putea hotărî să privească scrisoarea pe care ea o ținea în sus.

– Iertați-mă că am țipat la dumneavoastră.

Ea i-a întins scrisoarea.

– Dar nu-mi aparține.

Monsieur Perdu s-a retras înspre apartamentul lui.

– Cel mai bine o ardeți.

Catherine l-a urmat. L-a privit în ochi, iar o roșeață arzătoare a cuprins chipul bărbatului.

– Sau aruncați-o.

– Atunci, aș putea s-o citesc totuși, a spus ea.

– Mi-e indiferent. Nu-mi aparține.

Ea a continuat să-l privească iar el a închis ușa și a lăsat-o pe Catherine afară, cu tot cu scrisoare.

– Monsieur? Monsieur Perdu!

Catherine bătea la ușă.

– Monsieur, pe plic e numele dumneavoastră.

– Plecați. Vă rog! a strigat el.

Recunoscuse scrisoarea. Scrisul. Ceva s-a rupt în el.

*O femeie cu părul cârlionțat, închis la culoare, care împinge ușa compartimentului, privește îndelung afară și se îndreaptă spre el cu lacrimi în ochi. Ea înaintează prin Provence, prin Paris, prin Rue Montagnard și în fine pășește în locuința lui. Acolo își face duș și merge goală prin cameră. O gură, care se apropie de a lui, în semiîntuneric. Pielea udă, udă din cauza apei, buzele ude care lui îi taie respirația, care îi sorb buzele. Pentru mult timp. Luna pe burta ei mică și moale. Două umbre dansând între ramele roșietice ale ferestrei. Ea acoperindu-se cu corpul lui. *** doarme pe divan, în Camera cu lavandă, așa denumise ea camera interzisă, înfășurată în păturica ei provensală matlasată, pe care și-o cususe în vremea când fusese logodită.*

*Înainte ca *** să se mărite cu viticultorul și înainte…*

Să mă părăsească. Și apoi să mă mai părăsească o dată.

*** le dăduse nume tuturor camerelor în care se întâlniseră vreme de cinci ani scurți. Camera soarelui, Camera mierii, Camera grădinii. Erau camere care fuseseră totul pentru el – amantul ei secret, al doilea ei soț. Ea botezase camera din apartamentul lui „Camera cu lavandă", aceasta era căminul ei departe de casă.

Ultima noapte în care ea dormise acolo, fusese o noapte fierbinte de august, în 1992.

Făcuseră duș împreună, erau uzi și goi. Îl mângâiase plină de dragoste pe Perdu, cu mâna răcorită de apă, apoi se urcase pe el și îi țintuise mâinile pe spate, pe divanul acoperit cu un cearșaf. Apoi îi șoptise cu o privire sălbatică:

– Mi-aș dori să mori înaintea mea. Îmi promiți?

Corpul ei îl luase în stăpânire pe al său, fără vreo inhibiție ca mai înainte, în timp ce gemea:

– Promite-mi. Promite-mi!

El i-a promis.

Mai târziu în noapte, când nu îi mai putea vedea în întuneric albul ochilor, a întrebat-o de ce.

– Nu vreau să fii nevoit să mergi singur pe drumul de la parcare până la mormântul meu. Nu vreau să suferi. Mai degrabă îți duc dorul tot restul vieții mele.

– De ce nu ți-am spus niciodată că te iubesc? a șoptit librarul. De ce, Manon? Manon!

Nu fusese niciodată în stare să-i mărturisească sentimentele lui pentru ea. Ca să nu o pună în încurcătură. Ca să nu simtă degetul ei pe buze în timp ce șoptea „șșșș". Putea fi o piatră de mozaic în viața ei, gândea el odinioară. O piatră frumoasă, strălucitoare, dar totuși doar o piatră, nu imaginea completă. Asta voia să facă pentru ea.

Manon. Provensala puternică, niciodată delicată, niciodată perfectă. Cea care îi spunea vorbe pe care el credea că le poate atinge. Ea nu-și făcea niciodată planuri, era mereu acolo pe de-a-ntregul. Nu vorbea la felul principal despre desert, la culcare nu aducea vorba despre dimineață, la despărțire nu se gândea la revedere. Trăia întotdeauna în prezent.

În acea noapte, cu 7216 nopți în urmă, Perdu dormise bine pentru ultima oară; când s-a trezit, Manon plecase.

Nu prevăzuse asta. Se tot gândise, revăzuse de mii de ori gesturile, privirile și vorbele lui Manon – dar nu găsise nici un indiciu că ea s-ar fi hotărât deja să plece.

Și nu s-a mai întors. După câteva săptămâni a venit scrisoarea ei.

Această scrisoare.

Lăsase plicul pe masă două nopți. Îl privise, în timp ce mânca singur, bea singur, fuma singur. Și în timp ce plângea. Lacrimile îi picurau de pe obraji, pe masă și pe hârtie.

Nu deschisese scrisoarea.

Pe atunci era atât de obosit din cauza plânsului și pentru că nu mai putea dormi în acel pat, care devenise în absența ei atât de mare și de gol, atât de rece. Era extenuat de dor.

Aruncase scrisoarea în sertarul mesei din bucătărie cu furie, cu disperare și, mai presus de orice, fără să o deschidă. Lângă tirbușonul pe care ea îl „împrumutase" dintr-o braserie din Ménerbes și îl făcuse dispărut la Paris. Ajunseseră acolo din Camargue, cu ochii luminoși, glazurați de lumina sudului, și se opriseră într-o pensiune din Luberon, lipită ca un stup de albine deasupra unei stânci abrupte, cu baia la jumătatea scării și miere de lavandă la micul dejun. Manon voia să-i arate totul despre ea. De unde provenea, ce țară avea în sânge, da, chiar pe soțul ei, Luc, voia să i-l prezinte lui Perdu, de departe, pe tractorul său înalt, între viile din valea de sub Bonnieux. Luc Basset, viticultorul.

Ca și când și-ar fi dorit ca toți trei să devină prieteni. Și fiecare să-i fie pe plac celuilalt, să-și împărtășească dorințele și dragostea. Perdu refuzase. Rămăseseră în Camera mierii.

Era ca și cum puterea i se scurgea din brațe ca sângele dintr-o rană, ca și cum nu ar fi putut face nimic altceva decât să stea acolo, în întuneric, în spatele ușii.

Lui Perdu îi era dor de corpul lui Manon. Îi era dor de mâna pe care Manon i-o punea pe fund când dormea. Îi era dor de respirația ei, de felul copilăresc în care mormăia dimineața, când el o trezea mult prea devreme, întotdeauna mult prea devreme, indiferent cât de târziu era.

Și de ochii ei, care îl priveau plini de dragoste, de părul ei fin, moale, ondulat, când se cuibărea la gâtul lui – toate acestea îi lipseau atât de mult, încât corpul lui se convulsiona, când se întindea în patul gol. Și în fiecare dimineață când se trezea. Ura să se trezească și să trăiască viața fără ea.

Prima oară a distrus patul, apoi bibliotecile, bancheta pentru picioare, a tăiat covoarele, a ars fotografiile, a devastat camera. A dat toate hainele, a dăruit toate discurile.

Doar cărțile din care îi citise ei le-a păstrat. În fiecare seară îi citise cu voce tare versuri, scene,

capitole, coloane din ziare, fragmente scurte din biografii și cărți de specialitate, rugăciunile pentru copii ale lui Ringelnatz (o, cum o iubea pe aceea care se intitula *Ceapa cea mică*), totul pentru ca ea să poată adormi în lumea aceasta care ei i se părea atât de nefirească și de stearpă din nordul rece, cu oamenii lui reci. Nu avusese destulă putere ca să arunce acele cărți. Le zidise doar, în camera cu lavandă.

Dar dorul nu plecase. Afurisitul nu se dădea dus.

Singurul mod în care reușise să se descurce a fost să evite viața. Încuiase iubirea lor adânc în el, împreună cu dorul. Dar acum îl străbătea cu o putere imensă.

Monsieur Perdu s-a clătinat pe picioare spre baie și și-a ținut capul sub apa rece ca gheața.

O ura pe Catherine, îl ura pe blestematul ei de soț, infidel și nemilos. *De ce trebuise nenorocitul de Le P. să o părăsească tocmai acum și să nu-i dea nici măcar o masă de bucătărie? Idiotul!*

Le ura pe portăreasă și pe Madame Bernard, îi ura pe Jordan, pe doamna Gulliver, pe toți, da, pe toți.

O ura pe Manon.

A trântit ușa de perete, cu părul șiroindu-i de apă. Dacă așa voia Madame Catherine, atunci avea să-i spună:

– Da, pentru numele lui Dumnezeu, este scrisoarea mea! Nu am vrut să o deschid odinioară. Din mândrie. Din convingere.

Și orice greșeală avea sensul ei, dacă o făceai din convingere. Voise să citească scrisoarea când avea să fie pregătit pentru asta. După un an. Sau după doi. Nu își planificase să aștepte douăzeci de ani și nici să ajungă la cincizeci de ani și să devină ciudat.

Să nu deschidă scrisoarea lui Manon fusese singura lui forma de apărare la acel moment, când refuzul de a-i asculta justificările era singura armă pe care o avea la îndemână.

Cu siguranță.

Cine a fost părăsit trebuia să răspundă cu arma tăcerii. Nu era permis să-i dai ceva celui care pleca; trebuia să te închizi în tine, la fel cum cealaltă persoană închisese posibilitatea de a avea un viitor împreună. Da, hotărâse că așa trebuiau să stea lucrurile.

– Nu, nu, nu! strigă Perdu.

Aici nu se potrivea ceva, simțea asta, dar ce? Îl înnebunea. Monsieur Perdu s-a dus până la ușa de vizavi.

Și a sunat.

Și a mai ciocănit și a continuat să sune din nou după un anumit interval de timp, cam cât avea nevoie un om normal să iasă de la duș și să-și scuture apa din urechi.

De ce nu era Catherine acolo? Acum un minut era.

A fugit înapoi în apartamentul lui, a smuls prima pagină din cea mai bună carte din grămezile de cărți și mâzgăli pe ea:

Aș dori să vă rog să-mi aduceți scrisoarea imediat, indiferent cât de târziu este. Vă rog să nu o citiți. Scuzați deranjul. Cu salutări, Perdu.

S-a holbat la semnătură și s-a întrebat dacă ar reuși vreodată să se gândească la prenumele lui. Fiindcă de fiecare dată când se gândea la el, auzea și vocea lui Manon. Cum putea să ofteze când îi rostea numele. Și să râdă. Să șoptească, o, să șoptească.

A înghesuit inițiala între „salutări" și „Perdu": J.

J. de la Jean. Apoi a îndoit foaia pe mijloc și a fixat-o cu o bandă adezivă pe ușa lui Catherine, la nivelul ochilor. Scrisoarea. Oricum ar fi fost genul de explicații pe care femeile le dau iubiților când s-au săturat de ei. N-avea nici un motiv să se supere din pricina asta.

Nu, cu siguranță nu.

Apoi, s-a întors să aștepte în locuința goală.

Monsieur Perdu se simțea incredibil de singur, ca o barcă mică și proastă cu vâsle pe o mare care o ridiculiza, disprețuitoare – fără velă, fără cârmă, fără nume.

Capitolul 9

Când noaptea a lăsat locul dimineții de sâmbătă care s-a lăsat peste Paris, Monsieur Perdu și-a îndreptat spatele cu durere, și-a scos ochelarii de citit și și-a masat nasul umflat. Stătuse în genunchi ore întregi, aplecat peste puzzle-ul așezat pe podea și aranjând piesele fără zgomot, pentru a nu-i scăpa momentul când Catherine s-ar fi mișcat în apartamentul de vizavi. Dar nu s-a auzit nici un zgomot.

Când și-a scos cămașa, îl dureau toate: pieptul, șalele și ceafa. A făcut un duș rece, până ce pielea i s-a albăstrit, iar apoi i s-a înroșit ca racul, când s-a clătit cu apa fierbinte.

Prin aburii care îi ieșeau din corp, cu unul din cele două prosoape înfășurate în jurul șoldurilor, a pășit spre fereastra bucătăriei. A făcut flotări și genuflexiuni, în timp ce cafetiera fierbea cu bulbuci pe aragaz. Apoi Perdu și-a clătit singura ceașcă și și-a turnat cafeaua neagră.

Într-adevăr, peste noapte, vara se așternuse deasupra Parisului. Aerul era cald ca o ceașcă de ceai aburind.

Oare îi pusese scrisoarea în cutia de scrisori? După cum reacționase, Catherine probabil că nu va mai dori să-l vadă niciodată.

În picioarele goale, ținând prosopul înfășurat în jurul șoldurilor, Perdu coborî scările cufundate în liniște spre cutiile de scrisori.

– Ascultați, așa nu se merge... a, dumneavoastră sunteți?

Madame Rosalette, îmbrăcată într-un halat se uita la el, din loja ei. Îi simțea privirea pe piele, pe mușchi, alunecând peste prosopul care părea să fi intrat la apă.

Perdu găsea că Rosalette se holba un pic cam mult. Și dădea din cap, mulțumită oarecum?

A urcat repede scările înapoi, îmbujorat.

Când s-a apropiat de ușă, a observat ceva ce nu fusese acolo înainte.

O scrisorică.

A desfăcut foaia, nerăbdător. Nodul s-a desfăcut și prosopul a căzut pe podea. Monsieur Perdu n-a băgat de seamă că rămăsese gol-pușcă pe casa scărilor, fiindcă citea cu o supărare crescândă:

Dragă J., veniți astă-seară la mine, la cină. Veți citi scrisoarea. Trebuie să-mi promiteți asta. Altfel, nu v-o dau. Și nu îmi pare rău.

Catherine

P.S.: Aduceți și o farfurie. Știți să gătiți? Eu nu.

În timp ce se mânia din ce în ce mai tare, s-a petrecut ceva incredibil.

Colțul stâng al gurii i s-a mișcat.

Iar apoi... a izbucnit în râs.

Pe jumătate râzând, pe jumătate uluit, a început să bombăne: „Aduceți o farfurie. Citiți scrisoarea. Tu niciodată nu vrei nimic, Perdu. Promite-mi asta. Mori înaintea mea. Promite-mi!"

Promisiuni, toate femeile voiau întotdeauna promisiuni.

– Nu mai promit nimic, niciodată! a strigat el, gol și devenind brusc nervos, în casa goală a scărilor.

Răspunsul a fost o liniște împietrită.

A trântit furios ușa în urma lui și s-a bucurat de zgomot. Spera să îi fi sculat pe toți din pat cu această bufnitură puternică.

A mai deschis o dată ușa și și-a ridicat prosopul, puțin rușinat.

Bummm, a doua bufnitură. Acum trebuie să se fi ridicat toți din pat.

*

Când Monsieur Perdu mergea în pas vioi pe Rue Montagnard, i se părea că ar vedea casele fără fațade, de parcă ar fi fost case pentru păpuși, deschise.

Cunoștea fiecare bibliotecă din fiecare casă. În fond, el le alcătuise an după an.

La numărul 14: Clarissa Menepeche. Ce suflet delicat într-un corp greoi! O iubea pe luptătoarea Brienne din *Urzeala tronurilor.*

În spatele perdelei de la numărul 2: Arnaud Silette, care își dorea să fi trăit în anii 1920. La Berlin. Și să fie artistă.

Peste drum, la numărul 5, cu spatele drept în fața laptopului: traducătoarea Nadira del Pappas. Îi plăceau romanele istorice în care femeile se îmbrăcau în haine bărbătești și își depășeau condiția.

Și deasupra ei? Nu mai era nici o carte. Toate au fost date.

Perdu s-a oprit o secundă și a privit în sus spre fațada de la numărul 5.

Văduva Margot, în vârstă de 82 ani. Odinioară, îndrăgostită de un soldat german, de aceeași vârstă cu ea, atunci când războiul le-a furat tinerețea – șaisprezece ani. Cum ar fi vrut să facă dragoste cu ea, înainte de a se întoarce în tranșee! El știa că nu va supraviețui acolo; cât de mult se jenase ea să se dezbrace în fața lui... și cât de mult și-ar fi dorit să nu se fi rușinat atât! Margot regreta șansa pierdută acum 67 de ani. Cu cât îmbătrânea, cu atât se estompa amintirea acelei după-amiezi, când ea și băiatul stăteau întinși unul lângă celălalt, tremurând și ținându-se de mână.

Văd că am îmbătrânit și nici nu mi-am dat seama. Cum trece timpul. Blestematul de timp pierdut. Mi-e frică, Manon, că am făcut o prostie îngrozitoare.

Am îmbătrânit atât de mult doar într-o noapte, iar tu îmi lipsești.

Eu *îmi lipsesc. Nu mai știu cine sunt.*

Monsieur Perdu a continua să se plimbe. S-a oprit în fața vitrinei vânzătoarei de vin, Liona. Uite-l reflectat în geam. Ăsta să fi fost el? Acolo, în oglinda geamului. Acesta era el? Bărbatul înalt, îmbrăcat în haine convenționale, cu corpul nefolosit și neatins, care se apleca încercând, parcă, să rămână invizibil?

Când a văzut-o pe Liona venind din spatele magazinului, pentru a-i da punga obișnuită de sâmbătă pentru tatăl lui, Perdu și-a amintit cât de des trecuse pe aici și refuzase să rămână la un pahar de vin. La o vorbă cu ea sau cu unul dintre clienții ei, cu oameni prietenoși și normali. Cât de des trecuse în ultimii douăzeci și unu de ani pe acolo și mersese mai departe, în loc să rămână pe loc, să-și caute prieteni sau să se apropie de vreo femeie?

O jumătate de oră mai târziu, Perdu stătea la o masă în barul Ourcq din Bassin de la Villette, deși era închis încă. Aici își lăsau jucătorii de *boules* sticlele de apă și baghetele cu brânză și șuncă. Un bărbat mic și rotofei l-a privit surprins.

– Ce faci aici atât de devreme, s-a întâmplat ceva cu Madame Bernier? Spune, este Lirab...

– Nu, lui Maman îi merge bine. Comandă un regiment de nemți, care vor să învețe de la un intelectual parizian autentic să facă o conversație. Nu-ți face griji.

– Nemți, spui? A, da. Mademoiselle Bernier va mai ține predici lumii cu siguranță încă multe decenii, dacă este sănătoasă, așa cum ne ținea nouă înainte.

Tatăl și fiul tăceau, uniți de amintirea felului în care Lirabelle Bernier, pe când Perdu era încă elev de școală, îi explica la micul dejun diferența dintre conjunctivul din limba germană și starea de emoție dată de subjunctiv în limba franceză. Cu degetul arătător ridicat, a cărui unghie dată cu lac auriu conferea fermitate vorbelor ei.

– Subjunctivul se folosește atunci când vorbește inima. Reține asta.

Lirabelle Bernier. Tatăl lui vorbea din nou despre ea folosind numele de fată, după ce, în cei

opt ani de căsnicie o numise mai întâi doamna Pisică Obraznică, apoi Madame Perdu.

– Și cu ce mesaj te-a trimis de data asta, mă rog? și-a întrebat Joaquin Perdu fiul.

– Că trebuie să mergi la urolog!

– Spune-i că mă duc. Nu este nevoie să-mi amintească la fiecare șase luni.

Se căsătoriseră la vârsta de 21 de ani, ca să-și enerveze părinții. Ea, intelectuala dintr-un mediu de filosofi și economiști, care se întâlnea cu un oțelar – *dégoûtant*, revoltător. El, fiu de proletari, cu un tată polițist de patrulă, cu mama croitoreasă în fabrică, credincioasă, care avea de-a face cu una din clasa superioară – trădător de clasă.

– Altceva? a întrebat Joaquin scoțând din pungă vinul muscat pe care Perdu i-l pusese acolo.

– Are nevoie de o altă mașină, second hand. Te roagă pe tine să-i cauți una. Dar să nu aibă o culoare așa de ciudată ca ultima.

– Ciudată? Era albă. Of, maică-ta asta...

– Deci, te ocupi?

– Da, sigur. Iar n-a vorbit vânzătorul de mașini cu ea?

– Nu. Întreabă tot timpul de soțul ei. Asta o înnebunește.

– Știu, Jeanno. Este un bun prieten de-al meu, Coco, care joacă în tripleta noastră de bocce, e un jucător foarte bun.

Joaquin a rânjit.

– Mai întreabă mama dacă noua ta prietenă știe să gătească sau mănânci la noi pe 14 iulie?

– Poți să o anunți pe mama ta, că așa numita mea prietenă nouă știe să gătească foarte bine, dar avem altceva de făcut când ne întâlnim.

– Cred c-ar fi mai bine să-i spui tu asta mamei, papa.

– Pot să-i spun lui Mademoiselle Bernier chiar pe 14 iulie. Până la urmă, gătește chiar bine. Creier cu limbă, nu?

Joaquin se scutura de râs.

De la despărțirea prematură a părinților săi, Jean Perdu își vizita în fiecare sâmbătă tatăl, aducând muscat și diferite întrebări din partea mamei. În fiecare duminică mergea după aceea la mama sa și îi ducea răspunsurile fostului soț, precum și un raport corespunzător despre starea de sănătate și cea a relațiilor lui.

– Dragul meu fiu, când o femeie se căsătorește, devine în mod ireversibil supraveghetorul de serviciu. Trebuie să fii atentă la tot ce face soțul tău și cum îi merge. Și mai târziu, când vin copiii, trebuie să îi ai pe ei în vedere. Ești supraveghetoare, servitoare și diplomată, toate trei într-o persoană. Și asta nu se termină sigur cu ceva atât de banal ca un divorț. O, nu – dragostea poate vine și pleacă, dar grija rămâne.

Perdu și tatăl său au plecat la o scrută plimbare în josul canalului. Joaquin, cel mai scund, mergea drept, cu umerii lați în cămașa sa în carouri mov cu alb, și arunca priviri arzătoare fiecărei femei pe care o întâlneau în cale. În părul blond de pe antebrațele de oțelar ale lui Joaquin, dansa soarele. Era trecut de 70 de ani, dar se ținea ca la 20 și fredona șlagăre, și bea cât de mult îi convenea.

Mergând pe lângă el, Monsieur Perdu privea în jos.

– Bine, Jeanno, a spus brusc tatăl. Cum o cheamă?

– Ce? Cum așa? Trebuie să fie întotdeauna vorba despre o femeie, Papa?

– Întotdeauna este la mijloc o femeie, Jeanno. Nimic altceva nu poate devia un bărbat de pe traiectorie. Iar tu arăți, pentru numele lui Dumnezeu, deviat de pe traiectorie.

– La tine trebuie să aibă totul legătură cu o femeie. Iar de cele mai multe ori nu doar cu una singură.

Joaquin a zâmbit larg.

– Îmi plac femeile, a zis el, scoțând un pachet de țigări din buzunarul de sus al cămășii. Ție, nu?

– Ba da, oarecum...

– Oarecum? Ca elefanții? Sau ești fan al bărbaților?

– A, las-o baltă! Nu sunt gay. Să vorbim despre cai.

– Bine, fiule, cum vrei. Femeile și caii au multe în comun. Ai vrea să știi ce?

– Nu.

– În regulă. Deci, când un cal refuză o comandă, ai pus greșit întrebarea. Exact la fel este și cu femeile. Nu o întreba: „Mergem să mâncăm?" Ci: „Ce aș putea găti pentru tine?" Poate să spună nu la asta? Nu, nu poate.

Perdu se simțea ca un băiețel. Acum taică-său îl învăța despre femei.

Și ce aș putea să gătesc în seara asta pentru Catherine?

– În loc să li se șoptească în ureche ca unui cal – întinde-te femeie, pune-ți hamul pe tine –, ar trebui să le asculți. Să asculți ce vor. De fapt, vor să fie libere și să zboare până în înaltul cerului.

Catherine trebuie să se fi săturat de călărețiii care o dresează și vor să o oprească la a doua gardă.

– E nevoie de un singur cuvânt ca să le rănească, e treabă de secunde, o lovitură nerăbdătoare de cravașă. Dar să-i recâștigi încrederea, asta cere ani. Uneori nu reușești să faci asta la timp.

Este uimitor cât de puțin îi impresionează pe oameni faptul că sunt iubiți, atunci când asta nu se potrivește planurilor lor. Dragostea este atât de incomodă pentru ei, încât își schimbă încuietorile sau pleacă mai departe fără vreun avertisment.

– Iar când un cal te iubește, Jeanno... atunci meriți această dragoste la fel de puțin ca atunci când te iubește o femeie. Sunt ființe superioare nouă, bărbaților. Când iubesc, atunci ne arată bunăvoință, căci noi le dăm rareori motive să ne iubească. Asta am învățat de la maică-ta, care are dreptate. Din păcate, ea are dreptate.

Și din acest motiv doare atât de tare. Când femeile încetează să-i mai iubească, bărbații se prăbușesc în marele lor nimic.

– Jeanno, femeile știu să iubească mult mai inteligent decât noi, bărbaților! Ele nu iubesc niciodată un bărbat pentru corpul lui. Chiar și atunci când le place foarte mult, oho, și-ncă cum! Joaquin a scos un oftat de plăcere. Dar femeile te iubesc pentru caracterul tău. Pentru puterea ta. Pentru inteligența ta. Sau pentru că poți proteja un copil. Pentru că ești un om bun, pentru că ai onoare și demnitate. Ele nu iubesc bărbații niciodată atât de prostește cum le iubesc ei pe ele. Nu pentru că ai gambe deosebit de frumoase sau pentru că arăți atât de bine în costum, încât te privesc cu invidie toate partenerele ei de afaceri, când ea face prezentările. Deși există și astfel de femei, ele servesc celorlalte doar ca model de precauție.

Îmi plac picioarele lui Catherine. M-ar prezenta cuiva cu plăcere? Sunt pentru ea... suficient de deștept? Mă stimează? Am oare ceva valoros pentru femei?

– Un cal îți admiră pur și simplu întreaga ta personalitate.

– Un cal? De ce vorbim despre cai? a întrebat Perdu, sincer iritat.

Asculta doar pe jumătate. Au mers după colț și s-au apropiat de jucătorii de bocce pe malul Canalului de l'Ourcq.

Joaquin a fost întâmpinat cu strângeri de mână, iar Jean cu un mic semn din cap.

L-a observat pe tatăl lui intrând în teren, chircindu-se pe vine și mișcându-și brațul drept înainte și înapoi.

Un butoi vesel cu brațe. Am avut noroc să am un astfel de tată, m-a plăcut întotdeauna, chiar și atunci când nu era perfect.

Fierul a întâlnit fierul. Cu abilitate, Joaquin Perdu a lovit într-una din bilele echipei adverse.

Murmur de aplauze.

Aș fi putut s-o văd și să plâng și să nu mă opresc niciodată. Cât de idiot am putut fi să nu mai

am prieteni? Mi-a fost frică să nu plece toți, la fel ca cel mai bun prieten, Vijaya, odinioară? Sau mi-a fost frică să nu râdă de mine că nu mi-am revenit după Manon?

S-a uitat la tatăl lui și a vrut să-i spună:

– Lui Manon i-a plăcut de tine, îți mai amintești de Manon?

Dar tocmai atunci i s-a adresat tatăl lui:

– Spune-i mamei tale, Jeanno... Spune-i că nici una nu e ca ea, nici una.

Pe față lui Joaquin a apărut o undă de regret că dragostea nu putea să oprească o femeie care voia să-l lege cu sfori pe bărbatul ei care pur și simplu, o călca pe nervi îngrozitor.

Capitolul 10

Catherine inspectase barbunii, ierburile proaspete, smântâna de la vacile cu spinările late din Normandia, după aceea cartofii ei noi și brânza, arătând spre perele aromate și spre vin.

– Se poate face ceva cu astea?

– Da. Dar, folosindu-le succesiv, nu împreună, a spus el.

– M-am bucurat foarte mult cu gândul la această zi, a mărturisit ea. Și am fost un pic înspăimântată. Și dumneavoastră?

– Invers, a răspuns el. M-am temut foarte tare și m-am bucurat puțin. Trebuie să-mi cer scuze.

– Nu. Nu trebuie. Vă roade ceva în momentul ăsta, așa că de ce ați pretinde că nu e nici o problemă?

Cu aceste vorbe, i-a aruncat unul dintre prosoapele de bucătărie în carouri albastru cu gri, să-l folosească pe post de șorț. Ea purta o rochie albastră de vară și își prinsese prosopul de cureaua roșie. Astăzi putea să-și dea seama că părul ei blond era grizonant la tâmple și că privirea ei nu mai era așa de tematoare sau descumpănită.

În curând, geamurile se aburiseră, flăcările de sub oale și tigăi șuierau, sosul de vin alb, șalote și smântână fierbea, iar în tigaia cea mare se rumeneau în ulei de măsline cartofi cu rozmarin și sare.

Vorbeau de parcă s-ar fi cunoscut de ani de zile și pierduseră legătura o perioadă. Despre Carla Bruni și despre căluții de mare, la care masculii își poartă puii într-un pliu din burtă. Discutau despre modă, despre vânzările de sare cu diverse arome adăugate și bârfeau colocatarii, bineînțeles.

Subiectele, care mai dificile, care mai ușoare, ieșeau la iveală stând unul lângă celălalt în fața aragazului, în timp ce treceau de la vin la pește. Lui Perdu i se părea că el și Catherine descopereau propoziție cu propoziție un fel de comuniune interioară.

El făcea mai departe sosul, iar Catherine poșa în el câte o bucată de pește după alta. Au mâncat direct din tigăi, în picioare, căci Catherine nu avea decât un singur scaun.

Ea a turnat vinul, era un tapie ușor și auriu, din Gasconia. Primise vinul cadou, din soiul Tapie din Gascogne. Iar el îl băuse, cu înghițituri sorbite cu precauție.

Acesta era lucrul cel mai surprinzător la prima sa întâlnire din 1992: se simțise cuprins de siguranță, de când pășise în locuința lui Catherine. Toate gândurile care îi treceau de obicei prin minte, nu îl mai atingeau pe teritoriul ei. Ca și cum o vrajă le-ar fi împiedicat să intre în dreptul ușii.

– Cum vă petreceți timpul în prezent? a întrebat Perdu la un moment dat, după ce se exprimaseră cu privire la Dumnezeu, la lume și la croitorul președintelui.

– Eu? Cu căutarea.

S-a întins după o bucată de baghetă.

– Mă caut. Înainte... înainte de tot ce s-a întâmplat, eram asistenta, secretara, purtătoarea de cuvânt și admiratoarea soțului meu. Acum caut ce aș fi putut face, înainte de a-l întâlni. Mai exact, încerc să văd dacă mai sunt capabilă să fiu cum am fost. Cu asta mă ocup. Cu încercările.

Ea a început să scobească miezul alb din coajă și să îi dea o formă între degetele subțiri.

Librarul citea în interiorul lui Catherine, ca într-un roman.

Ea îi dăduse permisiunea să o răsfoiască și să-i afle povestea.

– Azi, la 48 de ani, mă simt ca la 8. Odinioară uram să fiu ignorată, dar mă supăram foarte tare dacă cineva mă găsea interesantă. În afară de asta, trebuia să fiu băgată în seamă de oamenii „corecți". Fata bogată, cu părul lucios, cu care voiam să fiu prietenă; profesorul drăguț care a fost uimit de cât de modest îmi ascundeam strălucirea sub obroc. Și mama. Da, mama.

Catherine s-a oprit. Mâinile ei frământau bucățica de baghetă.

– Am vrut dintotdeauna să fiu observată de cei mai mari egoiști. Ceilalți îmi erau indiferenți, tata, dragul de el, Olga de la parter, cea grasă și care transpira din abundență. Deși erau mult mai drăguți. Dar când mă plăceau oamenii drăguți, mă simțeam penibil. Ce prostie, nu-i așa? Am fost o toantă chiar și în căsnicia mea. Voiam să mă remarce idiotul de bărbatu-meu și am ascuns asta tuturor celorlalți. Dar sunt pregătită să schimb asta. Îmi dați piperul?

Dăduse aluatului de pâine o formă cu degetele ei subțiri: un căluț de mare, căruia îi presa acum doi ochi din boabe de piper, înainte să i-l întindă lui Perdu.

– Am fost sculptoriță. La un moment dat în viața mea. Am 48 de ani, doar că învăț totul de la început. Nu știu câți ani sunt de când n-am mai făcut dragoste cu bărbatul meu. Am fost fidelă, proasta de mine, și atât de îngrozitor de singură, încât vă voi devora, dacă sunteți drăguț cu mine. Sau vă voi omorî, pentru că nu voi putea suporta.

Perdu găsea totul extrem de ciudat: el, singur cu o asemenea femeie, în spatele unei uși închise.

Se pierduse în contemplarea feței lui Catherine, a capului ei, ca și când ar fi avut voie să se furișeze înăuntrul ei și să se uite în jur la ce mai era interesant acolo înăuntru.

Catherine avea găuri în urechi, dar nu purta cercei. („Pe cei cu rubine, îi poartă acum cea nouă. De fapt, e păcat, că i-aș fi azvârlit cu așa de mare plăcere la picioare."). Uneori își atingea gâtul, ca și când căuta ceva, poate un lanț, pe care îl purta acum cealaltă.

– Dar dumneavoastră cu ce vă ocupați? a întrebat ea.

El i-a descris *Farmacia literară*.

– O vas cu o anexă, cu bucătărie, două paturi, o baie și opt mii de cărți. Este o lume deosebită în această lume.

Și o aventură întreruptă, ca orice vapor ancorat la țărm, dar nu i-a spus asta.

– Și regele acestei lumi este Monsieur Perdu, care prescrie câte ceva împotriva necazurilor în dragoste, farmacistul literar.

Catherine a indicat pachetul cu cărți pe care i-l adusese cu o seară înainte.

– De fapt, ajută.

– Ce voiați să deveniți când erați copil? a întrebat el, înainte de a fi cuprins de prea multă jenă.

– O, voiam să devin bibliotecară. Și pirat. Vasul dumneavoastră cu cărți ar fi fost exact ce-mi trebuia. Aș fi rezolvat toate mistere lumii citind.

Perdu o asculta cu afecțiune crescândă.

– Noaptea, aș fi furat de la oamenii răi toate lucrurile pe care le-au obținut prin înșelăciune de la oamenii buni, prin minciună. Și lor le-aș fi lăsat acolo doar o singură carte, care să-i purifice, să-i constrângă la pocăință, să-i transforme în oameni buni și așa mai departe – normal.

A izbucnit în râs.

– Normal, a confirmat el ironia.

Căci acesta era singurul lucru tragic la cărți: ele schimbau oamenii. Cu excepția celor cu adevărat răi. Aceștia nu deveneau tați mai buni, soți drăguți, prietene mai iubitoare. Rămâneau tirani, își chinuiau mai departe angajații, copiii și câinii, erau răutăcioși în cele mai mici detalii și lași în esență și se bucurau de rușinea victimelor lor.

– Cărțile au fost prietenele mele, a spus Catherine, răcorindu-și obrazul înroșit de căldura aragazului cu paharul de vin. Cred că am învățat toate sentimentele din cărți. Am iubit, am râs și am aflat mai multe decât în toată viața mea lipsită de lectură.

– Și eu la fel, a murmurat Perdu.

Se priveau și atunci s-a întâmplat totul pur și simplu.

– De la ce vine J.? a întrebat Catherine cu o voce puțin mai răgușită.

El s-a văzut nevoit să-și dreagă vocea, înainte de a putea răspunde.

– Jean, a șoptit el. Limba i se lovea de dinți, așa de străin îi era acest cuvânt. Mă numesc Jean. Jean Albert Victor Perdu. Albert după bunicul meu din partea tatălui. Victor după bunicul meu din partea mamei. Mama mea este profesoară, tatăl ei, Victor Bernier, a fost toxicolog, socialist și primar. Am cincizeci de ani, Catherine, și nu am cunoscut foarte multe femei, darămite să mă fi culcat cu multe. Pe una singură am iubit-o. M-a părăsit.

Catherine îl observa cu atenție.

– Ieri. Ieri s-au făcut douăzeci și unu de ani. De la ea este scrisoarea. Îmi este frică de ce este scris acolo.

Aștepta ca ea să-l dea afară. Să-i dea o palmă sau să-și întoarcă privirea de la el. Dar ea nu a făcut nimic din toate astea.

– A, Jean, a șoptit Catherine dimpotrivă, plină de compasiune. Jean.

Atunci s-a întâmplat din nou.

Dulceața de a-și auzi propriul nume rostit.

Se priveau și el a remarcat o licărire în ochii ei, simțea că și el se înmoaie, lăsând-o pe ea să pătrundă în interiorul lui și să-l înțeleagă – da, pătrundeau unul în celălalt prin intermediul privirilor și al vorbelor lăsate nerostite.

Două bărcuțe mici pe o mare, care se gândeau că erau sortite să bântuie singure aici, de când își pierduseră ancora, dar acum...

Ea l-a mângâiat ușor pe obraz.

Mângâierea l-a lovit ca o palmă, o palmă minunată și fabuloasă.

Încă o dată. Încă o dată!

Când ea și-a lăsat jos paharul de vin, li s-au atins antebrațele goale.

Pielea. Puful. Căldura.

Nu era sigur cine se speriase mai tare – doar le-a fost imediat clar, amândurora, că nu era vorba despre frica de ceva străin, de intimitatea bruscă, de atingere.

S-au speriat, pentru că se simțeau atât de bine.

Capitolul 11

Jean a făcut un pas, până a ajuns în spatele ei și a putut să-i miroasă părul lui Catherine, să-i simtă umerii sprijinindu-se de pieptul lui. Inima îi bătea nebunește. Nespus de încet și extrem de calm, și-a pus mâinile pe încheieturile ei subțiri. A cuprins delicat cu degetele, într-un inel de căldură brațul lui Catherine.

Ei i-a scăpat un sunet, ca un tril foarte jos – numele lui.

– Jean?

– Da, Catherine.

Jean Perdu intuia fiorul care se răspândea în ea. Pornea din pântecul ei, de sub buric, un cutremur și un vârtej. Se răspândea ca undele pe suprafața apei. A îmbrățișat-o din spate, ținând-o strâns.

Corpul ei s-a cutremurat, trădând faptul că nu fusese atins de multă, foarte multă vreme. Era un mugure, presat într-o coajă uscată.

Așa de singură. Așa de izolată.

Catherine s-a sprijinit ușor de el. Părul ei scurt mirosea plăcut.

Jean Perdu a atins-o și mai delicat, i-a mângâiat vârfurile șuvițelor de păr, aerul care plutea peste brațele ei.

Este atât de frumos.

Mai mult, implora corpul lui Catherine, o, te rog, mai mult, a trecut atât de multă vreme, mor de sete. Și te rog, nu, nu cu atâta putere, este prea mult, prea mult. Nu pot îndura! Mi-a lipsit atât de tare. M-am descurcat cu absența, până acum. Am fost prea dură cu mine – dar acum, mă sparg în bucăți, mă descompun ca nisipul, dispar, ajută-mă, continuă.

Pot să-i aud sentimentele?

Ce se auzea rostit de ea, erau doare variante ale numelui său.

Jean. Jean! Jean?

Catherine s-a lăsat cu totul pe el, în grija mâinilor lui. Arșița i-a năvălit printre degete. Simțea că e mână, și mădular, și sentiment, și corp, și suflet, și bărbat, și toți mușchii simultan, concentrate în fiecare deget.

I-a atins doar acele părți de piele care nu erau acoperite de rochie. Brațele ei, tari și bronzate până la marginea mânecii, le-a pipăit repetat până când mâinile lui au luat forma brațelor. Îi mângâia ceafa bronzată, gâtul delicat și moale, claviculele minunate, hipnotizante. Cu vârful degetului mare, simțea totul doar cu vârfurile degetelor, mergea după contururile mușchilor, dur, moale, totul doar prin pipăit.

Pielea ei devenea din ce în ce mai caldă. Intuia cum mușchii de sub piele deveneau mai proeminenți, cum întreg trupul lui Catherine devenea mai vioi, mai moale, mai suplu și mai înfierbântat. O floare densă, grea, care pornește dintr-un boboc. O regină a nopții.

Lăsă numele ei să se rostogolească de pe limbă.

– Catherine.

În sufletul lui, sentimente de mult uitate spărgeau crusta timpului. Perdu a simțit cum i se strângea partea de jos a corpului. Mâinile lui înțelegeau mai bine acum nu doar ce îi făceau lui Catherine, ci și cum răspundea pielea ei, cum corpul ei îi dezmierda mâinile. Trupul ei îi săruta suprafața palmelor, vârfurile degetelor.

Cum face asta? Ce-mi face?

Ar fi putut s-o ducă acolo unde picioarele ei tremurânde s-ar fi putut odihni, unde voia să cerceteze senzația pe care i-o dădea atingerea ei, pielea de pe gambe și din spatele genunchilor? Ar fi putut s-o stârnească să cânte și alte melodii?

Voia să o vadă stând întinsă lângă el, cu privirea limpede, ochi în ochi; voia să îi atingă cu

degetele buzele, apoi fața. Voia ca întreg corpul ei să-i sărute mâinile, fiecare părticică a corpului ei.

Catherine s-a răsucit, cu ochii cenușii ca norii de furtună încărcați de ploaie, mari, sălbatici și tulburători.

Aridicat-o, iar ea s-a cuibărit la pieptul lui. A purtat-o pe brațe spre dormitor, legănând-o ușor. Apartamentul ei era imaginea în oglindă a apartamentului său. O saltea pe podea, un cuier de haine într-un colț, cărți, o veioză și un pick-up.

Imaginea lui în oglindă îl privea din ferestrele înalte, o siluetă fără chip. Dar dreaptă. Puternică. Cu o femeie în brațe – *și ce femeie!*

Jean Perdu simțea cum corpul lui se scutura de ceva. De praful așezat peste sentimente, de o orbire a propriei ființe. De dorința de a fi invizibil.

Sunt bărbat... sunt din nou bărbat.

A așezat-o pe Catherine pe patul simplu, pe cearceaful neted și alb. Ea stătea întinsă acolo, cu picioarele încrucișate, cu brațele drepte. El s-a întins lângă ea pe o parte, observând-o cum respira, cum îi tremura în anumite locuri corpul, ca și cum pe sub piele ar fi vibrat mici cutremure.

Acolo, la baza gâtului, de exemplu. Între sâni și bărbie, sub gât.

El s-a aplecat și a atins cu buzele vibrațiile.

Din nou trilul de pasăre.

– Jean...

Pulsația ei. Bătaia inimii. Căldura ei. Prin buze, o simțea pe Catherine inundându-l. Mirosul ei, felul în care se contractau mușchii lui. Arșița care se răspândea din corpul ei se transfera asupra lui.

Și după aceea – *O, mor!* – l-a atins.

Degetele pe pânză. Mâinile pe piele. Ea și-a trecut mâinile peste cravata lui și i le-a strecurat pe sub cămașă.

Când mâna ei l-a atins, i s-a părut că o senzație din trecut și-a ridicat capul din adâncurile ființei lui. Se răspândea în el, îl umplea pe dinăuntru și răbufnea afară, tot mai sus, prin fiecare fibră și prin fiecare celulă, până când i-a ajuns la gât și i-a luat aerul cu totul.

Nemișcat, ca să nu deranjeze această minune, acest fior de uimire, această senzație acaparatoare, și-a ținut respirația.

Dorință. Dorință intensă. Și mai mult de atât...

Încercând să nu trădeze faptul că încântarea îl paraliza și să nu o neliniștească pe Catherine pe cât posibil fiindcă nu schița nici un gest, s-a chinuit să expire încet, extrem de încet.

Dragoste.

Cuvântul urca în el alături de o amintire a acestui sentiment; simțea lacrimi în ochi.

Mi-e așa de dor de ea!

Și din colțul ochiului lui Catherine se rostogoli o lacrimă – plângea pentru ea? Sau pentru el?

Și-a scos mâna din cămașa lui, i-a deschis toți nasturii și i-a scos cravata. El s-a ridicat, pe jumătate deasupra ei, ca să-i facă loc.

Atunci ea i-a atins ceafa. Nici nu l-a apăsat, nici nu l-a tras.

Buzele ei s-au deschis puțin, atât cât să poată rosti:

– Sărută-mă!

Și-a trecut degetele peste buzele ei, trasându-i iarăși și iarăși conturul gurii și explorând diversele grade de moliciune.

Ar fi fost simplu să continue.

Să-și plece capul și să acopere distanța rămasă. S-o sărute pe Catherine. Jocul limbilor care transformă noutatea în încredere, curiozitatea în lăcomie, fericirea în....

Ruşine? Nefericire? Excitaţie?

Să o atingă sub rochie, să o dezbrace treptat, mai întâi de lenjerie, apoi de rochie, da, aşa ar fi făcut. Voia să o ştie goală sub rochie.

Dar nu a făcut nimic.

Catherine închisese ochii, pentru prima dată de când s-au atins. În momentul în care buzele ei s-au deschis, ochii i s-au închis. Îl lăsase pe Perdu pe dinafară. El nu mai putea vedea ce voia ea cu adevărat.

Intuia că se întâmplase ceva în interiorul lui Catherine, ceva stătea la pândă ca să-i facă rău.

Amintirea sărutărilor soţului ei? (Nu trecuse îngrozitor de multă vreme de atunci? Nu avusese el deja o amantă? Şi nu rostise el deja lucruri îngrozitoare, precum: „Mă dezgustă când eşti bolnavă" sau „Când un bărbat nu mai vrea să aibă o femeie în dormitorul său, atunci femeia are partea ei de vină"?) Oare corpul ei îşi amintea cât de tare fusese ignorat, nici o urmă de tandreţe, nici o mângâiere, nici un cuvânt de dragoste? Amintirea *felului* în care soţul ei făcea sex cu ea (niciodată destul, ca să nu se obişnuiască cu binele, după cum spunea el. Femeile răsfăţate nu mai sunt capabile de aceeaşi dragoste şi, oricum, ce naiba mai voia? Pentru el se terminase de mult). Amintirea nopţilor în care se îndoise că se va mai simţi vreodată o femeie întreagă, că va mai fi atinsă, că va mai fi considerată vreodată frumoasă şi că va mai fi singură cu un bărbat în spatele unei uşi închise?

Fantomele lui Catherine erau acolo şi le aduseseră şi pe ale lui la petrecere.

– Nu mai suntem singuri, Catherine.

Catherine a deschis ochii. Furtuna din ei se transformase dintr-o strălucire argintie într-o imagine palidă a resemnării.

Ea a încuviinţat din cap, iar ochii i s-au umplut de lacrimi.

– Da. Of, Jean. Idiotul a apărut chiar în momentul în care mă gândeam: „În sfârşit. În sfârşit mă atinge şi pe mine un bărbat, aşa cum mi-am dorit dintotdeauna". Nu aşa ca... ei bine, idiotul acela.

S-a răsucit pe o parte, departe de Jean.

– Chiar şi vechiul meu eu. Cathi cea proastă, mică şi umilă. Cea care a crezut întotdeauna că ea era de vină dacă soţul ei era aşa de respingător sau dacă mama ei o ignora zile întregi. Trebuie să fi trecut ceva cu vederea... să fi omis ceva... n-am fost suficient de tăcută, n-am fost destul de fericită. Nu i-am iubit suficient, nici pe el, nici pe ea, altfel n-ar fi fost atât de...

Catherine plângea.

La început a plâns mai încet, dar atunci când el a înfăşurat pilota în jurul ei şi a îmbrăţişat-o strâns, punându-i mâna delicat la ceafă, suspinele ei s-au transformat în hohote. Îţi rupea inima.

Ţinând-o în braţe, o simţea cum păşeşte prin toate văile pe care le parcursese în zbor de mii de ori în gând. Terorizată de frica de a cădea, de a-şi pierde controlul, de a se îneca în durere – dar asta făcea acum.

Cădea. Învinsă de supărare, durere şi deznădejde, Catherine ajunsese în punctul cel mai de jos posibil.

– Nu mai aveam prieteni. El spunea că ei voiau doar să se bucure de gloria lui. A lui. Nu-şi putea imagina că ei mă găseau interesantă *pe mine*. Îmi spunea că are nevoie de mine, deşi chiar nu avea, nu m-a dorit niciodată... Voia să aibă arta doar pentru sine. Iar eu mi-am sacrificat cariera artistică pentru dragostea lui, dar şi asta era prea puţin pentru el. Ce-ar fi trebuit să fac, să mor ca să-i demonstrez că el era totul pentru mine? Că însemna mai mult decât aş fi putut eu să fiu vreodată?

Şi apoi, în încheiere, Catherine a şoptit cu o voce răguşită:

– Douăzeci de ani, Jean. Douăzeci de ani, în care n-am trăit... Am scuipat pe propria mea

viață și le-am permis asta și altora.

În cele din urmă, a început să respire mai liniștită. Apoi a adormit. Corpul ei devenise moale în îmbrățișarea lui Perdu.

Deci, și ea. Douăzeci de ani. În mod clar există mai multe moduri în care să-ți distrugi viața.

Monsieur Perdu știa că era rândul lui. Și el trebuia să ajungă în punctul cel mai de jos.

În camera de zi, pe vechea lui masă de bucătărie vopsită în alb, se găsea scrisoarea lui Manon. Faptul că nu fusese singurul care pierduse timpul, netrăind cu adevărat, era o slabă consolare.

S-a întrebat preț de o secundă ce ar fi fost dacă, la douăzeci și unu de ani, Catherine nu l-ar fi cunoscut pe Le P., ci pe el.

S-a întrebat mai mult timp dacă era pregătit pentru scrisoare. Bineînțeles că nu era.

A rupt sigiliul, a mirosit hârtia îndelung. A închis ochii și și-a plecat capul, pentru un moment.

După aceea, Monsieur Perdu s-a așezat pe un scaun de bistro și a început să citească scrisoarea lui Manon, veche de douăzeci și unu de ani.

Capitolul 12

Bonnieux, 30 august 1992

De o mie de ori ți-am scris, Jean, iar de fiecare dată a trebuit să încep cu același cuvânt, pentru că acesta este cel mai adevărat dintre toate:

„Iubitule!" Iubitul meu Jean, iubitul meu de departe, Jean.

Am comis o prostie. Nu ți-am explicat de ce te-am părăsit. Și regret asta acum – două lucruri regret, de fapt: că am plecat și tăcerea mea în legătură cu asta.

Te rog, citește mai departe, nu mă arde – nu te-am părăsit pentru că nu am vrut să rămân cu tine.

Voiam asta. Mai mult decât ce mi se întâmplă acum.

Jean, sunt pe moarte. O să se întâmple foarte curând, mi s-a spus că de Crăciun.

Când am plecat, mi-am dorit să mă urăști.

Te văd dând din cap, mon amour. *Dar am vrut să fac tot ce este corect în dragoste. Și nu se spune că așa e frumos, să faci ce este bine pentru ceilalți? M-am gândit că ar fi bine dacă te-ai înfuria atât de tare încât să mă poți uita. Dacă nu ai fi îndurerat, dacă nu ți-ai face griji, neștiind nimic despre moarte. Incizie, furie, gata – și viața continuă.*

Dar m-am înșelat. Nu se poate așa, trebuie să îți mai spun încă ceva ce s-a întâmplat cu mine, cu tine, cu noi. Este frumos și înfiorător deopotrivă, dar este prea mult pentru o scrisoare scurtă. Când vii, o să vorbim despre toate.

Deci, în legătură cu asta, vreau să te rog, Jean, să vii la mine.

Mi-e așa de frică de moarte!

Dar te voi aștepta, cu toate acestea, până vei fi aici.

Te iubesc.

Manon

P.S. Dacă nu vrei să vii aici pentru că sentimentele tale nu sunt destul de puternice, voi accepta asta. Nu-mi datorezi nimic, nici măcar compasiune.

P.S.: Doctorii nu mă mai lasă să călătoresc. Luc te așteaptă.

Monsieur Perdu stătea pe întuneric și se simțea ca bătut.

Pieptul i s-a strâns.

Nu poate fi adevărat.

Întotdeauna când clipea se vedea pe sine, dar așa cum arăta acum douăzeci și unu de ani. Cum stătuse el exact la aceeași masă, ca împietrit, și refuzase să deschidă scrisoarea.

Imposibil.

Nu se poate ca ea...?

Ea îl trădase de două ori. O dată fiindcă îl părăsise, a doua oară fiindcă murise. Era așa de sigur de asta. Pe această concluzie își construise viața.

Îi venea să vomite. Acum trebuia să facă față ideii că el era cel care o trădase. Manon așteptase zadarnic ca el să vină la ea, în timp ce ea...

Nu. Te rog, te rog, nu.

Făcuse totul greșit.

Scrisoarea, post scriptum-ul – probabil că ei i se păruse că sentimentele lui nu erau destul de puternice. Ca și cum Jean Perdu nu ar fi iubit-o pe Manon suficient cât să îi îndeplinească această dorință sălbatică – ultima ei dorință intimă, așa de înverșunată.

Și odată cu această recunoaștere, rușinea lui creștea până la cer.

O vedea în fața ochilor, oră după oră și săptămână după săptămână de când trimisese

scrisoarea. Cum aștepta să oprească o mașină în fața casei ei și pe Jean să bată la ușă. Vara trecea, toamna picta bruma pe frunzele căzute, iarna mătura palid copacii.

Dar el nu venise.

Și-a lipit palmele de obraji, dar mai degrabă și-ar fi tras singur câteva palme.

Acum e prea târziu.

Cu degetele tremurându-i necontrolat, Monsieur Perdu a împăturit scrisoarea fragilă, care într-un mod ciudat îi mai păstra mirosul, și a pus-o înapoi în plic. După aceea și-a încheiat cu o concentrare obsesivă cămașa și și-a căutat agitat pantofii. Și-a aranjat părul în oglinda ferestrei întunecate.

Hai, acum, sari, cretinule! Asta ar fi o soluție.

Când a ridicat privirea, a văzut-o pe Catherine sprijinindu-se de tocul ușii.

– Ea m-a..., a început el, indicând scrisoarea. Am... Nu-și mai găsea cuvintele. Dar s-a dovedit că totul era diferit.

Cum suna oare acel cuvânt potrivit?

– Iubit? a întrebat Catherine după un timp.

El a dat din cap. Exact. Acesta era cuvântul.

– E bine.

– E prea târziu, a spus el.

Distruge tot. Mă distruge pe mine.

– Se pare că ea cu adevărat m-a...

Spune-o.

– ...părăsit din dragoste. Da, din dragoste. Părăsit.

– Vă veți revedea? a întrebat Catherine.

– Nu. Ea a murit. Manon a murit deja de multă vreme. Dar am refuzat să accept în toți anii ăștia.

A închis ochii ca să n-o mai privească pe Catherine, să nu vadă cât de mult o rănea.

– Și eu am iubit-o. Așa de mult, încât am încetat să mai trăiesc, când ea a plecat. Ea a murit, dar eu nu m-am gândit decât la cât de crudă a fost cu mine. Am fost un prost. Și, Catherine, iartă-mă, mai sunt încă. Nu pot nici măcar să vorbesc cum trebuie despre asta. Trebuie să plec, înainte de a te răni mai tare, da?

– Bineînțeles că poți pleca. Și nu-mi faci rău. Așa e viața, iar noi nu mai avem paisprezece ani. Devenim ciudați când nu mai avem pe cine să iubim. Iar emoțiile vechi întotdeauna mai adastă puțin, printre cele noi. Așa suntem făcuți, noi, oamenii, a șoptit Catherine, liniștită și gânditoare.

Ea s-a uitat spre masa din bucătărie, cea care declanșase totul.

– Mi-aș fi dorit ca soțul meu să mă fi părăsit din dragoste. E cel mai bun motiv pentru a fi părăsit.

Perdu a pășit țeapăn spre Catherine și a îmbrățișat-o neîndemânatic, deși se simțea incredibil de ciudat.

Capitolul 13

A făcut o sută de flotări, în timp ce cafetiera fierbea pe aragaz. După prima înghițitură de cafea, s-a forțat să facă două sute de abdomene, până ce i-au tremurat mușchii.

Și-a făcut un duș scoțian, s-a bărbierit și s-a tăiat adânc, în mai multe locuri. A așteptat până ce sângerarea s-a oprit, și-a călcat o cămașă albă și și-a înnodat o cravată. Și-a îndesat câteva bancnote în buzunarul de la pantaloni și și-a pus jacheta pe braț.

La ieșire nu a privit spre ușa lui Catherine. Corpul lui tânjea atât de tare după îmbrățișarea ei!

Și apoi? Eu mă alin, ea se alină, la sfârșit suntem ca două prosoape folosite.

A luat comenzile de cărți pe care vecinii săi i le puseseră în cutia de scrisori; l-a salutat pe Thierry, care ștergea mesele de rouă, din proprie inițiativă.

Și-a mâncat omleta cu brânză, fără să-i perceapă gustul sau să-i placă, pentru că citea concentrat ziarul de dimineață.

– Care-i treaba? a întrebat Thierry.

A pus o mână pe umărul lui Perdu, cu un gest așa de ușor, așa de prietenos, că Monsieur Perdu a trebuit să se forțeze să nu-l scuture puțin pe Thierry.

Cum a murit? Din ce cauză? A avut dureri, m-a strigat? S-a uitat în fiecare zi spre ușă? De ce am fost atât de orgolios?

De ce a trebuit să se întâmple totul așa? Ce pedeapsă merit? N-ar trebui să mă sinucid mai bine? Să fac și eu o dată ceea ce trebuie?

Perdu se holba la recenziile de carte și le citea cu un efort și o concentrare maximă, impunându-și să nu lase să-i scape nici un cuvânt, nici o părere, nici o informație. Sublinia, scria comentarii și uita ce citise.

Pe urmă o lua de la capăt.

Nu și-a ridicat privirea nici măcar când Thierry i-a spus:

– Mașina aia de colo. A stat jumătate de noapte. O dormi cineva înăuntru? Sunt iarăși din aceia veniți să-l caute pe scriitor?

– Pe Max Jordan? a întrebat Perdu.

Ar fi mai bine ca băiatul să nu facă prostii din astea.

Când Thierry s-a apropiat de mașină, Perdu s-a ridicat repede de la masă.

Când moartea i-a bătut la ușă, i s-a făcut frică. Și și-a dorit s-o protejez. Dar nu eram acolo. Eram prea ocupat să-mi plâng de milă.

Perdu se simțea rău.

Manon. Mâinile ei. Scrisoarea ei, mirosul, scrisul ei aveau ceva atât de viu. Mi-e atât de dor de ea!

Mă detest. O detest!

De ce și-a permis să moară? Trebuie să fi fost o neînțelegere. Ea trebuie să trăiască încă pe undeva.

S-a dus la toaletă și a vomitat.

Nu era o duminică liniștită.

A măturat pasarela, a dus la locul lor cărțile pe care refuzase zilele trecute să le vândă. Le-a potrivit la milimetru. A pus o rolă nouă de hârtie în casa de marcat, dar tot nu știa ce să mai facă cu mâinile.

Dacă supraviețuiesc zilei de astăzi, pot să supraviețuiesc tot restul zilelor mele.

L-a servit pe un italian.

– De curând am văzut o carte cu un corb cu ochelari pe copertă. Este deja tradusă?

S-a lăsat fotografiat de niște turiști, a preluat comenzi de opere critice la adresa islamului din Siria, a vândut unei doamne din Spania ciorapi împotriva trombozei, le-a umplut lui Kafka și lui Lindgren farfurioarele. În timp ce pisicile bântuiau pe vapor, Perdu răsfoia un catalog cu obiecte promoționale care conținea seturi pentru masă cu celebrele povestiri din șase cuvinte, de la Hemingway până la Murakami, precum și solnițe sau râșnițe de piper și de condimente de forma capetelor unor scriitori celebri: Schiller, Goethe, Colette, Balzac și Virginia Woolf, din ale căror capete se scurgeau sare, piper sau zahăr.

La ce-or folosi astea?

– Un bestseller absolut, care nu este o carte: semnele noi de carte în fiecare librărie. Exclusiv: *Treptele* lui Hesse – faimoasele suporturi pentru cărți pentru departamentul de poezie!

Perdu a încremenit cu privirea pe pagină.

Știți ceva? Ajunge. La naiba cu râșnițele voastre cu Goethe. Și cu romanele voastre polițiste tipărite pe hârtie igienică. Și cu Treptele *lui Hesse – „în fiecare început se află o forță magică" – ca decor de raft, ajunge, vă rog! Ajunge!*

Librarul privea Sena pe fereastră. Cum strălucea apa, cum se curba cerul.

E chiar drăguț, de fapt.

Dacă Manon era supărată pe mine, că a trebuit să mă părăsească în acest mod? Pentru că eu sunt așa cum sunt și de aceea nu mai exista altă posibilitate? Să discute cu mine, de exemplu. Pur și simplu, să-mi spună cum stau lucrurile. Să mă roage s-o ajut. Să-mi spună adevărul.

– Nu sunt bărbatul potrivit pentru asta? Ce fel de bărbat sunt de fapt? s-a întrebat el cu voce tare.

Jean Perdu a închis catalogul cu zgomot, l-a rulat și l-a băgat în buzunarul de la spate al pantalonilor săi gri.

Era ca și când ultimii douăzeci și unu de ani l-ar fi condus exact la acest moment, în care i-a devenit clar ce avea de făcut. Ce ar fi trebuit să facă de la început, chiar și fără scrisoarea lui Manon.

În sala mașinilor, Monsieur Perdu și-a deschis trusa de scule, în care domnea o ordine minuțioasă, a luat șurubelnița cu acumulator, a băgat capul în cruce în buzunarul cămășii și s-a îndreptat spre pasarelă. Acolo a așezat catalogul pe placa metalică, a îngenuncheat pe hârtia tipărită color și lăcuită, a montat capul în cruce pe unealtă și a început să desfacă șuruburile mari care prindeau pasarela de peretele debarcaderului. Unul după altul.

La sfârșit, desfăcut și furtunul care ducea spre rezervorul cu apă potabilă al portului, a scos ștecherul din tabloul electric și a eliberat parâmele, care țineau la mal, timp de două decenii, *Farmacia literară*.

A tras câteva șuturi în pasarelă, care s-a desprins, în fine, de pământ. A ridicat traversa, a împins-o înspre intrarea în vasul cu cărți, a sărit peste ea și a închis trapa.

Perdu a mers apoi la pupa, unde era cârma, a trimis un gând spre Rue Montagnard – „Catherine, iartă-mă" – și a răsucit cheia de pornire ca să încălzească motorul.

Apoi, după zece secunde, pe care Perdu le-a numărat plin de bucurie, a răsucit cheia la poziția următoare.

Motorul a pornit fără ezitare.

– Monsieur Perdu! Monsieur Perdu! Alo! Așteptați!

S-a uitat peste umăr.

Jordan? Da, era chiar Jordan! Pe lângă obișnuitele căști, purta o pereche de ochelari de soare, pe care Perdu îi recunoscu ca fiind ai lui Madame Bomme, un model rotund și mare, cu ștrasuri.

Jordan alerga spre vas, cu o geantă verde aruncată pe umăr, care sălta la fiecare pas, și diverse alte genți care i se bălăngăneau pe brațe. În urma lui alerga o pereche, amândoi cu aparate foto.

– Încotro vreți să plecați? a răcnit Jordan panicat.

– Oriunde, dar nu aici! a urlat Perdu.

– Minunat, atunci vreau și eu să vin!

Jordan și-a aruncat bagajul cu elan la bord, când *Lulu* deja era la un metru de mal, tremurând și clătinându-se din cauza vibrațiilor neobișnuite. Jumătate dintre bagaje au căzut în apă, printre ele, geanta lui Jordan cu telefonul mobil și portofelul.

Motorul făcea zgomot, motorina ardea lăsând fum negru. Deja jumătate de râu era învăluit într-o pâclă albăstrie. Monsieur Perdu îl vedea pe căpitanul portului alergând spre el, înjurând.

A împins maneta la „viteză maximă". Atunci, scriitorul și-a luat avânt.

– Nu! țipă Perdu, Monsieur Jordan! Nu, nici nu se pune problema! Nu e cazul...

Dar Max Jordan sărise deja.

Capitolul 14

– ...Vă rog!

Jean Perdu s-a uitat la Max Jordan cum s-a ridicat, frecționându-și genunchiul, a privit cum jumătate din lucrurile lui s-au mai zărit o clipă la suprafața apei, pentru ca apoi să se scufunde – și, zâmbind larg, a șchiopătat spre postul de comandă. Bineînțeles că avea protecțiile pentru urechi.

– Bună ziua, a spus fericit autorul vânat de public. Cu barca aceasta puteți să și călătoriți?

Perdu și-a dat ochii peste cap. Mai târziu o să-i frece ridichea lui Max Jordan și o să-l arunce politicos peste bord. Acum trebuia să se concentreze pe ce îi venea din sens opus! Bărci de agrement, barje, case plutitoare, păsări, muște, stropi de apă... Care erau regulile, de fapt? Cine avea prioritate și cât de repede avea voie să circule? Și ce însemnau acele romburi galbene de pe partea de jos a podului?

Max îl tot privea, așteptând, parcă, să se întâmple ceva.

– Jordan, ai grijă de pisici și cărți. Și fă o cafea. Încerc pentru moment să nu omor pe nimeni.

– Ce? Pe cine vreți să omorâți? Pisicile? a întrebat autorul fără să înțeleagă prea multe.

– Scoate-ți chestiile astea, i-a spus Perdu, arătând spre protecțiile de urechi ale lui Jordan – și fă câte o cafea pentru amândoi.

Când Max Jordan i-a pus mai târziu o ceașcă de metal cu cafea tare în suportul de lângă cârmă, Perdu se obișnuise deja cu vibrațiile și condusul contra curentului. Trecuse multă vreme de când fusese la cârma unei ambarcațiuni. Doar să mâne măgăoaia pe râu – era lungă cât trei remorci de camion – îi cerea multă prudență. Vasul cu cărți tăia apa în liniște.

Era mort de frică, dar și atât de încântat! Îi venea să cânte și să țipe. Degetele sale se încordau pe cârmă. Era nebunește ce făcea, era prostesc, era... *le-gen-dar*!

– De unde știți oare toate astea despre navigație? l-a întrebat scriitorul, indicând instrumentele de navigație.

– Tatăl meu mi-a arătat. Atunci aveam doisprezece ani. La șaisprezece ani mi-am luat un brevet de marinar pe ape interioare, pentru că m-am gândit că s-ar putea să transport într-o bună zi cărbuni spre nord.

Și că voi deveni un om mare, liniștit, care nu va trebui să ajungă la destinație, pentru a fi fericit. O, Doamne, cât de mult se grăbește viața!

– Adevărat? Tatăl meu nu mi-a arătat nici măcar cum se fac vaporașele de hârtie.

Parisul trecea prin fața lor ca într-o rolă de film. Pont Neuf, Notre-Dame, Portul Arsenal.

– Asta a fost cu adevărat o evadare în stilul lui Bond. Doriți lapte și zahăr, Mister Bond? a întrebat Jordan. Și ce v-a venit să faceți asta?

– La ce te referi? Și nu vreau zahăr, Miss Moneypenny.

– Ei, la cum v-ați distrus viața. Cum ați tăiat-o. Cum ați ajuns Huckleberry Finn pe o luntre. Fordul Prefect…

– Din cauza unei femei.

– A unei femei? Mă gândeam că dumneavoastră nu le aveți cu femeile.

– Cu majoritatea nici n-am avut de-a face. Doar cu una. Dar cu adevărat deosebită. Vreau să merg la ea.

– Aha. Grozav. Și cum de nu ați luat autobuzul?

– Crezi că doar oamenii din cărți fac lucruri nebunești?

– Nu. Mă gândesc acum doar la faptul că nu știu să înot și dumneavoastră erați un puști când ați mai condus un monstru ca ăsta. Și mă mai gândesc că ați ordonat alfabetic cele cinci cutii cu mâncare pentru pisici. Poate sunteți nebun. Doamne, Dumnezeule! Aveați doar doisprezece ani? Ați fost și dumneavoastră mic? De neimaginat! După cum vă purtați, îmi păreți așa de…

– Așa de…?

– Așa de matur. Așa de... controlat. Așa stăpân pe situație.

Dacă ar ști el ce diletant sunt!

– N-aș fi reușit să ajung nici măcar până la gară. Aș fi avut prea mult timp să reflectez pe drum, Monsieur Jordan. Și aș fi găsit motive ca să nu plec. Apoi n-aș mai fi făcut nimic. Aș fi stat acolo sus.

Perdu arăta spre unul dintre podurile Senei, de pe care fete pe biciclete le făceau cu mâna.

– Și aș fi rămas unde am stat întotdeauna. Nu m-aș fi mișcat din viața mea obișnuită. Care e de rahat, dar e sigură.

– Ați spus „rahat".

– Da, și?

– Grozav. Acum îmi fac mai puține griji din cauza lucrurilor ordonate alfabetic din frigider.

Perdu s-a întins după cafea. Câte griji și-ar fi făcut Max Jordan dacă ar fi bănuit că femeia din cauza căreia Jean Perdu a deconectat parâmele într-un mod atât de brusc, murise în urmă cu douăzeci și unu de ani? Perdu își imagina cum îi va spune asta lui Jordan. Curând. Dacă ar ști cum.

– Și dumneavoastră? a întrebat el. Ce v-a gonit, Monsieur?

– Vreau... să caut o poveste, a explicat Jordan. Pentru că, în mine... nu mai este nimic. Nu mai vreau să mă întorc acasă până n-o găsesc. De fapt, eram la chei doar ca să-mi iau rămas bun și apoi ați plecat... Îmi permiteți să merg cu dumneavoastră, vă rog? Am voie?

Îl privea pe Perdu atât de plin de speranță, încât acesta și-a amânat intenția de a-l lăsa pe Max Jordan în primul port din apropiere și de a-i ura noroc.

În fața lui lumea, în spate viața nedorită, se simțea dintr-odată băiatul care fusese cândva, chiar dacă acest lucru i se părea imposibil lui Max, din perspectiva lui tinerească.

Se simțea, de fapt, exact ca la doisprezece ani. Când Jean era rareori singur, dar singur de plăcere, sau împreună cu Vijaya, piticania slabă a familiei de matematicieni indieni de alături.

Pe când era încă destul de copilăros ca să creadă în visele lui nocturne ca într-o a doua lume reală, ca într-un loc de încercare. Da, crezuse într-o vreme că existau în vise sarcini care, dacă le rezolva, îl puteau duce cu un nivel mai departe în viața reală.

– Găsește drumul prin labirint! Învață să zbori. Învinge câinele din iad! Când te trezești, dorința ți se va împlini.

Pe atunci mai putea să creadă în puterea dorințelor sale. Bineînțeles că totul se lega de oferta de a renunța la ceva prețios sau foarte important.

– Mă rog ca părinții mei să se uite din nou unul la altul la micul dejun! Aș da un ochi pentru asta, pe stângul. De dreptul mai am nevoie pentru navigație.

Da, așa ar fi negociat pe când mai era un băiețel și nu așa de... cum numea Jordan asta? Așa de controlat? Îi scrisese chiar și lui Dumnezeu scrisori și le sigilase cu sânge din degetul lui mare. Iar acum, cu vreo mie de ani întârziere, stătea la cârma unui vas gigantic și intuia pentru prima oară din nou că, în principiu, mai avea dorințe. Lui Perdu i-a scăpat un „Ha!" și s-a îndreptat de spate.

Jordan se juca cu butoanele aparatului de radio, până ce a prins frecvența controlorilor de navigație de pe Sena, care dirijau traficul pe râu.

„O repetare a mesajului către cei doi comedianți care au umplut de fum portul Champs-Élyseés: salutări de la administratorul portului, tribordul este acea parte unde degetul mare de la mână e pe stânga."

– Se referă la noi? a întrebat Jordan.

– Cui îi pasă, evită Monsieur Perdu subiectul.

Și-au adresat câte un zâmbet strâmb.

– Ce voiați să deveniți când erați copil, Monsieur... ăăă, Jordan?

– Când eram copil? Deci, ca și cum ar fi fost ieri?

Max a râs încrezut, apoi a căzut într-o tăcere adâncă.

– Voiam să devin un bărbat pe care tata să-l ia în serios. Și interpret de vise, ceea ce e opusul primei dorințe, a adăugat el.

Perdu și-a dres vocea.

– Stabiliți cursul pentru Avignon, Monsieur. Căutați un traseu frumos prin canale, spre sud. Unul pe care poate vom avea... vise importante.

Perdu i-a indicat o stivă de hărți, pe care era trasată cu albastru o rețea deasă de canale navigabile, porturi turistice și ecluze.

Când Jordan i-a aruncat o privire întrebătoare, Monsieur Perdu a accelerat. Cu privirea îndreptată spre apă, a spus:

– Sanary spune că trebuie să călătorești spre sud pe apă, ca să primești răspunsuri la visele tale. Mai spune că te poți regăsi acolo, dar numai dacă te pierzi pe drum – dacă te pierzi pe de-a întregul. Prin iubire. Prin dor, prin frică. Cei din sud ascultă marea ca să priceapă că râsul și plânsul sună aidoma, iar sufletul are nevoie să plângă din când în când, ca să fie fericit.

În pieptul său se trezise o pasăre care își desfăcea aripile cu grijă, mirată că mai trăiește. Voia să evadeze. Voia să-i spargă pieptul și să-i ia inima cu ea, voia să ajungă în cer.

– Vin, murmura Perdu. Vin, Manon.

Jurnalul de călătorie al lui Manon

Pe drumul vieții mele, între Avignon și Lyon

30 iulie 1986

Mare minune că nu s-au urcat cu toții în tren cu mine. Era deja destul de enervant, că ei (părinții, mătușa Julia „femeile nu au nevoie chiar deloc de bărbați", verișoarele Daphné „eu-sunt-prea-grasă", și Nicolette „eu-sunt-mereu-așa-de-obosită") veniseră de pe colina lor cu aromă de cimbru, jos, în vale și porniseră spre Avignon, ca să mă vadă cu ochii lor cum mă urc în trenul rapid de la Marsilia la Paris. Bănuiesc că voiau doar să mai meargă și ei într-un oraș adevărat și la cinematograf și să-și cumpere câteva discuri cu Prince.

Luc nu a venit cu noi. Avea o grijă, că nu mai plec eu, dacă vine el la gară. Și așa e, pot vedea de la o sută de metri cum îi merge, doar după felul în care se ridică în picioare sau se așază, după cum își ține umerii și capul. Este un francez din sud până în măduva oaselor, sufletul lui este foc și vin, nu are sânge rece, nu poate face nimic

fără să pună sentiment, nimic nu îi este indiferent. Se spune că în Paris celor mai mulți oameni le este absolut indiferent ce se întâmplă cu majoritatea lucrurilor.

Stau la fereastra trenului expres și îmi trec prin fața ochilor tineri și adulți deopotrivă. Mă despart pentru prima dată de ținutul natal. De fapt, îl văd pentru prima oară, când mă deplasez kilometru după kilometru. Cerul inundat de lumină, chemarea cicadelor din copacii seculari, vânturile care se luptă pentru fiecare frunză de migdal. Arșița, care este precum febra. Vibrația aurie și strălucitoare din aer, când soarele apune și dă o culoare rozalie și galbenă ca mierea munților abrupți și satelor cocoșate pe stânci. Iar pământul continuă să fie darnic cu noi – din el cresc minuni: printre pietre se înalță rozmarinul și cimbrul, cireșele pocnesc aproape în pielița lor, semințele de tei minunate miros ca râsul fetelor, când vin băieții de la culesul recoltei spre ele în umbra platanilor. Râurile șerpuiesc ca niște coliere de turcoaze printre stâncile ascuțite, iar în sud strălucește o mare șocant de albastră, așa de albastră ca petele de pe pielița măslinelor negre, când te-ai iubit sub unul dintre pomi... Pământul ne apasă pe noi, oamenii, vine în apropierea noastră aproape brutal. Spinii. Stâncile. Mireasma. Tata spune că Provence a creat oameni din pomi și stânci colorate și izvoare și apoi i-a botezat francezi.

Ei au fibra tare și sunt flexibili, duri ca piatra și puternici, vorbesc tare și se înfierbântă la fel de repede ca o oală cu apă pe sobă.

Deja simt cum arșița trece, cerul coboară și își pierde nuanțele de cobalt... văd contururile pământului cum se estompează pe măsură ce ne îndepărtăm spre nord. Spre nordul rece și cinic! Poți iubi?

Bineînțeles că mamei îi e teamă că mi s-ar putea întâmpla ceva la Paris. Se gândește mai puțin că aș putea cădea pradă uneia dintre bombele Facțiunii Revoluționare Libaneze, cum s-a întâmplat în februarie la Galeriile Lafayette și pe Champs-Élysées, ci mai degrabă că m-ar putea distruge un bărbat.

Sau, Doamne ferește, o femeie. Una dintre intelectualele din St. Germain, care au totul în cap, dar nu simt nimic și mi-ar putea face viața delicioasă într-o casă de artiști, în care, ca întotdeauna, în final femeile spală pensulele bărbaților creativi.

Cred că mama își face griji că aș putea descoperi, departe de Bonnieux și de cedrii algerieni, de vița-de-vie din Vermentino și de apusurile rozalii, ceva ce mi-ar putea pune în pericol viața viitoare. Am auzit-o plângând de deznădejde noaptea trecută, afară, în bucătăria de vară; este speriată pentru mine.

Se spune că la Paris domnește peste tot o presiune a competiției și că bărbații ispitesc femeile cu detașarea lor. Orice femeie vrea să îmblânzească un bărbat și să-i transforme crusta de răceală în pasiune... Orice femeie, mai ales cele din sud. Asta spune Daphné, iar eu sunt de părere că fabulează. Dietele îi dau halucinații, în mod evident.

Tata este provensalul prin excelență, controlat în tot ce face. Ce ar putea să îți ofere orășenii? Asta spune. Îl iubesc când îl apucă cele cinci minute umaniste și privește Provence drept leagănul întregii culturi naționale. Și-a murmurat expresiile lui în occitană și i se pare cu adevărat minunat că ultimul cultivator de măslini și culegătorii nespălați de roșii vorbesc limba artiștilor, a filosofilor, a muzicienilor și a tinerilor de acum patru sute de ani. Nu ca parizienii, care cred că numai clasele educate merită să fie creative și cosmopolite.

A, tată! Platon cu cazmaua în brazdă și așa de intolerant cu intoleranții.

Îmi vor lipsi respirația lui condimentată și căldura îmbrățișărilor lui. Și vocea lui tunătoare, ca furtuna la orizont.

Știu că îmi vor lipsi și munții albaștri, mistralul, care mătură și spală viile. Mi-am luat un săculeț cu pământ și o legătură de verdețuri. În afară de acestea, un sâmbure de nectarină, pe care l-am tot curățat de miez și o pietricică, pe care s-o pun sub limbă, când îmi este sete de izvoarele de acasă, ca Pagnol.

O să-mi fie dor de Luc? El a fost întotdeauna aici, nu mi-a fost niciodată dor de el. O să-mi facă plăcere să tânjesc după el. Nu știu ce înseamnă să te tragă ața, cum îmi povestea verișoara Daphné Sunt-atât-de-grasă, cu pauze semnificative: „Este ca și când un bărbat îți înfige o ancoră în piept, în burtă, între picioare; și când el nu este acolo, atunci lanțurile trag și te târăsc".

Suna îngrozitor și totuși ea zâmbea, spunând asta.

Cum o fi să dorești așa un bărbat? Și înfig și eu un cârlig în el, sau un bărbat te uită mai ușor? Citise Daphné asta într-unul dintre acele romane îngrozitoare?

Știu totul despre bărbați, dar nimic despre bărbatul acela. Cum este un bărbat, când este cu o femeie? Știe de la douăzeci de ani cum vrea să o iubească la șaizeci de ani – pentru că știe exact cum o să gândească, cum o să acționeze și ce fel de carieră o să aibă la șaizeci de ani?

Mă voi întoarce după un an, Luc și cu mine vom ține nunta, ca păsările. Și apoi vom face vin și copii, an de an. Sunt liberă pentru un an și pentru viitor, de asemenea. Luc nu va pune întrebări, dacă mă voi întoarce vreodată târziu sau dacă eu, chiar în anii de după, voi pleca singură la Paris sau în altă parte.

Asta mi-a dăruit la logodnă: o căsătorie în libertate. Așa este el.

Tata nu l-ar înțelege – libertate de la fidelitate, din dragoste? „Ploaia nu ajunge pentru tot pământul", ar fi spus el; dragostea este ploaia, bărbatul este pământul. Și noi, femeile, ce suntem? „Voi cultivați bărbatul, el înflorește sub mâinile voastre, aceasta este puterea femeilor".

Nu știu încă, dacă vreau să am cadoul ploii lui Luc. Este mare, poate sunt prea mică pentru el.

Și vreau să-i dau ceva în schimb? Luc spune că nu insistă și că nu ar fi o condiție.

Eu sunt fiica unui copac mare și puternic. Lemnul meu devine vapor, dar este lipsit de ancoră, de steag, călătoresc în afară și caut umbra și lumina; beau vântul și uit toate porturile. La naiba cu libertatea, indiferent dacă este dăruită sau luată; dacă ai îndoieli, întotdeauna să rămâi singură.

O, și mai trebuie să amintesc ceva, înainte ca Jeanne d'Arc din mine să-și rupă din nou cămașa și să geamă mai departe în versuri. Am cunoscut de fapt un bărbat care m-a văzut plângând și scriind în jurnalul meu de călătorie. În compartimentul de tren. Mi-a văzut lacrimile și eu le-am ascuns și pe ele și dorința asta copilărească de a avea totul înapoi atunci când plec din mica mea vale...

M-a întrebat dacă îmi este foarte dor de casă.

– N-aș putea să am totuși și necazuri în dragoste? l-am întrebat.

– Dorul de casă este necaz în dragoste. Doar că unul mai rău.

Este înalt pentru un francez. E librar, are dinții albi și un zâmbet prietenos, ochii de un verde crud. Au ceva din culoarea cedrului din fața dormitorului meu din Bonnieux. Buzele roșii ca strugurii, părul des și puternic ca crengile de rozmarin.

Se numește Jean. Tocmai recondiționează o vas flamandă; vrea sa planteze cărți pe ea, așa spune el, „bărci de hârtie pentru suflet". Trebuie să fie o farmacie, explică el, o farmacie literară*, care să trateze toate sentimentele pentru care nu există altfel de medicamente.*

De exemplu, dorul de casă. După părerea lui, e de mai multe feluri: nevoia de

adăpost, nostalgia familiei, frica de despărțire sau dorul din dragoste. „Dorul după ceva de iubit în curând: un loc, un om, un pat anume."

Când spune el asta, nu sună prostesc, ci logic.

Jean mi-a promis să-mi dea cărți care să-mi aline dorul de casă. A spus-o ca și când ar fi vorbit despre un medicament pe jumătate magic, dar cu toate acestea, oficial.

Îmi iese înainte ca un corb alb, inteligent și puternic, plutind peste lucruri. Este ca o pasăre mândră și mare, care veghează deasupra cerului.

Și nu, am fost imprecisă: nu mi-a promis să îmi dea cărți – nu poate suferi promisiunile, spune el. Mi-a propus asta.

– Vă pot ajuta. Dacă vreți să plângeți mai mult sau să încetați. Sau să râdeți, ca să plângeți mai puțin. Vă ajut.

Am chef să îl sărut, ca să văd dacă e în stare de mai mult decât să converseze și să știe multe lucruri, dacă poate să și simtă și să creadă.

Și cât de sus poate să zboare acest corb alb care vede tot ce este în mine.

Capitolul 15

– Mi-e foame, a spus Max.

– Avem destulă apă potabilă? a întrebat Max.

– Vreau și eu să țin cârma! a cerut Max.

– Nu avem nici o undiță la bord? a mârâit Max.

– Mă simt oarecum castrat, fără telefon și cărți de credit. Dumneavoastră nu? a oftat Max.

– Nu. Puteți să faceți curățenie pe barcă, a replicat Perdu. Este meditație prin mișcare.

– Curățenia? Adevărat? Ia te uită, iarăși vin marinari suedezi, a spus scriitorul. Ăștia navighează tot timpul pe mijlocul râului, ca și când ei l-ar fi descoperit. Englezii sunt altfel, ei îți lasă impresia că sunt singurii care aparțin locului și toți ceilalți ar face cel mai bine să-i aplaude de pe țărm și să le facă semn cu steguleţele. Știți ce zic, Trafalgar, planurile lui Napoleon de a le invada insula încă îi mai macină.

A lăsat binoclul jos.

– Avem vreun drapel național de atârnat în spate?

– Pupa, Max. Spatele vasului se numește pupa.

Cu cât înaintau mai mult pe meandrele Senei, cu atât mai încântat devenea Max – iar Jean Perdu mai liniștit.

Râul se unduia cotind grandios și liniștit prin păduri și parcuri. Pe maluri se înșirau moșii întinse, întortocheate, care înconjurau case ce te duceau cu gândul la averi vechi și secrete de familie.

– Uitați-vă în cufăr, lângă unelte, ar trebui să fie un drapel și pavilionul tricolor, a spus Perdu. Și scoateți cuiele și ciocanul de cauciuc, de care veți avea nevoie la amarare, dacă nu găsim nici un port.

– Aha. Și de unde știu cum voi face amararea?

– Eee... asta se găsește într-o carte despre vacanțele pe ambarcațiuni.

– Și despre pescuit?

– În sectorul „Cum să supraviețuiești ca orășean în provincie".

– Și unde se găsește găleata pentru curățenie? Tot într-o carte?

Max a scos un hohot scurt de râs și și-a pus din nou protecțiile peste urechi. Perdu a văzut un grup de canoe și a tras cu putere sirena vasului, ca să-i avertizeze. Sunetul era jos și strident și i-a pătruns prin piept și stomac – direct sub buric și de acolo, tot mai adânc.

– O, a șoptit Monsieur Perdu.

A tras din nou sirena.

Doar bărbații puteau inventa așa ceva.

Sunetul și ecoul în interiorul lui i-au amintit de senzația pielii lui Catherine sub degetele sale. Cum pielea ei înfășura mușchiul deltoid, deasupra umărului. Moale, caldă, netedă. Și rotundă. Amintirea atingerii lui Catherine l-a amețit pe Jean pentru un moment.

Să atingă femeile, să navigheze cu vapoarele, pur și simplu să fugă.

Miliarde de celule păreau să se fi trezit în el, clipeau adormite, se întindeau, spuneau:

– Hei! Ne era dor de asta. Mai mult, vă rugăm. Apasă pe accelerație!

Babord pe stânga, tribord pe dreapta, șenalul navigabil era îngrădit de geamanduri colorate; asta își mai aminteau încă mâinile lui când conduceau vasul printre ele. Și femeile sunt viclene, ele nu își pun sentimentele și rațiunea în contradicție și iubesc fără granițe, da, asta o știa el în vintre.

Și atenție la vârtejurile care se formează în fața unei ecluze. Atenție la femeile care vor să fie întotdeauna slabe. Ele nu le permit bărbaților să arate nici o slăbiciune.

Dar skipperul are ultimul cuvânt.

Sau soția lui.

Să găsească un loc de amarare? Cu măgăoaia era la fel de simplu ca înăbușitul gândurilor noaptea… Na-ți-o bună!

În seara aceea avea să amareze simplu lângă un chei lung și primitor, să acționeze delicat cârma, dacă o găsea și... apoi?

Poate era mai bine să ajungă la un debarcader.

Sau pur și simplu să merg înainte până la capătul vieții.

Dintr-o grădină îngrijită de pe mal, un grup de femei privea spre el. Una dintre ele îi făcu semn cu mâna.

Rareori le veneau din față alte barje sau vase de transport flamande, străMoașele îndepărtate ale lui *Lulu*, ghidate de câte un căpitan flegmatic, care își punea neglijent picioarele sus și ghida cârma cu degetul mare.

Apoi, brusc, civilizația se termina. După Melun s-au scufundat într-un verde de vară.

Și cum mirosea! Așa de pur, de proaspăt și de curat.

Dar mai era acolo o diferență esențială față de Paris. Lipsea ceva, un element special, cu care Perdu se obișnuise însă atât de mult, încât absența lui îi dădea o ușoară amețeală și îi provoca un zumzet în ureche.

Când și-a dat seama ce era, l-a cuprins o ușurare imensă.

Nu se auzea zgomot de accelerație, huruit de metrou sau bâzâit de instalații de aer condiționat. Nu exista pârâitul și mormăitul milioanelor de mașini și instalații, al lifturilor și al scărilor rulante. Lipseau zgomotele camioanelor în marșarier, al frânelor de tren sau al tocurilor pe pietriș și piatră. Muzica bubuitoare a basului de la două case mai încolo, troncănitul skateboardurilor și bombănitul scuterelor.

Era o liniște de duminică, pe care Perdu o simțise prima oară din plin când părinții lui îl duseseră în vizită la rudele din Bretania. Acolo, între Pont-Aven și Kerdruc, îl izbise faptul că liniștea era sensul vieții adevărate, care se ascundea de locuitorii orașelor la capătul lumii, în Finistère. Parisul îi apăruse ca o gigantică mașinărie care producea o lume de iluzii mormăind adânc în urechile locuitorilor. Ea adormea oamenii cu parfumuri de laborator care imitau natura, îi amăgea cu sunete, cu lumini artificiale și oxigen fals, ca în cărțile lui E.M. Forster, pe care le iubise când era tânăr. Când se strică „mașina" literară a zilei, oamenii care până atunci au comunicat doar prin ecranul computerului, mor din cauza liniștii bruște, a soarelui pur și a intensității propriilor percepții nefiltrate. Ei mor din cauza unei supradoze de viață.

Exact așa se simțea acum Jean Perdu: asaltat de percepții foarte intense, pe care nu le avusese niciodată în oraș. Cum îl dureau plămânii, când trăgea adânc aer în piept! Cum îi pocneau urechile în această libertate încă necunoscută a liniștii! Cum i se odihneau ochii, pentru că vedea forme vii! Mireasma râului, aerul mătăsos, cerul boltit de deasupra capului său.

Ultima oară simțise această liniște și depărtare când plecase călare împreună cu Manon prin Camargue, într-o vară târzie, cu nuanțe de albastru-pastel. Zilele erau încă la fel de luminoase și fierbinți ca ochiurile aragazului. Totuși, noaptea, tulpinile de pe pajiști și pădurile din preajma lacurilor mlăștinoase reținеau roua. Aerul era pătruns de aromele toamnei și de sarea de la lacurile de decantare. Mirosea a focuri de tabără de la șatrele de romi, care vara se ascundeau printre pajiștile cu animale, coloniile de flamingo și livezile vechi și uitate.

Jean și Manon călăreau doi cai albi, supli și siguri pe ei până la plajele pierdute, printre lacurile izolate și drumeagurile cu curbe, care se terminau în pădure. Doar acești cai, specifici zonei Camargue, singurii care puteau mânca cu botul sub apă, se descurcau aici în singurătatea dintre ape.

Era o imensitate dezolantă, o liniște îndepărtată.

– Ți-aduci aminte, Jean? Tu și cu mine, Adam și Eva la sfârșitul lumii?

Cât de amuzantă putea fi vocea lui Manon! Ciocolată care se topește și râde.

Da, era ca și când ar fi descoperit o lume străină la capătul propriei lumi, care rămăsese neatinsă în ultimele două mii de ani de nebunia omului de a transforma zona rurală în orașe, străzi și supermarket-uri.

Nicăieri nu era vreun copac înalt, nici o colină, nici o casă. Doar cerul și, sub el, propriul cap ca graniță. Au văzut cai sălbatici, care treceau în herghelii. Bâtlanii și gâștele sălbatice se repezeau după pești, șerpii urmăreau șopârle de smarald. Au simțit toate rugăciunile miilor de drumeți, pe care le purtase Ronul în drumul lui de la izvorul de sub ghețar spre deltă și care hoinăreau printre florile de mătură, sălcii și tufișuri.

Diminețile erau de o prospețime și de o inocență care îl lăsaseră mut de recunoștință că era în viață. În fiecare zi înotase în Mediterana în lumina apusului de soare, alerga gol, strigând, pe plajele cu nisip fin și alb și se simțise una cu această singurătate naturală. Așa de puternic.

Manon admirase sincer felul în care înota el, prinzând peștișori. Începuseră să se delimiteze de civilizație. Jean își lăsase barba să crească, Manon își lăsase părul să cadă peste sâni, în timp ce călărea goală pe căluțul ei înțelegător, cu urechi mici. Amândoi aveau pielea bronzată, arămie, iar când se iubeau seara lângă focul în care ardeau lemne aduse de valuri, pe nisipul cald al plajei, Jean savura amestecul dulce-amar al pielii ei. Lui îi plăcea gustul de sare – al mării, al transpirației ei, al câmpiilor deltei, în care râul și marea se împreunau ca îndrăgostiții.

Când s-a apropiat de puful negru dintre coapsele ei, Jean a simțit venind spre el mirosul hipnotic al feminității și vieții. Manon mirosea ca iapa pe care o călărise, mirosea a libertate. Avea o aromă de mix de condimente orientale și dulceața florilor și mierii – mirosea a femeie!

Fără încetare, ea îi șoptise numele, oftase, învăluise literele în respirațiile pline de dorință.

– Jean! Jean!

În aceste nopți, devenise mai bărbat ca înainte. Ea se deschisese complet în fața lui, se lipise de gura lui, de ființa lui, de mădularul lui. Și în ochii ei deschiși, care îi susțineau privirea, se oglindea întotdeauna luna. Mai întâi, secera, apoi semicercul, apoi luna plină, rotundă, sângerie.

Au petrecut o jumătate de lună în Camargue; se sălbăticiseră, precum Adam și Eva în coliba de stuf. Erau refugiați și descoperitori; iar el nu se întrebase niciodată pe cine trebuise Manon să mintă, pentru a putea visa împreună acolo, la capătul lumii, cu taurii, flamingii și caii.

Noaptea, doar respirația ei umplea această liniște absolută sub cerul plin de stele. Respirația dulce, liniștită, adâncă a lui Manon.

Ea era respirația lumii.

Abia când Monsieur Perdu a dat drumul acestei imagini a lui Manon dormind și respirând, la frontiera sudică, sălbatică și stranie, i-a dat drumul lent, ca și cum ar fi lăsat o bărcuță de hârtie pe apă, a observat că în tot acest timp fixase cu privirea orizontul din fața lui, cu ochii larg deschiși. Și că acum putea să-și amintească de iubita lui, fără să se i se rupă sufletul.

Capitolul 16

– Of, luați-vă protecțiile alea de pe urechi odată, Jordan! Ascultați ce liniște e!

– Pst! Nu așa de tare! Și nu-mi mai spuneți Jordan. Este mai bine dacă folosim un pseudonim.

– Aha. Și care ar fi acela?

– Acum sunt Jean. Jean Perdu.

– Cu respect: *eu* sunt Jean Perdu.

– Da, genial, nu-i așa? Vreți să ne tutuim?

– Nu, n-ar fi cazul.

Jordan împinse protecțiile spre spate. Apoi mirosi.

– Aici miroase a icre.

– Mirosiți cu urechile?

– Ce-ar fi să cad în icre și să mă mănânce o hoardă de somni adolescenți?

– Monsieur Jordan, cei mai mulți oameni cad peste bord doar atunci când sunt beți și vor să facă pipi. Folosiți toaleta și veți supraviețui. În afară de asta, somnii nu mănâncă oameni.

– A, da? Unde zice asta? Într-o carte? Știți foarte bine că în cărți se găsește doar adevărul pe care l-a descoperit scriitorul la birou. Păi, mai demult, nu-i așa, pământul era un disc și stătea în spațiu ca o tavă de cantină pierdută.

Max Jordan s-a întins. Stomacul îi ghiorăia foarte tare și era plin de reproșuri.

– Ar trebui să mâncăm ceva.

– În frigider găsiți...

– ... mâncare pentru pisici. Inimă și pui. Nu, mulțumesc.

– Nu uitați de conserva cu fasole boabe.

Trebuiau să facă urgent cumpărături. Întrebarea era: cu ce? Perdu nu avea mai deloc bani în casă, iar cardurile lui Jordan pluteau pe Sena. La urma urmelor: apa din rezervoare le mai ajungea pentru toaletă, chiuvetă și duș. Două lăzi de apă minerală mai avea. Dar pentru drumul lung spre sud nu s-ar putea descurca cu atât.

Monsieur Perdu a oftat. Cu câteva minute în urmă se simțise ca un pirat; acum se simțea ca un începător.

– Sunt un descoperitor de lucruri! a strigat triumfător Jordan, când a apărut puțin mai târziu din burta cu cărți a lui *Lulu* pe puntea de comandă cu un teanc de cărți cartonate și un tub lung sub braț. Ce avem noi aici? Păi, o carte cu teste pentru examenul de navigator, cu toate semnele de circulație pe care le poate concepe un birocrat european plictisit.

A pus volumul lângă cârmă.

– În afară de asta... o carte despre noduri. Eu o iau pe-asta. Și priviți aici: un pavilion pentru spate, ăăă, pardon, de la pupa, precum și, atenție, un steag!

A ridicat cu mândrie tubul de carton și a scos de acolo un steag mare rulat. Era o pasăre negru cu auriu, cu aripile deschise. Dacă te uitai mai bine, recunoșteai o carte stilizată – cotorul cărții era corpul, coperta și paginile erau aripile.

Pasărea de hârtie avea un cap de acvilă și un petic negru pe ochi ca un pirat. Era cusută pe un material roșu ca sângele.

– Ei? Este acesta steagul nostru sau nu?

Jean Perdu a simțit o împunsătură în capul pieptului, spre stânga sternului. S-a îndoit de spate.

– Ce s-a mai întâmplat? a întrebat Max Jordan alarmat. Faceți infarct? Dacă da, nu-mi spuneți că trebuie să mă uit într-o carte ca să aflu cum se pune un cateter!

Perdu s-a văzut nevoit să zâmbească împotriva voinței lui.

– E în regulă, a spus el. Asta este doar... o surpriză. Lăsați-mă puțin.

Jean încerca să-și curme durerea înghițind. A mângâiat cusăturile în filigran, materialul,

ciocul păsării-carte. Și apoi ochiul solitar. Manon cususe acest steag pentru inaugurarea vasului cu cărți, în timp ce lucra simultan la quiltul provensal de mireasă. Degetele ei, ochii ei alunecaseră pe material, pe acest material...

Manon. Acesta este singurul lucru care mi-a rămas de la tine?

– De ce te măriți de fapt cu acest viticultor?

– Se numește Luc. Și este prietenul meu cel mai bun.

– Prietenul meu cel mai bun este Vijaya, dar cu toate acestea nu vreau să-l iau în căsătorie.

– Îl iubesc pe Luc și va fi frumos să fiu căsătorită cu el. Mă lasă în pace, așa cum sunt. Fără condiții.

– Ai fi putut să te căsătorești cu mine și asta ar fi fost la fel frumos.

Manon lăsase deoparte lucrul pe care îl cosea; ochiul păsării era plin abia pe jumătate.

– Făceam deja parte din planul vieții lui Luc, când încă nu știam că ne vom întâlni în tren.

– Și tu nu vrei să-l faci să-și schimbe planurile.

– Nu, Jean. Nu. Nu vreau să sufăr eu. Luc mi-ar lipsi. Faptul că nu pune condiții. Îl vreau. Te vreau și pe tine. Vreau și nordul, și sudul. Vreau viața cu tot ce înseamnă ea! Am ales *și* în loc de *sau*. Luc îmi permite fiecare *și*. Ai putea să faci asta, dacă am fi soț și soție? Dacă ar mai exista încă cineva, un al doilea Jean, un al doilea Luc sau doi sau...

– Aș prefera să te păstrez doar pentru mine.

– A, Jean. Ceea ce îmi doresc este egoist, știu. Pot doar să te rog să rămâi cu mine. Am nevoie de tine ca să supraviețuiesc.

– Toată viața ta, Manon?

– Toată viața mea, Jean.

– Îmi este de ajuns, atunci.

Ca și cum ar fi sigilat un pact, ea și-a împuns degetul mare cu acul de brodat, iar materialul din spatele ochiului păsării s-a îmbibat cu sânge.

*

Poate era doar sexul.

De asta îi fusese lui frică: că nu însemna mai mult pentru ea decât sex.

Totuși, când se culcau împreună, nu era „doar sex". Era cucerirea întregii lumi. Era o rugăciune spusă din străfundul ființei. Ei se recunoșteau așa cum erau, sufletele, corpurile, dorul de viață, frica de moarte. Era o sărbătoare a vieții.

Acum Perdu putea să respire din nou mai adânc.

– Da. Acesta este steagul nostru, Jordan. Este perfect. Ridicați-l la prora, unde poate să-l vadă oricine. În față. Și tricolorul, aici, imediat, la pupa. Grăbiți-vă.

În timp ce Max se sprijinea de prora ca să descopere ce sârmă de oțel era responsabilă pentru ridicarea drapelului național și apoi și-a târșâit picioarele prin toată librăria până la pupa, Perdu a simțit fierbințeala care i se urca în ochi. Dar știa că nu putea să plângă.

Max a așezat steagul, l-a ridicat sus, tot mai sus.

De fiecare dată când mai trăgea de el, inima lui Perdu se strângea.

Steagul flutura acum mândru în vânt. Pasărea-carte zbura.

Iartă-mă, Manon. Iartă-mă.

Eram tânăr, prost și orgolios.

– O, o! Vin polițiștii! a strigat Max Jordan.

Capitolul 17

Șalupa jandarmeriei se apropia cu rapiditate. Perdu a redus viteza, în timp ce barca cu motor se lega de doc, lângă *Lulu*.

– Credeți că ne vor pune pe amândoi în aceeași celulă? a întrebat Max.

– Trebuie să solicit să fiu martor protejat, a spus Max.

– Dacă i-a trimis editoarea mea? și-a făcut griji Max.

– Chiar ar trebui să mergeți să spălați ferestrele sau să exersați nodurile, a murmurat Perdu.

Un jandarm chipeș cu ochelari de soare a sărit la bord și a urcat sportiv pe puntea de comandă.

– *Bonjour, Messieurs*. Poliția fluvială a Senei, arondismentul Champagne, sunt brigadierul Levec, a spus el calm.

Se auzea cât de tare își iubea funcția. Perdu putea să pună pariu că acest brigadier Levec avea să-l raporteze pentru că fugise din propria lui viață fără să ceară voie.

– Vinieta dumneavoastră de navigație fluvială în Franța nu este amplasată la un loc vizibil. Și vă rog să-mi arătați vestele de salvare obligatorii, vă rog, mulțumesc.

– Mă duc totuși să spăl ferestrele, a spus Jordan.

Un sfert de oră mai târziu, cu un avertisment și o notificare de amendă, Monsieur Perdu își golise casa și buzunarele de toți banii, pe care îi pusese pe masă. Trebuia să cumpere cu ei vinieta care îi permitea să circule pe apele franceze, un set de veste de salvare galben fosforescent, obligatorii la trecerea ecluzelor pe Ronului și un exemplar omologat al ghidului de trafic fluvial. Banii nu erau de ajuns.

– Așa, deci, a spus brigadierul Levec. Și ce facem acum?

Se zărea cumva o strălucire de satisfacție în ochii lui?

– Se întâmplă cumva... să vă placă să citiți? a întrebat Perdu, simțind cum se bâlbâie de jenă.

– Bineînțeles. Nu sunt de acord cu obiceiul de a pune în aceeași categorie bărbații care citesc cu cei slabi și cu cei efeminați, a răspuns jandarmul fluvial

A întins mâna să-l mângâie pe Kafka, dar motanul a plecat, cu coada ridicată.

– Îmi iau atunci permisiunea să vă ofer o carte... sau mai multe, ca să compensez pentru banii lipsă.

– Da. Le-aș lua în contul vestelor. Dar ce facem cu banii de amendă? Și cum vreți să plătiți taxele de amarare? Nu sunt așa de sigur că proprietarii portului turistic sunt... șoareci de bibliotecă.

Brigadierul Levec s-a gândit puțin.

– Mergeți după olandezi. Ei au ochi pentru ofertele gratuite și știu unde puteți ancora fără să plătiți.

Când au trecut prin burta lui *Lulu*, de-a lungul rafturilor cu cărți, pentru ca Levec să-și poată căuta contravaloarea restului de plată, brigadierul s-a întors spre Max, care ștergea ferestrele de lângă fotoliul de lectură și evita să-l privească pe jandarm drept în ochi:

– Spuneți-mi, nu sunteți scriitorul acela celebru?

– Eu? Nu. Cu siguranță, nu. Sunt, ăăă..., Jordan privi repede spre Perdu, fiul lui, un vânzător de șosete sport foarte normal.

Perdu l-a fixat cu privirea. Jordan chiar se dăduse adoptat de el, așa, pur și simplu?

Levec a luat *Noaptea* dintr-un morman. Jandarmul privea scrutător poza lui Max de pe copertă.

– Sigur?

– Ei da, poate că sunt.

Levec a ridicat înțelegător din umeri.

– Bineînțeles. Aveți cu siguranță multe admiratoare?

Max a început să se joace cu protecțiile pentru urechi, pe care le lăsase în jurul gâtului.

– Nu știu, a murmurat el. Se prea poate.

– Deci, fosta mea logodnică iubea cartea dumneavoastră. Îmi făcea capul calendar despre ea tot timpul. Pardon, vreau să spun, bineînțeles, despre cartea individului căruia îi semănați. Ați putea să-mi scrieți aici, înăuntru, numele lui?

Max a dat din cap.

– Pentru Frédéric, i-a dictat Levec, cu adâncă prietenie.

Max scria scrâșnind printre dinți ceea ce i se ceruse.

– Frumos, a spus Levec și l-a privit pe Perdu.

– Plătește fiul dumneavoastră atunci banii de taxe?

Jean Perdu a dat din cap.

– Desigur. Este un băiat bun.

După ce Max și-a golit buzunarele și a scos câteva bancnote și monede, amândoi au rămas faliți. Așa că Levec și-a luat oftând apariții noi – „Pentru colegi" – și o carte cu rețete, *Gătitul pentru bărbați singuri*.

– Așteptați, l-a rugat Perdu. Apoi, după o scurtă căutare în secțiunea „Iubirea pentru începători", i-a dat autobiografia lui Romain Gary.

– La ce e bună?

– Vreți să spuneți, *împotriva a ce* e bună, l-a corectat Perdu cu delicatețe. Este contra dezamăgirii de a ști că nimeni nu ne poate iubi așa de tare ca femeia care ne-a născut.

Levec s-a înroșit și a dispărut rapid de pe vasul cu cărți.

– Mulțumesc, a șoptit Max.

Pe când se îndepărta barca jandarmeriei, Perdu se convingea din ce în ce mai mult că romanele despre ratați și aventurile pe râuri treceau sub tăcere ceva atât de banal ca vinietele și banii pentru vestele de salvare.

– Credeți că o să spună cuiva că m-a văzut? a întrebat Jordan, când barca poliției s-a îndepărtat.

– Haide, serios, Jordan, ce este atât de îngrozitor în a discuta cu câțiva fani sau cu presa?

– Ar putea să mă întrebe la ce lucrez.

– Da, și? Spuneți adevărul. Că vă gândiți, că vă dați timpul necesar să săpați după o poveste și că o să le spuneți când o găsiți.

Jordan s-a holbat la el, ca și când nu luase acest lucru niciodată în considerare.

– L-am sunat alaltăieri pe tata. El nu citește mult, știți. Doar ziarele sportive. I-am povestit despre traduceri, despre drepturile de autor și că în curând voi avea o jumătate de milion de cărți vândute. Că aș putea să-l ajut, pensia lui nu este prea mare. Știți ce m-a întrebat atunci tata?

Monsieur Perdu aștepta.

– Dacă nu vreau, în sfârșit, să muncesc ceva serios. Auzise că am scris o povestire perversă. Jumătate din cartier îl bârfea pe tema asta. Eram conștient cât rău îi făcusem cu ideile mele trăsnite?

Max arăta nespus de rănit și pierdut.

Monsieur Perdu simțea un avânt neobișnuit să-l consoleze. Când s-a hotărât, în sfârșit, s-o facă, a avut nevoie de două încercări până când și-a dat seama ce ar trebui să facă cu brațele. Așa că l-a prins pe Max de umeri și l-a tras spre el. Stăteau acolo ca niște scânduri, aplecați unul spre celălalt, cu genunchii ușor îndoiți.

Atunci Perdu i-a șoptit pe lângă protecțiile pentru urechi:

– Tatăl dumneavoastră este un ignorant mic la suflet.

Max a tresărit speriat, dar Perdu îl ținea ca într-o cingă. Vorbea încet, ca și când i-ar fi

comunicat tânărului un secret:

– Merită să-și imagineze că oamenii îl bârfesc. De fapt, mai degrabă vă bârfesc pe dumneavoastră. Se întreabă, de bună seamă, cum de un om ca tatăl dumneavoastră poate avea un fiu uimitor, minunat ca dumneavoastră. Probabil că este cea mai mare realizare a lui.

Max a înghițit în sec. Când a dat să vorbească, vocea șoptită îi scârțâia.

– Mama zicea că nu crede nici el ce spune. El nu ar fi în stare să-și exprime dragostea. Și de fiecare dată când mă apostrofa și mă bătea, de fapt era o expresie a dragostei lui pentru mine.

Perdu l-a apucat de umeri pe tânărul lui însoțitor, l-a privit în ochi și i-a spus apăsat:

– Monsieur Jordan. Max. Mama ta te-a mințit, pentru că voia să te aline. Dar este un lucru lipsit de sens să vezi abuzul ca pe o dovadă de iubire. Știi ce-mi spunea mie mama?

– Nu te juca cu copiii murdari?

– O, nu. Nu era elitistă. Spunea că mult prea multe femei sunt complicele bărbaților groaznici și indiferenți. Ele mint pentru acești bărbați. Își mint și propriii copii. Pentru că exact așa au fost tratate de tații lor. Aceste femei tot mai vor să creadă că în spatele cruzimii se găsește iubire, pentru a nu înnebuni de durere. Dar de fapt, Max, aceea nu este dragoste.

Max și-a șters o lacrimă în colțul ochiului.

– Unii tați nu-și pot iubi copiii. Li se par enervanți. Sau neinteresanți. Sau înfricoșători. Se supără pe ei, pentru că sunt altfel decât și-au dorit. Se supără, pentru că acești copii au fost dorința femeii, pentru a păstra căsnicia, acolo unde nu era nimic de păstrat. Mijloacele ei de a-l constrânge pe el la o căsnicie plină de iubire, unde nu există nici o iubire. Și astfel de tați dau vina pe copiii lor. Indiferent ce fac aceștia, tații lor îi vor trata groaznic și cu răutate.

– Încetați, vă rog.

– Și copiii, copiii mici, delicați, plini de nerăbdare, a continuat Perdu cu delicatețe, pentru că acest chin interior al lui Max îl mișca și pe el, bieții copii fac totul ca să fie iubiți. Totul. Cred că e cumva vina lor că tata nu-i iubește. Dar, Max – Perdu i-a ridicat bărbia lui Jordan –, n-are nici o legătură cu ei. Tu ai descoperit deja asta în romanul tău. Nu ne putem decide să iubim. Nu putem să obligăm pe cineva să ne iubească. Nu există o rețetă. Există doar iubirea în sine. Și noi ne predăm ei. Nu putem face nimic.

Max plângea, plângea fără oprire, apoi s-a prăbușit în genunchi și i-a îmbrățișat lui Monsieur Perdu picioarele.

– Ei, ei, a murmurat acesta. E bine. Vrei să conduci tu barca?

Max se zgâria pe pantaloni.

– Nu! Vreau să fumez! Vreau să mă îmbăt! Vreau să mă descopăr din nou! Vreau să scriu! Vreau să decid cine mai iubește și cine nu, vreau să aflu dacă iubirea doare, vreau să sărut femei, vreau...

– Da, Max, şşşşt. E bine. Debarcăm, facem rost de ceva de fumat și de băut și restul, cu femeile... mai vedem.

Perdu l-a ridicat pe tânăr; Max se sprijinea de el și îi uda cămașa călcată cu lacrimi și salivă.

– Totul este de rahat! a sughițat el.

– Da, aveți dreptate. Dar, vă rog, Monsieur, vomitați pe partea cu apa, nu pe punte, altfel trebuie să spălați din nou.

Între suspinele lui Max Jordan se amestecă un hohot de râs. Plângea și râdea, în timp ce Perdu îl ținea în brațe.

Când vasul cu cărți a fost mișcată de un tremur și izbită puternic de mal, bărbații au căzut împreună pe pian și apoi pe podea. Din rafturi ploua cu cărți.

– Uf, a făcut Max, când un volum greu i-a căzut pe burtă.

– Lua'i-vă genu'chiul din gu'a mea, i-a cerut Perdu.

Apoi a privit pe fereastră și nu i-a plăcut deloc ce vedea.

– Suntem în derivă la vale!

Capitolul 18

Perdu ghida curajos ambarcațiunea împinsă de curent într-o parte. Din păcate, pupa lui *Lulu* a ieșit în afară, așa încât vasul lung stătea de-a curmezișul râului, ca un dop de plută în gâtul sticlei, urmărită de claxoanele din cale afară de neprietenoase ale celorlalte vase cărora le bloca șenalul navigabil. La mică distanță de ei a trecut o barcă britanică și abia a reușit să evite ciocnirea cu partea din mijloc a lui *Lulu*.

– Marinari de uscat! Vagabonzi! Târâtoare! țipau englezii de pe casa plutitoare de culoare verde-închis.

– Monarhiștilor! Ateilor! *Fish and chips!* le replica Max cu strigăte nazale din cauza plânsului.

Și-a suflat apoi nasul de câteva ori, ca să dea mai multă forță cuvintelor lui.

Când Perdu a răsucit *Farmacia literară* suficient, încât să nu mai stea perpendicular pe fluviu, ci să fie îndreptată în direcția corectă, au auzit aplauze. Erau trei femei cu tricouri dungate într-o casă plutitoare de închiriat.

– Ahoi, paramedici literari. O nebunie de croazieră ce faceți voi!

Perdu a tras mânerul sirenei și a salutat barca doamnelor cu trei semnale. Doamnele făceau semn cu mâna, în timp ce depășeau lejer vasul cu cărți.

– Urmați-le pe aceste doamne, *mon capitaine*. Trebuie s-o luăm pe la Saint-Mammès și apoi la dreapta. Deci, la tribord, cum se spune, a constatat Max, care își ascunsese ochii roșii de plâns în spatele ochelarilor de soare ai lui Madame Bomme. Aici vom căuta o filială a băncii mele și vom face cumpărături. În dulapul dumneavoastră ordonat alfabetic atârnă deja șoarecii, morți de foame.

– Astăzi este duminică.

– Mda, minunat! O să avem și mai multe sinucideri în rândul șoarecilor.

S-au înțeles tacit să se comporte amândoi ca și când nu ar fi existat acel moment de disperare.

Cu cât ziua se stingea către noapte, cu atât mai multe păsări se intersectau pe cer – gâște cenușii, rațe și scoicari, care se străduiau să ajungă la cuiburile lor de pe bancurile de nisip și de pe maluri. Perdu era fascinat de miile de nuanțe de verde pe care le zărea. Și toate acestea erau ascunse în tot acest timp atât de aproape de Paris?

Se apropiau de Saint-Mammès.

– O, Doamne, a murmurat Perdu. Ce de acțiune pe acolo!

În port se înghesuiau ambarcațiuni de toate mărimile cu pavilioane în culorile a zeci de țări. Pe bărci stăteau la masă nenumărați bărbați și toți, fără excepție, fixau cu privirea vasul cu cărți.

Perdu era tentat să bage viteză.

Max Jordan studia harta.

– De aici se poate merge în toate punctele cardinale: spre nord până în Scandinavia, spre sud până la Marea Mediterană, spre est și în sus, spre Germania.

A privit spre port.

– Asta e ca și cum ai parca vara cu spatele, în fața singurei cafenele din oraș și toți s-ar holba la tine. Chiar și regina balului și logodnicul ei bogat, cu suita sa.

– Mulțumesc, acum sunt mult mai relaxat.

Perdu o ghida pe *Lulu* cu viteză extrem de redusă spre port.

Nu avea nevoie decât de un loc. Foarte mult loc.

Și l-a găsit. Chiar la capătul portului, acolo unde stătea o singură barcă. O barcă britanică de un verde-închis.

I-a reușit din a doua încercare și s-au ciocnit foarte ușor de barca englezească.

Din cabină a ieșit un bărbat nervos cu un pahar de vin pe jumătate gol în mână. Restul de vin aterizase pe halatul său de casă. Lângă cartofi. Și lângă sos.

– La naiba, ce v-am făcut de tot dați peste noi?

– Scuze, strigă Perdu. Noi... ăăă... nu cumva vă place să citiți?

Max a luat cartea despre nodurile maritime pe ponton. Apoi a încercat să tragă vasul la mal cu frânghiile, așa cum se indica în pozele din carte. I-a luat o grămadă de timp și n-a cerut ajutor deloc.

În acest timp, Perdu a căutat câteva romane în engleză și i le-a dat britanicului, care le-a răsfoit și apoi i-a strâns mâna scurt.

– Ce i-ați dat? a murmurat Max.

– Literatură de relaxare din biblioteca sentimentelor moderate, a șoptit Perdu. La mânie nu este nimic mai răcoritor decât o operă frumoasă cu măceluri, din ale cărei pagini pare că sare sângele.

Când Perdu și Jordan s-au îndreptat pe ponton în direcția biroului portuar, se simțeau ca niște băieți care au sărutat o fată și au scăpat cu viață, după o experiență incredibil de incitantă.

Administratorul portului, un bărbat cu o piele arsă de soare ca a unei iguane, le-a arătat unde se aflau tablourile de curent electric, rezervoarele pentru apă potabilă și pentru toaletă. În afară de asta, a pretins cincisprezece euro în avans, ca taxă de ședere. Nu le-a mai rămas nimic altceva de făcut: Perdu a spart pisicuța pentru bacșiș de pe casa de marcat, cea care avea între urechile de porțelan o fantă pentru monede.

– Fiul dumneavoastră poate goli rezervoarele toaletei, asta este gratis aici.

Perdu a oftat adânc.

– Sigur. Fiului... meu îi va face o deosebită plăcere să se ocupe de toalete.

Jordan i-a aruncat o privire nu prea prietenoasă.

Când Max a deschis cu administratorul portului tuburile pentru a se conecta la rezervorul pentru toaletă, Jean se uita în urma lui. Cât de vioi mergea tânărul Jordan! Mai avea încă tot părul. Și probabil putea să mănânce incredibil de mult, fără să-și facă griji pentru siluetă. Dar știa el oare că mai are timp o viață întreagă să comită greșeli îngrozitoare?

Of, nu, nu mi-aș dori să mai am douăzeci și unu de ani. Doar dacă aș ști toate câte le știu acum.

A, la naiba! Nimeni nu ar deveni deștept dacă n-ar fi fost cândva tânăr și prost.

Dar, cu cât se gândea mai mult la ce nu mai avea, spre deosebire de Jordan, cu atât mai neliniștit devenea. Era ca și când anii s-ar fi strecurat ca apa printre degetele sale – cu cât înainta în vârstă, cu atât mai rapid se întâmpla asta. Și înainte să-și dea seama, avea nevoie de tablete pentru tensiune și de o locuință la parter.

Jean s-a văzut nevoit să se gândească la Vijaya, prietenul său din tinerețe. A cărui viață fusese foarte asemănătoare cu a lui, până ce unul și-a pierdut dragostea, iar celălalt și-a găsit-o.

În acea lună de vară când Manon l-a părăsit pe Perdu, Vijaya și-a găsit viitoarea soție, pe Kiraii, în urma unui accident rutier. El înconjurase Place de la Concorde cu motoreta și nu îndrăznise să schimbe banda de circulație ca să iasă din sensul giratoriu. Kiraii era o femeie trecută prin viață, generoasă și hotărâtă, care avea o reprezentare exactă despre cum voia să trăiască. Lui Vijaya i-a venit ușor să se insinueze în planul vieții ei. Planurilor sale proprii le ajungea intervalul restrâns de la nouă la optsprezece: rămânea un cercetător științific specializat în structura și capacitatea de reacție a celulelor umane și a receptorilor de simț. Voia să știe de ce omul simte iubirea atunci când mănâncă ceva anume, de ce mirosurile trezeau amintiri din copilărie, demult îngropate, de ce oamenilor li se făcea frică de sentimente, de ce unii erau dezgustați de noroi și păianjeni și, în general, cum se comportau celulele în corpul unui om care era, pur si simplu, uman.

– Deci, tu cauți sufletul, îi spusese Perdu într-una dintre convorbirile lor telefonice nocturne.

– Nu, Sir. Caut mecanismul. Totul este acțiune și reacțiune. Îmbătrânirea, frica, sexul, toate reglează capacitatea de a simți. Bei o cafea și îți pot explica de ce îți place. Te îndrăgostești și eu îți spun de ce creierul tău se comportă obsesiv, ca al unui nevrotic, îi explicase Vijaya lui Perdu.

Kiraii îl ceruse în căsătorie pe timidul biolog și prietenul lui Perdu murmurase un da, șocat de norocul său. Sigur se gândise la receptorii săi de sentimente, care se roteau ca un glob de discotecă. S-a mutat în America atunci când Kiraii era însărcinată și i-a trimis lui Perdu în mod regulat fotografii ale fiilor săi gemeni – mai întâi pe hârtie, apoi ca ataşamente de e-mail. Erau bărbați cu alură sportivă, deschisă și zâmbeau neastâmpărați la cameră. Semănau cu mama lor, Kiraii. Erau de aceeași vârstă cu Max.

Cât de diferit își petrecuse Vijaya acești douăzeci de ani!

Max, scriitorul, purtătorul de protecții pentru urechi, cel care interpreta visele. „Fiul" meu decretat de complezență. Sunt atât de bătrân, încât dau senzația că aș putea fi tată? Și... ce ar fi așa de rău în asta?

Monsieur Perdu simțea aici, în mijlocul portului de pe râu, dorul puternic de a avea o familie, pe cineva care și-ar aminti cu drag de el, de o posibilitate de a se întoarce până la momentul în care hotărâse să nu citească scrisoarea.

Și tu care i-ai refuzat lui Manon exact lucrul de care ți-e dor acum: ai refuzat să-ți amintești de ea, să-i rostești numele, să te gândești la ea, în fiecare zi, cu afecțiune și dragoste. În loc de asta tu ai izgonit-o. Pfui, Jean Perdu. Să-ți fie rușine că ai ales frica!

– Frica îți schimbă corpul ca un sculptor neîndemânatic o piatră perfectă, auzea Perdu vocea lui Vijaya în urechi. Doar că tu vei fi sculptat din interior și nimeni nu va vedea câte aşchii și straturi îți vor fi îndepărtate. Pe interior te subțiezi tot mai mult și devii mai instabil, până ce te doboară chiar și cel mai mic sentiment. O îmbrățișare și te gândești că te vei sparge și ești pierdut.

Dacă Jordan ar fi avut nevoie de un sfat părintesc, Perdu i-ar fi spus: Nu asculta niciodată ce-ți spune frica! Frica te prostește!

Capitolul 19

– Și acum? a întrebat Max Jordan după turul de inițiere. Micul magazin alimentar al portului și clătităria din campingul din apropiere refuzaseră să accepte să fie plătiți cu cărți. În cele din urmă cei care livrează, muncesc, nu citesc.

– Fasole albă cu inimi și carne de pui, propuse Perdu.

– Te rog, nu. N-aș putea suporta fasolea albă, nici dacă mi-ați face operație pe creier.

Max și-a lăsat privirea să cuprindă portul. Peste tot stăteau oameni pe punte, mâncau, beau și discutau cu voioșie.

– Vom fi nevoiți să ne lipim de o petrecere, a conchis el. O să ne autoinvităm undeva. Poate la gentlemanul britanic?

– În nici un caz. Asta este o păcăleală. Asta este...

Dar Max se ducea deja spre o anumită casă plutitoare.

– Ahoi, doamnelor! a strigat el. Din păcate, rezervele noastre au căzut peste bord și au fost mâncate de somni. Aveți din întâmplare vreun colț de brânză pentru doi drumeți singuratici?

Lui Perdu îi venea să intre în pământ de rușine. Nu se putea să le vorbești așa unor doamne! Nici măcar când aveai nevoie de ajutor. Asta nu era... *corect*.

– Jordan, a scrâșnit el din dinți și l-a prins pe tânăr de mâneca de la cămașa sa albastră, vă rog, este extrem de neplăcut. N-ar trebui să le deranjăm pe doamne.

Max l-a privit, exact așa cum îi priviseră toți ceilalți pe Jean și Vijaya, când mai erau încă tineri. Amândoi se simțiseră atât de bine în prezența cărților, ca peștii în apă. Dar în prezența oamenilor, în special a fetelor și a femeilor, adolescenții erau timizi până la mutenie. Petrecerile erau o tortură. Iar să te adresezi fetelor, era ca și cum ți-ai face harakiri.

– Monsieur Perdu, vrem să mâncăm ceva și ne vom revanșa cu o companie amuzantă și cu un flirt nevinovat.

Cerceta acum fața lui Perdu, rânjind.

– Vă amintiți ce înseamnă asta? Sau e îngropată în vreo carte, unde nu vă poate deranja?

Jean nu i-a răspuns. Pentru bărbații tineri părea de neconceput faptul că ai putea fi disperat din cauza femeilor. Pentru a fi mai precis, cu cât înaintai în vârstă, cu atât devenea mai rău. Cu cât știai mai multe despre femei, știai și ce greșeli putea face un bărbat în ochii lor... Asta începea de la pantofi și continua cu dopurile din urechi – dar nu se termina acolo.

Ce putuse să audă ca martor nevăzut la orele de consultații cu părinții! Femeile puteau să facă haz cu prietenele lor ani întregi despre felul greșit de a spune „bună". Sau despre pantaloni inadecvați. Sau despre dantură. Sau despre păr. Sau despre o cerere în căsătorie.

– După mine fasolea albă e cu adevărat grozavă, a spus Perdu.

– O, vă rog. Când ați avut ultima oară o întâlnire?

– În 1992.

Sau alaltăieri, dar Perdu nu știa dacă masa cu Catherine fusese o întâlnire. Sau mai mult. Sau mai puțin.

– În 1992? Acesta este anul nașterii mele. Este... uimitor.

Jordan se gândea.

– OK. Vă promit că nu avem nici o întâlnire. Mergem să mâncăm cu niște doamne inteligente. Trebuie doar să aveți o rezervă de câteva complimente și teme de discuție. Ca librar, n-ar trebui să fie o problemă pentru dumneavoastră. Citați câte ceva.

– Bine, bine, a spus Perdu.

A încălecat un gard jos, a luat-o la pas pe o pajiște alăturată și a apărut puțin mai târziu cu un braț plin de flori de câmp.

– Acesta este un citat, afirmă el.

Cele trei doamne cu tricourile dungate se numeau Anke, Corinna și Ida. Erau nemțoaice, sărite de 40 de ani, iubeau cărțile, franceza lor era cam ruginită și călătoreau peste râuri, ca să „uite“, după cum spunea Corinna.

– Într-adevăr? Ce oare? Doar nu bărbații? a întrebat Max.

– Nu pe toți. Doar pe unul, a spus Ida.

Pe un chip de star de cinema din anii ’20, plin de pistrui, buzele ei s-au deschis într-un hohot de râs, dar doar preț de câteva secunde. Sub buclele ei roșcate, ca părul unui ponei murg, ochii îi trădau supărare și speranță, totodată.

Anke amesteca într-un rizoto provensal. Aroma de ciuperci umplea bucătăria mică, în timp ce bărbații stăteau cu Ida și Corinna pe puntea din spate a lui *Baloo*, beau vin roșu dintr-o cutie de trei litri și o sticlă de vin local, Auxerrois, cu un gust mineral.

Jean le informă că el înțelegea germană, prima limbă a tuturor librarilor. Și așa s-au întreținut într-un amestec vioi, el le răspundea în franceză și le punea întrebări într-o combinație colorată de sunete, care avea cel puțin o asemănare îndepărtată cu germana.

Era ca și când ar fi intrat printr-o ușă a fricii și ar fi constatat că în spatele acesteia nu îl aștepta marginea prăpastiei, ci erau alte uși, coridoare luminoase și camere prietenoase. Și-a dat capul pe spate și a văzut deasupra lui ceva mult mai mișcător – cerul. Neîngrădit de case, stâlpi de telegraf și lumini, era presărat peste tot cu stele sclipitoare de toate mărimile și intensitățile. Luminile erau atât de profunde, încât părea că acoperișul cerului fusese spuzit de o ploaie de meteoriți. Iată o priveliște pe care nu o vedea nici un parizian, dacă nu-și părăsea orașul.

Și acolo – Calea Lactee! Perdu văzuse stelele pentru prima dată în copilărie, îmbrăcat într-o jachetă și acoperit cu o pătură de lână pe țărmul breton într-o pajiște cu flori ce se numeau piciorul cocoșului. Fixase cerul bleumarin al nopții ore întregi, în timp ce părinții lui încercau încă o dată să-și salveze căsnicia participând la un *fest-noz* breton în Pont-Aven. Întotdeauna când cădea o stea, Jean Perdu își dorea ca Lirabelle Bernier și Joaquin Perdu să râdă din nou împreună, nu unul de altul, să danseze o gavotă pe muzică de cimpoi, vioară și orchestră, în loc să stea tăcuți, cu fețele împietrite și mâinile încrucișate la marginea ringului de dans.

Tânărul Jean privea în întunericul îndepărtat, extaziat de felul în care cerul se rotea mai departe. Se simțea în siguranță, cuibărit în adâncimea acestei nopți eterne de vară.

Odinioară, pentru câteva ore, Jean Perdu înțelesese toate secretele și scopurile vieții. Era liniște în interiorul lui, totul era la locul său.

Știuse că nimic nu se termină. Că totul curge în viață și că nu avea cum să greșească.

Toate acestea le mai simțise mai târziu ca bărbat doar o singură dată atât de intens. Împreună cu Manon.

Manon și el căutaseră stelele. Plecau întotdeauna departe de orașe pentru a găsi cel mai întunecat loc din Provence. În munții de lângă Sault au descoperit ferme izolate, care erau ascunse în pâlnii din piatră, în hrube, între stânci pe care creștea cimbrul. Doar acolo se arată cerul nopților de vară în adevărata lui adâncime și claritate.

– Știai că noi toți suntem copiii stelelor? îl întrebase Manon, cu buzele ei calde lipite de urechea lui pentru a nu deranja liniștea munților. Când, în urmă cu două miliarde de ani, stelele au făcut implozie, a plouat cu fier, aur și cărbune. Și fierul din praful de stele este astăzi în noi. În mitocondriile noastre. Mamele dau stelele și fierul lor, mai departe, copiilor. Tu și cu mine, Jean – cine știe – suntem probabil făcuți din praful aceleiași stele și ne-am recunoscut după aceeași lumină. Ne-am căutat unul pe celălalt. Suntem căutători de stele.

El o privise uimit și se întreba dacă mai puteau vedea lumina stelei moarte, care trăia mai departe în ei.

Manon și el căutaseră o perlă cerească strălucitoare. O stea care încă mai lumina, chiar dacă era probabil moartă de mult.

– Moartea nu înseamnă nimic, chiar nimic. Rămânem pentru totdeauna ce am fost unul pentru celălalt.

Perlele cerului se oglindeau în Yonne. Stele care dansau pe râu, legânându-se fiecare singură, dezmierdându-se când valurile le acopereau și, pentru o clipă, puneau două perle luminoase una peste cealaltă.

Jean nu a mai regăsit steaua sa și pe a lui Manon.

Când Perdu și-a dat seama că Ida îl observa, a privit-o. Nu era privirea dintre un bărbat și o femeie, ci cea dintre doi călători fiecare în căutarea a ceva. Ceva anume.

Perdu a văzut durerea strălucind în privirea Idei. Roșcata se străduia din răsputeri să se împrietenească cu un nou viitor, pe care-l simțea acum ca pe o a doua alegere. Fusese părăsită sau plecase chiar ea, înainte de a fi îndepărtată. Omul care fusese reperul ei și pentru care probabil renunțase la multe lucruri – acesta mai persista încă în surâsul ei, ca un văl.

Noi păstrăm cu toții timpul. Păstrăm edițiile vechi ale acelor oameni care ne-au părăsit. Și noi suntem, de asemenea, aceste ediții învechite, sub pielea noastră, sub stratul de riduri, și experiență, și râsete. Exact acolo suntem noi, cei de odinioară: copilul, iubitul, fiica de odinioară.

Ida nu căuta aici pe râuri vreo alinare – se căuta pe sine, își căuta locul în acest viitor nou, necunoscut, de clasa a doua. De una singură.

– Și tu? întrebau ochii ei. Și tu, străine?

Perdu știa doar că voia să meargă la Manon, pentru a o ruga să-l ierte pentru prostia egoistă.

Și atunci Ida a spus brusc:

– Chiar nu am vrut să fiu liberă. Nu am vrut să fiu obligată să mă ocup de o nouă viață. Așa mi se părea corect. Poate că nu l-am iubit pe soțul meu așa cum scrie în cărți. Dar nu a fost rău. Să nu fie rău înseamnă destul de mult. Ajunge ca să rămâi. Ca să nu înșeli. Ca să nu regreți. Nu, nu o regret, nu regret mica iubire a vieții mele.

Anke și Corinna își priveau prietena cu drag și Corinna a întrebat:

– Acesta a fost răspunsul la întrebarea mea de ieri? De ce nu l-ai părăsit de mult, dacă nu a fost niciodată iubirea ta cea mare?

Mica iubire. Marea iubire. De fapt, este înfiorător că ea există în mai multe formate, nu?

Când Jean o privea pe Ida, care în mod sincer nu-și regreta viața trecută, nu mai era așa sigur de el.

– Și... cum a văzut *el* timpul petrecut împreună? a întrebat el după aceea.

– Pentru el, mica iubire n-a mai fost de ajuns după douăzeci și cinci de ani. Acum și-a găsit marea iubire. Ea este cu șaptesprezece ani mai tânără decât mine și flexibilă, poate să-și dea unghiile de la picioare cu lac, ținând pensula în gură.

Corinna și Anke au pufnit în râs și Ida li s-a alăturat.

Mai târziu au jucat cărți. La miezul nopții un post de radio a început să difuzeze swing: sextetul lui Benny Goodman, cu veselul *Bei mir biste scheen*, visătorul *Cape Cod* și apoi emoționantul *We have all the time in the world* al lui Louis Armstrong.

Max Jordan dansa cu Ida – sau își mișca cel puțin picioarele milimetric – iar Corinna și Anke dansau împreună. Jean rămăsese imobil pe scaun.

Toate aceste cântece le auzise ultima oară când Manon încă mai trăia.

Cât de oribil suna acest „când ea încă mai trăia"!

Când Ida văzu cum Perdu se lupta să-și țină cumpătul, i-a șoptit ceva lui Max și l-a împins din brațele ei.

– Hai, vino, i-a spus lui Jean.

Era bucuros că nu era singur la reîntâlnirea cu muzica aceasta, care îi trezea atâtea amintiri. Era uluit de faptul că Manon se dusese, dar în lumea din care plecase cântecele, cărțile, viața continuau pur și simplu.

Cum se putea întâmpla asta?

Cum putea totul să fi mers pur și simplu... mai departe?

Cât de tare se temea totuși de moarte! Și de viață. De toate zilele fără Manon, care se întindeau în fața lui. La fiecare cântec o vedea pe Manon mergând, stând lungită și citind, dansând pentru ea, dansând pentru el. O vedea dormind și visând și luându-i brânza preferată din farfurie.

– De aceea voiai să-ți petreci restul vieții fără muzică? Dar, Jean! Ai iubit atât muzica. Ai cântat pentru mine, când mi-era frică să adorm ca să nu pierd timpul petrecut cu tine. Ai compus cântece pe degetele mele de la mâini și de la picioare și pe nasul meu. Tu ești muzica, Jean, până-n măduva oaselor. Cum ai putut s-o omori așa?

Da, cum a putut? Prin exercițiu, bineînțeles.

Jean simțea vântul adiind, auzea râsetul femeilor, avea o ușoară amețeală – și se simțea cuprins de o recunoștință mută că Ida îl sprijinea.

Manon m-a iubit. Și aceste stele, de acolo de sus, le-am privit împreună.

Capitolul 20

Visa că era treaz.

Era pe vasul cu cărți, pe care lucrurile se schimbau în permanență: roata cârmei se distrugea, ferestrele se abureau, cârma nu găsea direcția. Aerul era dens și greu, ca și când ar fi străbătut o budincă. Și din nou Perdu se pierdea în labirintul tunelurilor de apă. Barca gemea și se spărgea.

Manon era lângă el.

– Dar tu ești moartă, a gemut el.

– Chiar așa? a întrebat ea. Ce păcat!

Vasul s-a zdrobit și el s-a prăbușit în apă.

– Manon! a țipat el. Ea se uita la el cum se lupta cu curentul, cu un vârtej care se formase în apa neagră. Îl privea. Nu i-a întins mâna. Privea pur și simplu cum el se îneca.

Se scufunda și se tot scufunda.

Dar nu se trezea.

Perdu inspira și expira, inspira și expira.

Pot respira sub apă!

Atunci a atins fundul apei.

Așa s-a trezit Monsieur Perdu. Stătea culcat pe o parte și privea o luminiță care dansa peste blana alb-roșiatică a lui Lindgren. Pisica i se lungise la picioare. S-a ridicat, s-a întins și s-a plimbat apoi torcând în fața lui Jean și gâdilându-l cu mustățile.

– Ei? părea să spună privirea ei, ce ți-am spus?

Torsul ei era delicat ca motorul îndepărtat al unui vapor.

Își amintea că se mai trezise odată cu o astfel de uimire speriată, când era copil. Atunci zburase pentru prima oară în vis. Sărise de pe un acoperiș și planase, cu ambele mâini întinse, în curtea interioară a unui castel. Și el înțelesese că, pentru a învăța să zboare, trebuie mai întâi să sară.

Atunci a urcat pe punte. Peste râu plutea o ceață albă, care se răsucea ca o pânză de păianjen, iar de pe câmpiile din apropiere se ridica aburul. Lumina era încă tânără și ziua abia se născuse. Se bucura să vadă atât de mult cer. Și cât de multe culori îl înconjurau! Ceața albă, contururile cenușii. O nuanță de roz delicat, una de portocaliu lăptos.

Pe vapoarele din port domnea o tăcere somnoroasă. Și vizavi, pe *Baloo*, totul era liniștit.

Jean Perdu s-a strecurat sub punte ca să-l caute pe Max. Scriitorul își pregătise un culcuș între cărți, pe una dintre canapelele de lectură din secțiunea pe care Perdu o botezase „Cum devine cineva om". Acolo se găsea și cartea terapeutei Sophie Marcelline, o colegă a clientului său de vineri, terapeutul Eric Lanson, specializată în divorțuri. Sophie sfătuia lumea ca, în cazul necazurilor în dragoste, să își ia pentru fiecare an petrecut împreună, cel puțin o lună de doliu. În ce privește prieteniile în care se ajungea la ruptură, două luni pentru fiecare an de prietenie. Și pentru cei care s-au dus pentru totdeauna, pentru cei morți, „întreaga dumneavoastră viață. Căci pe morții pe care i-am iubit odată, pe ei îi iubim pentru totdeauna. Absența lor ne însoțește până în ultima noastră zi."

Pe lângă Max, care dormea ca un băiețel, cu genunchii la piept și buzele strânse într-o grimasă, se găsea cartea *Luminile sudului* de Sanary. Perdu a ridicat cartea subțire. Max subliniase cu creionul propoziții, notase alături întrebări; citise cartea, așa cum trebuie citită o carte.

Lectura: o călătorie fără sfârșit. O călătorie eternă, în care devii mai temperat, mai iubitor și mai prietenos cu oamenii.

Max începuse această călătorie. Cu fiecare carte urma să absoarbă mai multe despre lume,

despre lucruri, despre oameni.

Perdu a început să răsfoiască volumul. Îi plăcuse în mod deosebit și acest pasaj.

„Dragostea este o locuință. Totul într-o locuință ar trebui să fie folosit, nu acoperit sau protejat. Doar dacă locuim pe de-a-ntregul într-o casă, fără să ne jenăm în fața nici unei camere, a nici unei uși, putem spune că trăim cu adevărat. E la fel de important să te cerți ca și să te atingi delicat, să stai unul lângă altul și să te îndepărtezi din nou. Este esențial ca fiecare cameră a iubirii să fie cu adevărat folosită. Altfel, se înmulțesc fantomele și zvonurile. Camerele și casele neglijate pot deveni înșelătoare și urât mirositoare..."

S-a supărat dragostea pe mine pentru că am refuzat să deschid ușa spre acea cameră, pentru ca acolo... da, ce? Ce trebuie să fac? Să-i construiesc lui Manon un altar? Să-i spun adio? Ce trebuie să fac oare?

Jean Perdu a așezat cartea la loc lângă Max, care dormea. După o clipă i-a îndepărtat tânărului părul de pe frunte.

Apoi a căutat ușor câteva cărți. Să le folosească ca pe o monedă de schimb nu i-a căzut ușor, căci le știa valoarea. Librarii nu au uitat niciodată că aceste cărți erau încă un mijloc de exprimare foarte nou în decursul istoriei, dar capabil să schimbe lumea și să se împotrivească tiranilor.

Când Monsieur Perdu se uita la cărți, nu vedea doar povestiri, prețuri cu amănuntul și balsam pentru suflet – vedea libertatea cu aripi de hârtie.

Puțin mai târziu a împrumutat una dintre bicicletele olandeze de la Anke, Ida și Corinna și a pedalat pe drumuri pustii, înguste, pe lângă câmpuri, țarcuri de cai și cirezi de vaci spre satul următor.

În brutăria din piața bisericii, fiica brutarului, vioaie și roșie în obraji, tocmai scotea din cuptor baghete și croasanți.

Ea era mulțumită să fie acolo unde se afla: într-o mică brutărie, pe care vara o invadau marinarii, iar în restul anului țăranii, producătorii de vin, meseriașii, măcelarii și cei care evadează din oraș, din Burgundia, din Ardeni și din Champagne. Din când în când, un dans la moară, sărbători ale recoltei, concursuri culinare, cluburile de istorie locală. Mai dădea câte o mână de ajutor artiștilor care trăiau în zonă, în foste grajduri transformate în locuințe. O viață liniștită la țară sub stelele strălucitoare și luna roșie de vară.

Ar fi putut asta să fie de ajuns ca să ai o viață împlinită? Perdu a tras aer în piept când a pășit în magazinul demodat. Nu avea de ales decât să facă o ofertă neobișnuită.

– *Bonjour, Mademoiselle*, mă iertați, vă place să citiți?

După oarece negociere, i-a „vândut" un ziar, timbre și cărți poștale cu portul din Saint-Mammès, în plus baghete și croasanți – toate, pentru o singură carte: „Aprilie vrăjit", în care patru doamne de origine engleză evadează într-un paradis italian.

– Asta îmi acoperă costurile mele întru totul, l-a asigurat ea cu inocență.

Apoi a deschis cartea, a dus-o în dreptul nasului și i-a mirosit îndelung paginile. Strălucind de plăcere, fața i s-a luminat din nou.

– Miroase a clătite, cred.

Apoi a ascuns cu grijă cartea în buzunarul șorțului.

– Tata spune că cititul te face obraznic, s-a scuzat ea zâmbind.

Jean s-a așezat puțin mai târziu la fântâna bisericii și a rupt un croasant cald. O, cum mirosea, ce aromă avea interiorul auriu și moale! Mânca încet și se uita cum se trezește satul.

Cititul te face obraznic. O da, tată străin, așa se întâmplă.

Cu grijă, Perdu i-a scris câteva rânduri lui Catherine – știind că va citi și Madame Rosalette. Deci scria mai bine tuturor.

Draga mea Catherine, dragă Madame Rosalette (culoare nouă de păr? Minunată! Mocca?), stimată doamnă Bomme și toată lumea de la Numărul 27,

Până una, alta, comandați vă rog la colegul de la Voltaire et plus cărțile dumneavoastră. Nici nu v-am părăsit, nici nu v-am uitat. Totuși există încă câteva capitole neterminate, pe care trebuie să le citesc mai întâi... și trebuie să le termin.

Am plecat să îmblânzesc niște spirite. JP

Era prea sărăcăcios, nu era destul de elegant?

Gândurile lui alergau peste câmpuri și peste râu, spre Paris, spre râsul și gemetele de plăcere ale lui Catherine. L-au cuprins emoțiile dintr-odată. Încerca să identifice de unde provenea această remarcabil de năucitoare nevoie de a fi atins, de contact fizic, de goliciune și căldură sub aceeași pătură. După prietenie, după un cămin, după un loc unde ar putea rămâne și s-ar simți împlinit. Venea de la Manon? Sau de la Catherine? S-a jenat când le-a permis să se amestece în mintea lui. Și totuși: îi făcuse atât de bine să fie împreună cu Catherine! Ar fi trebuit să-și interzică asta, fusese incorect?

N-am vrut să mai am din nou nevoie de cineva... lașul de mine.

Monsieur Perdu a pedalat înapoi, flancat de uliii și ciocârliile care pluteau sus în aer și se balansau în vânt deasupra câmpurilor de grâu. Simțea vântul prin cămașă.

Avea sentimentul că se întorcea la vas complet schimbat față de cel care plecase în urmă cu o oră. De ghidonul bicicletei împrumutate de la Ida atârnase o pungă cu croasanți proaspeți, un buchețel de maci de câmp și trei exemplare din *Noaptea*, pe care Max scrisese dedicații copioase înainte de a merge la culcare.

Apoi a făcut cafea la cafetiera din bucătărie, a hrănit pisicile, a controlat umiditatea aerului din spațiile pentru cărți (suficientă), nivelul uleiului (aproape critic) și a pregătit-o pe *Lulu* de plecare.

Când vasul cu cărți a alunecat pe râul neumblat, Perdu a văzut-o pe Ida venind pe puntea lui *Baloo*. Și-a fluturat mâna în vânt până ce a trecut de un cot al râului. I-a dorit din inimă Idei ca într-o zi să-și găsească o iubire mare, care să echilibreze pierderea iubirii ei mici.

Liniștit, naviga în lumina dimineții. Răcoarea se topea în aerul călduț și mătăsos de vară.

– Știați că Bram Stoker l-a visat pe Dracula? a întrebat Jean Perdu vioi o oră mai târziu, când a apărut Max întinzându-se recunoscător după cafea.

– L-a visat pe Dracula? Unde suntem, în Transilvania?

– Pe Canalul du Loing, în direcția Canal de Briare. Mergem pe ruta Bourbonnais, pe care ați ales-o, până la Marea Mediterană.

Perdu a luat o înghițitură de cafea.

– Și totul a pornit de la o salată de crabi. Stoker a mâncat salată de crabi stricați, s-a intoxicat și a avut jumătate de noapte halucinații. L-a visat pentru prima oară pe lordul vampirilor și așa a ieșit din blocajul creativ în care intrase.

– Adevărat? Eu nu am visat nici un bestseller, a murmurat Max, înmuind un croasant în cafea atent să nu piardă vreo firimitură. Voiam să citesc în cartea mea, dar literele săreau din pagini.

Apoi s-a mai însuflețit.

– Credeți că dacă îmi distrug stomacul, visez o poveste?

– Cine știe?

– Don Quijote a fost de asemenea un coșmar, înainte de a deveni roman clasic. Dumneavoastră ați visat ceva util?

– Puteam respira sub apă.

– Uau. Și știți ce înseamnă asta?

– Că în vis pot respira sub apă.

Max și-a trase buza superioară într-un zâmbet în genul lui Elvis. Atunci a spus festiv:

– Nu. Înseamnă că nu vă mai sugrumă emoțiile. Mai ales acolo, jos.

– Acolo, jos? De unde ați mai scos-o și pe asta? Din Calendarul gospodinei pe anul 1905?

– Nu. Din Marele Lexicon al interpreților de vise. Aceasta era Biblia mea. Mama mea înnegrise cu marker cuvintele urâte. Îl foloseam ca să interpretez visele tuturor, ale părinților mei, ale vecinilor, ale băieților și fetelor din clasă... ale tuturor prietenilor mei. Îl știam pe Freud pe dinafară.

Jordan se întindea și făcea mișcări de Tai-Chi.

– Dar m-a băgat în bucluc când i-am interpretat directoarei școlii visul ei despre cai. Vă spun, femeile și caii formează o poveste în sine.

– Asta spune și tatăl meu.

Perdu își amintea că la început, când s-au cunoscut, avea vise legate de Manon, în care ea se transforma într-o acvilă. Și el încerca să o prindă și s-o îmblânzească. O urmărea până ajungea la apă, pentru că nu putea să zboare cu aripile ude.

În visele celor pe care îi iubim suntem nemuritori. Și morții noștri trăiesc mai departe în visele noastre. Visele sunt interfața dintre toate lumile, dintre timp și spațiu.

Când Max și-a scos capul în afara punții, pentru a alunga somnul, Perdu i-a spus:

– Priviți. Acolo, în față, este prima noastră ecluză.

– Ce, cădița pentru bebeluși de lângă căsuța de păpuși cu flori? Pe acolo nu vom intra niciodată.

– Și dacă vom trece pe acolo?

– Suntem prea lungi.

– Barca asta e mai mică decât standardul Freycinet. Toate ecluzele franțuzești sunt construite după acest model.

– Asta nu. E prea îngustă.

– Avem 5,04 metri în lățime, acolo mai sunt cel puțin șase centimetri în plus. Trei la stânga, trei la dreapta.

– Mi-e rău.

– Întrebați-mă cum mă simt eu. Fiindcă va trebui să deschideți ecluza.

Cei doi s-au privit și au izbucnit în râs.

Paznicul ecluzei le făcea semn nerăbdător cu mâna să se apropie. Câinele se înfipsese pe picioare și lătra în direcția bărcii, soția paznicului scotea din cuptor o prăjitură cu prune proaspăt coaptă și le dădea tava, în schimbul unui roman de-al lui John Irving.

– Și un sărut de la tânărul scriitor de aici.

– Vă rog, mai dați-i o carte, Perdu, a spus Jordan. Cucoana asta are barbă!

Ea a insistat pentru sărutul pe obraz.

Paznicul ecluzei își numea soția un monstru, câinele lor blond lătra răgușit și a făcut pipi pe mâna cu care Max se ținea de scară. Adusă la disperare, nevasta paznicului își numea soțul băgăcios și administrator amator. Acesta a țipat cât putea de tare:

– Veniți acum! Luați curba la poarta stângă a ecluzei, înconjurați, închideți la poarta dreaptă. Mergeți înainte, deschideți protecția superioară pe ambele părți, deschideți – apa curge. Deschideți poarta din dreapta a ecluzei, înconjurați, deschideți sus în stânga. Acum ieșiți!

Un paznic ferm, care putea cu siguranță să comande în douăsprezece limbi.

– Câte ecluze mai avem până la Ron?

– În jur de 150, dar de ce întrebați, Jordan?

– Pe drumul de întoarcere ar trebui să o luăm pe canalul dintre Champagne și Burgundia, l-a rugat Jordan.

De întoarcere? s-a gândit Perdu. Nu exista nici o întoarcere.

Capitolul 21

Canalul Loing curgea la același nivel cu uscatul. Pe drum vedeau biciclişti ocazionali, pescari adormiți sau alergători singuratici. Pajiştile pe care păşteau vite puternice şi albe din rasa Charolais şi câmpurile cu floarea-soarelui alternau cu pădurile luxuriante. Uneori, mai claxona câte un şofer prietenos. Micile localități prin care treceau aveau pontoane bune, multe fără plată, fiindcă erau la concurență să atragă bărci care să acosteze acolo și echipajul să cheltuiască ceva bani în magazine.

Apoi, peisajul s-a schimbat. Canalul era mai înalt decât regiunea şi se puteau uita de sus în grădini.

Când au pătruns în zonele vaste cu iazuri cu peşti din Champagne, Max trecea prin ecluze aproape la fel de uşor ca un marinar profesionist.

Canalul se desfăcea în tot mai multe braţe secundare, care alimentau iazurile. Din zonele cu stuf şi cu tufişuri de răchită zburau zgomotos, spre cer, pescăruşi de râu. Dădeau roată plini de curiozitate *Farmaciei literare*.

– Care este următorul ponton mare? a întrebat Perdu.

– Montargis. Canalul trece chiar prin centrul oraşului. Max răsfoia cartea despre case plutitoare. E oraşul florilor, aici s-au inventat pralinele. Aici trebuie să căutăm o bancă. Aş putea omorî pe cineva pentru o bucăţică de ciocolată.

Şi eu, pentru detergent şi o cămaşă curată.

Max îşi spălase cămăşile cu săpun lichid. Acum miroseau amândouă a esenţă de trandafiri. Atunci lui Perdu i-a venit o idee.

– Montargis? Ar trebui mai înainte să-l vizităm pe Per David Olson.

– Olson? Acel P.D. Olson? Îl cunoaşteţi şi pe el?

Cunoscut era prea mult spus. Când Per David Olson a fost luat în considerare pentru Premiul Nobel pentru literatură, alături de Philip Roth şi Alice Munro, Jean Perdu era un tânăr librar.

Câți ani trebuie să aibă oare astăzi Olson, optzeci şi doi? Venise în Franţa în urmă cu treizeci de ani. *La grande nation* avea mai mult farmec pentru acest descendent al vikingilor decât America lui de baştină.

„O naţiune care are mai puţin de o mie de ani de cultură la care să se raporteze, nu posedă nici un mit, nici o superstiţie, nici o amintire colectivă, valori sau ruşine; doar pseudo-morala creştin-militantă, grâu modificat genetic, un lobby al armelor lipsit de etică şi un sexism rasist debordant“, aşa criticase el Statele Unite în *New York Times*, înainte de a părăsi ţara.

Dar cel mai interesant lucru la el era faptul că P.D. Olson se număra printre cele unsprezece nume de pe lista lui Monsieur Perdu de posibili candidaţi pentru a fi Sanary – autorul romanului *Luminile sudului*. Iar P.D. locuia în Cepoy, un sat cu ieşire la canal, puţin mai încoace de Montargis.

– Şi ce facem aici? Sunăm şi întrebăm: Salutare, bătrâne P.D., dumneata ai scris *Luminile sudului*? s-a mirat Max.

– Da, exact. Cum altfel?

Max şi-a umflat obrajii.

– Păi, orice om normal ar fi scris un e-mail, a spus el.

Jean Perdu s-a abţinut cu greu să nu răspundă ceva de genul „mai demult trebuia să urcăm şi să coborâm dealul către şcoală pe jos şi era mai bine ca acum“.

În loc de port, Cepoy avea două inele mari de fier înfipte în iarbă, de care au legat strâns parâmele *Farmaciei literare*.

Puţin mai târziu, proprietarul hostelului pentru tineri de pe malul râului – un om ars de soare, cu o umflătură roşie pe ceafă – i-a trimis la vechea parohie. Acolo locuia P.D. Olson.

Au ciocănit la ușă și le-a deschis o femeie care părea coborâtă dintr-un tablou al lui Pieter Bruegel. Un chip lătăreț, părul ca un fuior de in grosolan pe fus, un guler alb de dantelă la o rochie gri de casă. N-a spus nici „Bună ziua", nici „Ce vreți?", nici măcar „Nu cumpărăm nimic". A deschis și a așteptat în tăcere. O tăcere dură ca piatra.

– Bonjour, madame. Am dori să mergem la Monsieur Olson, a spus Perdu după o clipă.

– Nu ne-am anunțat, a completat Max.

– Venim cu barca din Paris. Din păcate, nu avem telefon. Și nici bani.

Perdu l-a împins pe Max într-o parte.

– Dar nu de aceea suntem aici.

– E acasă?

– Eu sunt librar, ne-am întâlnit la un târg. În Frankfurt, în 1985.

– Eu sunt interpret de vise. Și scriitor. Max Jordan, bună ziua. Aveți întâmplător vreun rest de mâncare de ieri? Avem la bord doar o singură cutie cu fasole albă și mâncare pentru pisici.

– Puteți să vă rugați cât vreți, domnii mei, nu mai există nimic de mâncare, s-a auzit o voce. Margareta este surdă de când logodnicul ei s-a aruncat de pe un turn al bisericii. A vrut să-l salveze și a ajuns lângă clopotul care bătea ora prânzului... Citește doar pe buzele oamenilor pe care îi cunoaște. Blestemată biserică! Aduce nefericire celor care mai speră.

În fața lor stătea chiar celebrul critic al Americii, P.D. Olson, un viking prea mic îmbrăcat în cămașă tradițională și vestă de chelner cu dungi.

– Monsieur Olson, ne scuzați că am năvălit peste dumneavoastră, dar avem o întrebare urgentă care...

– Da, da. Sigur. În Paris totul este urgent. Aici, la țară, asta nu este valabil, domnii mei. Aici timpul alunecă în ritmul propriu. Aici, dușmanii omenirii nu au nici o șansă. Hai să bem ceva și să facem cunoștință, le-a cerut el celor doi vizitatori.

– Dușmanii omenirii? a mimat Max.

În mod evident, se temea că ar putea avea de-a face cu un nebun.

– Se spune că sunteți o legendă, a încercat el, după ce Olson și-a luat o pălărie de pe cuier și a pornit spre tutungerie.

– Nu-mi spune că sunt o legendă, tinere, mă face să aduc a cadavru.

Max n-a mai zis nimic, iar Jean Perdu a luat decizia să-l copieze.

Între timp, Olson mergea în fața lor prin sat, cu pași care trădau faptul că avusese, la un moment dat, un atac cerebral.

– Priviți în jur! Aici se luptă oamenii de secole pentru patria lor. Acolo, vedeți cum sunt așezați copacii? Cum stau țiglele pe acoperișuri? Și cât de departe e satul de șoseaua principală? Totul este strategie. Gândită de secole. Aici nici o persoană nu se gândește la prezent.

A salutat un bărbat, care a trecut pe lângă ei într-o vechitură de Renault, cu o capră pe locul de lângă șofer.

– Aici oamenii muncesc și se gândesc la viitor. Întotdeauna la cei care vin după ei. Și aceia fac exact la fel. Abia când o generație încetează să se gândească la următoarea, această țară se va distruge.

Ajunseseră la tutungerie. La televizorul de deasupra tejghelei se transmitea o cursă de cai. Olson a comandat trei pahare cu vin roșu.

– Pariuri, pădure și ceva vin. Ce să mai vrea un bărbat? a spus el relaxat.

– Deci, am avea o întrebare..., începu Max.

– Liniște, băiatul meu, a spus Olson. Miroși a săpun parfumat și arăți ca un DJ cu protecțiile tale de urechi. Dar te cunosc, ai scris ceva. Adevărurile periculoase. Nu e rău pentru început.

A dat noroc cu Jordan.

Max strălucea de mândrie. Un junghi de gelozie l-a înțepat pe Perdu.

– Și dumneavoastră? Sunteți farmacistul de cărți? i s-a adresat Olson acum.

– Pentru ce recomandați cărțile mele?

– Pentru tratarea sindromului soțului la pensie, a răspuns Perdu mai iritat decât își planificase.

Olson l-a fixat cu privirea.

– Aha. Și cum funcționează?

– Atunci când după pensionare soțul îi stă tot timpul în drum, iar soției îi vine să-l ucidă, ea citește cărțile dumneavoastră și vrea să vă omoare atunci, mai degrabă, pe dumneavoastră. Sunt un fel de paratrăsnet.

Max îl privea zăpăcit. Olson l-a fixat cu privirea pe Perdu și apoi a izbucnit într-un râs isteric.

– *O, my God*, îmi amintesc! Taică-meu îi stătea permanent mamei în drum și începea s-o critice. De ce cureți cartofii înainte să-i pui la fiert? Hei, iubito, am făcut ordine în frigider. Îngrozitor. Și nu avea nici un hobby, omul fusese dependent de muncă. Curând și-a dorit să moară, din cauza plictiselii și a demnității pierdute, dar maică-mea nu l-a lăsat. Permanent îl trimitea afară, cu nepoții, la cursuri de tâmplărie și în grădină. Cred c-o făcea fiindcă altfel ar fi ajuns la închisoare pentru omor.

Olson a rânjit.

– Noi, bărbații, devenim stresanți dacă nu ne pricepem decât la muncă.

Și-a băut vinul din trei înghițituri lungi.

– OK, beți mai repede, le-a ordonat el, în timp ce lăsa pe tejghea șase euro. Am șters-o.

Și pentru că tot mai sperau să le răspundă la întrebare dacă i-ar fi ascultat, și-au băut vinul cum li s-a spus și l-au urmat pe P.D.

Puțin mai târziu au ajuns la clădirea vechii școli. În curte stăteau numeroase mașini, cu numere din toată zona Loarei, chiar și din Orléans și Chartres.

Olson mergea în pas vioi spre sala de sport a școlii.

Când au intrat, s-au trezit deodată în mijlocul orașului Buenos Aires.

În partea stângă, lângă perete: bărbații. În partea dreaptă, pe scaune: femeile. În mijloc: ringul de dans. Pe peretele opus, unde atârnau inelele de cățărat: o formație de tango. La celălalt capăt, acolo unde stăteau ei: un bar, în spatele căruia servea băuturi un bărbat rubicond cu brațe musculoase și o mustață neagră, stufoasă.

P.D. Olson s-a întors și le-a strigat peste umăr:

– Dansați! Amândoi. După aceea, vă răspund la orice întrebare aveți.

După doar câteva secunde, când a păşit pe ringul de dans direct spre o tânără cu păr blond prins în coadă și cu o fustă crăpată, bătrânul se transformase într-un dansator de tango maleabil, fără vârstă, care o strângea cu putere pe tânără, conducând-o cu pricepere prin sală.

În timp ce Max privea consternat această lume neașteptată, Monsieur Perdu a știut imediat unde se află: citise despre asta într-o carte de Jac. Erau adunări secrete de dansatori de tango, *milongas*, în aule, săli de sport, hambare dezafectate. Acolo se întâlneau dansatori din toate clasele sociale, de orice vârstă, de orice naționalitate; unii călătoreau sute de kilometri pentru aceste câteva ore. Pe toți îi unea ceva: erau nevoiți să-și țină pasiunea pentru tango ascunsă de partenerii geloși și de familii, care se opuneau acestor mișcări păcătoase, melancolice și frivole și le priveau cu scârbă și cu o rigiditate penibil afectată.

Nimeni nu bănuia unde erau acești dansatori de tango în orele acelor după-amiezi. Se presupunea că ar fi la sport sau la cursuri de formare, la întâlniri sau la cumpărături, la saună, pe câmp sau acasă. Dar ei dansau pentru viața lor. Dansau, pentru a trăi, de fapt.

Doar puțini o făceau pentru a-și întâlni iubitele sau amanții; deoarece nu despre asta este tangoul.

Tangoul este despre toate câte sunt.

Jurnalul de călătorie al lui Manon

Pe drumul spre Bonnieux

11 aprilie 1987

De opt luni știu că sunt cu totul altă femeie decât fetișcana care anul trecut venea în nord și se temea că se poate îndrăgosti – de două ori.

Este și mai zguduitor pentru mine să realizez faptul că dragostea nu trebuie să se limiteze la un singur om pentru a fi adevărată.

În mai mă căsătoresc cu Luc, sub mii de flori și în mireasma dulce pe care o aduce cu sine un nou început alături de încredere.

Nu voi rupe relația cu Jean; voi lăsa însă la latitudinea lui ce va face cu mine, devoratoarea, cea care vrea tot.

Mă sperie, oare, efemeritatea într-atât încât acum vreau să trăiesc totul, doar pentru siguranță, în cazul în care mâine mă lovește ceva?

Căsătorie? Da? Nu? Ar însemna să pun sub semnul întrebării totul, chiar totul.

Mi-aș dori să fi fost lumina din Provence, când soarele apune. Atunci aș putea fi peste tot, în orice lucru viu, ar fi natura mea și nimeni nu m-ar urî.

Trebuie să mă aranjez, înainte de ajunge la Avignon. Sper că o să mă ia tata, nu Luc sau mama.

Întotdeauna când petrec mai mult timp la Paris, trăsăturile mele încep să semene cu ale creaturilor urbane care se înghesuie una pe lângă cealaltă pe străzi, ca și cum nu ar observa că nu sunt singuri. Sunt chipuri, care îți spun: „Eu? Nu vreau nimic. Nu am nevoie de nimic. Nimic nu mă poate impresiona, șoca, surprinde sau chiar bucura. Bucuria este ceva pentru nătărăii de la periferiile orașelor și din grajdurile urât mirositoare. Doar ei se pot bucura, dacă țin morțiș. Alde noi avem chestii mai importante de făcut".

Dar nu fața mea indiferentă este problema.

Este cea de-a noua față.

Mama spune că am adăugat-o celorlalte. Îmi cunoaște toate gesturile și mimica diferită, de când am venit pe lume ca un vierme zbârcit. Dar Parisul mi-a transformat chipul, de la rădăcina părului până la bărbie. Ultima oară când am fost acasă, ea a văzut-o când mă gândeam la Jean, la gura lui, la râsul lui, la vorba lui: „trebuie să citești asta, îți va face bine".

– Dacă ai fi rivala mea, mi-ar fi frică de tine.

Era complet speriată că a putut să-i iasă așa ceva din gură. Dar noi întotdeauna am tratat adevărul scurt și clar, drept la țintă. Încă de când eram o fetiță am învățat

că cele mai bune relații sunt „limpezi ca cristalul". Am fost învățată că și gândurile otrăvite sunt mai puțin mortale dacă le spui cu voce tare.

Dar nu cred că asta e valabil pentru tot.

Mamei i se pare nefirească aceasta a „noua mea față". Știu la ce se referă. Am văzut asta în oglinda lui Jean, când mi-a șters spatele cu un prosop încălzit.

De fiecare dată când ne vedem, el ia o parte din mine și o încălzește, casă nu mă ofilesc ca un lămâi atins de ger. Ar fi un tată-cloșcă perfect.

Noul meu chip este senzual, deghizat sub masca stăpânirii de sine, ceea ce îl face și mai nefiresc.

Mamei tot îi mai este frică pentru mine; aproape mă îmbolnăvește cu asta și eu mă gândesc: „Ei bine, dacă mi se întâmplă ceva într-adevăr, vreau să trăiesc cât pot de intens până atunci și nu vreau să aud pe nimeni plângându-se.

Ea mă întreabă puține, eu povestesc multe – chiar sunt obsedată să explic cu lux de amănunte săptămânile mele în capitală și îl ascund pe Jean în spatele unei perdele de perle din sticlă, din detalii răsunătoare, colorate, transparente, detalii, detalii. Limpede ca cristalul.

– Parisul te-a îndepărtat de noi și te-a apropiat de tine însăți, nu-i așa? spune mama și când se referă la Paris, atunci știe că eu îmi dau seama că se referă la un nume de bărbat, pe care eu nu sunt pregătită încă să-l numesc.

Nu voi fi pregătită niciodată pentru asta.

Mă simt străină față de mine însămi. Ca și când Jean ar fi decojit o crustă, de sub care iese la suprafață un eu mai profund, mai precis, care mi se opune zâmbind ironic.

– Ei? întreabă el. Te-ai gândit cu adevărat, că ai fi o femeie fără însușiri?

(Jean spune că a-l cita pe Musil nu este un semn de inteligență, doar de exersare a memoriei.)

Ce este acest lucru care ni se întâmplă?

Această libertate blestemată! Ea îmi pretinde să tac ca o buturugă moartă, în legătură cu tot ce mi se întâmplă, când familia și Luc mă cred la seminarul de la Sorbona sau muncind din greu serile. Îmi pretinde să mă stăpânesc, să mă distrug, să mă ascund în Bonnieux și să nu mă aștept să existe cineva care să-mi accepte confesiunea sau să asculte adevărul despre viața mea secretă.

Mă simt ca expusă pe Mont Ventoux, în bătaia mistralului, soarelui, ploii, depărtării. Pot vedea mai departe și mai liber ca niciodată, dar mi-am pierdut orice protecție. Libertatea este pierderea siguranței, spune Jean.

Dar știu eu cu adevărat, ce pierd?

Și știu eu cu adevărat la ce renunță el dacă mă alege? El spune că nu vrea să aibă nici o femeie în afară de mine. E suficient că duc eu două vieți în paralel, nu e cazul să facă și el la fel. Aș putea plânge de fiecare dată de recunoștință, când el îmi face viața mai ușoară. Niciodată nu-mi face vreun reproș, nu-mi pune nici o întrebare periculoasă; îmi dă sentimentul că aș fi un cadou și nu un om rău care cere prea mult de la viață.

Dacă aș avea încredere în cineva de acasă, acela sau aceea ar fi obligat să mintă pentru mine, să tăinuiască, să tacă. Trebuie să-mi fac viața dificilă mie, nu altora: așa sunt legile pentru cei decăzuți.

Nu am pomenit nici măcar o singură dată numele lui Jean. Îmi fac griji că din felul cum îl pronunț, mama, tata sau Luc ar putea intra la idei.

Poate că ar avea, fiecare în felul lui, înțelegere pentru mine.

Mama, pentru că ea cunoaște dorurile femeilor. Se găsesc, încă de când suntem

fetițe care abia ajung să privească peste masa din colțul bucătăriei și ne petrecem timpul vorbind cu jucării de pluș răbdătoare și ponei înțelepți.

Tata, pentru că el cunoaște plăcerea animalică ascunsă în sufletele oamenilor. El ar înțelege latura animalică, dorința de a te hrăni din ceea ce ți se întâmplă; ar putea recunoaște și instinctul biologic – ca acela al cartofilor care încolțesc.

(Pe el îl voi ruga să mă ajute când nu voi ști ce să fac mai departe. Sau un tată-mamă, cum scria Sanary, din care îmi citea Jean.)

Luc ar avea înțelegere, pentru că mă cunoaște. Pentru că s-a decis să rămână cu mine deși știa că am nevoie de mai mult. El își respectă întotdeauna deciziile: ce e drept, e drept, chiar dacă doare sau mai târziu se dovedește a fi fals.

Dar ce mă fac dacă îi povestesc despre Jean și, după treizeci de ani, recunoaște cât de tare l-am rănit, când nu am putut să tac?

Îl cunosc pe viitorul meu bărbat – ar petrece ore și nopți amare. M-ar privi și l-ar vedea pe celălalt bărbat în spatele meu. S-ar culca cu mine și s-ar întreba: se gândește la el? Este bine ce fac eu sau îi este mai bine cu el? De fiecare dată când aș sta de vorbă cu un bărbat, la vreo sărbătoare din sate sau la procesiunea de 14 Iulie, s-ar întreba: este el următorul? Când o să-i ajungă în cele din urmă?

S-ar împăca singur cu situația și nu mi-ar arunca nici un reproș. Cum a spus chiar el?

– Avem doar această viață. Vreau s-o trăiesc cu tine, dar nu vreau să o deranjez pe a ta.

Trebuie să tac și pentru Luc.

Și pentru mine. Îl vreau pe Jean doar pentru mine.

Urăsc să vreau totul – este mult mai mult decât aș putea suporta...

O, blestemată libertate, tu mă copleșești mereu!

Îmi pretinzi să mă pun sub semnul întrebării și să mă jenez, totuși sunt așa de mândră să trăiesc viața cu tot ceea ce râvnesc.

Voi savura atât de mult amintirea a tot ce am trăit, când voi fi bătrână și nu o să mă mai pot apleca spre vârful picioarelor!

Aceste nopți în care am căutat stelele și am stat culcați în iarba din fortul Buoux. Aceste săptămâni când ne-am sălbăticit în Camargue. A, și aceste seri minunate, în care Jean îmi face botezul cărților, când stăm întinși pe divan cu motanul Castor, goi, iar Jean îmi folosește spatele ca să-și sprijine cartea pe el. Nu știam că există atâtea gânduri nesfârșite, perspective și lucruri minunate. Ar trebui să fie o datorie pentru cei care ne conduc, să-și ia permise de lectură. Abia atunci când au citit cinci mii, nu, mai bine zece mii de cărți, abia atunci ar fi capabili să înțeleagă omenirea și felul în care se comportă. Deseori mă simțeam mai bine, nu mă mai simțeam atât de rea, de falsă și infidelă, când Jean îmi citea cărți în care oameni buni făceau lucruri rele din dragoste sau de nevoie, sau din foame de viață.

– Te gândeai că ai fi unică, Manon? întreba el – și da, exact așa de groaznic mă simțeam. Ca și când aș fi fost singura persoană care nu reușește să-și țină poftele în frâu.

Deseori, când terminăm de făcut dragoste și nu începem din nou, Jean îmi povestește despre cartea pe care a citit-o, vrea s-o citească sau ar dori să o citesc eu. El numește cărțile libertăți. Și cămine, de asemenea. Ele păstrează toate cuvintele bune, pe care noi le folosim așa de rar. Blândețe. Bunătate. Dezacord. Toleranță.

Știe atât de multe lucruri, este un bărbat care poate iubi atât de altruist. Dacă

iubește, trăiește. Când este iubit, devine nesigur. De aceea, poate, se simte așa de neîndemânatic? Habar n-are ce sălășluiește în corpul lui! Tristețea, frica, râsul – de unde vin oare? Îi apăsam pumnii în stomac: „Aici locuiesc fluturii?" Îl apăsam sub buric: „Acolo, bărbăția?" Îmi așezam degetele în jurul gâtului: „Aici, lacrimile?"

Corpul lui poate să arate înghețat, paralizat.

Într-o seară mergeam la dans. Tango argentinian. Dezastru! Jenat, Jean m-a împins puțin într-o parte, puțin în cealaltă parte, exersând pașii învățați la școala de dans, dar folosindu-și doar mâinile. Era prezent, dar nu-și putea controla corpul.

Imposibil, nu putea totuși să fie, nu el, nu acest bărbat! El era altceva decât bărbații din nord, din Picardia, Normandia sau Lorena, care suferă din cauza colosalei infertilități sufletești, deși multe parizience găseau asta erotic – ca și cum ar fi fost o provocare sexuală, să aduci un bărbat în situația de a simți ceva! Ele presupun că în spatele acestei răceli ar fi de fapt o pasiune fierbinte, care l-ar face s-o arunce peste umăr și s-o pironească la podea...

Trebuia să ne oprim, am mers acasă, am băut, ne-am iubit cu adevărat. El era foarte tandru când ne prefăceam că suntem un motan și pisicuța lui. Îndoiala mea era fără limite: dacă nu mai puteam dansa cu el – ce se întâmpla?

Eu sunt corpul meu. Păsărica mea se umezește când simt plăcere, pieptul meu transpiră când mă simt umilită și în degetele mele locuiește frica în fața propriului meu curaj; tremură când vreau să mă protejez și să mă apăr. Dacă, din contră, trebuie să-mi fie frică de lucruri concrete, ca de nodulii pe care mi i-au descoperit la subsuoară și pe care vor să mi-i extirpe și să le facă biopsia – da, atunci devin simultan confuză și liniștită. Confuzia mă face să vreau să-mi țin mintea ocupată; dar sunt liniștită, atât de liniștită încât nu vreau nici să citesc cărți serioase, nici să ascult muzică grandioasă. Vreau doar să stau aici și să văd lumina toamnei cum picură pe frunzele gălbui-roșcate, vreau să curăț căminul, vreau să mă culc epuizată de atâtea gânduri confuze, fără substanță, care-mi dansează prostește prin cap, și să dorm. Da, vreau să dorm când mi-e frică – salvarea sufletului în fața panicii.

Dar el? Când dansează Jean, corpul lui e un soi de stativ pentru haine, pe care stau agățate cămașa, pantalonii și jacheta.

M-am ridicat, el a venit spre mine – i-am dat o palmă.

În palmă ardea un foc, ca și cum aș fi atins jarul.

– Hei! a spus el. Dar de ce...?

I-am mai dat încă o palmă, acum aveam cărbuni încinși în degete.

– Încetează să mai gândești. Simte! am țipat la el.

M-am dus spre pick-up, am pus un tango. Un acordeon ca loviturile de bici, ca o lovitură de cravașă, ca trosnetul crengilor în foc. Piazzolla conducând-și viorile în înaltul cerului.

– Nu, eu...

– Ba da. Dansează cu mine. Dansează cum simți. Cum te simți?

– Sunt furios! M-ai lovit, Manon!

– Atunci dansează cu furie! Caută în piesă instrumentul, care îți reflectă sentimentul, urmează-l! Cuprinde-mă cu toată furia pe care o simți!

Nici n-am rostit bine asta, că m-a apucat și m-a împins în perete, cu ambele brațe ridicate, prinse în strânsoarea lui foarte puternică. Viorile se tânguiau. Dansam goi, el alesese vioara drept instrument al sentimentelor sale. Mânia i s-a transformat în plăcere, apoi în delicatețe și, când eu l-am mușcat și zgâriat și m-am apărat, am refuzat să-l urmez, să merg cu el de mână – atunci a devenit iubitul meu un dansator

de tango. S-a întors în corpul său. Vedeam, în timp ce eu eram inimă în inimă cu el și mă lăsa să simt ce simțea el pentru mine, umbrele noastre pe perete, dansând pe peretele violet al Camerei cu lavandă. Dansau în cadrul ferestrei, dansau ca o ființă și Castor, motanul, ne observa de pe dulap pe noi și umbrele noastre.

Din acea seară am dansat mereu tango; la început goi, pentru că era mai ușor să ne legănăm, să ne împingem și să ne ținem. Dansam, fiecare cu mâna deasupra propriei inimi. Și apoi schimbam, ne puneam mâna peste inima celuilalt.

Tangoul este un drog al adevărului. El îți dezgolește problemele și complexele. Dar și punctele forte, pe care le ascunzi în fața altora, pentru a nu-i supăra. Și arată ce poate însemna o pereche, cum se pot asculta unul pe celălalt. Dacă cineva vrea să se audă doar pe sine, atunci va urî tangoul.

Jean nu putea să se abțină să simtă, în loc să evadeze în idei abstracte legate de dans. Mă simțea. Părul pubian. Pieptul meu. Niciodată nu mi-am simțit corpul așa de intens feminin, ca în orele în care eu și Jean dansam și după aceea ne iubeam, pe divan, pe podea, stând pe scaun, peste tot. El îmi spunea: „Tu ești izvorul din care eu curg în valuri, când ești aici și care seacă atunci când pleci".

După aceea dansam prin barurile de tango din Paris. Jean mă învăța să simt energia corpului său și ce tango voia de la mine – și învățam spaniola argentiniană. Cel puțin poeziile și versurile pe care un dansator de tango i le spune partenerei de dans, pentru a o pregăti un pic mai mult pentru... tango. Ce jocuri delicioase, inexplicabile am început să jucăm! Învățam să ne vorbim elegant în dormitor. Și, uneori, ne ceream prin formule de politețe lucruri cu adevărat nepoliticoase.

O, Luc! Cu el sunt altfel... mai puțin disperată. Dar și mai puțin naturală, bineînțeles. Pe Jean nu l-am mințit niciodată, de la început. Nu i-am spus lui Luc că voiam de la el mai multă duritate sau delicatețe, mai mult curaj sau joc. Mă jenez, pentru că vreau mai mult decât îmi poate da. Sau, cine știe: poate ar fi putut, dacă i-aș fi cerut? Dar cum?

– Chiar când dansezi cu o altă femeie, nu te abține, căci atunci trădezi tangoul, ne spunea Gitano, unul dintre profesorii de tango în baruri.

El spunea și că Jean mă iubește. Și eu pe el. El ar fi văzut asta în fiecare pas pe care îl făceam; noi eram o singură ființă. Poate asta nu era departe de adevăr.

Trebuie să fiu cu Jean, pentru că el este partea masculină din mine. Ne privim și vedem același lucru. Luc este bărbatul cu care privesc în aceeași direcție, unul lângă celălalt.

Noi, spre deosebire de profesorul de dans, nu vorbeam despre dragoste.

„Te iubesc" au voie să spună cei care sunt foarte liberi și curați. Romeo și Julieta.

Dar nu Romeo, Julieta și Stefan.

Nouă ne rămâne mereu atât de puțin timp. Trebuie să facem totul dintr-odată, altfel nu reușim chiar nimic. Facem dragoste și totodată discutăm despre cărți și între timp mâncăm și tăcem și ne certăm și ne împăcăm, dansăm și citim cu voce tare, cântăm și ne căutăm mai departe steaua – totul pe repede înainte. Tânjesc după vara următoare, când Jean va fi în Provence și vom căuta stele.

Văd Palatul Papal strălucind auriu în soare. În sfârșit, din nou aceeași lumină; în sfârșit, din nou oameni, care nu se poartă ca și cum n-ar fi nimeni de față, nici în fift, nici pe stradă, nici în autobuz. În sfârșit, din nou caise direct din pom.

O, Avignon! Mă tot întrebam de ce acest oraș cu palatul lui urâcios, mereu rece și sinistru, este plin de pasaje secrete și de uși. Acum știu: trebuie să existe de la începutul omenirii această neliniște dată de ceea ce îți dorești. Foișoare, separeuri,

loje, labirinturi – voi toate serviți aceluiași joc!

Este un joc de care știu toți. Dar fiecare se comportă ca și cum nu ar exista sau ar fi din cale afară de departe, total nepericulos, neadevărat.

Pe naiba.

Simt rușinea în obraji fără urmă de îndoială, simt dorul în genunchii mei și minciuna locuiește între omoplații mei și mă zgârie până la sânge.

Dragă tată-mamă, fă în așa fel încât să nu fiu obligată să iau o decizie, te rog.

Și fă în așa fel încât bobul de mazăre de la subsuoară să fie doar o fărâmă de calciu, cum se depune permanent din robinete, acolo sus în Valensole, unde crește lavanda și trăiesc pisicile incoruptibile.

Capitolul 22

Monsieur Perdu simțea cum îl împungeau privirile de sub genele rimelate. Dacă ar fi prins privirea unei femei, ar fi reținut-o și i-ar fi răspuns, ar fi fost deja în mijlocul unui *cabeceo*, schimbul mut cu care se negociază totul la tango: „invitația din priviri".

– Priviți în jos, Jordan. Nu priviți femeile drept în ochi, a șoptit el. Dacă priviți o femeie mai mult timp, ea va înțelege că o întrebați dacă aveți voie să o invitați. Dansați tango argentinian?

– Eram bun odată la mișcarea liberă cu evantaiul.

– Tangoul argentinian este destul de asemănător. Are doar puține secvențe clasice de pași. Dansatorii se sprijină cu pieptul unul de celălalt, inimă în inimă. Și apoi ascultați femeia, care spune cum vrea să fie condusă.

– Să o ascult? Dar nu vorbește nimeni.

Asta așa era. Nici femeile, nici bărbații, nici perechile de pe ringul de dans nu-și iroseau aerul pentru a discuta. Și totuși, totul era deosebit de elocvent.

– Condu-mă mai sigur! Nu așa de repede! Lasă-mi spațiu! Lasă-te atras! Să ne jucăm!

Femeile îi dirijau pe bărbați; aici o atingere pe gambă cu vârful pantofului – „Concentrează-te!" – acolo un 8 stilizat pe podea – „Eu sunt prințesa!"

La alte *milongas* existau bărbați, care foloseau puterea vorbelor la grupajul consecutiv de patru dansuri, pentru a-și determina partenera să devină pasională. Îi șopteau la ureche într-o spaniolă suavă, pe gât, în păr, acolo unde suflul respirației excită pielea:

– Sunt nebun după tangoul tău. Mă înnebunești de-a dreptul cu dansul tău. Inima mea vrea să cânte liberă cu a ta...

Dar aici nu existau șoptitori de tango. Aici totul se petrecea din ochi.

– Bărbații scrutează discret sala cu privirea, i-a murmurat Perdu lui Max regulile pentru *cabeceo*.

– De unde știți totul? Iarăși dintr-o...

– Nu. Nu dintr-o carte. Ascultați: priviți încet, dar nu prea încet, în jur. Așa căutați cu cine veți vrea să dansați la următorul *tanda*, setul de patru dansuri, sau verificați cine vrea să danseze cu dumneavoastră după aceea. Întrebați cu o privire lungă și directă. Dacă vă răspunde, chiar și printr-o înclinare a capului, cu o jumătate de surâs, cererea este acceptată. Dacă își întoarce capul, asta înseamnă: „Nu, mulțumesc".

– Asta e bine, a șoptit Max. Acest „nu, mulțumesc" este atât de liniștit, încât nimeni nu trebuie să se teamă că se va simți prost.

– Exact. Este un gest galant, când vă ridicați și o luați pe doamnă la dans. Cu această ocazie puteți verifica pe drum, dacă v-a indicat pe dumneavoastră cu adevărat. Sau era vorba despre domnul care stătea pe diagonală în spatele dumneavoastră.

– Și după dans? Să o invit la o băutură?

– Nu. O duceți la locul ei, îi mulțumiți și mergeți înapoi pe partea bărbaților. Tangoul nu te obligă la nimic. Timp de trei, patru dansuri împărtășești doruri, speranțe și chiar plăcere. Unii spun că este ca sexul, doar că mai bun. Și mai des. Dar după aceea a trecut. Ar fi din cale afară de nepotrivit să dansezi mai mult de o *tanda* cu o femeie. Asta ar fi lipsă de educație.

Observau perechile printre gene. După ceva timp, Perdu i-a indicat cu bărbia o femeie, care putea avea oricât între 50 și 70 de ani. Părul negru cu șuvițe gri, prins la ceafă ca la o dansatoare de flamenco. O rochie de dans bine îngrijită. Trei verighete pe un deget. Avea ținuta unei balerine, era zveltă și de o fermitate flexibilă ca o creangă de mur. O dansatoare minunată, sigură și precisă și totuși destul de generoasă, încât să danseze în jurul lipsei de mișcare sau a timidității partenerului, ascunzând defectele bărbatului în spatele grației ei. Făcea să pară totul ușor.

– Asta va fi partenera dumneavoastră, Jordan.

– Ea? Este mult prea bună. Mi-e frică.

– Reține-ți sentimentul. Veți vrea să scrieți într-o zi despre asta și atunci ar fi bine de știut cum te simți când ești cuprins de frică, și totuși te ridici și dansezi.

În timp ce Max încerca pe jumătate panicat, pe jumătate curajos, să atragă spre el privirea mândrei regine a murelor, Jean se îndrepta spre bar, pentru un pahar cu un deget de pastis și restul apă cu gheață. Era... emoționat. Da, de-a dreptul emoționat.

Ca și când ar fi trebuit să păşească pe scenă.

Cât de incredibil de emoționat era înainte de fiecare întâlnire cu Manon! Degetele lui tremurânde transformau bărbieritul în măcel. Nu știuse niciodată ce ar trebui să îmbrace, voia să arate zvelt, și elegant, și cool în același timp. Atunci începuse să alerge și să ridice greutăți, ca să fie în formă pentru Manon.

Acum, Jean Perdu lua o înghițitură de pastis.

– *Grazie*, a spus el, intuitiv.

– *Prego, Signor Capitano*, a spus barmanul purtător de mustață, mic și îndesat, cu un accent napolitan cântat.

– Prea multă onoare. Nu sunt cu adevărat căpitan.

– O, ba da. Sunteți. Cuneo vede asta.

Din boxe năvălea topul muzical. Intermezzo – semnalul pentru schimbarea partenerilor. În treizeci de secunde, formația urma să înceapă următoarea melodie pentru *tanda*.

Perdu a observat cum regina murelor s-a îndurat și s-a lăsat condusă în mijlocul ringului de dans de Max, care era palid, dar curajos. După doar câțiva pași se comporta ca o împărătească și asta a părut să aibă un efect asupra lui Max, care până atunci atârnase la brațul ei întins. Și-a luat protecțiile de pe urechi. Le-a aruncat într-o parte. Părea acum mai înalt, cu umerii mai lați și pieptul arcuit ca al unui toreador.

Ea i-a aruncat din ochii limpezi, de culoare albastru-deschis, o privire lui Perdu. Privirea îi era tânără, ochii erau bătrâni și corpul ei cânta tangoul dulce și plin de nerăbdare, dincolo de timp. Perdu știa despre *saudade* al vieții, o tristețe moale și caldă după tot și nimic.

Saudade. Dorul după copilărie, când zilele curgeau unele în altele și trecerea timpului nu avea nici o importanță. Este acea senzație de a fi iubit, pe care nu o mai regăsești. Este o experiență unică de abandon. Este tot ce un om nu poate cuprinde în cuvinte.

Trebuia să îl includă în enciclopedia sentimentelor.

P.D. Olson venea la bar. Imediat ce picioarele sale nu mai dansau, el mergea ca un bătrân.

– Ce nu poți explica, trebuie să dansezi, a murmurat Perdu înspre el.

– Și ce nu poți rosti, trebuie să scrii, a strigat bătrânul romancier.

Când formația interpreta *Por una Cabeza*, dansatoarea murelor s-a lăsat să cadă la pieptul lui Max, buzele ei șoptind incantații, mâna ei, piciorul și coapsa corectându-i discret ținuta. Și apoi, ea a făcut în așa fel încât să pară că el o conducea.

Jordan dansa tango, mai întâi cu ochii deschiși larg, apoi la o poruncă șuierată, cu pleoapele pe jumătate închise. Se purtau în scurtă vreme ca o pereche de îndrăgostiți, străina și băiatul.

P.D. a dat din cap spre Cuneo, barmanul rotofei, care se mișca de asemenea spre ringul de dans. Acolo părea mai ușor. Ușor și foarte galant cu mișcările sale reținute, politicoase. Partenera sa de dans era mai înaltă decât el și cu toate acestea se mula pe el, plină de încredere.

Atunci P.D. Olson s-a aplecat spre Perdu:

– O figură literară minunată, acest Salvatore Cuneo. Venit în Provence, la cules de cireșe, piersici, caise, tot ce necesita de mâini sensibile. Lucra împreună cu rușii, și cu magrebienii, și cu algerienii. A petrecut o noapte cu o tânără, pilot de vapor fluvial. Ea a dispărut în ziua următoare pe ambarcațiunea ei. Ceva cu luna. De atunci, Cuneo scotocește râurile după ea. De peste

douăzeci de ani. Lucrează când pe-aici, când pe dincolo, și știe să facă de toate. Mai ales să gătească. Dar să și picteze, să repare un rezervor de benzină, să descifreze horoscopul... orice e nevoie, se pricepe să facă. Restul învață cu o viteză uimitoare. Omul e un geniu în corpul unui *pizzaiolo* napolitan. P.D. a clătinat din cap. Douăzeci de ani. Auzi dumneata! Din cauza unei femei!

– Da, și? Există un motiv mai bun?

– Păi, tu ce-ai putea să spui, John Lost?

– Cum, vă rog? Cum m-ați numit, Olson?

– M-ați auzit foarte bine. Jean Perdu, John Lost, Giovanni Perduto – v-am visat din când în când.

– Dumneavoastră ați scris *Luminile sudului*?

– Ați dansat?

Perdu a sorbit restul de pastis dintr-o înghițitură.

Apoi s-a întors și a trecut în revistă toată femeile. Unele se uitau în altă parte, altele îi rezistau.

Și una, care l-a fixat cu privirea. Avea la vreo douăzeci și ceva de ani. Părul scurt, pieptul mic, mușchiul deltoid sigur între braț și umăr. Și un foc în privire, care povestea despre prea multă foame, dar și despre curajul de a potoli această foame.

Perdu și-a plecat ușor capul spre ea. Ea s-a ridicat, fără să zâmbească și a venit spre el până la jumătatea drumului. Mai puțin cu exact un pas. Acest ultim pas, pe acesta voia să-l forțeze el. Ea aștepta. O pisică furioasă, chiar dacă încă stăpânită.

În același moment, formația își termina primul cântec; și Monsieur Perdu a pășit spre felina înfometată de viață.

– Luptă! spunea chipul ei. Supune-mă dacă poți, dar nu îndrăzni să mă umilești, cerea gura ei. Și să te ia naiba dacă ești prea fraier ca să mă provoci. Sunt moale, dar simt moliciunea abia în focul pasiunii. Și mă pot apăra! Asta spuneau mâna ei mică și sigură și tensiunea aproape vibrantă, care îi menținea corpul drept și coapsa, care se unduia acum pe lângă a lui.

De sus până jos îl tot presa – dar la primele note ale cântecului, Jean i-a dat energia sa cu o împingere din plexul solar.

A lăsat-o pe spate, jos de tot, până ce amândoi stăteau în genunchi cu un picior, celălalt fiind întins într-o parte.

Un murmur a străbătut șirul femeilor, dar a amuțit imediat, când Perdu a ridicat-o pe tânără și ea s-a încolăcit rapid și rafinat în jurul genunchilor lui. Partea din spate a genunchilor s-a atins delicat. Erau înlănțuiți ca doi îndrăgostiți goi.

În Jean a pulsat o forță care dormise nefolosită multă vreme.

Mai putea încă? Se putea întoarce în corpul său, pe care nu-l folosise de o eternitate?

– Nu mai gândi, Jean! Simte!

Da, Manon.

Manon îl învățase că nu era nimic de gândit în legătură cu dragostea, cu preludiul, cu dansul și cu discuțiile despre sentimente. Îl numise „nordistul tipic", pentru că încerca să-și ascundă neliniștile temperamentale față de ea în spatele frazelor și al unei figuri încremenite. Pentru că era foarte atent la aparențe, în legătură cu sexul. Și pentru că, la dans, o trăgea și împingea pe Manon ca pe un cărucior de cumpărături, în loc să danseze, așa cum își dorea. Așa cum îl conduceau impulsurile voinței, spre reacție și plăcere.

Manon spărsese această duritate ca pe o nucă între mâini, între mâinile ei goale, între degetele goale, între picioarele ei goale...

Ea m-a eliberat de tot ce este dușmanul omului. De tăcere și de inhibiții. De constrângerea de face doar pașii corecți.

Se spune că bărbații care sunt una cu corpul lor miros, simt, când o femeie vrea mai mult de la

viață decât primește. Fata din brațele sale tânjea după străinul, după turistul etern, asta mirosea el, în timp ce simțea inima ei bătând la pieptul său. Necunoscutul care călărea prin oraș îi dăruia o noapte de aventură, îi punea la picioare tot ce lipsea aici, în satul pierdut în mijlocul câmpurilor de grâu și al pădurilor bătrâne. Acesta era unicul protest pe care ea și-l permitea, pentru a nu se amărî în toată această idilă de la țară, în care era vorba întotdeauna despre pământ, familie, generațiile viitoare. Dar niciodată despre ea, niciodată doar despre ea.

Jean Perdu i-a dat tinerei femei ceea ce își dorea. A cuprins-o așa cum nu ar fi putut s-o facă nici unul dintre tâmplarii tineri, și viticultorii, și tăietorii de lemne. El dansa cu trupul și feminitatea ei, cum nu o făcuse nimeni dintre cei care o cunoșteau de când era copil și pentru care era doar Marie, fiica bătrânului fierar care ne potcovește caii.

Jean și-a pus în fiecare atingere propriul său trup, respirația sa, concentrarea sa. Și îi șoptea lucruri în spaniola argentiniană a tangoului, pe care Manon și el o învățaseră odinioară și în care își șopteau în pat. Se tratau politicos, ca perechile mai în vârstă, tradiționale, din Spania de odinioară și își murmurau cuvinte lascive.

Totul se împletea – trecutul, prezentul, această tânără și cealaltă, care se numea Manon. Tânărul care fusese, care odinioară nu avea nici o idee despre bărbatul care avea să devină. Cel care nu era încă bătrân, dar mai bătrân, care uitase cum era să ai dorințe. Să ții o femeie în brațe. Și iată-l aici, în brațele dansatoarei feline, care iubea să lupte, să fie înfrântă și să se lupte din nou.

Manon, Manon, așa ai dansat și tu. La fel de flămândă după ideea de a cuceri ceva doar pentru tine. Fără să porți pe umeri greutatea familiei și pământul strămoșilor. Doar tu, fără viitor, tu și tangoul. Tu și eu, buzele tale, buzele mele, limba ta, pielea mea, viața mea, viața ta.

Când s-a interpretat cel de-al treilea cântec, *Libertango*, s-au deschis brusc toate ușile de urgență ale sălii.

– Aici sunt, scroafele! a auzit Perdu o voce bărbătească urlând din cale afară de furioasă.

Capitolul 23

Cinci bărbați s-au năpustit înăuntru. Femeile au țipat.

Deja primul intrus o trăsese pe partenera lui Cuneo din brațele acestuia și se pregătea s-o ia la palme. Italianul robust i-a prins brațul. Atunci a venit al doilea, care a năvălit peste Cuneo și a început să-i aplice lovituri în burtă, în timp ce celălalt se certa cu femeia.

– Trădare, a șuierat P.D. Olson, când Jean Perdu și el au condus-o afară pe femeia-pisică de lângă șleahta scoasă din minți de alcool.

– Aoleu, uite-l pe taică-meu! a murmurat ea, albă ca ceara de frică, arătând spre un individ agresiv cu ochii apropiați și cu o secure în mână.

– Nu priviți într-acolo! Ieșiți în fața mea pe ușă! a comandat Perdu.

Max se apăra de unul din cei doi furioși, care erau de părere că descoperiseră în Cuneo pe cel care le instigă în jocurile sexuale ale Satanei pe femeile, fiicele și surorile lor. Salvatore Cuneo sângera de la o lovitură la gură. Max l-a lovit pe unul dintre atacatori în genunchi, pe celălalt l-a pus jos cu o mișcare de Kung-Fu.

Apoi s-a întors grăbit la dansatoarea murelor, care stătea foarte liniștită și mândră în mijlocul haosului. S-a aplecat galant și i-a sărutat mâna.

– Vă mulțumesc, regină a acestei nopți neterminate, pentru cel mai frumos dans al vieții mele.

– Veniți odată, că o să fie ultimul dans altfel! a strigat P.D. și l-a tras pe Max de braț.

Perdu a văzut-o pe regină zâmbind, când se uita în urma lui Max. I-a ridicat protecțiile pentru urechi și și le-a dus la inimă.

Jordan, Perdu, P.D., femeia felină și Cuneo fugeau spre o vechitură de camionetă Renault albastră. Cuneo și-a înghesuit burta de trompetist în spatele volanului. P.D., respirând greu, s-a trântit pe locul pasagerului din dreapta. Max, Jean și tânăra se târau în spate între truse de scule, o valiză de piele, un suport de sticle în care stăteau condimente, oțet și amestec de verdețuri, și munți de manuale pe diverse teme. Au fost împinși unul în celălalt, când Cuneo călca pedala de accelerație, urmărit de bărbații mânioși cu pumnii strânși și ridicați amenințător, care nu mai voiau să rabde dorința secretă a femeilor lor de a dansa și i-au urmărit pe indivizii străini până în parcare.

– Gloată de proști! scuipă P.D., în timp ce arunca în spate un volum despre fluturi. Au minte puțină și ne consideră o turmă de swingeri, care dansează mai întâi îmbrăcați și mai târziu goi. De parcă ar fi vreo priveliște toate ouăle alea zbârcite, burțile și picioarele subțiri de bunici.

Femeia-pisică a pufnit în râs și chiar și Max și Cuneo râdeau – râsul exagerat al celui care tocmai scăpase de spaimă ca prin urechile acului.

– Spuneți-mi... am putea să ne oprim la o bancă? a întrebat Max cu o voce plângăcioasă, când o tuleau ca din gură de șarpe pe drumul de întoarcere spre vas, pe strada principală.

– Doar dacă sunteți interesat de un job de cântăreț castrat, a mârâit P.D.

Puțin mai târziu opreau lângă vasul cu cărți. Lindgren și Kafka stăteau plictisiți în soarele după-amiezii în fața ferestrei și nu păreau deranjați de perechea de ciori nervoase, care croncăneau jignitor, de la înălțimea sigură a mărului din apropiere.

Perdu observă privirea plină de nerăbdare aruncată de Cuneo vasului.

– Mă tem că n-ați fi în siguranță aici, i-a spus italianului.

Acesta a oftat.

– Nici nu vă închipuiți cât de des am auzit această propoziție, Capitano.

– Veniți cu noi, totuși. Mergem până în Provence.

– Al naibii tăietor de litere, v-a spus povestea mea, *și*? Despre mine și *signorina* care mi-a răpit inima?

– Da, americanul cel rău nu și-a putut ține gura. Ei, și? Sunt bătrân și ăăă, în curând o să mor,

trebuie să mă dau puțin la o parte, ca să fie suficient. În definitiv, nu am postat nimic pe Facebook.

– Dumneavoastră sunteți pe Facebook? a întrebat Max neîncrezător. El culesese mere și le adunase în cămașă.

– Da, și ce dacă? Doar pentru că este precum ciocănitul în temniță? Bătrânul Olson a chicotit. Bineînțeles că sunt. Cum altfel să înțeleg ce se întâmplă cu omenirea? Sau că mafioții satului își adună recruți din toată lumea?

– A. OK, a spus Max. Vă trimit o cerere de prietenie.

– Să faci asta, fiule. Sunt întotdeauna în ultima zi de vineri a lunii pe internet, între ora unsprezece și cincisprezece.

– Ei, încă ne datorați un răspuns, a spus Perdu. În cele din urmă, am dansat amândoi. Deci? Și răspundeți sincer, nu pot suferi minciunile. Dumneavoastră ați scris *Luminile sudului*? Sunteți Sanary?

Olson și-a întors fața ridată spre soare. Și-a dat jos pălăria imposibilă, și-a aranjat părul alb spre spate.

– Eu, Sanary... cum ați ajuns la ideea asta?

– Tehnica. Cuvintele.

– A, știu ce credeți! Marele tată-mamă. Minunat. Personificarea ființei după care tânjește toată lumea, cel mai grozav îngrijitor, tatăl cu comportament matern. Sau „dragostea pentru trandafiri", înfloritoare sau plăcut mirositoare, dar fără spini, ceea ce este o nedreptate la adresa naturii trandafirului. Totul este minunat. Dar din păcate nu vine de la mine. Sanary este, după cunoștința mea, un mare prieten al oamenilor, un om dincolo de orice convenții. Nu pot afirma asta despre mine. Nu-mi plac oamenii și, întotdeauna când trebuie să respect regulile societății, am diaree. Nu, dragă prietene John Lost – nu sunt eu. Și acesta este, din păcate, adevărul.

P.D. a coborât cu greu, înconjurând mașina.

– Ascultă Cuneo, am eu grijă de vechitura ta, până te întorci. Sau chiar dacă nu te întorci, cine știe.

Cuneo era indecis, dar când Max a început în mod hotărât să-i ducă spre vas cărțile și suportul de sticle, a apucat și el trusa de scule și o valiză din piele.

– Capitano Perduto, este permis să venim la bord?

– Vă rog. Ar fi o onoare, signor Cuneo.

Cum Max se pregătea să plece în larg, femeia-pisică se sprijinea cu o privire de nepătruns de capota motorului, iar atunci Perdu a dat mâna cu P.D. Olson la despărțire.

– M-ați visat cu adevărat? Sau sunt doar jocuri de cuvinte? a întrebat el.

Per David Olson zâmbea neastâmpărat.

– O lume din cuvinte nu poate fi niciodată adevărată. Am citit odată la un german, Gerlach se numea el, Gunter Gerlach. Nu e pentru tâmpiți. A cugetat un moment, apoi a continuat. Mergeți spre Cuisery, pe râul Seille. Poate veți da acolo de Sanary. În cazul în care ea mai trăiește.

– Ea? a întrebat Perdu.

– A, ce știu eu? Îmi imaginez că ce este interesant e de genul feminin. Dumneavoastră, nu?

Olson a făcut o grimasă și s-a introdus cu grijă în mașina veche a lui Cuneo, așteptând-o și pe tânără.

Aceasta s-a întins după Perdu.

– Îmi ești dator cu ceva, a spus ea răgușit și i-a acoperit gura lui Perdu cu un sărut.

Era primul sărut pe care îl primea de la o femeie după douăzeci de ani și Jean nici nu ar fi visat cât de amețitor putea fi.

Ea îi lua tot aerul, își atingea limba de a lui.

Cu ochii arzând, l-a împins pe Jean de lângă ea.
– Și dacă te doresc, ce-ți pasă ție? a spus privirea ei mândră și supărată.
Aleluia. Ce-am făcut să merit asta?
– Cuisery? a întrebat Max. Ce este asta?
– Paradisul, a spus Perdu.

Capitolul 24

Cuneo a luat în primire cea de-a doua cabină și apoi a declarat că bucătăria din incintă era teritoriul lui. Din valiza sa și din suportul de sticle, bărbatul robust cu chelie a construit o baterie de condimente, uleiuri și amestecuri concepute de el pentru a face mai interesante mâncărurile, pentru a le da un gust mai fin, sau pur și simplu „să le miroși și să fii fericit". Când a văzut fața sceptică a lui Perdu, a întrebat:

– E vreo problemă?

– Nu, signor Cuneo. Este doar...

Este doar faptul că nu sunt obișnuit cu mirodeniile. Sunt prea bune. Insuportabil de bune. Și nu sunt „fericite".

– Odinioară am cunoscut o femeie, a început Cuneo, în timp ce făcea ordine mai departe și își controla cu grijă cuțitele de bucătărie, care plângea când mirosea trandafirii. Și o alta, căreia i se părea foarte erotic când coceam *pâté en croûte*. Mirosurile fac lucruri stranii cu sufletul.

Fericire cu pateu, s-a gândit Perdu. La litera P. Sau la A, de la limbajul aromelor. Dacă ar începe într-o zi cu adevărat Enciclopedia sentimentelor?

Și de ce nu chiar de mâine? Nu, de ce nu de acum?

Nu avea nevoie decât de hârtie și ceva de scris. Și apoi, într-o zi, literă cu literă și-ar împlini visul. Ar avea, ar deveni, ar fi...

Acum. Există mereu doar un Acum. Deci, la treabă, lașule. Respiră în cele din urmă sub apă.

– La mine este lavanda, recunoscu el ezitând.

– Care vă face să plângeți, sau dimpotrivă?

– Ambele. Așa miroase cel mai mare eșec al meu. Și cea mai mare fericire.

Acum Cuneo descărca încă o pungă de plastic cu pietricele și le aranja pe un raft.

– Acesta este eșecul *meu* și norocul *meu*, a explicat el fără să fie întrebat. Timpul. El toceşte marginile tăioase care ne rănesc. Și pentru că uit asta deseori, am adunat aceste pietricele, din fiecare râu pe care am călătorit până acum.

Canal du Loing se vărsase în Canal de Briare într-una dintre cele mai spectaculoase regiuni de pe Route Bourbonnais, printr-un apeduct care ducea canalul peste o secțiune din Loara pe care nu se putea naviga. Au ancorat în portul turistic din Briare, atât de împodobit cu flori, că o duzină de pictori stătea pe maluri, pentru a prinde momentul.

Portul părea să fie un Saint-Tropez, mai mic, cu iahturi scumpe ancorate și oameni care se plimbau pe promenade. *Farmacia literară* era cel mai mare vas și mulți care aveau ca hobby iahtingul s-au oprit pentru a se uita, a inspecta transformările și a arunca o privire asupra echipajului. Perdu știa că ei arătau ciudat. Nu numai ca niște novici, ci mai rău. *Ca niște amatori.*

Lui Cuneo nu-i scăpa nici o ocazie să întrebe pe oricine se apropia dacă au văzut în călătoriile lor un vas comercial numit *Moonlight*. Un cuplu de elvețieni, care călătorea deja de treizeci de ani prin Europa pe o ambarcațiune de lux cu motor, credea că-și amintește ceva. În urmă cu zece ani, poate. Sau doisprezece?

Când Cuneo a vrut să se apuce de cină, a găsit în cămară un gol și în frigider doar mâncare pentru pisici și sus-numita fasole albă.

– Nu avem bani, signor Cuneo și nici o provizie, a început să-i explice Perdu.

I-a povestit apoi despre plecarea pe neașteptate din Paris și despre aventurile nefericite.

– Oamenii de pe râu sunt de cele mai multe ori gata să dea ajutor. Și mai am și eu câteva economii, remarcă napolitanul. Aș putea să vă dau ceva din ele, ca bani de drum.

– Foarte nobil din partea dumneavoastră, dar nu intră în discuție, a spus Perdu. Trebuie să câștigăm cumva bani.

– Nu vă așteaptă doamna? a întrebat Max Jordan nevinovat. Atunci ar trebui să nu mai

pierdem timpul.

– Ea nu mă așteaptă, avem tot timpul din lume, îl liniști grăbit Perdu.

O, da. Avem tot timpul din lume. A, Manon... mai știi acel bar de la subsol, Louis Armstrong și noi.

– Îi faceți o surpriză? Este din cale afară de romantic... dar și un mare risc.

– Cine nu își asumă nici un risc, nu trăiește, a intervenit Cuneo. Să ne întoarcem la bani.

Perdu i-a aruncat un zâmbet recunoscător. Cuneo și Perdu s-au aplecat asupra unei hărți și italianul a marcat câteva sate.

– Am niște cunoscuți aici, în Apremont-sur-Allier, peste Nevers. Javier caută tot timpul ajutoare pentru lucrările de renovare la morminte... și aici, în Fleury, am lucrat ocazional ca bucătar... în Digoin, la un pictor... iar aici, în Saint Satur, hm, dacă i-a trecut supărarea, că odinioară eu și cu ea n-am... S-a înroșit. Deci, unii ne ajută sigur cu mâncare și carburant. Sau știu unde se găsește ceva de lucru.

– În Cuisery cunoașteți pe cineva?

– Orașul cărților de pe malul râului Seille? Acolo n-am fost niciodată. Dar poate găsesc acolo ce caut.

– Pe femeia aceea.

– Da. Femeia aceea. Cuneo a tras adânc aer în piept. Există doar rareori astfel de femei, doar știți asta. Poate apar doar o dată la câteva secole. Ea este tot ce poate visa un bărbat. Frumoasă, deșteaptă, înțeleaptă, iertătoare, pasională, pur și simplu tot.

Uimitor, și-a zis Perdu în sinea lui. Eu nu aș putea vorbi niciodată despre Manon așa. A vorbi despre ea ar însemna să o împart. Ar însemna să mărturisesc. La asta nu voia Jean să se ajungă încă.

– Marea întrebare este totuși, reflectă Max, ce aduce rapid bani? Vă spun imediat: ca gigolo nu sunt bun de nimic.

Cuneo se uita în jur.

– Dar cărțile? a întrebat el rar. Vreți totuși să le păstrați pe toate?

De ce nu s-o fi gândit el la asta?

Cuneo a plecat să cumpere de la țăranii din Briare fructe, legume și carne din banii săi și s-a oprit la palavre cu un pescar șmecher pe care l-a convins să-i dea captura de peste zi. Jean a deschis vasul cu cărți, iar Max s-a apucat să facă ceva afaceri, pe post de reclamă vorbitoare. Se plimba prin port și prin sat, strigând:

– Avem cărți! Noile apariții ale sezonului. Amuzante, inteligente și ieftine, cărți, cărți frumoase!

Când trecea pe lângă o masă unde erau numai doamne, le ispitea:

– Lectura vă face frumoase, lectura vă face bogate, lectura vă face zvelte!

Între timp se oprea în fața restaurantului Le Petit St. Trop și declama:

– Aveți necazuri în dragoste? Avem cartea potrivită ca antidot. Aveți necazuri cu skipperul? Avem cartea potrivită ca antidot. Ați prins un pește și nu știți cum să-l curățați? Cărțile noastre au toate informațiile.

Unii îl recunoșteau pe scriitorul a cărui figură o văzuseră în ziare. Alții întorceau privirea deranjați. Și, în fine, o mână de oameni s-au îndreptat spre *Farmacia literară* pentru consiliere.

Și așa au ajuns să facă Max, Jean și Salvatore Cuneo primii bani. În afară de asta, un călugăr masiv și încruntat din Rogny le-a dat câteva borcane cu miere și verdețuri în schimbul cărților agnostice ale lui Perdu.

– Oare ce face cu ele?

– Le îngroapă, a apreciat Cuneo.

De la administratorul portului, pe care îl întrebase de cargoul *Moonlight*, a procurat câteva

răsaduri de verdețuri și a amenajat pe punte o grădină de ierburi cu ajutorul unor rafturi de bibliotecă, spre bucuria lui Lindgren și a lui Kafka, care năvăleau cu entuziasm pe tulpinile de mentă. Puțin mai târziu se vânau încoace și încolo pe vapor cu cozile înfoiate ca niște perii.

Seara, Cuneo purtând un șorț cu flori și mănuși de bucătărie în ton, a adus mâncarea înăuntru.

– Domnii mei: o variantă de *ratatouille,* cel atât de hulit de industria hotelieră: *bohémienne de legumes,* a explicat Salvatore, în timp ce punea mâncarea pe masa improvizată de pe punte.

Era ca un dar ceresc, acest fel de mâncare din legume roșii, tăiate în cubulețe, prăjite, condimentate din plin cu cimbru, presate într-o formă, apoi așezate cu mare artă pe farfurie și stropite cu ulei delicios de măsline. La asta se adăugau cotletele de miel, pe care Cuneo le trecuse de trei ori prin foc și budinca de usturoi, albă ca zăpada, care se topea pe limbă.

Când Perdu a luat prima înghițitură, s-a întâmplat ceva ciudat.

În mintea sa păreau să explodeze imagini.

– Este incredibil, Salvatore. Gătești cum scrie Marcel Pagnol.

– A, Pagnol. Tare tip. Și el știa că doar cu ajutorul limbii poți vedea bine. Și cu nasul, și cu stomacul, a oftat Cuneo apreciativ. Apoi a spus între două înghițituri:

– Capitano Perduto, cred cu tărie că trebuie să te înfrupți din sufletul unei țări, pentru a o înțelege. Pentru a simți oamenii. Și sufletul este ceea ce crește acolo. Ce pot oamenii mirosi și atinge în fiecare zi. Ce circulă prin ei și le dă formă.

– Cum sunt italieni, făcuți din paste? a întrebat Max mestecând.

– Fii atent, Massimo, ce spui. Pastele fac femeile *bellissime*!

Cuneo desena plin de entuziasm conturul unui corp de femeie în aer.

Au mâncat, au râs. În dreapta apunea soarele, în stânga răsărea luna, erau cuprinși de mireasma bogată a florilor din port. Pisicile cutreierau cu atenție prin zonă și mai târziu le-au ținut companie bărbaților, tronând amabile în turnul de observație de pe lada de cărți răsturnată.

O pace necunoscută își găsi drum în interiorul lui Perdu.

Poate mâncarea să vindece?

Cu fiecare înghițitură pe care o lua, scufundată în condimentele și uleiurile din Provence, el absorbea din ce în ce mai mult din pământul care îl aștepta. Se simțea de parcă ar fi mâncat chiar peisajul rural care îi înconjura. Deja putuse să guste ținutul sălbatic din jurul Loarei, pădurea și viile.

În noaptea aceea a dormit liniștit. Kafka și Lindgren i-au păzit somnul. Motanul stătea întins la ușă, Lindgren lângă umărul său. Uneori, Jean simțea lăbuțele care îi pipăiau obrazul, pentru a vedea dacă mai era în viață.

În dimineața următoare, au decis în primul rând să rămână în portul din Briare. Era un punct de întâlnire îndrăgit și o bază bună de plecare, iar sezonul caselor plutitoare începuse. Aproape la fiecare oră mai veneau alte bărci de pe canale, care puteau aduce potențiali cumpărători de cărți.

Max s-a oferit să împartă puținele lui haine cu Jean, care plecase doar în cămașă, pantaloni gri, jachetă și pulover. Îmbrăcămintea nu era în acel moment printre cele mai importante elemente pe lista lor de cumpărături esențiale.

Perdu s-a trezit pentru prima oară de secole purtând blugi și un tricou prespălat. Când s-a văzut în oglindă, se simțea privit de un străin. Barba de trei zile, bronzul ușor, după ce stătuse în postul de comandă, îmbrăcămintea lejeră... Nu mai arăta atât de rigid sau mai bătrân decât era. Dar nu neapărat cu mult mai tânăr.

Max își lăsase o linie orizontală ridicolă pe post de mustață deasupra buzei superioare și își

pieptăna părul spre spate ca să-și lase să crească o coadă strălucitoare, neagră, de pirat. În fiecare dimineață se antrena pe punte, în stil kung-fu și tai-chi, în picioarele goale și îmbrăcat doar cu o pereche de pantaloni ușori. La prânz și seara îi citea lui Cuneo câte ceva, în timp ce acesta pregătea masa. Cuneo își dorea deseori povestiri scrise de femei.

– Femeile povestesc mai mult despre lume. Bărbații povestesc mereu doar despre ei.

Între timp, *Farmacia literară* era deschisă până târziu în noapte. Zilele erau mai calde.

Copiii din sate și de pe casele plutitoare stăteau ore întregi în interiorul lui *Lulu*, pentru a citi aventurile lui Harry Potter, Kalle Blomquist, ale celor Cinci prieteni, ale Pisicilor războinice, sau Jurnalul lui Greg. Deseori Perdu se vedea nevoit să se abțină de la un zâmbet mândru, când îl vedea pe Max înconjurat de copii, cu picioarele încrucișate, ținând o carte pe genunchi. Citea tot mai bine, transformând poveștile în piese radiofonice. Perdu bănuia că din acești copii care ascultau cu ochii mari și plini de concentrare, vor ieși într-o zi adulți care vor avea nevoie ca de aer de lectură, de vrajă, de propriul film în minte.

Tuturor celor sub paisprezece ani le-a vândut cărți la kilogram: două kilograme la zece euro.

– Nu ieșim în pierdere? a întrebat Max.

Perdu a dat din umeri.

– Din punct de vedere financiar, da. Dar după cum știi, lectura te face obraznic și lumea de mâine poate avea în mod sigur nevoie de o mână de oameni care să filtreze informațiile, nu credeți?

Adolescenții se împingeau permanent chicotind spre colțul romanelor erotice și apoi se așternea liniștea. Perdu se asigura că scoate zgomote când se apropia, pentru ca ei să-și poată desprinde buzele și să-și ascundă fețele roșii în spatele unei cărți inofensive.

Deseori, Max cânta la pian și atrăgea astfel clienți la bord.

Perdu se obișnuise să-i trimită zilnic lui Catherine câte o carte poștală și să adune într-un caiet însemnări noi pentru enciclopedia sa cu sentimente mici și moderate pentru o nouă generație de farmaciști ai sufletului.

Se așeza în fiecare seară la pupa și se uita spre cer. Întotdeauna se vedea Calea Lactee și din când în când trecea câte o stea căzătoare. Broaștele dădeau concerte a cappella, greierii cântau, frânghiile se loveau ușor de catarge, iar clopotele de cart sunau ocazional. Îl invadau sentimente cu adevărat noi. Era doar corect ca și Catherine să le afle. Căci odată cu ea începuse totul. Încă nu-și putea imagina ce fel de bărbat avea să devină.

*

Catherine, Max a constatat astăzi că un roman este ca o grădină, în care cititorul are nevoie de timp ca să înflorească. Mă simt ciudat de patern, când îl privesc pe Max. Cu salutări, Perduto.

Catherine, astăzi de dimineață m-am trezit și am știut pentru trei secunde, că tu ești o sculptoriță de suflete. Că ești o femeie care îmblânzește frica. Sub mâna ta, piatra se transformă din nou în om. John Lost, stană de piatră.

Catherine, râurile sunt altfel decât marea. Marea cere, râurile dau. Aici simțim mulțumirea, pacea, melancolia și liniștea sticloasă a serii, când ziua se decide să alunece în gri-albăstrui. Mai am căluțul de mare, pe care mi l-ai modelat din pâine, cel cu ochii din boabe de piper. Are nevoie urgent de un însoțitor. După umila părere a lui Jeanno P.

Catherine, oamenii de pe râuri sosesc doar când plutesc pe valuri. Ei iubesc cărțile despre insule

îndepărtate. Oamenii de pe râuri s-ar îngrețoșa dacă ar ști că trebuie să amareze mâine. Iar un anumit. J.P. din P., actualmente rezident pe nicăieri, îi înțelege bine.

Și Perdu mai descoperise ceva deasupra râurilor: stelele care respirau. Într-o zi străluceau luminos. În următoarea zi erau palide. Apoi din nou luminoase. Și asta nu depindea de ceață sau de ochelarii săi de citit, ci de faptul că își lua timp să-și ridice privirea de la propriile picioare.

Părea că stelele respirau într-un ritm adânc, nesfârșit. Ele respirau și priveau lumea cum se transforma și dispărea. Unele stele văzuseră deja dinozauri și oameni de Neanderthal, văzuseră crescând piramidele și pe Columb descoperind America. Pentru ele, Pământul era doar o altă insulă a lumii în oceanul infinit al universului, iar locuitorii de aici, incredibil de mici.

Capitolul 25

La sfârșitul primei săptămâni, un funcționar al orașului Briare i-a informat neoficial că ori se înscriau ca vânzători sezonieri, ori ar trebui să plece mai departe. El însuși era un cititor entuziast de thrillere americane.

– Dar pe viitor să fiți atenți unde acostați – birocrația franceză nu cunoaște unghiul mort.

Dotați cu provizii, curent, apă și o grămadă de nume și numere de telefon mobil de la oameni prietenoși, care locuiau pe ape, au plecat din port și au luat-o pe un canal lateral al Loarei. În curând, treceau pe lângă castele și păduri dese, al căror miros de rășină te copleșea, și vii cu plantații de Sauvignon și Pinot Noir, din care se făceau vinurile Sancerre și Pouilly Fumé.

Cu cât pătrundeau mai mult în sud, cu atât mai caldă era vremea de vară. Din loc în loc vedeau vapoare, pe ale căror punți se întindeau la soare femei în bikini.

Pe lunca de pe malul râului erau anini, crengi de mure și viță-de-vie sălbatică, ce formau o pădure virgină, smălțată cu pete de lumină verzuie și particule strălucitoare de praf care dansau printre crengile pădurii. Între trunchiuri de copaci apăreau ochiuri lucioase de mlaștină, mărginite de tufe de soc și fagi aplecați.

Cuneo scotea peștii unul după altul din murmurul apelor și pe bancuri de nisip lungi, netede, au văzut bâtlani albaștri, vulturi pescari și rândunele de apă. Ici și colo, din tufișuri ieșeau castori la vânătoare de șobolani de apă. Era Franța veche, luxuriantă, ce li se întindea în fața ochilor maiestuoasă, minunată, verde și izolată.

Într-o noapte, au ancorat lângă o pajiște sălbatică, nefolosită. Era liniște. Nu se auzea nici măcar clipocitul apei și nu se auzea nici un zgomot de motor. Erau pe deplin singuri, cu excepția unor bufnițe care se auzeau țipând din când în când peste râu.

După o cină la lumina lumânărilor au cărat pe punte pături și perne și au stat întinși acolo, trei bărbați, cap în cap, ca o stea în trei colțuri.

Calea Lactee era o dungă de lumină, ca siajul unui vapor. Liniștea era copleșitoare și adâncul albastru al cerului de noapte părea să-i atragă spre el.

Max a scos ca prin magie un joint subțire.

– Trebuie să protestez vehement, a spus Jean relaxat.

– Da, skipper. Mesaj recepționat – unul dintre olandezi mi l-a dat, nu a avut bani pentru Houellebecq.

Max și-a aprins iarba.

Cuneo adulmeca.

– Miroase ca salvie arsă.

A luat jenat țigara și a tras din ea puțin, cu precauție.

– Brrrrrrrr. Ca și cum ai linge bradul de Crăciun.

– Trebuie să tragi în piept și să ții acolo fumul cât de mult poți, l-a sfătuit Max.

Cuneo asculta.

– Sfinte balsamic! a șuierat el.

Jean a tras încet din țigară și a lăsat fumul să-l învăluie. O parte din el se temea de pierderea controlului. O alta tânjea exact după asta.

Jean se simțea, chiar în acest moment, ca și când un baraj de timp, obișnuință și frică pietrificată îi împiedicau durerea să își croiască drum prin el. Se simțea locuit de lacrimi de piatră, care împiedicau ca altceva să își găsească loc în interiorul lui.

Până acum, nu le spusese nici lui Max, nici lui Cuneo că femeia pentru care el își tăiase toate legăturile cu viața era de mult oale și ulcele. Și nu le mărturisise nici că lui îi era rușine, că rușinea

era cea care îl împingea. Dar nici nu știa ce avea să facă în Bonnieux, ce spera să găsească acolo. Pace? De multă vreme nu o mai merita.

Ei bine, un al doilea fum nu putea să-i facă rău.

Fumul era mușcător de fierbinte. De această dată, trase adânc în piept. Jean se simțea ca și când ar fi stat culcat pe fundul unei mări, o mare de aer greu. Era atâta liniște, ca sub apă. Chiar și bufnițele tăcuseră.

– E pliiin de stele, a murmurat Cuneo cu limba înnodată.

– Probabil zburăm deasupra cerului. Pământul este un disc, da, exact așa e, explică Max.

– Sau un platou cu mezeluri, a sughițat Cuneo.

El și Max au izbucnit în râs. Râdeau, iar vocile lor se duceau peste râu și speriau puii de iepuri din desiș, și îi împingeau, cu inimile sărind din piept, către adâncimile vizuinilor lor.

Roua nopții se așeza pe pleoapele lui Jean. El nu râdea. Simțea că marea de aer îl descuraja și nu-și putea ridica pieptul.

– Cum era femeia pe care o cauți, Cuneo? a întrebat Max când s-au liniștit.

– Frumoasă. Tânără. Și foarte bronzată de la soare, a răspuns Cuneo. Apoi a făcut o pauză. Până la știi-tu-unde. Acolo era albă ca spuma laptelui. Și avea un gust atât de dulce, a mai oftat el.

Priveau stelele căzătoare, care se aprindeau ici și colo pentru scurt timp, cădeau prin câmpul lor vizual și se stingeau.

– Prostiile din dragoste sunt cele mai frumoase. Dar plătești foarte mult pentru ele, a șoptit Cuneo și și-a tras pătura până la bărbie. Pentru cele mici exact la fel ca pentru cele mari. A fost doar o noapte, a oftat el din nou. Vivette era logodită atunci, dar asta însemna doar că era intangibilă pentru bărbați, în orice caz pentru bărbați ca mine.

– Străini? a întrebat Max.

– Nu, Massimo, nu asta era problema. Faptul că eram marinar, asta era tabu.

Cuneo a mai tras o dată din joint și l-a dat mai departe.

– Vivette a venit peste mine ca o febră, care durează și azi. Îmi clocotește sângele, când mă gândesc la ea. Chipul ei mă privește din orice umbră și din orice rază de soare pe apă. Visez la ea, dar cu fiecare noapte, zilele pe care le-am mai putea petrece împreună se împuținează.

– În orice caz, chiar mă simt bătrân și uscat, a lăsat Max să-i scape. Toate aceste pasiuni pe care voi le simțiți! Unul își caută de douăzeci de ani sentimentele pe care le-a avut într-o noapte, celălalt pleacă acum, ca să...

Dar Max s-a oprit.

În liniștea de după propoziția rostită pe jumătate, Jean s-a simțit străbătut de un fior pe care nu-l putea defini prin ceața lăsată de efectul marijuanei. Ce a vrut Max să spună? Dar el a continuat să vorbească, iar Jean a lăsat-o baltă.

– Chiar nu știu ce trebuie să vreau cu adevărat. Nu am fost niciodată atât de îndrăgostit de o femeie. Am văzut întotdeauna înainte de toate, ce... ce *nu* este. Una era drăguță, dar arogantă cu oamenii care câștigau mai puțin decât tatăl ei. Alta era amabilă, dar avea nevoie mereu de o grămadă de timp ca să înțeleagă o glumă. Și una care era incredibil de frumoasă, plângea când se dezbrăca, nu știu de ce și atunci mai bine nu mă mai culcam cu ea, ci o țineam strâns în brațe toată noaptea, învelită în puloverul meu. Vă spun, femeile adoră să se cuibărească în îmbrățișări, dar asta înseamnă un braț amorțit și o vezică plină ochi pentru bărbat.

Perdu a mai tras un fum.

– Și prințesa ta e pe undeva, Massimo, a spus Cuneo cu convingere.

– Dar unde? a întrebat Max.

– Poate tocmai o cauți, doar că nu știi că ești pe drumul spre ea, a șoptit Jean.

Așa se întâmplase cu el și Manon. El venise din Marsilia și se urcase în acea dimineață în tren, fără nici o bănuială că, doar o jumătate de oră mai târziu, avea să găsească femeia care îi

răsturnase viața și toți pilonii pe care se sprijinea. Avea douăzeci și patru de ani, nu era mai bătrân decât Max acum.

Petrecuse cu Manon doar cinci ani, plini de ore furate pe ascuns. Plătise pentru aceste câteva zile cu două decenii de durere, dor și singurătate.

– Dar să fiu al naibii dacă aceste câteva ore, nu au meritat pe deplin.

– Capitano? Ai spus ceva?

– Nu. Am gândit ceva. Doar nu puteți să-mi auziți gândurile? Vă arunc peste bord.

Tovarășii săi de călătorie au început să chicotească.

Liniștea nopții de la țară părea să devină tot mai ireală și îi alunga pe cei trei bărbați din prezent.

– Și drăguța ta, Capitano? a întrebat Cuneo. Care este numele ei?

Jean a ezitat îndelung.

– *Scusami*, n-am vrut...

– Manon. O cheamă Manon.

– Și este cu siguranță frumoasă.

– Frumoasă ca un cireș primăvara.

Era atât de ușor să închidă ochii și să răspundă la întrebările iscoditoare ale lui Cuneo, puse cu o voce delicată și prietenoasă.

– Și deșteaptă, *sì*?

– Mă cunoaște mai bine decât mă cunosc eu însumi. Ea... m-a învățat să simt. Și să dansez. Și era ușor să o iubesc.

– Era? a întrebat cineva, dar așa de încet, încât Perdu nu putea fi sigur, dacă era Max, Salvatore sau doar conștiința lui.

– Ea este casa mea. Și râsul meu. Ea este...

A tăcut. Moartă. Nu putea rosti asta. Îi era atât de frică de durerea care pândea în spatele cuvintelor.

– Și ce îi vei spune, când ajungi?

Jean ducea o luptă cu sine. Dar a ales să spună singurul adevăr care se găsea în trecerea sub tăcere a morții lui Manon.

– Iartă-mă.

Întrebările lui Cuneo au încetat.

– Vă invidiez cu adevărat, a murmurat Max. Voi vă trăiți iubirea. Dorul vostru. Indiferent cât de nebuni sunteți. Eu, pe de altă parte, simt, pur și simplu, că m-am irosit. Respir, inima bate, pompează sângele. Dar nu obțin nimic pentru scris. Lumea se distruge peste tot și eu miorlăi ca o mâță plouată. Viața este nedreaptă.

– Doar moartea este pentru toți sigură, a spus Perdu sec.

– Asta este democrația adevărată, a observat Cuneo.

– Deci, consider că moartea este supraevaluată, din punct de vedere politic, aprecie Max.

I-a dat lui Jean ultimul fum din joint.

– Este adevărat că bărbații își caută marea iubire după asemănări cu propria mamă?

– Hm, a mormăit Perdu, gândindu-se la Lirabelle Bernier.

– *Sì, certo!* Atunci ar trebui să-mi caut una care să-mi spună permanent „corvoadă" și să mă pălmuiască dacă citesc sau folosesc cuvinte pe care ea nu le înțelege, a răspuns Cuneo cu un râs dulce-amar.

– Și eu una, care abia după cincizeci de ani reușește să spună „nu" și să mănânce ceva ce îi place, în loc să mănânce ce este ieftin, recunoscu Max.

Cuneo presa țigara rulată.

– Ia zi, Salvo, a întrebat Max, când aproape adormiseră. Am voie să-ți scriu povestea?

– Nici vorbă, *amico*, a răspuns Salvatore. Caută-ți naibii propria ta *storia*, micuțule Massimo. Dacă mi-o iei pe a mea, atunci eu nu voi mai avea nici una.

Max a oftat adânc.

– Ei bine, mormăi el adormit. Aveți cumva amândoi cel puțin... câteva cuvinte pentru mine? Cuvinte preferate sau așa ceva? De noapte bună.

Cuneo și-a lins buzele.

– Ca sufleul de lapte? Sărutul tăițeilor?

– Îmi plac cuvintele care sună la fel cu ceea ce descriu, a șoptit Perdu cu ochii închiși. Briza de seară. Alergător în noapte. Copilul verii. Nesupunere: văd o fetiță în armură de jucărie, care se luptă împotriva a tot ce nu vrea să fie. Cuminte și slăbuță, și tăcută – nu, nici vorbă! Domnișoara Nesupunere, o luptătoare singuratică împotriva puterii întunecate a rațiunii.

– În unele cuvinte te poți tăia, a mormăit Cuneo, ca și cum ai avea brice în urechi și pe limbă. Disciplină. Burghiu. Sau rațiune.

– Cuvântul „rațiune" se aude atât de des, încât nu e de mirare că alte cuvinte nu mai au loc, s-a plâns Max. Apoi a râs. Imaginați-vă că ar trebui să cumperi mai întâi cuvinte frumoase, înainte de a avea voie să le folosești.

– Atunci, unii ar da faliment după o diaree verbală.

– Și bogaților le-ar rămâne doar vorbitul, pentru că toate cuvintele importante se vând.

– Și „te iubesc" ar fi cel mai scump.

– Dacă este folosit pentru o minciună, se dublează imediat.

– Săracii ar trebui să comită un jaf de cuvinte. Sau să joace mimă, în loc să vorbească.

– Toți ar cam trebui să facem asta. A iubi este un verb... deci să trecem la acțiune. Să vorbim mai puțin și să facem mai mult. Nu-i așa?

O, Doamne, drogul face minuni.

Puțin mai târziu, Salvo și Max se ridicau sub pături și se duceau la locurile lor de dormit, de sub punte.

Înainte ca Max Jordan să fi dispărut, el s-a mai întors încă o dată spre Perdu.

– Ce e, Monsieur? a întrebat acesta obosit. Mai vreți un cuvânt de noapte bună?

– Eu... nu. Voiam doar să spun, deci... vă plac cu adevărat. Indiferent ce...

Părea că Max ar fi vrut să mai adauge ceva, dar nu știa cum.

– Și eu vă plac, Monsieur Jordan. Chiar foarte mult. M-aș bucura dacă am deveni prieteni, Monsieur Max.

Cei doi bărbați se priveau; doar lumina lunii le lumina chipurile. Ochii lui Max erau în întuneric.

– Da, a șoptit tânărul. Da, Jean. M-aș bucura să fiu... prietenul dumneavoastră. Voi încerca să fiu unul bun.

Deși Perdu n-a înțeles la ce se referea, dar a dat vina pe joint.

Odată singur, Perdu a rămas pur și simplu întins acolo. Noaptea începea să-și modifice mirosul. De undeva adia o mireasmă – era lavandă?

Ceva s-a cutremurat în el.

Și-a amintit că avusese aceleași simțăminte față de mireasma lavandei, înainte să o cunoască pe Manon. O emoție. Ca și când inima sa știa că, în viitorul îndepărtat, această aromă ar putea fi pusă în legătură cu dorul. Cu durerea. Cu dragostea. Cu o femeie.

A inspirat adânc și a lăsat această amintire să-i alunece prin corp. Da, poate că simțise încă de pe când era de vârsta lui Max acest șoc pe care avea să i-l declanșeze mai târziu în viața sa această femeie.

Jean Perdu a luat steagul pe care îl cususe Manon și l-a netezit cu mâinile. Apoi l-a împăturit și și-a așezat fruntea pe ochiul păsării-carte, acolo unde odinioară sângele lui Manon se uscase

într-o pată întunecată.

Suntem la multe nopți depărtare, Manon.

Apoi, când a îngenuncheat cu capul plecat, a rostit în șoaptă:

Nopți și zile și țări și mări. Mii de vieți au venit și au plecat și tu mă aștepți pe mine.
Într-o cameră, undeva, alături.
Știindu-mă și iubindu-mă ai așteptat.
În gândurile mele, tu mă mai iubești.
Tu ești teama, care taie piatră în mine.
Tu ești viața care speră în mine.
Tu ești moartea de care mă tem.
Mi te-ai întâmplat și eu ți-am dat vorbele mele. Durerea mea. Amintirea mea.
Locul tău în mine și tot timpul nostru. Am pierdut steaua noastră.
Mă ierți?
Manon?

Capitolul 26

– Max! Urmează încă o cameră a ororilor!

Jordan s-a tras în apropiere.

– Pariem că javra aia a paznicului ecluzei face pipi pe mâna mea iar, ca la ultimele aproximativ o mie de ecluze? În afară de asta am degetul însângerat de la manivele şi mecanisme de blocare. Vor mai putea aceste mâini delicate să mângâie vreodată o literă?

Max i-a arătat plin de reproş mâinile sale înroşite, pe care erau băşici mărunte.

Trecuseră de nenumărate păşuni unde se răcoreau viţeii în apa de la mal şi de castelele mândre ale fostelor metrese regale, iar acum se apropiau de ecluza La Grange, puţin înainte de Sancerre.

Satul viticol trona pe o colină vizibilă de departe şi marca limita sudică a rezervaţiei naturale Valea Loarei, care se întinde pe o lungime de 20 de kilometri.

Sălciilor plângătoare le atârnau crengile în apă, ca nişte degete jucăuşe. Vasul cu cărţi era îmbrăţişată de ziduri verzi, mişcătoare, care păreau să se apropie tot mai mult.

În fapt, la fiecare ecluză de până acum fuseseră lătraţi de câte un câine extrem de nervos. Şi fiecare zurbagiu din aceştia făcuse pipi exact pe bolovanul peste care Max aruncase cele două funii, pentru a menţine stabilă vasul cu cărţi, în timpul variaţiei apei. De data asta, Max a lăsat să cadă pe punte parâmele, prinzându-le doar cu vârfurile degetelor.

– Nu te teme, Capitano! Cuneo ajunge în ecluză, nici o problemă.

Italianul cu picioare scurte a lăsat deoparte ingredientele pentru cină, s-a suit pe scară, cu şorţul său de bucătărie înflorat, şi-a luat de sus o pereche de mănuşi colorate de bucătărie şi a început să manevreze încoace şi-ncolo parâma de ancorare, ca pe un şarpe. Câinele s-a dat înapoi din faţa tăcutului şarpe boa şi a mârâit morocănos.

Doar cu o mână, Cuneo a răsucit bara de fier pentru deschiderea clapetei de aflux; sub cămaşa sa cu mânecă scurtă şi dungi se conturau muşchii rotunzi. În acest timp, cânta cu vocea unui tenor de gondolă: *Que sera, sera...* şi i-a făcut semn din ochi soţiei omului de la ecluză, când bărbatul acesteia nu se uita. Soţului ei i-a întins în trecere o cutie de bere. Pentru asta, Salvatore a primit un zâmbet şi informaţia că în Sancerre se organiza un dans în seara aceea, în următorul port administratorul portului nu mai avea carburant în stoc şi la cea mai importantă întrebare a lui Cuneo, nu, cargoul *Moonlight* nu trecuse trecut de mult pe acolo. Ultima oară, mai trăia Mitterrand. Aproximativ.

Perdu l-a observat pe Cuneo la auzul acestei veşti.

O săptămână întreagă auzise mereu unul şi acelaşi răspuns:

– Nu, nu, nu.

Îi întrebaseră pe paznicii ecluzelor, pe administratorii porturilor, pe skipperi, da, chiar şi pe clienţii care făceau cu mâna de pe mal *Farmaciei literare*.

Italianul le mulţumea, cu chipul impasibil. Liniştit ca o stâncă. Trebuia să poarte în interiorul lui un izvor nezdruncinat de speranţă. Sau căuta încă din obişnuinţă?

Obişnuinţa este o zeiţă periculoasă, vanitoasă. Nu permite nimic ce îi poate întrerupe domnia. Ucide dorul de orice altceva. Dorul de călătorii, de o altă muncă, de o nouă iubire. Te descurajează să trăieşti cum vrei. Pentru că din obişnuinţă nu ne mai gândim, dacă încă ne mai place ce facem.

Cuneo i s-a alăturat lui Perdu în postul de comandă.

– Aye, Capitano. Eu mi-am pierdut iubirea. Şi băiatul? a întrebat el. Ce a pierdut?

Cei doi bărbaţi se uitau la Max care, sprijinit de balustradă, privea apa şi părea foarte, foarte departe.

Max vorbea mai puţin, nu mai cânta la pian.

Încerc să devin un prieten mai bun, îi spusese el lui Perdu. Ce însemna acest „a încerca“ oare?

– Îi lipsește muza, signor Salvatore. Max a încheiat un pact cu ea și a renunțat la o viață normală. Dar muza l-a părăsit. Acum nu are nici o viață normală, nici una artistică. De aceea o caută aici, afară.

– *Sì, capisco*. Poate nu și-a iubit muza suficient? Atunci trebuie să mai facă o dată un contract.

Puteau scriitorii să se căsătorească din nou cu muzele lor? Trebuia ca Max, Cuneo și el să danseze goi pe o pajiște cu flori sălbatice în jurul unui foc din viță-de-vie?

– Cum sunt oare muzele? Sunt ca și pisicuțele? a întrebat Cuneo. Nu le place milogeala pentru dragoste. Sau sunt precum câinii? Poate el să o facă geloasă pe muză, dacă se iubește cu o altă fată?

Înainte ca Jean să-i poată răspunde că muzele ar fi precum caii, l-au auzit pe Max urlând ceva.

– O căprioară! Acolo, în apă!

Într-adevăr, în fața lor, în mijlocul canalului, o căprioară complet epuizată se zbătea să înoate. A intrat în panică la vederea casei plutitoare în spatele ei.

Tot încerca să găsească un punct de sprijin pe parapet. Dar pereții netezi, verticali ai canalului artificial făceau imposibilă ieșirea din apa mortală.

Max atârna deja peste balustradă și încerca să prindă animalul epuizat cu un colac.

– Massimo, las-o, ai să cazi!

– Dar trebuie să o ajutăm! Nu reușește să iasă singură, se înecă!

Max a făcut un lasou dintr-o frânghie și a aruncat-o în mod repetat spre căprioară. Dar se întorcea și mai speriată, se scufunda și reapărea.

Frica adâncă din ochii căprioarei l-a mișcat pe Perdu.

– Stai liniștită, a rugat-o el mut, stai liniștită, ai încredere în noi... ai încredere în noi. A dat motorul lui *Lulu* în viteză inferioară, a dat în marșarier, pentru a opri casa plutitoare, dar vaporul a mai alunecat câțiva metri.

Deja căprioara era la jumătatea vasului, lângă ei.

Se străduia și mai disperată, pe măsură ce se apropia frânghia cu colacul de salvare. Ochii căprui erau plini de panică și de frică de moarte, când capul ei tânăr se îndrepta spre ei.

Și apoi a țipat.

Era un scâncet răgușit, un sunet pe jumătate rugător. Cuneo a început să-și scoată pantofii și cămașa, pregătindu-se să sară în canal.

Căprioara țipa și țipa.

Perdu cugeta febril. Ar trebui să amarăm? Poate ar reuși să o apuce din lateral și să o scoată din apă?

A condus vasul către mal, ascultând cum pereții exteriori se izbeau de-a lungul canalului.

Și căprioara tot țipa, cu acel sunet disperat și răgușit. Mișcările îi deveneau tot mai obosite, tot mai lipsite de putere, încercând să se sprijine de mal. Dar nu reușea defel.

Cuneo stătea doar în lenjerie la balustradă. Trebuie să-și fi dat seama că nu putea ajuta căprioara, atâta vreme cât el însuși nu se putea sui pe mal. Și pereții exteriori ai lui *Lulu* erau prea înalți ca să poată ridica un animal care se apăra sau să poți îndrepta spre el scara de urgență.

Când au debarcat în cele din urmă, Max și Jean au sărit pe mal și au alergat prin desiș, înapoi spre căprioară.

Aceasta se desprinsese între timp de partea lor de mal și încerca să ajungă pe cealaltă parte a canalului.

– Dar de ce nu se lasă ajutată? a șoptit Max. Lacrimi îi curgeau pe obraji. Vino încoace! urlă el răgușit. Tu, fir-ai să fii de animal prost, vino odată încoace!

Acum puteau doar să privească.

Căprioara scâncea și gemea, în timp ce încerca să atingă limba de pământ care părea să iasă din apă. Și, la un moment dat, s-a sfârșit totul. A alunecat înapoi.

În tăcere, bărbații priveau cum căprioara își ținea cu greu capul deasupra apei. Se uita mereu la ei și încerca să se îndepărteze.

Privirea, plină de tristețe, și de deznădejde, și de apărare îl lovi pe Perdu până în adâncul sufletului.

Doar o dată mai țipă căprioara, foarte lung și deznădăjduit.

Apoi țipătul încetă.

Se scufundă.

– O, Doamne, te rog, a șoptit Max.

Când a reapărut, plutea pe o parte, capul era sub apă și picioarele din față tresăreau spasmodic.

Soarele strălucea, țânțarii dansau, iar undeva în desiș se auzea o pasăre. Fără viață, corpul căprioarei se răsucea.

Lui Max îi curgeau lacrimile șiroaie pe obraji. A alunecat în apă și a înotat până la cadavru.

În tăcere, Jean și Salvatore priveau cum Max târa în urma sa corpul inert al căprioarei, până la malul pe care era Perdu. Cu o forță nebănuită, Max a ridicat în sus corpul mic, ud, până ce Jean l-a putut apuca. Aproape nu reușea.

Căprioara mirosea a apă sălcie, a pământ din pădure și avea mirosul unei lumi vechi, foarte străine de cealaltă parte a orașelor. Blana udă era grea. Când Perdu a pus prevăzător lângă el căprioara pe pământul încălzit de soare, cu capul pe genunchii săi, a sperat să se petreacă imediat o minune și căprioara să se scuture, să sară în picioare și, după ce se clătina puțin, să o zbughească în desiș.

Jean mângâia pieptul tânărului animal. A mângâiat-o pe spate, pe cap, ca și când doar atingerea lui ar fi putut rupe vraja. Simțea restul căldurii, care mai stăruia încă în corpul zvelt.

– Te rog, imploră încet. Te rog.

Mângâia capul așezat în poala sa.

Ochii căprui ai căprioarei îl priveau sticloși.

Max înota pe spate, cu brațele desfăcute larg.

Pe punte, Cuneo își ținea fața în mâini.

Niciunul dintre bărbați nu îndrăznea să-i privească pe ceilalți.

Capitolul 27

Au plecat în tăcere pe canalul adiacent Loarei spre sud, prin Burgundia, pe sub coroanele verzi ale copacilor, care se ridicau în arcade masive ca de catedrală peste canal. Unele vii erau atât de întinse, încât rândurile păreau să ajungă până la linia orizontului. Totul era în floare, chiar și ecluzele și podurile erau invadate.

Cei trei mâncau în tăcere, vindeau în tăcere cărți clienților de pe mal și se evitau. Seara, citeau fiecare pentru sine, într-un colț al vaporului. Pisicile alergau uimite de la unul la altul. Dar nici ele nu îi puteau scoate din izolarea autoimpusă. Căpșoarele lor dornice de mângâieri, privirile insistente și mieunatul întrebător rămâneau fără răspuns.

Moartea căprioarei distrusese steaua în trei colțuri. Acum fiecare se mișca din nou singur prin timp, prin timpul nefericit, prin timpul complicat.

Jean petrecea mult timp deasupra caietului dictando pe care îl folosea pentru enciclopedia sentimentelor. Privea fix pe fereastră, fără să vadă cum cerul își schimba nuanțele de la roșu până la portocaliu. Gândurile i se împotmoleau ca și cum ar fi înotat în melasă.

În seara următoare treceau pe lângă Nevers și au avut o scurtă discuție tensionată:

– De ce nu în Nevers? Aici am putea vinde cărți.

– În Nevers există destule librării, dar nu este nimeni care ne poate vinde combustibil.

Așa că au hotărât să se oprească puțin înainte de ecluză, în apropiere de mărunta localitate Apremont-sur-Allier, care se ridica într-un cot al râului Allier, afluent al Loarei. Cuneo avea cunoscuți acolo, un sculptor și familia sa, care locuiau într-o casă izolată între Allier și sat.

De aici, din „Grădina Franței" nu mai era mult până la Digoin și la ramificația spre Canalul Central, care i-ar fi dus în direcția Ronului, pe Seille spre Cuisery, orașul cărților.

Kafka și Lindgren au zbughit-o în pădurice de pe mal, ca să vâneze. Puțin mai târziu, un stol de păsări și-a luat zborul dintr-odată.

Când cei trei bărbați mergeau prin sat, Jean se simțea ca în secolul al cincisprezecelea.

Copacii înalți, cu coroana bogată, drumurile nepavate, pâlcul de case cu gresie galbenă, lut de culoare roz și țigle roșii, da, chiar și florile din grădinile țăranilor și iedera care se întindea peste tot, totul li se părea ca și cum ar fi pășit în Franța de pe vremea cavalerilor și a vrăjitoarelor. Satul de cioplitori în piatră și zidari era păzit de un mic castel, aflat pe un deal, ale cărui fațade luceau roșiatic în lumina soarelui care apunea. Doar bicicletele moderne ale turiștilor care făceau picnicuri pe malul râului Allier stricau impresia.

– Cam aiurea porcăria asta, s-a plâns Max.

Au traversat, prin spatele unui turn masiv, vechi și rotund, o grădină cu mii de flori roz, roșii și albe, atât de multe încât Jean a amețit de mireasma și la vederea lor. Glicine uriașe făceau bolți peste poteci, iar într-un lac trona o pagodă singuratică, la care se putea ajunge doar pe câteva pietre înălțate în apă.

– Și aici trăiesc oameni adevărați sau doar figuranți? a întrebat Max, agresiv. Ce să fie asta, un sat de demonstrație pentru americani?

– Da, Max, aici trăiesc oameni care neagă realitatea ceva mai mult decât alții. Și nu, Apremont nu este pentru americani. Este pentru frumusețea lucrurilor, a răspuns Cuneo.

El a dat la o parte crengile unui rododendron mare și a scos la iveală o poartă grea, ascunsă într-un zid înalt și vechi de piatră.

Au pășit într-o grădină vastă cu gazon îngrijit, pe partea laterală a unei case minunate, cu ferestre înalte, duble, un turnuleț, două aripi în spate și o terasă.

Jean se simțea incredibil de ciudat și de străin. Trecuse multă vreme de când vizitase oameni

la ei acasă. Când s-au apropiat, au auzit sunetele unui pian și râsete, iar după ce au păşit prin grădină, Perdu a văzut sub un fag roşu, o femeie goală, doar cu o pălărie mondenă, stând pe un scaun şi pictând pe o pânză; alături, stătea un tânăr într-un costum de vară demodat, englezesc, în faţa unui pian pe roţi.

– Hei! Tu, cel cu gură drăguță, știi să cânți la pian? a strigat femeia goală, când i-a zărit pe cei trei bărbați.

Max s-a înroşit şi a încuviinţat din cap.

– Atunci cântă ceva, culorile adoră să danseze. Fratele meu nu poate nici măcar deosebi un si de un si bemol.

Max s-a strecurat între scaun şi pianul pe roţi, încercând să nu se holbeze la pieptul doamnei goale. Înainte de toate, pentru că mai avea doar sânul stâng. La celălalt, pe partea dreaptă, doar o linie roşie subţire trăda faptul că mai fusese acolo un geamăn, la fel de rotund, de plin şi de tânăr.

– Priveşte în linişte, ca să-ţi satisfaci curiozitatea, a spus ea. Şi-a scos pălăria şi i s-a arătat pe de-a-ntregul: un craniu gol, pe care se forma puf. Un corp rănit de cancer, care se lupta pentru viaţă.

– Aveţi un cântec preferat? a întrebat Max, după ce şi-a înghiţise jena, fascinaţia şi compasiunea.

– Aş avea, domnule Gură-Frumoasă. Multe. Mii!

S-a aplecat, i-a şoptit ceva lui Max, şi-a pus din nou pălăria şi a scufundat pensula în roşul de pe paletă, aşteptând.

– Sunt gata, a zis ea, şi spune-mi Elaia.

Puţin mai târziu răsuna *Fly me to the moon*. Max îl cânta într-o minunată versiune de jazz. Pictoriţa îşi flutura pensula în ritmul melodiei.

– Ea este fiica lui Javier, a şoptit Cuneo. Se luptă cu cancerul încă de când era o fetiţă. Sunt fericit că, în mod evident, tot ea câştigă.

– Nu! Asta este incredibil! Crezi că poţi să apari aşa, din senin, după atâta vreme?

O doamnă, cam de vârsta lui Jean, a venit de pe terasă, zburând în braţele lui Cuneo. Râsul îi sclipea în ochi.

– O, tu, macaronar afurisit! Javier, ia să vezi tu cine a venit – Mângâietorul de pietre.

Un bărbat purtând pantaloni reiaţi uzaţi şi o cămaşă în carouri venea din interiorul casei care, acum când Jean o privea mai de aproape, nu mai părea atât de maiestuoasă, precum dădea senzaţia de departe. Era mai degrabă o casă ale cărei vremuri glorioase cu candelabre aurii şi o duzină de angajaţi trecuseră de mult.

Acum doamna i s-a adresat cu ochii zâmbitori lui Perdu.

– Bună, a zis ea, bine aţi venit la familia Flintstone.

– Bună ziua, a dat să spună Jean Perdu, numele meu este...

– A, lăsaţi numele. Nu avem nevoie de ele aici. Aici fiecare se numeşte cum vrea. Sau după aptitudini. Poţi să faci ceva în mod deosebit? Sau eşti ceva deosebit?

Ochii ei căprui închis erau incandescenţi.

– Eu sunt Mângâietorul de pietre! a ţipat Cuneo.

El cunoştea jocul.

– Eu sunt..., a început Perdu.

– Nu-l asculta, Zelda. Este Cititorul în suflete, asta este el, a spus Cuneo. Şi se numeşte Jean şi îţi va procura orice carte de care ai nevoie, ca să poţi dormi bine din nou.

S-a întors, când soţul Zeldei l-a bătut pe umăr.

Stăpâna casei a privit acum mai atentă la Perdu.

– Da? a întrebat ea. Poți face asta? Atunci ai fi un făcător de minuni.

În jurul gurii ei zâmbitoare stăruiau riduri de tristețe.

Privirea lui Perdu a zăbovit prin grădină și s-a oprit la Elaia. Max cânta acum o versiune rapidă a lui *Hit the Road, Jack*, pentru fiica bolnavă a lui Javier și a Zeldei. Zelda trebuia să fie obosită, s-a gândit Perdu. Obosită că moartea locuia de ani de zile, cu ei, în această casă minunată.

– Aveți... aveți un nume pentru el? a întrebat el.

– Care el?

– Pentru ce locuiește și doarme în corpul Elaiei, sau doar se preface că doarme.

Zelda și-a trecut mâna peste obrazul neras al lui Perdu.

– Te descurci cu moartea, hm? Apoi a zâmbit trist. El, cancerul, se numește Lupo. Elaia l-a denumit așa, când avea nouă ani. Lupo, ca pe câinele din benzile desenate. Își imagina că ei amândoi locuiesc în același corp, ca într-o casă și împart o locuință. Respectă faptul că el vrea uneori mai multă atenție. Ea spune că așa poate să doarmă mai bine, decât atunci dacă ar crede că el vrea s-o distrugă. Cine naiba și-ar distruge propria casă?

Zelda zâmbea plină de dragoste, în timp ce își privea fiica.

– De peste douăzeci de ani, Lupo trăiește la noi. Cred că începe și el să îmbătrânească și să obosească.

S-a întors brusc dinspre Jean și l-a săgetat cu privirea pe Cuneo, ca și când ar fi regretat că fusese prea sinceră.

– Și acum cu tine. Unde ai fost, ai găsit-o pe Vivette și dormi aici la noapte? Povestește-mi totul. Și ajută-mă la gătit, i-a cerut ea imperios napolitanului, apucându-l de braț și conducându-l spre casă.

Javier și-a pus și el brațul în jurul italianului, iar fratele Elaiei, Leon, i-a urmat îndeaproape.

Jean se simțea în plus. Se plimba fără rost prin grădină. Într-un colț, unde umbrele deveneau tot mai dese, a descoperit sub un fag o bancă din piatră, aproape descompusă. Aici nu-l vedea nimeni. În schimb, el putea vedea tot. De acolo privea casa, observa cum se aprindeau luminile când locatarii mergeau prin camere. Îl vedea pe Cuneo cu Zelda în bucătăria mare trebăluind și îl vedea pe Javier stând la masă cu Leon și fumând, părând să întrebe ceva din când în când.

Max terminase de cântat la pian. Elaia și el discutau încet. Și apoi s-au sărutat.

Puțin mai târziu, Elaia l-a luat pe Max în adâncul casei. La scurt timp, s-a aprins o lumină la o fereastră. Jean vedea umbra Elaiei, care se apleca peste Max și ea îi ținea mâinile acolo, unde bătea inima ei, când a început să se miște deasupra lui. Jean vedea, cum ea îi fura lui Lupo o noapte care lui nu-i aparținea.

Max încă stătea întins acolo, când Elaia a ieșit dansând din cameră, îmbrăcată cu un tricou lung de culcare, s-a dus la bucătărie și după cum observa Perdu, s-a așezat lângă tatăl ei pe bancă.

Curând s-a împleticit și Max în bucătărie. El ajuta la așezarea mesei, la deschiderea sticlelor de vin. Din ascunzătoarea sa, Perdu vedea cum se uita Elaia după Max, când el se întorcea cu spatele la ea. Făcea o față atât de răutăcioasă, ca și când i-ar fi jucat o festă grandioasă. Când ea nu se uita, el îi zâmbea timid, cu ochi blânzi.

– Nu te îndrăgosti totuși de o femeie pe moarte, Max! N-ai să poți suporta așa ceva, a șoptit Jean.

Ceva îl apăsa în piept. Își săpa drum prin gât, în sus și se revărsa prin gură.

Un plâns neașteptat și adânc, cu sughițuri.

Cum țipase ea. Cum țipase căprioara! O, Manon.

Și atunci au venit. Lacrimile.

Abia a reușit însă să se sprijine de fag și să își apese mâinile pe trunchi, căutând sprijin. El scâncea, el plângea. Jean Perdu plângea ca niciodată.

S-a prins de copac. Transpira. Auzea sunetele ieșindu-i din gură, ca și când s-ar fi rupt un stăvilar.

Cât timp durase, nu știa. Minute? Un sfert de oră? Mai mult?

Plângea în pumni, cu sughițuri adânci, deznădăjduite, până ce în cele din urmă a încetat. Ca și când își tăiase un furuncul și ar fi presat puroiul din interior. În loc rămânea un gol epuizat. Și căldura, o căldură necunoscută, ca a unui motor care era pus în mișcare de lacrimi. Asta l-a făcut pe Jean să se ridice și să meargă prin grădină, mai rapid, până ce a luat-o la fugă direct înăuntru, în bucătăria mare.

Nici nu începuseră masa și, în mod ciudat asta, l-a bucurat, pentru o clipă, fiindcă acești străini îl aşteptaseră, pentru că nu era de prisos.

– Și bineînțeles că, la fel ca un tablou, pateul..., tocmai declama Cuneo. S-a oprit în mijlocul propoziției, iar ceilalți și-au ridicat mirați ochii din farfurii.

– Ați venit! a strigat Max. Unde ați fost?

– Max. Salvo. Trebuie să vă spun ceva, a izbucnit Jean.

Capitolul 28

Să rostească aceste vorbe. Să le perceapă cu adevărat și să le asculte cum sunau. Cum propoziția plutea acolo, în bucătăria Zeldei și a lui Javier, între castroane de salată și pahare pline cu vin roșu.

– Ea este moartă.

Asta însemna că el era singur.

Asta însemna că moartea nu făcea excepție.

A simțit cum o mână mică i-a prins-o pe a lui.

Elaia.

L-a tras jos, pe bancă. Genunchii lui tremurau.

Jean s-a uitat pe rând la ei, mai întâi la Cuneo, apoi la Max.

– Nu trebuie să mă grăbesc, a spus el, pentru că Manon e moartă deja de douăzeci și unu de ani.

– *Dio mio,* i-a scăpat lui Cuneo.

Max a inspirat adânc, apoi a băgat mâna în buzunar.

A scos o bucată dintr-un ziar, împăturită în două, și i-a întins-o lui Jean.

– Am găsit-o pe când eram în Briare. Era într-o carte de Proust.

Jean a despăturit hârtia.

Anunțul funerar.

Odinioară îl băgase într-o carte la întâmplare din *Farmacia literară* și apoi, după ceva timp, uitase care era și unde dispăruse între miile de cărți.

A netezit hârtia, a împăturit-o și a pus-o în buzunar.

– Dar ați tăcut. Știați că nu v-am spus tot. Nu, de fapt adevărul e că v-am mințit. Dar ați păstrat totul pentru dumneavoastră, faptul că știați că vă mințeam. Că mă mințeam și pe mine. Până...

Până am fost pregătit.

Jordan a ridicat ușor din umeri.

– Bineînțeles, a spus el apoi, încet. Cum altfel?

În hol ticăia o pendulă.

– Îți mulțumesc..., Max, a șoptit Perdu. Îți mulțumesc. Ești un prieten bun.

S-a ridicat, Max la fel, apoi s-au îmbrățișat peste masă. Era o situație jenantă și inconfortabilă, dar când Jean l-a strâns în brațe pe Max, s-a simțit nespus de ușurat.

Erau din nou împreună.

Jean a simțit că ochii i se umpleau de lacrimi.

– Ea este moartă, Max, o Doamne! șoptea el lipit de gâtul lui Max, iar tânărul îl ținea și mai strâns pe Perdu, urcat cu genunchiul pe masă, împingând cu grijă într-o parte farfurii, pahare și castroane, pentru a-l îmbrățișa pe Jean, foarte tare, foarte strâns.

Jean Perdu a plâns a doua oară.

Zelda și-a înăbușit un suspin.

Elaia îl privea pe Max cu o delicatețe nesfârșită, în timp ce își ștergea șiroaiele de lacrimi. Tatăl ei se dăduse în spate și urmărea piesa, cu o mână prin barbă și răsucind țigara între degetele celeilalte.

Cuneo își ținea privirea ațintită în farfurie.

– Ei bine, a murmurat Perdu după criza puternică de plâns, ei bine. E în regulă. Serios. Am

nevoie de ceva de băut.

Respira zgomotos. În mod ciudat, îi venea să râdă mai întâi, pe urmă să o sărute pe Zelda, apoi să danseze cu Elaia.

Odinioară își interzisese durerea, pentru că... pentru că nu existase în mod oficial în viața lui Manon. Pentru că nu existase nimeni care să poată suferi împreună cu el, după ea. Pentru că era singur, foarte singur, cu dragostea lui.

Până astăzi.

Max s-a dat jos de pe masă, fiecare și-a împins în față o farfurie, un pahar, tacâmurile au zăngănit pe gresie. Javier a spus:

– Ei bine, atunci. Mai deschid o sticlă cu vin.

Atmosfera începea să se însuflețească, până...

– Așteptați, i-a rugat Cuneo, cu voce stinsă.

– Ce?

– Am spus că vă rog să așteptați.

Salvatore se uita mai departe la farfuria lui. Ceva îi picura din bărbie în sosul de salată.

– Capitano. *Mio caro* Massimo. Dragă Zelda, Javier, prietene. Mica mea Elaia, draga mea, mica mea Elaia.

– Și Lupo, a șoptit tânăra.

– Aș dori, vă rog să vă mărturisesc... ceva.

Își ținea în continuare capul în jos, spre pieptul masiv.

– Uitați care e treaba... *Ecco*. Vivette este fata pe care am iubit-o și am căutat-o timp de douăzeci și unu de ani, pe toate râurile Franței, în fiecare golf, în fiecare port.

Toți au dat din cap.

– Și? a întrebat Max, precaut.

– Și... ea este măritată cu primarul din Latour. De douăzeci de ani. Are doi fii și un fund incredibil de mare, care se revarsă în trei straturi. Am găsit-o deja de acum cincisprezece ani.

– O, a spus stins Zelda.

– Și-a amintit de mine. Dar abia după ce m-a confundat cu Mario, Giovanni și Arnaud.

Javier s-a înclinat. Ochii îi străluceau. Trăgea acum liniștit din țigară.

Zelda a zâmbit nervos.

– Este o glumă, nu-i așa?

– Nu, Zelda. Cu toate acestea, nu am încetat să o caut pe acea Vivette pe care am întâlnit-o într-o noapte de vară pe malul unui râu, în urmă cu mult, mult timp. Chiar și atunci când am găsit-o pe adevărata Vivette. *Pentru că* am găsit-o pe adevărata Vivette, trebuia să o caut mai departe. Este...

– O nebunie, i-a aruncat Javier dur cuvântul în față.

– Tată! a strigat Elaia îngrozită.

– Javier, prietene, îmi pare...

– Prietene? Ne-ai mințit și pe mine, și pe nevastă-mea! Aici, în casa mea. Ai venit la noi în urmă cu șapte ani și ne-ai spus această poveste de dragoste. Ți-am dat de lucru, am avut încredere în tine, omule!

– Lasă-mă să explic totuși, de ce...

– Ne-ai trezit mila cu mica ta comedie romantică. Este cu adevărat dezgustător!

– Vă rog să nu mai strigați, ceru Jean. Cu siguranță nu a făcut asta ca să vă supere. Oare nu vă dați seama, cât de greu îi vine?

– Țip cât vreau. Și nu mă mir că dumneavoastră aveți înțelegere... Nici dumneavoastră nu

păreți prea întreg la minte, cu morții dumneavoastră, cu tot.

– Deci, asta e deja prea mult, Monsieur, nu e nevoie să strigați.

– Mai bine plec acum.

– Nu, Cuneo, te rog, Javier este surescitat, așteptăm rezultatele analizelor lui Lupo...

– Nu sunt surescitat, sunt dezgustat, Zelda, dezgustat.

– Plecăm toți trei. Acum, a spus Perdu.

– Cale bătută, a scrâșnit Javier.

Jean s-a ridicat. Max la fel.

– Salvo?

Abia acum Cuneo s-a uitat în sus, cu ochii scăldați de lacrimi și cu o tristețe fără margini în privire.

– Vă mulțumesc tuturor pentru ospitalitatea dumneavoastră, Madame Zelda, a spus Perdu.

Zâmbetul ei slab spunea multe.

– Mult noroc cu Lupo, mademoiselle Elaia. Îmi pare foarte, foarte rău că trebuie să treceți prin așa ceva. Din inimă, se adresă el bolnavei. Și dumneavoastră, Monsieur Javier, vă doresc să fiți în continuare mereu iubit de soția dumneavoastră minunată, iar într-o noapte să vă dați seama că aveți ceva foarte special. Bună ziua.

Privirea lui Javier trăda faptul că ar fi vrut să-l pocnească pe Perdu. Elaia alerga în urma bărbaților, prin grădina întunecată și tăcută. Greierii cântau, altfel pașii ei prin iarba umedă a nopții ar fi fost singurul zgomot. Elaia mergea desculță pe lângă Max.

El a luat-o delicat de mână.

Când au ajuns în fața vasului, Cuneo a spus răgușit:

– Mulțumesc pentru... ocazia de a călători împreună cu dumneavoastră. Îmi voi face bagajele și voi pleca, cu permisiunea ta, Giovanni Perduto.

– N-ai nici un motiv să te agăți de demnitatea ta și să fugi în noapte, Salvo, i-a replicat Perdu senin.

S-a cățărat pe scara ce ducea la bord. Cuneo îl urmărea ezitând.

Când au prins steagul la proră, Perdu a întrebat cu un râs scurt:

– Un fund uriaș revărsat în trei straturi? La dracu, ce înseamnă asta?

Cuneo a răspuns nesigur:

– Ei da. Imaginează-ți o bărbie triplă... doar că în spate.

– Nu, mai bine, nu, a răspuns Perdu, nemaiputându-se stăpâni să izbucnească în râs.

– Ești neserios, s-a plâns Cuneo. Imaginează-ți că iubirea vieții tale se dovedește a fi o iluzie. Cu un dos de cal, dantură de cal și cu un creier, care probabil suferă de chenofobie.

– Teamă de spații goale? Înfricoșător.

Își zâmbeau timid unul altuia.

– A iubi sau a nu iubi ar trebui să fie la fel cum cumperi cafeaua sau ceaiul. Ar trebui să ai permisiunea de a te decide. Cum altfel am putea să ne despărțim de toți morții noștri și toate femeile pierdute? a șoptit Cuneo lipsit de curaj.

– Probabil nu trebuie să facem asta.

– Crezi? Să nu trecem peste, ci... ce? Ce oare? Care este atunci cerința pe care ne-o adresează toți cei pe care i-am pierdut?

Aceasta era întrebarea la care Jean Perdu nu știuse răspunsul în toți acești ani lungi.

Până astăzi. Astăzi îl aflase.

– Să îi purtăm în noi. Aceasta este cerința. Îi purtăm în noi pe toți, pe morții noștri și iubirile distruse. Ei ne întregesc. Când începem să-i uităm pe cei pierduți sau să-i izgonim, atunci... atunci nici noi nu mai suntem aici.

Jean se uita la râul Allier, sclipind în lumina lunii.

– Toată dragostea. Toți morții. Toți oamenii pe care i-am cunoscut. Ei sunt râurile din care se formează marea noastră interioară. Dacă nu mai vrem să ni-i amintim, se va epuiza și marea.

Simțea în interiorul său o sete imensă de a se apuca de viață cu amândouă mâinile, înainte ca timpul să treacă și mai repede. Nu voia să moară de sete, voia să fie liber și departe, ca marea, plină și adâncă. Tânjea după prieteni. Voia să iubească. Voia să o simtă pe Manon în interiorul lui. Voia să simtă cum ea se transformase în el, cum se amestecase cu el. Manon îl schimbase, indubitabil – pentru ce să nege asta? Astfel devenise el acel bărbat căruia Catherine îi dăduse permisiunea de a se apropia de ea.

Dintr-odată, lui Jean Perdu i-a devenit clar că niciodată Catherine nu va putea să îi ia locul lui Manon.

Ea își lua propriul ei loc.

Nu unul mai rău. Nu unul mai bun. Doar altfel.

Avea un asemenea chef de a-i arăta lui Catherine toată marea sa!

Bărbații i-au observat pe Max și Elaia sărutându-se.

Jean știa că nu aveau să discute mai departe despre minciunile și despre iluziile lor. Esențialul fusese spus deja.

Capitolul 29

O săptămână mai târziu.

Și-au mărturisit, bâjbâind și precauți, cele mai importante evenimente ale vieții lor. Salvatore, „corvoada" mamei, rezultatul unui accident dintre femeia de serviciu și un profesor căsătorit, într-o fereastră liberă din timpul orelor. Jean, copilul unei iubiri sfidătoare dintre un meseriaș dintr-o clasă socială săracă și o academiciană de origine aristocratică. Max, ultima încercare a unei căsnicii înțepenite între o persoană care nu știa să spună nu și un pedant, măcinat de așteptări și dezamăgiri.

Au vândut cărți, le-au citit copiilor, au adus un acordor de piane pe care l-au plătit cu romane. Au cântat și au râs. De la un telefon public, Jean și-a sunat părinții. Și o dată la numărul 27, de asemenea.

Nimeni n-a ridicat receptorul, deși l-a lăsat să sune de douăzeci și șase de ori.

Pe tatăl său îl întrebase cum a fost trecerea bruscă de la amant la tată.

Joaquin Perdu a tăcut incredibil de mult. Apoi Jean l-a auzit trăgându-și nasul.

– A, Jeanno... să ai un copil e ca și cum ți-ai lua la revedere de la copilăria ta, pentru totdeauna. Este ca și cum abia atunci înțelegi ce înseamnă să fii cu adevărat bărbat. Îți este frică de faptul că vor ieși la lumină toate slăbiciunile tale, pentru că a fi tată înseamnă să dai mai mult de la tine, decât poți... Mereu am avut nevoie, să-mi câștig dragostea. Pentru că te-am iubit atât de mult. Atât de mult.

Amândoi și-au tras atunci nasul.

– Jeanno, de ce mă întrebi asta? Vrei să zici că tu...

– Nu.

Din păcate. Un Max și o fiică, o domnișoară cavaler sfidătoare, ar fi fost frumos. Ar fi, ar putea, ar trebui.

Jean se simțea ca și cum lacrimile pe care le vărsase pe malurile râului Allier lăsaseră un loc gol în interiorul lui. În această primă breșă, putea să instaleze mirosurile. Atingerile. Dragostea tatălui său. Și pe Catherine.

Putea să bage înăuntru afecțiunea pentru Max și Cuneo, plăcerea de a vedea peisajele minunate; descoperise în el, sub suferință, un loc unde puteau trăi împreună emoția și bucuria, delicatețea și înțelegerea că era iubit.

Ajunseseră la Saône, prin Canalul Central și se îndreptau spre o furtună.

Cerul de deasupra Burgundiei se rostogolea spre pământ, negru și străbătut de fulgere, peste regiunea dintre Dijon și Lyon.

În burta lui *Lulu*, concertele de pian ale lui Ceaikovski luminau întunericul sumbru, ca o scânteie în burta balenei lui Iona.

Viteaz, Max își fixase picioarele lângă pian și începu să interpreteze balade și valsuri, în timp ce vaporul aluneca pe valurile înspumate ale râului Saône. Perdu nu îl ascultase niciodată pe Ceaikovski interpretat astfel: acompaniat de trompetele și violele furtunii, scos în evidență de geamătul și pomparea motorului și de scârțâitul tâmplăriei, când vântul apăsa vasul și încerca s-o împingă spre mal. Din rafturi ploua cu cărți, Lindgren stătea sub canapeaua fixată cu șuruburi și, printr-o spărtură în tapițeria fotoliului, Kafka observa cu urechile lipite de cap volumele care alunecau.

Cum naviga în sus pe Seille, unul dintre afluenții lui Saône, lui Jean Perdu i se părea că ajunsese într-o spălătorie plină cu aburi. Mirosea aerul, era electrizant, mirosea apa verde, înspumată, simțea cârma cum se mișca sub mâinile sale sigure – și îi plăcea atât să fie în viață. Să

fie în viață, acum! Savura chiar și furtuna. Furtună de nivelul 5 pe scara Beaufort.

Cu coada ochiului, în timp ce vasul se ridica și cobora printre valuri, o vedea pe femeie.

Ea purta o pelerină transparentă de ploaie și o umbrelă mare, așa cum aveau brokerii de la bursa londoneză. Se uita peste stuful care se lăsa în jos sub rafalele de vânt. A ridicat mâna într-un salut, și apoi (nu putea să-și creadă ochilor, dar era adevărat) și-a tras fermoarul pelerinei, a aruncat-o de pe ea, s-a răsucit și și-a depărtat brațele cu umbrela deschisă în mâna dreaptă.

Apoi cu brațele desfăcute ca statuia braziliană a lui Isus de la Rio de Janeiro, s-a lăsat pe spate și a căzut în râul furios.

– Ce naiba...? a șuierat Perdu. Salvo! Femeie peste bord! Spre uscat! a urlat el puțin mai târziu, iar italianul a ieșit glonț din bucătărie.

– *Che?* Ce ai băut? a strigat el, dar Perdu îi arăta corpul care se mișca pe apa biciuită de ploaie, încoace și încolo. Și umbrela.

Napolitanul fixa râul înspumat.

Umbrela s-a dus la fund.

Cuneo scrâșnea din dinți.

S-a întins după parâme și după colacul de salvare.

– Mai aproape, a cerut el. Massimo! a strigat. Lasă *piano*! Am nevoie de tine aici, imediat... *subito!*

Cuneo s-a așezat lângă balustradă, fixându-și picioarele pe pasarelă, în timp ce Perdu trăgea vasul mai aproape de mal. Apoi a aruncat colacul cu putere în direcția indicată. I-a întins lui Max, care era foarte palid, celălalt capăt al frânghiei.

– Când ajung la ea, trebuie să tragi. Să tragi ca un cal, băiete!

Și-a scos pantofii și a sărit cu mâinile întinse în râu.

Peste el se răsfrângeau fulgerele de pe cer.

Max și Perdu priveau cum Cuneo înota cu mișcări puternice prin apa neagră ca pana corbului.

– Rahat, rahat, rahat!

Max și-a tras mânecile hanoracului peste mâini și a apucat din nou frânghia.

Perdu a lăsat ancora să cadă cu zgomot.

Vasul se ridica și cobora ca într-un tambur al mașinii de spălat.

Cuneo a ajuns la femeie și a prins-o.

Perdu și Max au tras de frânghie și i-au ridicat pe punte. Mustața lui Cuneo șiroia de apă, iar chipul femeii era încadrat de păr castaniu ud, ca niște alge ondulate.

Perdu a gonit spre cârmă, dar când a apucat stația radio, pentru a chema salvarea, Cuneo și-a pus mâna grea și udă pe umerii săi.

– Lasă! Femeia nu vrea asta. Mă descurc eu cu ea, trebuie s-o usuc și s-o încălzesc. Perdu avea încredere în vorbele lui, așa că nu l-a mai întrebat nimic.

La ceva vreme după ce au ridicat ancora, Perdu a văzut portul Cuisery apărând din ceață. A tras vasul *Lulu* în port. Biciuiți de ploaie și valuri, Max și el au adus vaporul la un ponton.

– Trebuie să ne dăm jos! a strigat Max peste șuieratul și urletul vântului. O să izbească vasul.

– Nu las cărțile și pisicile singure, totuși! i-a strigat Perdu. Apa îi ajungea în urechi, pe spate, îi intra în mâneci. Iar în afară de asta, eu sunt Capitano, care nu își părăsește vasul.

– Aye! Atunci nu plec nici eu.

Vasul scârțâia, ca și cum cei doi ar fi fost săriți de pe fix. Cuneo construise o tabără în bucătăria lui Perdu și luase îmbrăcămintea naufragiatei. Femeia cu fața în formă de inimă zăcea goală sub un maldăr de pături, cu o expresie mulțumită în ochi. Cuneo se îmbrăcase în treningul său alb, în care arăta puțin ridicol.

Îngenuncheat în fața ei, îi dădea să mănânce *pistou* provensal; pusese pasta de usturoi, busuioc și migdale cu lingura direct în ceașcă și turnase peste ea o supă de legume bogată și aromată. Ea îi zâmbea printre înghițituri.

– Salvo deci. Salvatore Cuneo. Din Napoli, a concluzionat ea.

– *Sì.*

– Eu sunt Samantha.

– Și ești minunată, a spus Salvo.

– Nu este... urât acolo, afară? a întrebat ea.

Ochii ei erau cu adevărat foarte mari și foarte albaștri.

– A, nu, a spus Max repede. Ce vrei să spui de fapt?

– Doar o ploaie slabă. Umezeală ridicată, a liniștit-o Cuneo.

– Aș putea să îți citesc ceva, propuse Perdu.

– Am putea cânta ceva, adăugă Max. Canon.

– Sau să gătim ceva, propuse Cuneo.

– Vă place friptura înăbușită cu verdețuri din Provence?

Ea a consimțit din cap.

– Și fălcile de vițel, nu-i așa?

– Deci, care e problema? a întrebat Max.

– Viața. Apa. Peștii în conserve.

Cei trei bărbați o priveau fix, fără să înțeleagă ceva.

Perdu s-a gândit că deși această Samantha spunea și făcea la prima vedere lucruri nebunești, nu arăta ca o nebună. Era doar... specială.

– De trei ori nouă, aș fi de părere, a răspuns el. Dar ce sunt acei peștișori?

– Ați sărit, ăăă, *intenționat* în apă? a întrebat Max.

– Intenționat? Da, bineînțeles, a răspuns Samantha. Nici un om nu merge într-o zi, așa, la plimbare și se aruncă accidental în apă. Ar fi cu adevărat stupid, nu-i așa? Nu, trebuie planificat dinainte.

– Prin urmare, erați deprimată și ați vrut, deci...?

– Vai de mine, așa vi s-a părut?

Uimită cu adevărat, și-a întors chipul în formă de inimă spre fiecare dintre ei.

– Să exersez cum e să fii pământ de flori? Să mă trimit singură peste Stix? Să mor? Nu. Pentru numele lui Dumnezeu, de ce-aș face așa ceva? Nu, nu. Îmi place să trăiesc, chiar și când devine totul îngrozitor de stresant și fără sens în marea schemă a vieții. Nu. Voiam să știu cum este să sari pe o asemenea vreme în râu. Părea a fi interesant, ca o supă sălbatică. Voiam să știu dacă mi-e frică în supă și dacă frica îmi spune atunci ceva important.

Cuneo a dat din cap, ca și când ar fi înțeles exact.

– Și ce trebuia să vă spună? a întrebat Max. Ceva în genul: Dumnezeu a murit, trăiască sporturile extreme?

– Nu, am vrut doar să văd dacă îmi vine în minte un alt mod de viață. La sfârșit regreți doar ce nu ai făcut – așa se spune, nu-i așa?

Cei trei bărbați au dat din cap.

– Ei da, în orice caz nu am vrut să rămân cu frustrarea, înțelegeți? Vreau să spun, cine ar dori să dea ortul popii cu gândul deprimant că nu mai are timp să facă ceea ce este cu adevărat important?

– Ei bine, a spus Jean. Poți să faci în așa fel încât să conștientizezi adevăratele tale năzuințe în viață. Numai că nu cred că o săritură în râu este recomandabilă în acest scop.

– Adică aveți o variantă mai bună? Care ar fi aceea, să stai confortabil pe canapea? Mai e

puțină supă acolo?

Cuneo i-a zâmbit încântat Samanthei și și-a mângâiat vârfurile mustății.

– Aleluia, a murmurat el. Și i-a dat supa.

– Și mie mi-a venit de fapt ceva important în minte, când valurile se jucau cu mine și mă simțeam ca și cum aș fi fost ultima stafidă din aluat. Atunci mi-a fost clar ce îmi lipsește, anunță ea.

Și a luat o lingură de supă.

Și încă o lingură.

Și... exact... încă una.

Ei așteptau cu toții, tensionați, continuarea.

– Vreau să mai sărut o dată un bărbat, dar cu adevărat, a spus femeia după ultima lingură, pe care a scurs-o din oală. Apoi a râgâit de plăcere, i-a apucat mâna lui Cuneo, și-a așezat-o sub obraz și a închis ochii.

– După ce dorm, a mai murmurat ea.

– Stau cu plăcere la dispoziția dumneavoastră, a șoptit Cuneo cu o ochii oarecum sticloși.

Nici un răspuns. Doar un zâmbet. Puțin mai târziu a adormit și a început să sforăie, ca un cățeluș. Cei trei bărbați se uitau la ea, stupefiați.

Max râdea pe înfundate, ridicându-și ambele degete mari, în semn de reușită.

Cuneo încerca să se așeze mai comod, așa încât să nu o deranjeze pe străină din visare. Capul ei stătea pe mâna lui mare, ca o pisică pe o pernă.

Capitolul 30

În timp ce afară furtuna vuia peste orașul cărților și peste Seille și tăia pădurea de-a curmezișul, răsturna mașinile cu roțile în sus și incendia casele țărănești, trioul masculin se străduia să se comporte ca și cum nu ar fi avut nici o grijă.

– Și de ce este Cuisery paradisul, cum ai spus acum aproximativ trei mii de ani? l-a întrebat încet Max pe Jean.

– O! Cuisery! Cine iubește cărțile își pierde acolo inima. Este un sat în care toți sunt înnebuniți după cărți, sau doar nebuni, dar asta nu e deloc neobișnuit. Aproape fiecare magazin este fie o librărie, fie o tipografie, fie o legătorie, fie o editură... Și multe case sunt ateliere ale artiștilor. Localitatea vibrează de creativitate și fantezie.

– Nu se observă pe moment, a concluzionat Max.

Vântul urla în jurul vasului, zdrăngănind tot ce nu era bătut în cuie. Pisicile își făcuseră culcuș peste trupul Samanthei. Lindgren se cuibărise lângă gâtul ei, Kafka, între picioare. „E a noastră acum", transmiteau posturile lor.

– Toți librarii din Cuisery sunt specializați. Aici găsești de toate. Și când spun de toate, chiar asta înseamnă, a explicat Perdu.

Intrase în contact, într-o altă viață, când mai era încă librar în Paris, cu câțiva comercianți de rarități – când, de exemplu, un client cu mulți bani din Hong Kong, Londra sau Washington își dorea cu tot dinadinsul o ediție princeps a lui Hemingway, pentru suma de o sută de mii de euro, legată în piele și cu o dedicație a lui Ernest pentru vechiul său bun prieten Otto „Toby" Bruce. Sau o carte din biblioteca personală a lui Salvador Dali – pe care se presupune că ar fi citit-o maestrul, înainte de a avea visele sale suprarealiste despre ceasurile curgătoare.

– Deci, există acolo și frunze de palmier? a întrebat Cuneo. Îngenunchease în fața Samanthei, sprijinindu-i fața cu mâinile.

– Nu. Există science fiction, povestiri fantastice și fantasy – da, acolo specialiștii fac cu adevărat diferența între cele două – în afară de asta...

– Frunze de palmier? Ce înseamnă asta? voia Max să știe.

Perdu s-a oprit.

– Nimic, s-a grăbit el să răspundă.

– Nu ai auzit niciodată de Biblioteca sorții? De... acum italianul șoptea – de Cartea vieții?

– Ne, ne, a făcut Samantha.

Jean Perdu cunoștea legenda. Miraculoasa Carte a Cărților, marea memorie a lumii, care a luat naștere în urmă cu cinci mii de ani, notată de șapte înțelepți supranaturali și clarvăzători. Legenda spune că cei șapte *rishi* ar fi descoperit astfel cărțile eterice în care erau înregistrate tot trecutul și viitorul lumii, scenariul vieții tuturor, conceput de ființe care trăiau dincolo de limitările impuse de timp și spațiu. *Rishi* ar fi interpretat destinele câtorva milioane de oameni – precum și evenimentele istorice îndepărtate și le-ar fi putut transcrie pe marmură, piatră sau chiar pe frunze de palmier.

Ochii lui Salvo Cuneo străluceau.

– Imaginează-ți, Massimo. Viața ta se găsește în biblioteca frunzelor de palmier, scrisă pe o ramură subțire. Toate detaliile despre nașterea, moartea și existența ta. Pe cine iubești, cu cine te vei căsători, profesia ta, pur și simplu tot, chiar și viața ta anterioară.

– Pfff... *king of the road*, a ieșit din gura Samanthei.

– Toată viața ta de acum și cea anterioară pe un suport de pahar de bere. Cât de credibil, a murmurat Perdu.

Jean Perdu respinsese, în timpul vieții sale de librar, colecționarii care țineau morțiș să ia aceste așa numite Cronici Akasha, indiferent cât ar fi costat.

– Adevărat? a spus Max. Hei, oameni buni, poate am fost Balzac.

– Poate ai fost un cannelloni mic.

– Poți să-ți afli și sfârșitul. Nu ziua exactă, dar luna și anul. Și nu trece sub tăcere nici în ce fel vei muri, a adăugat Cuneo.

– Ei bine, nu mă interesează, a murmurat Max îndoindu-se. Ce sens ar putea avea să-ți cunoști ziua în care vei muri? Aș trăi tot restul vieții mele cuprins de o frică teribilă. Nu, mulțumesc, prefer iluzia că am eternitatea de partea mea.

Perdu și-a dres vocea.

– Înapoi la Cuisery. Cei mai mulți dintre cei 1.641 de locuitori au de-a face cu tiparul, într-un fel sau altul, restul au grijă de turiști. Se spune că frăția librarilor ar avea o rețea deasă de contacte pe tot globul și că ar exista în afara căilor normale de comunicare. Da, nu folosesc internetul nici măcar o dată – înțelepții cărturari își protejează știința proprie în orice mod, astfel că ea dispare odată cu moartea unui membru.

– Mmm, a oftat Samantha.

– De aceea, fiecare își alege cel puțin un succesor, căruia să-i comunice tot ce știe despre cărți. Ei cunosc povestiri mistice despre cum au luat naștere opere renumite, despre ediții secrete, despre originalele manuscriselor, despre Biblia femeilor...

– Grozav, a spus Max.

– ...sau despre cărți care, dacă citești printre rânduri, spun o cu totul altă poveste, a continuat Perdu cu un ton ușor secretos. Se spune că în Cuisery trăiește o femeie care știe sfârșitul adevărat al mai multor opere renumite, pentru că adună versiunile inițiale și pe cele dinaintea acestora de la manuscrise. Ea știe primul final de la Romeo și Julieta, cel în care amândoi supraviețuiesc, se căsătoresc și au copii.

– Eee, a murmurat Max. Romeo și Julieta supraviețuiesc și devin părinți? Atunci unde mai e drama?

– Ba, mie îmi place, a spus Cuneo. Întotdeauna mi-a părut rău pentru micuța Julieta.

– Și știe vreunul dintre aceștia cine este Sanary? a întrebat Max.

Asta spera Jean Perdu. Îi scrisese din Digoin o carte poștală președintelui librarilor din Cuisery, Samy Le Trequesser și își anunțase sosirea.

Către ora două noaptea, au adormit epuizați, legănați de valuri, care se liniștiseră după ce trecuse furtuna.

Când s-au trezit, ziua următoare părea inofensivă, cu razele soarelui proaspăt spălate, ca și cum în noaptea trecută nu se întâmplase nimic. Furtuna plecase – și femeia la fel.

Cuneo a privit debusolat la mâna sa goală. Apoi a început s-o fluture către ceilalți.

– Se întâmplă din nou același lucru? De ce găsesc mereu doar femei pe râuri? se plângea el. Nici măcar nu mi-am revenit după ultima.

– Așa este. Ai avut timp doar cincisprezece ani, a rânjit Max.

– A, femeile, mormăia Cuneo. Putea să-mi scrie cel puțin numărul de telefon cu rujul pe oglindă!

– Mă duc să iau croasanți, a decis Max.

– Vin și eu, *amico*, și mă uit după cântăreața din somn, a spus Cuneo.

– A, voi nu vă descurcați deloc aici. Merg eu, a intervenit Perdu.

În final, au plecat toți trei.

Pe drumul dinspre micul port, trecând pe lângă camping prin poarta orașului spre brutărie, le-a ieșit înainte un orc cu brațul plin de baghete franțuzești. Era însoțit de un elf îmbrăcat ca

Legolas, cufundat în iphone-ul său.

Perdu a descoperit o trupă de Harry Potteri, care se certau cu voce ridicată cu o trupă de soldați din Garda Nopții în fața pereților albaștri ai librăriei La Découverte. Două femei costumate în vampir coborau pe bicicletele lor mountain bike, aruncându-i priviri flămânde lui Max. Și din biserică, tocmai ieșeau doi fani ai lui Douglas Adams, în halat de baie și având prosopul pe umeri.

– O Convenție! a strigat Max.

– O ce? a întrebat Cuneo privind în urma acelui orc.

– O Convenție a personajelor fantasy. Tot satul e plin de lume care se deghizează în autoarele preferate sau în personajele îndrăgite. Minunat.

– Cum – ca Moby Dick, balena?

Perdu și Cuneo priveau fascinați ființele care păreau aterizate din Pământul de Mijloc sau din Winterfell. Incredibil ce puteau să creeze cărțile.

Cuneo întreba la fiecare costum din ce carte provenea, iar Max îi dădea informații cu obrajii îmbujorați. Când le-a ieșit în cale o femeie îmbrăcată într-un palton de piele roșu aprins și purtând cizme albe cu carâmb, a trebuit totuși să admită că nu știa de unde e.

Perdu le-a explicat:

– Această doamnă nu este costumată, ci mediumul care vorbește cu Colette și George Sand. Nu se știe cum o face, acesta este secretul ei, dar ea afirmă că le întâlnește în visele în care călătorește prin timp.

În Cuisery își găsea loc tot ceea ce gravitează în jurul literaturii. Exista și un doctor care se specializase în schizofrenie literară. La el veneau cei a căror a doua personalitate era reîncarnarea lui Dostoievski sau a lui Hildegard von Bingen. Și de asemenea, câțiva care se încurcau în hățișul propriilor pseudonime.

Perdu și-a îndreptat pașii spre președintele breslei și a uniunii din Cuisery, Samy le Trequesser. Cuvântul lui Trequesser era cartea de vizită pentru a vorbi cu librarii despre Sanary. Le Trequesser locuia deasupra vechii tipografii.

– Obținem de la literatul suprem o parolă sau ceva asemănător? a întrebat Max. Nu se putea desprinde deloc de standurile care se aflau în fața fiecărui al doilea magazin cu cărți, albume foto și hărți.

– Ceva asemănător.

Cuneo rămânea mereu în fața meniurilor de la bistrouri și își lua notițe în cartea sa cu rețete. Se aflau în regiunea Bresse, care se mândrea că este leagănul bucătăriei creative franțuzești.

Când s-au anunțat la tipografie și așteptau în biroul președintelui, au trăit o surpriză: Samy le Trequesser nu era un președinte. Ci o președintă.

Capitolul 31

În fața lor, la o masă de scris, care părea asamblată din bucăți de lemne aduse de ape, stătea femeia pe care Salvo o pescuise în seara precedentă din râul Seille. Samy era de fapt, Samantha. Purta o rochie albă, de in. Și în afară de asta avea picioare de hobbit. Uriașe și foarte păroase.

– Deci? a întrebat Samy, încrucișându-și gambele bine făcute și balansând amețitor o labă de hobbit. Cu ce pot să vă ajut?

– Ei, da. Îl caut pe autorul unei opere renumite. Este un pseudonim, unul codat și...

– Vă e mai bine? a întrebat Cuneo între timp.

– Da, da. Samy i-a dăruit lui Salvo un zâmbet. Și multe mulțumiri pentru oferta de a putea să vă sărut, Salvo, înainte de a îmbătrâni. Mă gândesc la asta tot timpul.

– Se pot cumpăra picioare de hobbit în Cuisery?

– Deci, pentru a reveni la cartea *Luminile sudului*...

– Da, la Eden. Acesta este un centru de informații combinat cu centru pentru turiști și cu magazin de exploatat naivii, unde se găsesc picioare de hobbit, urechi de orc, burți despicate...

– Poate că autorul e o femeie...

– Vreau să gătesc pentru dumneavoastră, signorina Samantha. Și dacă ați dori să înotați înainte, vă rog, nu am nimic împotrivă.

– Cred că îmi voi cumpăra și eu picioare de hobbit. Pe post de papuci. Kafka o să înnebunească, nu credeți?

Perdu privea totul de la fereastră, străduindu-se să nu-şi piardă cumpătul.

– Ia mai tăceți! Sanary! *Luminile sudului!* Am nevoie de numele autorului, de cel adevărat. Vă rog!

Vorbise mai tare decât își propusese. Max și Cuneo îl priveau pe Jean, surprinși. Samy, din contră, se rezemase pe spate, ca și când tocmai ar fi început să se amuze.

– De mai mult de douăzeci de ani îl caut. Sau o caut. Cartea... este...

Jean Perdu își dădea silința să cuprindă totul în cuvinte. Dar tot ce vedea era lumina care se mișca pe râu.

– Cartea este ca femeia pe care am iubit-o. Mă conduce la ea. Este dragostea în stare fluidă. Este măsura dragostei, pe care eu am reușit s-o suport și să mai pot simți și altceva. A fost ca un pai prin care am respirat în ultimii douăzeci de ani.

Jean și-a șters fața cu mâna.

Dar acesta nu era tot adevărul.

Nu mai era singurul adevăr.

– M-a ajutat să supraviețuiesc. Nu mai am nevoie de carte, pentru că acum, din nou... pot respira. Dar voiam să mulțumesc.

Max se uita la el, plin de respect și de uimire.

Samy a rânjit larg.

– O carte pentru respirat. Înțeleg.

Se uita pe fereastră. Pe străzi se înmulțeau personajele literare.

– Nu m-am așteptat ca într-o zi să apară, totuși, cineva ca dumneavoastră, a spus ea oftând.

Jean simțea cum i se încordează mușchii spatelui.

– Bineînțeles că nu sunteți primul. Dar nici nu au fost mulți. Ei au lăsat cu toții ghicitoarea nerezolvată. Nu mi-au pus întrebările corecte, nici unul nu a făcut asta. A pune întrebări este o artă.

Samy se uita în continuare pe fereastră. Acolo atârnau bucățele de lemn înșirate pe fire subțiri.

Dacă le priveai cu atenție mai multă vreme, puteai recunoaște forma unui pește care sare. Și un chip, un înger cu o aripă...

– Cei mai mulți pun întrebări doar pentru a se auzi pe sine vorbind. Sau pentru a auzi ceva ce ei ar putea suporta, dar se roagă să nu audă nimic ce ar putea fi prea mult pentru ei. Întrebarea „Mă iubești?“ aparține acestei categorii. Ea ar trebui interzisă în general.

Își bătu picioarele de hobbit unul de altul.

– Formulați întrebarea, i-a cerut ea.

– Am... am dreptul doar la una singură? a întrebat Perdu.

Samy a zâmbit din inimă.

– Bineînțeles că nu. Dumneavoastră aveți la dispoziție nu doar o întrebare, ci câte vreți. Doar că trebuie să le formulați în așa fel încât să primiți răspunsuri prin da sau nu.

– Dumneavoastră îl cunoașteți, prin urmare?

– Nu.

– Întrebarea corectă înseamnă că *fiecare* cuvânt trebuie să fie bine ales, a subliniat Max și l-a împins surescitat cu cotul pe Jean.

Perdu s-a corectat.

– *O* cunoașteți, deci?

– Da.

Samy se uita plină de amabilitate la Max.

– Văd, Monsieur Jordan, că ați înțeles principiul întrebărilor. Întrebările corecte pot face un om foarte fericit. Ce face de fapt următoarea dumneavoastră carte? Este cea de a doua, nu-i așa? Blestemul celei de-a doua cărți, toate acele așteptări... Ar trebui să vă acordați cu încredere timp, douăzeci de ani. Cel mai bine ar fi când ajunge să vă mai uite lumea. Atunci veți fi liber.

Max s-a înroșit până în vârful urechilor.

– Următoarea întrebare, cititorule de suflete.

– Este Brigitte Caron?

– Nu! Cerule!

– Dar Sanary mai trăiește încă.

Samy a zâmbit.

– O, da.

– Puteți să mă... ajutați să fac cunoștință cu ea?

Samy s-a gândit puțin.

– Da.

– Cum?

– Aceasta nu a fost o întrebare la care să se poată răspunde cu da sau nu, i-a reamintit Max.

– Deci, eu gătesc astăzi *bouillabaisse*, întrerupse Cuneo. La șapte și jumătate vin să vă iau. Atunci, dumneavoastră și Capitano Perduto puteți să jucați mai departe dea „da-nu-nu-știu“. *Sì?* Dar sper că nu sunteți logodită, Doamne ferește? Ați avea chef de un mic tur cu barca?

Samy se uita când la unul, când la celălalt.

– Da, nu și da, a spus ea cu siguranță. Bine, că am clarificat totul. Acum scuzați-mă, vă rog: trebuie să salut aceste minunate creaturi de afară, să le spun ceva drăguț într-o limbă pe care a inventat-o Tolkien. Am exersat-o, dar se aude ca și când încearcă Chewbacca să țină un discurs în prima zi a anului.

Samy s-a ridicat și toți i-au fixat din nou cu privirea papucii în formă de picioare de hobbit.

Când se afla la ușă, s-a mai întors o dată.

– Max, știați că, atunci când se naște o stea, are nevoie de un an pentru a ajunge la mărimea ei adevărată? Și pe urmă își petrece milioane de ani arzând? Ciudat, nu-i așa? Ați încercat vreodată

să inventați o limbă nouă? Sau câteva cuvinte noi? M-aș bucura incredibil de tare dacă, în această seară, aș primi drept cadou de la cel mai renumit scriitor sub treizeci de ani în viață, un cuvânt nou. Da?

Ochii ei de un albastru închis străluceau.

Și în mintea lui Max a explodat, în grădina secretă a fanteziei, o mică bombă de semințe.

Când Salvo Cuneo, dichisit cu cea mai bună cămașă a sa în carouri, blugi și pantofi de lac, a luat-o seara pe Samy de la tipografie, ea stătea acolo, în fața ușii, cu trei valize, o ferigă într-o oală și cu pelerina de ploaie pe braț.

– Sper că mă iei într-adevăr cu tine, Salvo, deși tu ai avut altceva în minte când ai făcut invitația, i-a spus ea în loc de salut. Am trăit aici suficient de mult. Aproape zece ani. Un întreg nivel, în sensul lui Hesse. Acum a venit vremea să plec spre sud, să învăț din nou să respir, să privesc marea și să mai sărut o dată un bărbat. O, Doamne, în curând mă apropii de șaizeci de ani, voi intra în cea mai bună etapă a vieții.

Cuneo o privea pe femeia librar cu ochii de un albastru închis.

– Oferta mea este valabilă, signora Samy Le Trequesser, a spus el. Mă pun la dispoziția dumneavoastră.

– Nu am uitat asta, Salvatore Cuneo din Napoli.

El a chemat un taxi.

– Ăăă, presupun, a întrebat Perdu perplex, când Salvo a adus puțin mai târziu valizele peste pasarelă, că nu veți mânca doar aici, ci vreți să vă și mutați?

– Da, dragul meu, am voie? Pentru o perioadă scurtă? Până ce plecați și apoi mă aruncați peste bord?

– Clar. La secțiunea de cărți pentru copii mai este o canapea liberă, a spus Max.

– Am voie să remarc ceva referitor la asta? a întrebat Perdu.

– De ce, voiați să spuneți altceva decât da?

– Eh, nu.

– Mulțumesc. Samy era vizibil mișcată. Nici n-o să mă auziți, cânt doar în somn.

Pe cartea poștală pe care Perdu i-o scria în această noapte lui Catherine, se găseau cuvintele pe care Max le inventase în acea după-amiază, pentru a i le prezenta la cină, lui Samy.

Samy le găsise atât de frumoase, încât le citea în permanență cu voce înceată, pentru a-i rămâne pe vârful limbii sonoritatea lor, ca o fărâmă dintr-o prăjitură.

Sare de stele (când stelele se reflectă în râuri)

Leagănul soarelui (marea)

Sărutul lămâilor (Toți știau exact la ce se referea!)

Ancora familiei (masa)

Crestătorul inimii (primul iubit)

Vălul timpului (Te răsucești o dată în cutia cu nisip și ești om bătrân, care face în pantaloni când râde.)

De partea viselor

Doribilitatea

Ultimul era noul cuvânt preferat al lui Samy.

– Trăim cu toții în stare de doribilitate, a spus ea, fiecare în alt mod.

Capitolul 32

– Acest Ron este un adevărat coşmar, a spus Max indicând uzina nucleară.

Era cea de-a şaptesprezecea, de la vărsarea lui Saône în Ron, lângă Lyon.

Centrale nucleare rapide alternau cu vii şi autostrăzi. Cuneo încetase să mai pescuiască.

Mai dăduseră târcoale încă trei zile prin Cuisery şi prin catacombele cu cărţi. Acum se apropiau de Provence. Au recunoscut dealurile calcaroase din zona Orange, anticamera sudului Franţei.

Cerul se schimbase. Începea să preia din lumina albastră, adâncă, a aerului de deasupra Mediteranei în arşiţa verii, când apa şi cerul se oglindeau şi se amplificau unul pe altul.

– Ca un foitaj împăturit, albastru pe albastru, pe albastru. Ţara prăjiturilor albastre, a murmurat Max.

Găsea o patimă dulce în a pune la un loc imagini concrete şi cuvinte. Juca leapşa cu vorbele.

Uneori, Max o mai dădea în bară cu jocurile sale cu cuvintele, iar Samy râdea din inimă. Râsul ei semăna cu ţipătul unui cocor în zbor, găsea Jean.

Cuneo era pe deplin înamorat de Samy, chiar dacă ea nu acceptase până atunci oferta sa. Voia ca Perdu să-i rezolve misterul mai întâi.

Deseori, stătea cu Perdu în standul de comandă şi jucau „da-nu-nu ştiu".

– Are Sanary copii?

– Nu.

– Are un soţ?

– Nu.

– Doi?

Râsul ei era ca un stol de cocori.

– A scris o a doua carte?

– Nuuu, a spus Samy, lungind vocala. Din păcate, nu.

– A scris *Luminile sudului* când era fericită?

Tăcere prelungă.

Perdu a lăsat să treacă peisajul pe lângă el, în timp ce Samy evita răspunsul.

După Orange au trecut rapid pe lângă Châteauneuf-du-Pape. Seara ar fi putut chiar să mănânce în Avignon.

Şi plecând din vechiul oraş papal, Jean ar fi ajuns cu o maşină închiriată într-o oră la Bonnieux, în Luberon.

„Prea repede", s-a gândit el. „Trebuie, pentru a împrumuta vorbele lui Max, să sun la Luc şi să-i spun: Bună Basset, bătrâne îmblânzitor de vinuri, eu sunt fostul iubit al soţiei tale."

– Da până la nu, a răspuns Samy. Dificilă întrebare. Rareori stai zile întregi acolo şi te lăfăi într-un sentiment de fericire, ca friptura în sos, nu-i aşa? Fericirea este atât de efemeră. Cât de mult timp ai fost fericit continuu?

Jean cugeta.

– Circa patru ore. Am plecat cu maşina de la Paris la Mazan. Voiam să-mi văd iubita, ne-am dat întâlnire acolo, în micul hotel Le Siècle, vizavi de biserică. Am fost fericit cât a durat călătoria. Am cântat. Mi-am imaginat tot corpul ei şi i-am cântat ode.

– Timp de patru ore? Asta este deja terifiant de frumos.

– O, da. Am fost în cele patru ore mai fericit decât în cele patru zile care au urmat. Dar, când mă gândesc astăzi la acele patru zile, sunt fericit că le-am trăit.

Jean s-a oprit, apoi a continuat.

– Considerăm că am fost fericiți dacă ne uităm înapoi, la acele momente? Nu ne dăm seama când ni se întâmplă, ci recunoaștem mult mai târziu că am fost fericiți?

– Of, a suspinat Samy. Asta ar fi deja o mare prostie.

Această profunzime a sentimentului ezitant al fericirii îi tot revenea în orele următoare în minte lui Jean, în timp ce naviga pe Ron, rapid și sigur. Fluviul semăna cu o autostradă, ca marile rute maritime. Nimeni nu stătea pe mal să le facă cu mâna, pentru a cumpăra cărți. Ecluzele erau complet automatizate și deserveau simultan zeci de vapoare.

Zilele liniștite pe canale erau trecute pentru totdeauna.

Cu cât mai aproape venea Jean de ținutul lui Manon, cu atât mai mult îi venea în minte ce trăise împreună cu ea. Cum se simțise când o atingea.

Ca și când i-ar fi citit gândurile, Samy medita cu voce tare:

– Nu este uimitor că dragostea este atât de trupească? Corpul își amintește mai degrabă senzația atingerii cuiva decât își aduce aminte creierul ce a zis cineva.

Și-a suflat peste firele de păr de pe braț.

– Când mă gândesc la tata, îmi amintesc mai mult corpul lui. Cum mirosea și cum mergea. Ce simțeam când îmi puneam obrazul pe umărul lui sau îmi ascundeam mâna în palma lui. Din vocea lui îmi amintesc doar cum spunea „Sasa, micuța mea". Îmi lipsește căldura corpului său și găsesc tot mai revoltător faptul că el nu va mai veni niciodată la telefon, deși vreau să-i povestesc ceva important. O, Doamne! Asta mă înfurie! Dar cel mai mult îmi lipsește corpul lui. Acolo unde stătea el întotdeauna, în fotoliu, acum este doar aer. Aer gol și stupid.

Perdu a dat din cap.

– Problema e că atât de multe femei se gândesc că ar trebui să aibă un corp perfect pentru a fi iubite. Dar tot ce au nevoie este ca acest corp să poată iubi. Și ca ele să se lase iubite, a completat el.

– O, Jean, spune asta lumii întregi! a râs Samy și i-a întins microfonul de la bord. Iubit este cel care iubește – încă un adevăr fundamental, care a fost uitat. Ți-a trecut prin minte că cei mai mulți oameni vor să fie iubiți și fac tot ce le stă în putință pentru asta? Diete, grămezi de bani, lenjerie roșie... dacă ar fi atât de dornici să iubească, aleluia, lumea ar fi așa de frumoasă și liberă, fără ciorapi modelatori.

Jean râdea cu ea. Apoi s-a gândit la Catherine. Fuseseră amândoi prea delicați, prea răniți și avuseseră un dor atât de mare de a fi iubiți, în loc să aibă puterea și curajul să iubească. Dragostea are nevoie de atât de mult curaj și de atât de puține așteptări. Ar fi el în stare vreodată să iubească din nou cu adevărat?

Oare Catherine mi-o citi cărțile poștale?

Samy era una dintre acele persoane care știa să asculte cu adevărat, înregistra totul și reacționa. Fusese odată profesoară, în Elveția, în Melchnau, povestea ea. Cercetătoare în somnologie la Zürich, desenator tehnic pentru fermele eoliene pe Atlantic, crescuse capre în Vaucluse și făcuse brânză.

Și avea o slăbiciune înnăscută: nu putea minți. Putea să tacă, să evite răspunsurile – dar nu era capabilă să mintă în față.

– Imaginează-ți asta, te rog, în societatea noastră, a spus ea. Când eram tânără, am avut atâtea necazuri din cauza asta! Toți se gândeau că eram soi rău, că îmi făcea plăcere să fiu nepoliticoasă. Dacă chelnerul întreabă într-un restaurant de fițe: „V-a plăcut?" și eu răspund: „Nu, chiar nu". Dacă mama unei colege de clasă mă întreabă după aniversarea zilei de naștere: „Și dragă Samy, ți-a plăcut?", iar eu încerc într-adevăr să spun da, însă tot ceea ce pot să spun este: „Nu, a fost oribil, iar dumneavoastră vă miroase gura pentru că ați băut prea mult vin roșu!"

Perdu râdea. Este uimitor cât de aproape ești de miezul ființei tale în copilărie, s-a gândit el, și cât de mult te îndepărtezi când încerci să te faci iubit cu tot dinadinsul.

– La treisprezece ani am căzut dintr-un copac și la controlul RMN au văzut: îmi lipsește mașina de împletit minciuni din creier. Nu pot scrie parabole fantastice. În afară de cazul că o să mă întâlnesc în viitorul apropiat cu un unicorn vorbitor. Nu, eu pot doar să povestesc ceea ce am simțit de la început până la sfârșit. Sunt genul de om care trebuie așezat culcat în tigaie, ca să poată vorbi despre cartofii prăjiți.

Cuneo le-a adus înghețată de lavandă, făcută de el. Avea un gust acrișor și floral totodată.

Femeia fără organul minciunii a privit în urma napolitanului.

– Este mic, gras și, privit obiectiv, n-ar fi prima alegere pentru un poster cu băieți frumoși, de atârnat pe perete. Dar este deștept, puternic și poate face probabil tot ce este important pentru o viață plină de iubire. Pentru mine este cel mai frumos bărbat pe care îl voi săruta vreodată, a spus Samy. Ciudat că astfel de bărbați buni, minunați, ca el nu sunt foarte iubiți. Sunt luați în considerare mult prea mult după aspectul lor, încât nimeni nu observă cum sufletul lor, ființa lor, principiile lor sunt pregătite pentru dragoste și bunătate?

Ea a oftat îndelung și deplin.

– În mod straniu, nici eu nu am fost iubită niciodată. Mai înainte mă gândeam că ar ține tocmai de faptul că arăt ciudat. Apoi m-am întrebat de ce merg mereu în locuri unde bărbații sunt deja însurați? La țăranii care făceau brânză în Vaucluse... o, cerule, vulpoii ăia bătrâni cred că o femeie este ca o capră înaltă, pe două picioare, care spală rufele. Îți fac o favoare când îți spun bună ziua.

Samy savura înghețata, visătoare.

– Cred – și te rog să mă corectezi dacă mă las dusă de val cu părerile mele despre feminism – cred că mai întâi există dragostea care se gândește cu chiloții. Pe aceea o cunosc. Îți face plăcere pentru cincisprezece minute. În al doilea rând, există dragostea care se gândește cu mintea. Și pe aceea o cunosc, atunci îți cauți bărbații care se potrivesc bine în ansamblul tău vieții tale, sau care nu îți deranjează atât de tare planurile. Dar nu te vrăjesc. Și în al treilea rând, există dragostea care îți vine din piept sau din plexul solar, sau de undeva între cele două. Asta este cea pe care o doresc. Trebuie să fie magică, să-mi lumineze sistemul vieții până la cel din urmă șurub. Ce gândești în legătură cu asta?

A scos limba la el, o limbă colorată în lila de la înghețată.

Iar Jean Perdu și-a dat seama ce întrebare trebuia să-i pună.

– Samy?

– Ce e, Jeanno?

Vorbea altfel, dar așa fusese mereu situația: felul în care scriu scriitorii este adevăratul sunet al inimii lor, al sufletului lor.

– Tu ai scris *Luminile sudului*, nu-i așa?

Capitolul 33

Cu siguranță, nu era doar o coincidență că exact în momentul acela soarele se strecura printre doi nori, iar o rază de lumină, care semăna cu un deget arătător, i-a căzut lui Samy drept pe față. Avea ochii ca două lumânări aprinse.

Chipul lui ei s-a însuflețit imediat.

– Da, a recunoscut ea încet, apoi mai tare: da. Da! a strigat ea, râzând și plângând, aruncându-și brațele în sus, și voiam să-mi invoc cu această carte bărbatul potrivit, Jeanno! Pe unul care să mă iubească de acolo, din spațiul acela dintre piept și buric. Voiam ca el să mă găsească pentru că m-a căutat, pentru că m-a visat, pentru că m-a chemat, cu tot ceea ce însemn eu, și nu are nevoie de ceea ce nu sunt – dar, Jean Perdu, știi ceva?

Ea nu se putea opri din plâns și râs.

– M-ai găsit. Dar nu ești tu acela.

Ea s-a întors.

– Tipul ăsta cu șorț înflorat, cu brațele lui musculoase. Cu mustața aia care mă gâdilă. *El* este. Tu l-ai adus la mine. Tu și *Luminile sudului*, voi amândoi mi l-ați adus. Într-un mod magic cu adevărat.

Jean s-a lăsat molipsit de bucuria ei. Avea dreptate, lucrurile se organizaseră după dorința ei – el citise *Luminile sudului*, el oprise în Cepoy, îl întâlnise pe Salvo, de acolo plecaseră... și, *presto,* erau aici.

Samy și-a șters fața udă de lacrimi sărate.

– Eu trebuia să-mi scriu cartea. Tu trebuia să o citești. Tu trebuia să trăiești tot și să suferi, pentru ca în cele din urmă să te urci în barca ta și să pornești la drum. Hai să credem așa. Da?

– Bineînțeles, Samy. Eu cred în ce ai spus. Există cărți care sunt scrise doar pentru un singur om. *Luminile sudului* a fost cartea scrisă pentru mine. Își aduna curajul. Am supraviețuit în tot acest timp, doar datorită cărții tale, a confirmat el după aceea. Am înțeles tot ce gândești. Era ca și cum tu m-ai fi cunoscut, înainte ca eu însumi să mă cunosc.

Sanary-Samy și-a dus mâinile la gură.

– Este atât de straniu să asculți asta, Jean. Este cel mai frumos lucru pe care l-am auzit vreodată.

Și-a pus brațele în jurul lui.

L-a sărutat pe obrazul stâng, pe cel drept, și încă o dată, pe frunte, pe nas. Între săruturi, îi spunea:

– Nu mai fac asta încă o dată, să invoc iubirea prin scris. Știi cât timp am așteptat? Peste douăzeci de ani, la naiba! Și acum te rog să mă scuzi: merg să-l sărut pe bărbatul meu, să-l sărut cu adevărat. Aceasta este ultima parte a experimentului. Dacă nu se va petrece nimic, probabil că nu voi fi prea bine dispusă diseară.

L-a mai strâns o dată pe Jean la piept.

– Uf, ce frică mi-e! Înfiorător! Și atât de frumos. Trăiesc! Dar tu? Ai simțit și tu?

Ea a dispărut în burta vasului.

– Iu-huuu, Salvo..., a mai auzit-o Jean.

Apoi a constatat cu uimire că simțea cu adevărat că trăiește. Și era minunat.

Paris

August 1992

Tu dormi.

Te văd și nu îmi mai este rușine că vreau să mă îngrop în nisipul sărat, fiindcă un bărbat nu poate fi niciodată totul pentru mine. Am încetat să îmi mai reproșez asta, așa ca în timpul celorlalte cinci veri trecute, în nuanțe de albastru cobalt. Și nici măcar nu ne-am luat atât de multe zile împreună; dacă le număr, Jean Pană-de-corb, ajung la jumătate de an, în care am respirat același aer, la o sută șaizeci și nouă de zile, asta ajunge chiar pentru un colier cu două rânduri de perle, în zile.

Dar zilele și nopțile petrecute departe de tine, așa de departe ca dungile de condens din nori, în care m-am gândit la tine și m-am bucurat de tine, le număr și pe acelea. Duble și triple, în bucurie și în vină. Dacă o iau așa, au fost cincisprezece ani în care am avut timp să încerc mai multe vieți. Mă visam în atât de multe variante diferite...

Deseori m-am întrebat: m-am comportat greșit, am ales greșit? Aș fi avut o viață „corectă", doar cu Luc, sau cu un alt om total diferit? Sau am avut toate cărțile în mână și am mizat greșit?

În viață nu se pune problema de corect sau greșit. Și acum nu mai este necesar să îmi pun și mai departe această întrebare, într-un fel sau în altul. De ce nu mi-a ajuns niciodată un singur bărbat?

Existau atât de multe răspunsuri.

Cum ar fi pofta de viață!

Și de asemenea: plăcere, arzând până la incandescență, neliniștită, transpirată și lipicioasă.

Ele se numeau: lăsați-mă să mai trăiesc, înainte de a avea riduri și de a încărunți și de a fi o casă locuită doar pe jumătate, la capătul străzii.

Ele se numeau: Paris.

Ele se numeau: mi te-ai întâmplat, așa precum o insulă se ciocnește cu un vapor. (Ha, ha. Asta a fost faza mea de „Nu sunt vinovată, soarta a fost de vină".)

Ele se numeau: mă iubește Luc într-adevăr suficient pentru a suporta asta?

Ele se numeau: nu sunt nimic, sunt rea și de aceea este oricum indiferent ce fac.

A, bineînțeles: nu pot fi cu unul dintre voi decât dacă sunt și cu celălalt. Voi amândoi, Luc și Jean, soț și amant, sud și nord, dragoste și sex, pământ și cer, corp și spirit, țară și oraș. Voi sunteți cele două lucruri care îmi lipsesc pentru a fi întreagă. A inspira și a expira și între ele: a trăi, în sfârșit.

Deci, există sfere din trei părți.

Dar toate aceste răspunsuri s-au rezolvat între timp. Acum este o cu totul altă întrebare importantă, și anume: când?

Când îți voi spune ce se întâmplă cu mine?

Niciodată.

Niciodată, niciodată, niciodată, niciodată. Sau totuși imediat când te voi atinge pe umărul care iese ca întotdeauna de sub pătura în care te-ai înfășurat. Dacă te-aș fi

atins, te-ai fi trezit imediat, m-ai fi întrebat:

– Ce se întâmplă? Pisoi, ce este?

Mi-aș dori să te fi trezit imediat și să mă salvezi.

TREZEȘTE-TE!

De ce te-ai trezi? Te-am mințit prea bine.

Când te voi părăsi?

Curând.

Nu în noaptea asta, nu reușesc. Este ca și când ar fi trebuit să încerc de mii de ori să plec de lângă tine, să mă răsucesc și să nu mă uit înapoi – pentru a putea reuși odată, cu adevărat.

Mă duc pe rând. Număr și îmi spun: încă 1000 de săruturi... încă 418 săruturi... încă 10... încă 4. Pe ultimele 3 le-am păstrat.

Ca pe orele fericite de Crăciun.

A început numărătoarea inversă pentru toate: dormitul cu celălalt. Râsul cu celălalt. Ultimele dansuri împreună.

Apropo, poți țipa de fapt cu inima, doar că te doare foarte tare.

Vorbind despre dureri, ele îți micșorează lumea. Mă uit acum doar la tine și la mine, și la Luc, și la ceea ce a luat naștere între noi trei. Fiecare a contribuit cu ceva la asta. Acum, voi încerca să salvez ce este de salvat. La pedeapsă nu vreau să reflectez. Nefericirea este în mod democratic pentru toți acolo.

Când voi ceda?

Sper că abia după aceea.

Vreau să văd dacă reușesc să mă salvez, mai întâi.

Doctorii mi-au oferit să iau Ibuprofen sau opiacee, care acționează, se presupune, doar în creier și întrerup semnalele electrice care trec de sistemul limfatic, între subsuori, plămâni și cap.

În unele zile, efectul lor este că nu mai visez în imagini. În altele, că miros lucruri care îmi amintesc de trecut. De un timp foarte îndepărtat. Pe când mai purtam încă șosete trei sferturi. Sau că lucrurile miros altfel. Excrementele, ca florile. Vinul, ca un cauciuc ars. Un sărut, ca moartea.

Dar vreau să fiu foarte sigură de dragul copilului. De aceea renunț.

Uneori, durerile sunt atât de puternice, încât îmi pierd cuvintele și nu te mai pot atinge. Apoi te mint. Îmi notez propozițiile pe care vreau să ți le spun și le citesc. În capul meu nu mai prind literele, când vin durerile. Totul e un pilaf de litere fierte prea mult. O supă de litere.

De câteva ori m-am simțit rănită pentru că te-ai lăsat mințit. De câteva ori am fost extrem de supărată pentru că mi-ai apărut în cale. La ură nu am ajuns niciodată.

Jean, nu știu ce trebuie să fac. Nu știu dacă trebuie să te trezesc și să te implor să mă ajuți. Nu știu dacă trebuie să rup aceste pagini. Sau să le xeroxez și să ți le trimit. Atunci. Sau niciodată. Scriu, pentru a gândi mai bine.

Pentru toate celelalte îmi pierd într-un fel sau altul limbajul.

Acum îți vorbesc prin corpul meu mai mult ca niciodată.

Acestui lemn obosit și bolnav din sud, din care mai iese doar un lăstar unic, verde, delicat; el poate cel puțin să exprime dorințele rudimentare.

Iubește-mă.

Ține-mă.

Mângâie-mă.

Înflorirea panicii, spunea tata. Cu puțin timp înainte de a se usca lemnele, mai înfloresc o dată. Își pompează toată puterea în ultimul lăstar care nu e afectat de cancer.

De curând mi-ai spus cât de frumoasă sunt.

Stau pe marginea înfloririi panicii.

De curând, a sunat într-o noapte Vijaya, din New York. Tu erai încă pe vas și vindeai cea mai nouă ediție din Luminile sudului. *Ți-ar plăcea ca toată lumea să citească această cărticică frumoasă și stranie. Mi-ai spus mai demult că nu este o carte mincinoasă, nimic sofisticat, nimic înfrumusețat cu vorbe. Toată e numai adevăr.*

Vijaya are șefi noi, doi cercetători de celule, ciudați. Ei cred că însuși corpul determină sufletul și caracterul, nu creierul. Ei spun că există alte miliarde de celule, iar ce se întâmplă cu ele, se petrece și cu sufletul.

Durerea, de exemplu, spune el, schimbă toate celulele. Deja după trei zile începe. Celulele emoțiilor devin celulele durerii. Celulele simțurilor devin celulele fricii. Celulele coordonării devin perne cu ace. Și la final, fiecare gingășie este doar durere, fiecare adiere de vânt, fiecare vibrație a muzicii, fiecare umbră care se apropie devine un declanșator al fricii. Și cu fiecare mișcare, în fiecare mușchi se apropie lacomă durerea și naște milioane de noi receptori ai durerii. Pe dinăuntru te vei transforma și vei fi înlocuit în totalitate, dar din exterior nu va vedea nimeni asta.

La final, nu mai vrei să fii atins niciodată, spune Vijaya. Ești singur.

Durerea este cancerul sufletului, zice vechiul tău prieten, o spune cum fac oamenii de știință, nu se gândește la starea de rău pe care o pot declanșa astfel de propoziții în rândul neștiutorilor. Îmi prevestește tot ce mi se va întâmpla.

Durerea îți prostește corpul și mintea, după cum știe Vijaya al tău. Uiți, nu mai gândești logic, ci doar în stare de panică. Și în mormântul pe care durerile ți-l pregătesc în creier, cad toate gândurile tale luminoase. Toate speranțele. La sfârșit, cazi și tu acolo și ești departe de întregul tău eu, înghițit de durere și panică.

Când voi muri?

După statistici: garantat.

Intenționez să mai mănânc cele treisprezece deserturi de Crăciun. Maman este maestra biscuiților și a mousse-ului, Papa va aduce cele patru delicatese din fructe, Luc va da cu lac cele mai frumoase nuci. Trei fețe de masă, trei lumânări, trei bucăți rupte de pâine. O pâine pentru cei vii de la masă. O pâine pentru fericirea care va să vină. Și o pâine care se împarte între cei săraci și cei morți.

Mă sperie gândul că mă voi certa cu ei pentru firimituri.

Luc m-a implorat să fac terapia.

În afară de faptul că oricum șansele sunt la fel de slabe ca în cazul pariurilor hipice, parte din mine ar fi murit oricum, ar fi trebuit să fie comandată piatra funerară, să se citească slujbele și să se calce batistele.

Dacă voi simți piatra funerară?

Papa mă înțelege. Când i-am spus din ce motiv nu vreau chimioterapia, s-a dus în hambar și a plâns îndelung. Aproape aveam certitudinea că își va tăia un braț.

Maman: înmărmurită. Arată ca un măslin împietrit, bărbia îi e strâmbată de vreme și dură, ochii ca două bucăți de coajă de copac. Se întreabă ce a făcut greșit, de ce nu poate schimba prima senzație a morții într-un vis urât, sau în dragoste maternă, care își face mai multe griji decât este cazul.

– Știam că în acest Paris blestemat te așteaptă moartea.

Dar ea nu se poate decide să arunce vina pe mine. În cele din urmă se învinuiește pe sine. Această severitate o ajută să meargă mai departe și să-mi amenajeze ultima mea cameră, așa cum îi cer.

Tu stai acum întins pe spate, ca un dansator într-o piruetă. Un picior întins, celălalt flexat. Un braț deasupra capului, celălalt aproape înțepenit în lateral.

Te-ai uitat întotdeauna la mine ca și când aș fi fost unică. Timp de cinci ani nu m-ai călcat nici măcar o dată pe nervi sau să mă privești indiferent. Cum ai reușit oare așa ceva?

Castor mă fixează cu privirea. Presupun că noi suntem doi bipezi, din cale afară de ciudați pentru pisici.

Eternitatea care mă așteaptă vine spre mine amenințătoare.

Câteodată, dar ăsta este cu adevărat un gând răutăcios, câteodată mi-aș fi dorit să existe cineva pe care să-l iubesc și care să moară înaintea mea. Ca să-mi arate că pot și eu să reușesc.

Uneori mă gândeam că tu trebuie să mori înaintea mea, ca să pot veni și eu... Cu certitudinea că tu mă aștepți..

Adieu, Jean Perdu.

Te invidiez pentru toți anii pe care îi mai ai.

Merg în ultima mea cameră și de acolo în grădină. Da, așa va fi. Voi păși prin ușa prietenoasă și înaltă a terasei și în mijlocul apusului. Și apoi, apoi voi deveni lumină, apoi voi putea pluti peste tot.

Așa mi-ar fi felul, m-aș afla pentru totdeauna aici, în fiecare seară.

Capitolul 34

Au petrecut împreună o seară zgomotoasă. Salvo punea pe masă oală după oală cu scoici, Max cânta la pian și au dansat pe rând, cu Samy, pe punte.

Mai târziu cei patru au savurat privelișteа apropierii de Avignon și de podul Saint-Bénézet, imortalizat în celebrul cântec. Luna iulie li se dăruia din plin. Imediat după apusul soarelui afară erau încă douăzeci și opt de grade.

Jean a ridicat paharul, cu puțin înainte de miezul nopții.

– Vă mulțumesc, a spus el. Pentru prietenie. Pentru adevăr. Și pentru această mâncare, incredibil de bună.

Toți au ridicat paharele. Când le-au ciocnit, sunetul ca de clopoțel le-a amintit că se apropia sfârșitul călătoriei lor împreună.

Îmbujorată, Samy li s-a destăinuit:

– Apropo, acum sunt fericită. După o jumătate de oră: Tot mai sunt, iar după alte două ore...

A spus-o probabil, în nenumărate alte moduri decât în cuvinte, dar asta nu mai auzeau nici Max, nici Jean. Amândoi luaseră hotărârea de a nu înghesui perechea de îndrăgostiți și îi lăsaseră pe Samy și pe Salvo singuri pe *Lulu* în prima lor noapte din cele mai mult de o mie sperate, plecând să facă turul de oraș în centrul vechi al Avignonului.

Pe străzile înguste se înghesuiau cei care se lăsau duși de val. În sud, arșița verii împingea toate activitățile târziu în noapte. În piața din fața minunatei primării, Max și Jean și-au cumpărat înghețată și se uitau la artiștii stradali, care jonglau cu bastoane în flăcări, prezentau dansuri acrobatice și făceau publicul din cafenele și bistrouri să râdă cu secvențele lor comice mimate. Orașul nu-i stârnea nici o plăcere lui Jean; dimpotrivă, îl vedea ca pe o prostituată mincinoasă, care încerca să mai câștige câte ceva din faima ei papală.

Max lingea rapid înghețata, care se topea. Cu gura pe jumătate plină, a spus pe un ton voit relaxat:

– Eu voi scrie cărți pentru copii. Am câteva idei.

Jean l-a privit cu coada ochiului.

Iată, se gândea el, acesta este momentul lui Max. Momentul în care începe să devină cel care va fi o dată și o dată.

– Îmi permiteți să le ascult? l-a rugat el după o clipă de uimire afectuoasă, pentru că avea voie să participe la acel moment important.

– Uf, mă gândeam că nu mă mai întrebi.

Max și-a scos carnetul cu notițe din buzunarul de la spate și a citit:

– „Bătrânul magician se întreba când avea să vină în sfârșit o fată curajoasă și să-l dezgroape din grădina în care fusese uitat de o sută de ani sub căpșuni...“

Apoi l-a privit pe Perdu indecis și încordat.

– Sau o poveste despre micul Sisoe?

– Sisoe?

– Ei da, Sfântul, cel care e întotdeauna de vină. Îmi închipui că până și Sisoe a avut o copilărie, înainte să fie invocat mereu: Sfinte Sisoe, ce-ai zis că vrei să te faci? Scriitor?

Max a făcut o grimasă.

– Atunci încă una despre Claire, care își schimbă corpul cu pisica ei, Minou. Apoi, tot...

Viitorul erou al tuturor dormitoarelor unde merg copiii la culcare, se gândea Jean, în timp ce trăgea cu urechea la minunatele idei ale lui Max.

– ...și cum este micul Bruno în cer și se plânge paznicilor Raiului de familia pe care i-au pus-o în cârcă...

Jean se bucura de senzația care îi creștea în piept, ca o floare delicată, în timp ce îl asculta pe

Max. Îi era atât de drag acest tânăr! Trăsnăile lui, privirea lui, râsul lui.

– ...iar când umbrele se întorc în copilăria posesorului, ca să facă ordine...

Minunat, a gândit Jean. Îmi trimit umbra înapoi în timp și o las să-mi pună viața în ordine. Cât de ispititor! Dar și imposibil, din păcate.

S-au întors abia târziu în noapte, cu o oră înainte de a se lumina de ziuă.

În timp ce Max s-a refugiat în colțul lui, și-a mai făcut câteva notițe și apoi a adormit, Jean Perdu se plimba de colo colo pe puntea vasului, care se legăna ușor pe valuri. Pisicile pășeau pe lângă el și îl observau cu atenție pe bărbatul cel înalt. Simțeau că se află în fața unei despărțiri.

Degetele lui Jean alunecau în gol când trecea pe lângă rafturile cu cărți și le mângâia cotoarele. Știa precis unde își avusese locul fiecare carte, înainte ca ei să o fi vândut. Așa cum cineva cunoaște casele și câmpurile de pe strada unde a crescut și continuă să le vadă, chiar dacă acolo este acum o autostradă sau un centru comercial.

Întotdeauna resimțise prezența cărților ca pe o protecție. Descoperise întreaga lume în vaporul său, toate sentimentele, fiecare loc și fiecare epocă. Nu fusese nevoit să călătorească niciodată și îi ajunseseră conversațiile cu cărțile... Până când ajunsese să le aprecieze mai mult decât pe oameni.

Erau mai puțin amenințătoare.

S-a așezat în fotoliul de pe micul piedestal și s-a uitat prin fereastra mare spre apă. Ambele pisici i-au sărit în poală.

– Acum nu te mai poți ridica, spuneau corpurile lor, care deveneau mai grele și mai calde. Acum trebuie să rămâi aici.

Aici se desfășurase toată viața lui. Douăzeci și cinci de metri pe lung, cinci pe lat. Începuse s-o construiască atunci când era de vârsta lui Max. Vasul, colecția *Farmaciei de suflete*, renumele său, lanțul ancorei lui. Zi de zi îl făurise, îl întărise, za cu za, și se legase cu el.

Dar ceva nu mai era în regulă acum. Dacă viața lui ar fi fost un album cu fotografii, toate instantaneele ar fi semănat între ele. Ele l-ar fi arătat întotdeauna pe acest vas, cu o carte în mână, iar părul din ce în ce mai cărunt și mai rar ar fi fost singurul element care ar fi marcat trecerea timpului. În fundal s-ar fi aflat o poză cu el, cu o privire scrutătoare și rugătoare, pe un chip îmbătrânit și ridat.

Nu, nu așa voia să termine – cu întrebarea dacă se sfârșise totul. Exista doar o singură soluție drastică, să distrugă lanțul ancorei.

Trebuia să părăsească vasul. Să-l părăsească de tot. Gândul îi dădea o stare de rău... dar apoi, după ce a tras adânc aer în piept de câteva ori și și-a imaginat o viață fără *Lulu*, s-a simțit dintr-odată ușurat.

Pe moment l-a lovit o mustrare de conștiință. *Farmacia literară* abandonată, ca o iubită enervantă?

– Dar nu-mi face probleme, a murmurat Perdu.

Sub mâinile sale mângâietoare, motanii torceau.

– Ce mă fac eu cu voi trei? le-a întrebat el, nefericit.

Undeva, Samy cânta în somn.

Și în mintea lui s-a format o imagine.

Poate că trebuia să lase *Farmacia* de izbelişte sau să caute cu multă strădanie un cumpărător.

– Dacă Cuneo s-ar simți bine aici? și-a întrebat el pisicile din poală.

Ele îi împingeau palma cu capetele.

Se spunea că torsul pisicilor ar fi putut face să se lipească la loc oasele fracturate și ar fi putut trata un suflet împietrit. Dar, odată ce misiunea lor se termina, pisicile mergeau pe drumul lor și

nu se mai uitau înapoi. Ele iubeau fără jenă, fără condiții, dar și fără vreo promisiune.

Jean Perdu se gândea la *Treptele* lui Hesse. Cei mai mulți oameni cunoșteau bineînțeles propoziția „Și în fiecare început locuiește o forță magică...“ Dar completarea „care ne protejează și ne ajută să trăim“ o cunoșteau mai puțini oameni.

Ceea ce nu înțelege aproape nimeni este faptul că la Hesse nu este vorba despre un nou început.

Ci despre disponibilitatea de a te despărți.

Despărțirea de obiceiuri.

Despărțirea de iluzii.

Despărțirea de o viață expirată de mult, în care omul nu mai e decât o coajă, foșnită din când în când de un oftat.

Capitolul 35

La micul dejun, luat și așa târziu, ziua i-a întâmpinat cu o temperatură de treizeci și patru de grade – și cu o surpriză din partea lui Samy, care tocmai mersese la cumpărături cu Cuneo și le procurase tuturor telefoane mobile cu cartelă.

Perdu îl privea sceptic pe al său, care îi fusese întins între croasanți și pahare cu cafea. Pentru a descifra numerele, avea nevoie de ochelarii de citit.

– Lucrurile astea există de peste douăzeci de ani. Poți avea încredere în ele, a concluzionat Max.

– Am trecut numerele noastre în memorie, pentru tine, îl învăța Samy pe Jean. Și vreau să ne suni. Dacă îți merge bine, dacă nu știi cum se poșează ouăle sau dacă ești plictisit și îți vine să sari de la fereastră ca să simți că trăiești.

Pe Jean îl mișca seriozitatea lui Samy.

– Mulțumesc, a spus el jenat.

Afecțiunea ei vădită, lipsită de frică îl intimida. Oare de aceea se bucurau oamenii atât de mult de prietenii?

Când s-au îmbrățișat, mica Samy a dispărut aproape în brațele sale.

– Eu, ăăă... aș dori să vă dau ceva, a început Perdu după aceea. Jenat, i-a întins lui Cuneo cheile vasului.

– Draga mea cea mai nepricepută mincinoasă a lumii, dragul meu cel mai bun bucătar mondial la vest de Italia, de aici trebuie să călătoresc fără vasul meu. De aceea v-o predau astfel pe *Lulu*. Păstrați, vă rog, mereu un colțișor liber pentru pisici și scriitori, care își caută povestea lor. Vreți? Nu sunteți obligați, dar dacă vreți să faceți asta, m-aș bucura să vă las vasul în grijă. E un împrumut permanent, ca să zicem așa...

– Nu! Aceasta este profesia ta, biroul tău, cabinetul tău pentru suflete, evadarea ta, căminul tău. Vasul cu cărți ești tu, prostule, așa ceva nu se dă pur și simplu unor oameni străini, chiar dacă aceștia ar vrea să-l aibă cu mare drag! a urlat Samy.

Ei o priveau fix pe Samantha, pur și simplu zăpăciți.

– Scuze, a murmurat ea. Eu... ăăă, chiar cred asta. Nu se poate. Chiar nu se dă un telefon mobil la schimb pentru o barcă, ce naiba! Ce stânjenitor!

Samy chicotea jenată.

– Chestia asta că nu ești în stare să minți pare să fie cu adevărat un dar pe viață, a observat Max. Și în plus, înainte de a mă întreba cineva: nu, nu am nevoie de vapor, dar dacă mă mai iei încă o bucată de drum cu tine cu mașina, m-aș bucura, Jean.

Cuneo avea lacrimi în ochi.

– Of, of, era tot ce putea spune. Of, Capitano. Vai, totul. Eu... *cazzo* și cu asta, basta.

Au vorbit mult pro și contra. Cu cât ezitau Cuneo și Samy mai mult, cu atât mai mult insista Jean.

Max se retrăsese, întrebând doar o dată:

– Asta se numește de fapt harakiri sau cum?

Perdu îl ignora. El simțea că așa trebuie să facă, dar i-a luat o jumătate de dimineață, până ce Samy și Cuneo au acceptat.

Foarte reverențios și vizibil mișcat, italianul s-a ridicat în cele din urmă:

– Bine, Capitano. Avem grijă de barca ta. Până ce vei vrea să o ai din nou. Indiferent când, poimâine, într-un an sau în treizeci de ani. Și va fi întotdeauna deschis pentru pisici și pentru cei care scriu.

Au oficializat pactul cu o îmbrățișare în patru.

Samy a fost ultima care i-a dat drumul lui Jean și l-a privit plină de afecțiune.

– Cititorul meu preferat, a zâmbit ea, nu mi-aș fi putut imagina unul mai bun ca tine.

În fine, Max și Jean și-au împachetat tot ce aveau în geanta lui Max și în câteva pungi mari și au plecat de la bord. Perdu și-a luat în afară de haine și o operă începută recent, *Marea enciclopedie a micilor sentimente.*

Când Cuneo a pornit motorul și a început să o îndepărteze pe *Lulu* de țărm, Perdu n-a simțit absolut nimic.

Lângă el îl auzea și-l vedea pe Max, dar era ca și când și acesta se îndepărta de el, la fel ca vaporul. În timp ce Max făcea semne cu ambele brațe și striga „Ciao" și „Salut", Perdu nu mai reușea să adune destulă energie nici pentru un mic semn cu mâna.

S-a uitat în urma vaporului, până când acesta a dispărut după un cot al râului. Trecuse de mult și aștepta ca înțepeneala să-l părăsească și să mai simtă ceva.

Când a fost în sfârșit capabil să se întoarcă, a constatat că Max stătea liniștit pe o bancă și îl aștepta.

– Să mergem, a spus Perdu cu voce răgușită și seacă.

Pentru prima oară în peste cinci săptămâni, au scos bani de la băncile lor, care aveau filiale în Avignon – chiar dacă au fost necesare foarte multe convorbiri telefonice, comparații de semnături trimise pe fax și un examen sever al actelor de identitate pentru a obține autorizarea. Apoi au închiriat la gară o mașină mică, albă ca laptele și au pornit la drum spre Luberon.

La sud de Avignon au mers pe drumul secundar D900. Erau doar patruzeci și patru de kilometri până la Bonnieux.

Max se uita încântat pe geamul lăsat. În stânga și în dreapta, câmpuri de floarea soarelui, covoare de viță-de-vie de un verde luxuriant și șirurile de tufișuri de lavandă pictau pământul în culori variate. Galben, verde închis, violet. Peste toate acestea se întindea un cer albastru intens, cu nori albi ca niște pernuțe.

În depărtare, au zărit la orizont Marele și Micul Luberon; un masiv muntos plat, ca o masă cu un taburet în dreapta.

Soarele lovea pământul, mânca țărâna și carnea, inunda câmpurile și orașele cu strălucirea lui nerăbdătoare.

– Avem nevoie de pălării de paie, a gemut Max, plângându-se. Și de pantaloni de in.

– Avem nevoie de deodorante și de emulsie pentru soare, l-a corectat Perdu sec.

Max se simțea bine în mod clar. Se integra în peisajul regiunii fără nici o dificultate, ca o piesă mică, potrivită într-un puzzle.

Spre deosebire de Jean. Tot ce vedea îi era ciudat de îndepărtat și de străin. Tot se mai simțea ca anesteziat.

Pe colinele verzi erau cocoțate sate, ca niște coroane.

Pereți din gresie bej, țigle ușoare, care rezistau arșiței. Păsări de pradă maiestuoase păzeau spațiul aerian, planând mândre. Drumurile erau înguste și goale.

Manon văzuse acești munți, aceste coline și câmpurile colorate. Simțise aerul călduț, cunoscuse copacii vechi de secole, în al căror frunziș țopăiau grămezi de cicade și își frecau antenele. Un zornăit permanent, care pentru Jean se auzea ca un:

– Ce? Ce? Ce?

Ce faci aici? Ce cauți aici? Ce simți aici?

Nimic.

Lui Jean, această țară nu îi spunea pur și simplu nimic.

Trecuseră deja de Ménerbes și de stâncile sale de culoarea curry-ului, se apropiau de valea Calavon și de Bonnieux trecând printre vii și pe lângă fermele pașnice.

– Bonnieux se adună între micul și marele Luberon. Ca un tort cu cinci etaje, îi povestise

Manon lui Perdu. În punctul cel mai de sus, sunt vechea biserică, cedrii de sute de ani și cel mai frumos cimitir din Luberon. În punctul cel mai de jos, viticultorii, proprietarii de livezi și casele de vacanță. Între ele, trei straturi cu case și restaurante. Totul, legat cu drumuri abrupte și scări, de aceea toate fetele din sat au gambe frumoase și puternice.

Ea i le arătase lui Jean pe ale ei. Și el i le sărutase.

– Ce frumos e pe-aici, a spus Max.

Săltând pe un drum ce trecea prin câmp, au cotit după un lan de floarea-soarelui, au ajuns într-o intersecție la o podgorie – și a trebuit să constate că nu știau unde se află. Jean a oprit la marginea drumului.

– Aici, undeva trebuia să fie acest Le Petit Saint Jean, a murmurat Max, holbându-se la hartă.

Cicadele cântau. Acum se auzea mai degrabă ca un: „He, he, he, he". Altfel, totul era așa de liniștit, că doar ticăitul ușor al motorului oprit deranja liniștea adâncă a peisajului.

Pe urmă s-a auzit duduitul unui tractor care se apropia rapid de ei. A ieșit în viteză dintr-o podgorie. Un asemenea tractor nu mai văzuseră niciodată. Era extrem de îngust și cauciucurile sale erau subțiri, dar foarte înalte, așa încât să poată goni printre șirurile de viță-de-vie.

La volan era un tânăr cu șapcă de baseball, ochelari de soare, blugi tăiați și tricou alb, care i-a salutat scurt din cap, în timp ce sălta pe lângă ei. Când Max i-a făcut semn agitat, a oprit tractorul la câțiva metri depărtare. Max a alergat spre el.

– Scuzați-mă, Monsieur! l-a auzit Jean pe Max, pe deasupra zgomotului. Unde găsim oare casa Le Petit Saint Jean a lui Brigitte Bonnet?

Bărbatul a oprit motorul, și-a dat jos șapca de baseball și ochelarii, s-a șters cu mâna pe frunte, în timp ce părul său lung de culoarea ciocolatei i se revărsa pe umeri.

– *O, pardonnez-moi*, scuzați-mă, Mademoiselle, mă gândeam că ați fi, eh... bărbat, l-a auzit Jean pe Max țipând jenat.

– Cu siguranță presupun că vedeți femeile mai degrabă în rochie strâmtă decât pe un tractor, a spus străina rece și și-a băgat părul sub șapcă.

– Sau însărcinate și în picioarele goale în fața aragazului, a completat Max.

Străina a ezitat – și a izbucnit în râs.

Când Jean, aflat pe locul șoferului, s-a întors spre amândoi, tânăra, cu ochelarii întunecați puși din nou pe nas, îi explica lui Max drumul. Proprietatea Bonnet se afla pe cealaltă parte a podgoriei, trebuiau doar să meargă în dreapta.

– *Merci*, Mademoiselle.

Restul, ce îi mai spunea Max, se pierdea în sunetul motorului.

Perdu vedea doar partea de jos a feței – și că un zâmbet amuzat îi mișca buzele.

Apoi, a accelerat și a trecut pe lângă ei, ridicând un nor de praf în urma ei.

– O regiune cu adevărat frumoasă, așa mi se pare, a spus Max, când a urcat din nou. Jean era de părere că avea o strălucire.

– S-a întâmplat ceva acolo? a întrebat el.

– Cu femeia aia? Râsul lui Max era un pic prea forțat. A, pe scurt, drept înainte, așa, deci, în orice caz, ea arăta incredibil de bine.

Max se purta ca un iepuraș de pluș fericit, găsea Jean.

– Murdară, transpirată, dar al naibii de dulce. Ca ciocolata din frigider. Dar altfel, nu, altfel... nu a fost nimic. Frumos tractor. De ce întrebi?

Max era zăpăcit.

– Doar așa, a mințit Jean.

Câteva minute mai târziu, găseau Le Petit Saint Jean. O fermă de la începutul secolului al optsprezecelea, ca dintr-o carte ilustrată. Piatră gri de râu, ferestre înguste și înalte, o grădină ca pictată, sălbatică și înflorită. Aici Max descoperise unul dintre ultimele locuri libere de cazare,

căutând într-un internet café site-ul www.luberonweb.com unde o găsise pe Madame Bonnet. Avea o cameră de închiriat în *pigeonnier*, porumbarul ei amenajat, iar micul dejun era inclus.

Brigitte Bonnet – o doamnă micuță, cu părul scurt, trecută bine de cincizeci de ani – îi aștepta cu un zâmbet cordial și un coșuleț plin cu caise proaspăt culese. Purta un maiou bărbătesc și bermude verde-deschis, iar ținuta îi era completată de o pălărie pleoștită. Madame Bonnet era bronzată ca o nucă, iar ochii ei albaștri străluceau.

Caisele ei erau acoperite cu un puf dulce și moale, iar porumbarul amenajat s-a dovedit a fi un refugiu mare de patru pe patru metri, cu un spălător mic, o toaletă cât un dulap, câteva cuiere în loc de șifonier și un pat îngust.

– Unde este cel de-al doilea pat? a întrebat Jean.

– O, domnilor, nu e decât unul – nu sunteți o pereche?

– Eu dorm afară, a propus Max.

Porumbarul era mic, dar era grozav. Iar priveliștea de la ferestrele lui înalte se întindea până la platoul Valensole. Clădirea era înconjurată de o livadă uriașă și de o grădină cu lavandă, o terasă pietruită și un zid lat din piatră naturală, care aducea cu ruinele unui zid de cetate. Lângă porumbar clipocea o fântână mică, prietenoasă. Înăuntru se putea pune vinul la răcit, iar alături se putea sta pe zid, cu picioarele atârnând și privind până în vale, peste pomi fructiferi, câmpuri cu legume și viță-de-vie, ca și când n-ar exista nici străzi și nici alte ferme. Cineva alesese acest loc cu un simț deosebit al perspectivei.

Max a sărit pe zidul lat și s-a uitat peste câmpie, ferindu-și ochii de soare cu mâna. Dacă te concentrai, auzeai un motor de tractor și vedeai mișcându-se un mic nor de praf care se ridica în depărtare, când de la stânga la dreapta, când de la dreapta la stânga.

De asemenea, în jurul terasei porumbarului fuseseră plantate tufișuri de lavandă, trandafiri și pomi fructiferi, la care se adăugau o umbrelă de soare, două fotolii cu perne confortabile, deschise la culoare, și o masă cu mozaic.

Acolo le-a adus Madame Bonnet celor doi bărbați câte o sticluță burtoasă de Orangina rece ca gheața și, ca semn de bun venit, un *bong veng* rece, cum se pronunța în dialectul provensal *bon vin*, un vin de un galben deschis, cu irizări.

– Acesta este un *bong veng* autentic, un Luc Basset, pălăvrăgea doamna, moșia există din secolul al șaptesprezecelea și se găsește în apropiere, pe cealaltă parte a lui D36. E pe-aici, la un sfert de oră de mers pe jos. *Manon XVII* a câștigat în acest an medalia de aur.

– Un ce, vă rog? Un Manon? a întrebat Perdu buimăcit.

Max a preluat discuția vigilent, în timp ce îi mulțumea insistent, cârciumăresei iritate. Apoi a observat cu atenție eticheta vinului, în timp ce Brigitte Bonnet se îndepărta printre straturile minunate, oprindu-se din când în când să mai culeagă câte ceva. Peste inscripția „Manon“ era tipărit un desen delicat în tuș al unui chip. Înconjurat de o aură de bucle moi, un surâs, privirea intensă din ochi mari, îndreptată spre privitor.

– Aceasta este Manon a ta? a întrebat Max cu admirație.

Mai întâi, Jean a dat din cap. Apoi l-a scuturat.

Nu, bineînțeles că nu era ea. Chiar nu era Manon *a lui*.

Manon a lui era moartă și doar în visele lui mai era în viață.

Și acum îl privea fără avertisment.

Jean i-a luat lui Max sticla din mână și, cu delicatețe, și-a trecut degetul peste desenul feței lui Manon. Părul ei. Obrazul ei. Bărbia ei. Gura. Gâtul. Acolo, peste tot, o atinsese odinioară, dar...

Și acum abia a venit tremuratul.

A început de la genunchi, a continuat în sus, cuprinzându-i burta și pieptul, din interior, cu un trosnet și o cutremurare, înainte să se ducă în brațe și în degete și să ajungă în buzele și în pleoapele lui. Sistemul lui circulator era pe muchie.

Apoi a șoptit, cu voce plată:

– Ea iubea zgomotul pe care îl fac caisele, când sunt culese. Trebuie să le ții delicat între degetul mare și primele două degete, să le sucești ușor, până auzi „țac". Pe pisica ei o chema Miau. În nopțile de iarnă, Miau dormea pe capul ei, ca o căciulă. Manon îmi spunea că moștenise degetele de la picioare de la tatăl ei, degete de la picioare cu talie zveltă. Manon îl iubea foarte mult pe tatăl ei. Și iubea *les crêpes* cu brânză *Banon* și mierea de lavandă. Și când dormea, Max, râdea uneori în somn. Era căsătorită cu Luc, în timp ce eu eram doar iubitul ei. Luc Basset, *vigneron.*

Jean și-a ridicat privirea. Cu mâinile tremurânde, a pus vinul pe masa de mozaic. Cu cea mai mare plăcere, l-ar fi izbit de zid – dacă nu ar fi existat grija irațională de a nu distruge chipul lui Manon.

Jean nu se mai putea abține. Nu mai putea să *se* suporte! Se găsea în unul dintre cele mai frumoase locuri din lume. Cu un prieten care îi devenise fiu și confident. Rupsese punțile cu trecutul lui și pornise spre sud, peste ape și lacrimi.

Doar pentru a constata că tot nu era pregătit.

În mintea lui se găsea în continuare în holul locuinței, zidit în spatele unui perete cu cărți.

Își imaginase el, oare, că s-ar fi putut rezolva totul ca prin minune dacă vena aici? Că ar fi putut să-și lase chinul în urmă pe râuri, să schimbe lacrimile neplânse cu iertarea unei femei moarte? Că evoluase destul pentru a-și câștiga mântuirea?

Da, așa crezuse.

Nu e niciodată așa de simplu.

Cu o mișcare furioasă a sucit cu forță sticla. În felul acesta, Manon nu îl mai putea privi.

Nu. Așa nu putea să i se arate. Nu ca acest neom, a cărui inimă rătăcitoare se temea să mai iubească vreodată ca să nu piardă ceea ce iubea.

Când Max i-a apucat mâna, a apăsat-o și el ferm.

Foarte ferm.

Capitolul 36

Aerul mătăsos al sudului năvălea în mașină. Jean deschisese toate geamurile de la vechiul Renault 5. Gérard Bonnet, soțul lui Brigitte, le împrumutase mașina, după ce s-au descotorosit de cea împrumutată în Apt.

Ușa din dreapta era albastră, cea din stânga, roșie, restul caroseriei fiind bej-ruginiu. Cu această mașină și cu o mică geantă de voiaj, Perdu a pornit la drum. După Bonnieux, a mers spre Lourmarin și de acolo, prin Pertuis, spre Aix. Apoi pe cel mai rapid drum spre sud și spre mare. Jos, în fața lui, se vedea Marsilia, splendidă și mândră în golful ei. Orașul mare, în care se sărutau și se războiau Africa, Europa și Asia. Portul se întindea ca un organism care strălucea și respira, la răsăritul soarelui, când el a coborât din munți, dinspre Vitrolles, pe A 7.

La dreapta erau casele albe ale orașului. La stânga, albastrul cerului și al apei. Priveliștea era impresionantă.

Marea.

Cum mai sclipea!

– Salutare, mare, a șoptit Jean Perdu. Panorama îl atrăgea. Ca și când apa ar fi aruncat un harpon, i-ar fi străpuns inima și l-ar fi tras cu parâme puternice spre ea.

Apa. Cerul. Dungi albe de condens în albastrul de sus, urme de valuri albe în albastrul de jos.

O, da. În acest albastru nesfârșit voia să intre. De-a lungul țărmului abrupt. Și mai departe, tot mai departe, mai departe. Până ce își liniștea acel tremur care tot îl mai invada din interior. Era despărțirea de *Lulu*? Era despărțirea de speranța că ar fi reușit deja să se debaraseze de tristețe?

Jean Perdu voia să meargă în continuare, până ce ar fi fost în siguranță. Voia să găsească un loc unde să se poată retrage ca un animal rănit.

Vindecare. Trebuie să mă vindec. Nu știuse asta când plecase din Paris.

Înainte să-l copleșească gândurile legate de tot ce nu știuse până atunci, a pornit radioul.

– Și dacă ar fi să descrieți evenimentul care v-a modelat, care vă reprezintă – care ar fi? Sunați-ne și povestiți-mi mie și tuturor ascultătorilor din regiunea Var.

Femeia de la radio, cu o voce prietenoasă de *mousse au chocolat*, a transmis mai întâi un număr de telefon, apoi a pus muzică. O piesă lentă. Ca niște valuri care se loveau leneș de țărm. O chitară electrică apărea ici și colo cu oftaturi melancolice, tobele murmurau ca valurile. *Albatros* de Fleetwood Mac. Un cântec care l-a făcut pe Jean Perdu să se gândească la zborul pescărușilor la apusul soarelui și la focuri din lemne aduse de ape, care licăreau pe o plajă de la capătul lumii.

În timp ce Jean mergea în arșița verii pe autostrada spre Marsilia și se întreba care ar fi evenimentul care i-a schimbat lui cursul, Margot din Aubagne povestea la radio despre momentul în care a început să devină ea însăși.

– A fost nașterea primului meu copil, a fiicei mele, se numește Fleur. Treizeci și șase de ore de travaliu. Cine s-ar fi gândit că durerea aduce un astfel de noroc, o astfel de pace... După aceea eram ca eliberată. Deodată, totul avea un sens și nu îmi mai era frică de moarte. Dăruisem viață, iar durerea era drumul spre fericire.

Pentru un moment, Jean a putut să o înțeleagă pe această Margot din Aubagne. Dar el era bărbat. Nu avea cum să priceapă ce însemna să-ți împarți propriul corp cu altcineva, timp de nouă luni. N-ar putea înțelege niciodată cum e să îți transferi parte din tine pentru totdeauna într-un copil.

A intrat în tunelul lung care străbătea Marsilia pe dedesubt, dar semnalul de la radio era încă puternic.

Următorul s-a anunțat Gil din Marsilia. Avea pronunția dură, necioplită, a muncitorilor.

– Eu am devenit eu atunci când a murit fiul meu, a spus el șovăielnic, pentru că suferința mi-a arătat ce este important. Durerea e cam așa: te însoțește la început permanent. Te trezește. Merge

toată ziua împreună cu tine, peste tot. Merge cu tine și seara, nici în somn nu te lasă în pace. Te sufocă și te agită. Dar te și încălzește. Într-o zi se poate îndepărta, dar niciodată pentru totdeauna. Se uită tot timpul înăuntru. Și apoi, în sfârșit... am știut dintr-odată ce este important în viață. Durerea mi-a arătat secretele. Dragostea este importantă. Mâncarea bună. Și să-ți păstrezi demnitatea și să spui nu când trebuie să spui nu.

Din nou a urmat muzică. Jean a lăsat Marsilia în urmă.

Am crezut că sunt singurul om care suferă? Pe care durerea l-a deraiat de pe traseul lui? Of, Manon. N-am avut pe nimeni cu care să pot discuta despre tine.

Și-a amintit de evenimentul banal care îl determinase să fugă din Paris. *Treptele* lui Hesse ca suporturi de cărți. Această poezie extrem de personală, o incursiune înțelegerea umanității... transformată în obiect de marketing.

Înțelegea vag că nu putea sări nici o treaptă din procesul de doliu. Dar la ce nivel ajunsese? Era tot la sfârșit? Era deja la un nou început? Sau cădea, își pierdea echilibrul? A închis radioul. Curând a zărit ieșirea spre Cassis și s-a încadrat să iasă de pe autostradă.

A continuat, adâncit în gânduri, iar puțin mai târziu a ajuns la Cassis și a intrat cu zgomot pe străduțele abrupte. Mulți turiști, animale gonflabile din plastic, iar în altă parte, doamne îmbrăcate în rochii de seară, purtând cercei cu diamante. La un restaurant scump de pe plajă, o reclamă mare invita la *Bufetul Bali.*

Nu am ce căuta aici.

Perdu se gândea la terapeutul Eric Lanson din cartierul parizian, care citea cu atâta plăcere literatură fantasy și încercase să-i facă o bucurie cu o psihanaliză literară. Cu Lanson ar fi putut totuși să vorbească despre această durere, despre această frică! Terapeutul îi scrisese odată lui Jean o carte poștală din Bali. Acolo, moartea era punctul maxim al vieții. Era sărbătorită cu dans, concerte la gamelan, bufet cu fructe de mare. Jean s-a trezit gândindu-se ce ar spune Max la o astfel de sărbătoare. Cu siguranță, ceva lipsit de respect. Ceva comic.

Max îi comunicase lui Jean la despărțire două lucruri. Unul, că trebuie să privești morții, să-i arzi și să le îngropi cenușa – și apoi trebuie să începi să le spui povestea. „Cine tace în legătură cu morții, acestuia ei nu-i dau liniște."

Al doilea, că regiunea din jurul lui Bonnieux i se părea *cu adevărat* frumoasă și își dorea să rămână în porumbar și să scrie. Jean Perdu bănuia că ar juca sigur un rol și un anumit tractor roșu.

Dar cum venea asta, să spui povestea celor morți?

Perdu și-a dres vocea și a spus cu voce tare în singurătatea mașinii:

– Ea vorbea așa de natural. Manon își arăta sentimentele, întotdeauna. Iubea tangoul. Se scufunda în viață ca în șampanie și îi făcea față exact la fel. Știa că viața reprezintă ceva deosebit.

Simțea cum se urca în el o tristețe adâncă.

Plânsese în ultimele două săptămâni mai mult decât în cei douăzeci de ani. Dar lacrimile erau toate pentru Manon, până la ultima, și nu îi mai era rușine.

Perdu traversase repede străduțele din Cassis. Lăsase pe partea dreaptă Cap Canaille și stâncile roșii spectaculoase și mergea acum la altitudine prin păduri de pini, mai departe, urmând drumul de coastă vechi și plin de curbe care lega Marsilia de Cannes. Satele se contopeau, șirurile de case nu mai respectau granițele localităților, alternau palmieri și pini, flori și stânci. La Ciotat. Le Liouquet. Și apoi Les Lecques.

Când a descoperit un loc de parcare la o ieșire spre țărm, Jean a virat brusc din șirul liniștit al convoiului de mașini. Îi era foame.

Promenada orășelului, formată din vile vechi, corodate și resorturi hoteliere noi, pragmatice, era populată cu familii. Se plimbau pe plajă, de-a lungul promenadei, mâncau în restaurante și bistrouri care aveau ferestrele deschise larg spre țărm.

În valuri jucau frisbee câțiva băieți foarte bronzați și în larg, dincolo de linia formată din lanțul de geamanduri galbene și far, se legăna încoace și încolo un șir de caiace albe.

Jean a găsit un loc la barul bistroului L'Équateur, la doi metri distanță de nisip, la zece metri de valurile înspumate. Umbrele mari de soare, albastre, se mișcau în vânt deasupra meselor lustruite, așezate foarte aproape unele de altele, ca peste tot în Provence în timpul vacanței, când oaspeții se înghesuie în restaurante ca sardelele. La bar, Perdu avea loc în primul rând.

În timp ce mânca scoici aburinde în sos de verdețuri cu smântână dintr-un vas înalt, negru, și bea apă minerală și un pahar de vin alb *Bandol*, nu scăpa marea din ochi. Era de un albastru deschis în lumina târzie a soarelui.

La apus s-a hotărât pentru culoarea turcoaz închis. Nisipul și-a schimbat și el nuanța, de la blond deschis la culoarea inului la ardezie cenușie. Femeile care treceau prin fața lui erau mai entuziasmate, fustele mai scurte, râsul lor mai vesel. Pe digul portului se construise o discotecă în aer liber, într-acolo se duceau în grupuri de câte trei sau patru fete în rochițe subțiri sau pantaloni scurți de blugi și tricouri, și băieți ale căror cămăși alunecau pe umerii bronzați, strălucitori.

Perdu privea în urma tinerilor, fete și băieți. Recunoștea în felul lor de a merge, rapid și ușor aplecat, cheful sălbatic al tineretului de a trăi experiențe noi. De a ajunge mai repede acolo unde li se promiseseră senzații tari. Senzații tari erotice! Râs, libertate, dans dimineața, mersul desculț pe nisipul rece al plajei, excitare. Și sărutări care rămân de neuitat pentru totdeauna.

Saint-Cyr și Les Lecques se transformau la apus în doi kilometri de petreceri. Viața în sud în mijlocul verii. Însemna orele de revanșă pentru după amiaza caniculară, în care sângele se împotmolește obosit și gros în artere.

Promontoriul abrupt, îndesat cu case și pini, strălucea în stânga lui Jean în nuanțe de aur ruginiu, orizontul se delimita în albastru spre portocaliu, marea se legăna dulce și sărată.

Când golise aproape vasul cu scoici și amesteca leneș cu furculița printre resturile de verdețuri și firimiturile de scoici cu reflexe albăstrui din sosul cu smântână, marea, cerul și pământul prinseseră timp de câteva minute una și aceeași nuanță de albastru. Un albastru cenușiu, rece, care colora aerul, vinul din fața lui, pereții albi și promenada și făcea oamenii să pară sculpturi de piatră vorbitoare.

Un surfer blond îi luă vasul lui Perdu și îi întinse uzuala apă caldă, pentru a se spăla pe mâini.

– Doriți și desert?

Întrebarea suna prietenos, dar după aceea parcă auzeai:

– Dacă nu, pleacă te rog, putem ocupa locul de încă două ori.

Cu toate acestea se simțea bine. Mâncase marea și o băuse cu ochii. Tânjise după asta, iar tremuratul i se mai domolise.

Perdu a lăsat restul de vin în pahar, a aruncat o bancnotă pe farfurioara pentru plată și s-a îndreptat spre al său colorat Renault 5. Cu gustul de sos sărat de smântână pe buze, a pornit-o din nou pe drumul de coastă.

Când nu a mai putut vedea marea, a cotit brusc la dreapta de pe Route Nationale, la următoarea stradă perpendiculară. Între pini, chiparoși și case, hoteluri și vile a văzut marea apărând din nou, în lumina clară a lunii. Mergea pe străduțe goale printr-un cartier rezidențial frumușel, cu vile colorate, maiestuoase. Deși nu știa unde era, își dădea seama că i-ar fi făcut plăcere să se trezească aici în dimineața următoare și să înoate. Era timpul să oprească la o pensiune sau într-un loc pe plajă, unde putea să-și facă un foc și să doarmă sub stele.

Tocmai când rula pe bulevardul Frédéric Mistral, Renault-ul său a început să scoată un fluierat. Fluieratul s-a sfârșit într-o bubuitură șuierătoare, iar motorul a murit, cu un ultim suspin. Folosindu-se de inerția coborârii, Perdu a oprit mașina în lateral.

Acolo Renault-ul și-a dat obștescul sfârșit. Când Jean a răsucit cheia în contact, nu s-a auzit nici măcar un bâzâit slab. Mașina voia în mod clar să rămână aici.

Monsieur Perdu a coborât și s-a uitat în jur.

Sub locul unde stătea, a descoperit un mic golf, iar deasupra lui, vile și case cu apartamente, care păreau să se aglomereze o jumătate de kilometru mai departe, spre centru. Deasupra se unduia o lumină portocalie. Și-a luat geanta din mașină și a pornit la drum.

O liniște eliberatoare plutea în aer. Nici o discotecă în aer liber. Nici o coloană de mașini. Da, aici chiar și marea se legăna mai încet.

După zece minute de mers pe jos de-a lungul micilor vile vechi, cu grădini înflorite, a ajuns la turnul de pază ciudat, în jurul căruia se construise în urmă cu sute de ani un hotel. Și și-a dat seama unde ajunsese.

Incredibil! Și totuși atât de potrivit.

A pășit pios pe debarcader. A închis ochii ca să simtă mai bine. Sare. Depărtare. Prospețime.

A deschis din nou ochii. Vechiul port de pescari. Grămezi de bărcuțe colorate plutind pe apa albastră și mătăsoasă. Mai departe, în spate, iahturi albe, strălucitoare. Casele – nici una mai înaltă de patru etaje și cu fațade în culori pastelate.

Acest sat frumos și vechi de pescari, ale cărui culori prindeau viață la lumina zilei, noaptea era luminat de cerul înstelat și seara de lumina roz, delicată, a felinarelor demodate. Uite, colo, piața cu marchizele sale galbene și roșii, sub platanii bogați. În jurul lor, oameni, liniștiți de soare și mare, visând și privind la mesele nenumărate și la scaunele vechilor baruri și ale cafenelelor noi.

Un loc care cunoscuse mulți refugiați înaintea lui și îi protejase.

Sanary-sur-Mer.

Capitolul 37

Către: Catherine (numele de familie al renumitului Le P.- Știți-voi-cine), Rue Montagnard nr. 27, 75011 Paris Sanary-sur-Mer, august

Îndepărtată Catherine,

Marea și-a arătat până acum douăzeci și șapte de culori diferite. Astăzi, acest mix de albastru și verde. Doamnele din buticuri, care știu cu certitudine, numesc culoarea asta petrol, eu o numesc turcoaz ud.

Marea, Catherine, poate să strige la tine. Poate să te zgârie ca mâțele. Se poate strecura până la tine să te mângâie, poate fi cea mai netedă oglindă și apoi să se înfurie și să ademenească surferii în valurile ei mari și puternice.

În fiecare zi este altfel și pescărușii țipă în zilele cu furtună ca niște copii mici, iar în cele însorite, ca cei care anunță minunăția:

– Frumos! Frumos! Frumos!

Ai putea muri din cauza frumuseții din Sanary și nu te-ai lăsa dus.

Zilele mele de burlac tânăr în camera mea albastră belle bleue *de la pensiunea Beau Séjours a lui André erau pe sfârșite, la puțin timp după 14 Iulie. Nu mai trebuie să acopăr așternutul cu haine și să merg cu privirea de ginere rugător la Madame Pauline sau la curățătoria din spatele centrului comercial în Six-Fours-les-Plages. Acum am o mașină de spălat. La librărie era zi de salariu. MM – Madame Minou Monfrère, proprietara și totodată prima femeie librar din zonă – este mulțumită de mine. Nu deranjez, spune ea. Ei, bine. Prima șefă din viața mea mi-a repartizat cărțile pentru copii, dicționarele, clasicii și m-a rugat să restaurez departamentul scriitorilor germani exilați aici din calea naziștilor. Fac totul cum vrea și, în mod straniu, îmi face bine să nu fiu obligat să am inițiative.*

Am găsit și o casă, pentru mașina de spălat și pentru mine.

Se află pe o colină, în partea de sus a portului, în spatele capelei Notre Dame de Pitié, dar cu vedere la Portissol, micul golf, unde turiștii stau întinși prosop lângă prosop. Există apartamente vechi în Paris care sunt mai mari decât casa asta. Dar nu așa de frumoase.

Culoarea ei variază de la roșu flamingo la galben-curry. De la unul dintre dormitoare se văd un palmier, un pin, flori din belșug și spatele micii capele, apoi peste hibiscuși, marea. O combinație de culori cum i-ar fi plăcut lui Gauguin. Roz și petrol. Trandafiri și turcoaze ude. Am sentimentul sigur că abia aici încep să-mi capăt echilibrul, Catherine.

În loc să plătesc chirie, renovez casa flamingo-curry, care le aparține de fapt lui André și soției sale, Pauline. Ei înșiși nu au nici timp, nici copii pe care să-i convingă s-o renoveze. Vara, pensiunea lor cu nouă camere, Beau Séjours, este complet rezervată.

Duc dorul camerei albastre cu numărul 3, de la primul etaj, și vocii repezite a lui André, a micului său dejun, curții liniștite din spate, care avea un acoperiș din frunze verzi. André are ceva din tatăl meu. El gătește pentru oaspeții care plătesc demipensiune. Pauline joacă Solitaire sau tarot, la dorința câtorva doamne, și se ocupă de starea lor sufletească. O văd de cele mai multe ori fumând și așezând cărțile de joc pe masa de plastic. S-a oferit să-mi ghicească și mie în cărți. Oare să accept?

Femeile ei de serviciu – Aimée, blondă, grasă, foarte gălăgioasă, foarte veselă și Sülüm, mărunțică, subțirică, dură, ca o măslină chircită, cu un râs care nu se potrivește deloc cu gura ei fără dinți – își poartă gălețile cu apă pentru spălat pe braț, deasupra încheieturii, precum pariziencele gențile lor Vuitton și Chanel. O văd pe Aimée deseori în biserica din port. Cântă și are lacrimi în ochi. Slujbele din biserica asta sunt foarte umane. Băieții de altar sunt tineri, îmbrăcați în

cămăși de noapte albe și zâmbesc foarte cald. Falsitatea uzuală a multor localități turistice din sud se observă prea puțin în Sanary.

Așa ar trebui să cânte toată lumea, ca Aimée: plângând de fericire. Am început să cânt din nou sub duș, în timp ce mă prefac că țopăi în ritmul jeturilor de apă care ies din dușul stricat. Uneori, parcă sunt cusut în propria mea piele. Ca și când aș locui într-o cutie invizibilă, care mă ține pe mine înăuntru și pe toți ceilalți afară. Atunci chiar și propria mea voce mi se pare că e în plus.

Construiesc pe terasă un umbrar, fiindcă soarele e destul de constant aici – seamănă cu salonul unui aristocrat: cald și sigur, confortabil și luxos. Dar când arșița durează prea mult, devine opresiv, amenințător și sufocant. Între orele 14 și 17, uneori chiar până la ora 19, nici un locuitor din Sanary nu se aventurează pe afară. Mai degrabă se târăște în cel mai răcoros loc din casă, se culcă gol pe dalele reci din pivniță și așteaptă ca frumusețea și cuptorul de afară să acționeze în sfârșit cu îngăduință. Îmi pun pe cap și pe spate prosoape umede.

De la terasa bucătăriei pe care o construiesc, se văd printre catargele vapoarelor fațadele colorate din port, dar protagonistele peisajului sunt iahturile strălucitor de albe și farul de la capătul debarcaderului, de unde, pe 14 Iulie pompierii își lasă pirotehnicienii să facă spectacol. Vezi colinele din față și munții, în spatele lor vin Toulon și Hyères. Căsuțe albe împrăștiate pe pinteni stâncoși. Doar dacă te ridici în vârful picioarelor, vezi turnul pătrat din vechiul Saint-Nazaire. De jur împrejur este construit Hôtel de la Tour, în care au supraviețuit câțiva scriitori germani plecați în exil, în anii crunți ai războiului.

Familiile Mann și Feuchtwanger, Brecht. Familia Bondy, Toller. Un Zweig și apoi al doilea. Wolff, Seghers și Massary. Minunat nume pentru o femeie: Fritzi.

(Țin prelegeri, iartă-mă Catherine! Hârtia este răbdătoare, scriitorii mai puțin.)

La sfârșitul lui iulie, când în sfârșit am reușit să trec de stadiul de novice la pétanque*, lângă vechiul port, pe cheiul Wilson a apărut de după colț un napolitan mic, rotofei, cu o pălărie Panama, mustăcind ca o pisică mulțumită care a lins toată smântâna. De brațul lui era o femeie a cărei căldură sufletească era evidentă în privirea ei: Cuneo și Samy! Cei doi au stat o săptămână, vasul rămânând în portul Cuisery, în grija autorităților.* Lulu*, copleșită de cărți, își găsise în sfârșit locul.*

De unde, de ce, cum de ați venit? Ne-am salutat cu mare entuziasm.

– Cum de nu-ți deschizi niciodată mobilul, măgar de hârtie? a urlat Samy. Mă rog, mă găsiseră oricum. Prin Max și apoi Madame Rosalette, bineînțeles, mărinimoasă ca întotdeauna cu activitățile ei de spionaj. Studiase într-adevăr foarte detaliat ștampila de pe scrisorile pe care ți le-am trimis și mă depistase de mult în Sanary. Ce s-ar face lumea prietenilor și a îndrăgostiților fără portarii ei? Cine știe, poate fiecare dintre noi are de îndeplinit un rol în marea carte a vieții. Unii iubesc pe cineva în mod deosebit, ceilalți sunt atenți în mod deosebit la cei care iubesc.

Știu bineînțeles de ce am uitat de telefon. Pentru că am locuit prea mult în lumea de hârtie. Abia acum fac cunoștință cu „lumea de azi".

Cuneo m-a ajutat patru zile la zidit și încerca să mă învețe să privesc gătitul cu aceiași ochi ca atunci când fac dragoste. Lecțiile lui extraordinare începeau la piață, unde roșiile, fasolea, pepenii, fructele, usturoiul, trei feluri de ridichi, zmeură, cartofi, ceapă, toate așezate în lăzi treceau de capul vânzătoarelor. La gelaterie, în spatele caruselului pentru copii, am mâncat înghețată de caramel sărat. Sărat într-un fel delicat, dulce, cremos și rece. Niciodată nu am mâncat o înghețată mai aproape de perfecțiune și mănânc totuși înghețată în fiecare zi (și uneori, chiar și noaptea).

Cuneo m-a învățat să văd cu mâinile. Mi-a arătat cum să recunosc modul în care au nevoie diferite lucruri să fie tratate. M-a învățat să miros și cum să-mi dau seama după arome care ingrediente se potrivesc unele cu altele și ce aș putea să gătesc cu ele. A pus o ceașcă cu cafea râșnită în frigiderul meu, ca să absoarbă toate mirosurile care nu au ce căuta acolo. Am gătit peștele în mai multe feluri: la cuptor, în abur, prăjit, la grătar.

Dacă mă mai rogi să-ți gătesc, te voi ispiti cu tot ce am învățat.

Samy mi-a dăruit o ultimă perlă de înțelepciune personală. Mica mea mare prietenă. În mod excepțional, nu a urlat, deși urlă cu cea mai mare plăcere, ci m-a luat în brațe, când stăteam acolo și fixam marea, numărând culorile. Foarte încet, mi-a șoptit:

– Știi că între sfârșit și început există o lume, chiar între ele? Este timpul durerii, Jean Perdu. Este o mlaștină și aici se adună visurile și grijile și intențiile uitate. Pașii tăi devin mai grei în acest timp. Nu subaprecia această trecere, Jeanno, dintre despărțire și un nou început. Acordă-ți timp. Uneori, pragurile sunt prea late ca să le treci dintr-un pas.

Mă gândesc deseori, de atunci, la ceea ce Samy numea timpul durerii și lumea din mijloc, la pragul pe care trebuie să-l treci între o despărțire și un nou început. Mă întreb dacă pragul meu abia acum începe... sau dacă durează deja de douăzeci de ani.

Cunoști și tu acest timp al durerii? Este necazul din dragoste ca suferința provocată de moarte? Sunt acestea întrebări, pe care am voie să ți le pun?

Sanary, este, probabil, unul dintre puținele locuri din țara noastră, unde localnicii zâmbesc atunci când le recomand un autor german. Sunt mândri într-un fel anume, că au dat o patrie în exil primei gărzi de scriitoare și scriitori germani, în vremea dictaturii. Din păcate, s-au păstrat prea puține case ale exilaților, șase sau șapte la număr, casa lui Mann a fost reconstruită. În librării, se găsesc operele lor, deși au fost foarte mulți refugiați aici. Extind colecția din departamentul nostru, iar MM îmi lasă mână liberă.

Ea m-a recomandat conducerii orașului, imaginează-ți. Primarul, Monsieur Bernard, e un dandy masiv, cu părul scurt, cărunt, căruia îi place la nebunie să prezinte mașinile de pompieri în ziua de 14 Iulie. Scot pe stradă tot ce au, Catherine. Camioane, tancuri, jeep-uri, chiar și o bicicletă și bărci remorcate, toate sunt prezente. O paradă grandioasă, iar tinerii mărșăluiesc în spate, mândri și relaxați. Biblioteca primarului, din contră, era un dulap trist de medicamente. Nume sonore, precum Camus, Baudelaire, Balzac, totul era legat în piele, pentru ca vizitatorii să gândească:

– O, Montesquieu! Și Proust, ei, da, ce plictisitor.

Îi propun primarului să citească ce vrea, în loc de ceea ce face în mod ocazional impresie și să nu-și împartă biblioteca nici după culorile copertelor, nici după alfabet sau gen. Ci grupate pe teme. Tot ce are legătură cu Italia, într-un colț: cărți de bucate, romane polițiste, romane, cărți cu poze, cărți de specialitate despre da Vinci, tratatele religioase ale lui Assisi, tot. Totul despre mare într-un alt colț, de la Hemingway până la speciile de rechini, poezii cu pești, feluri de mâncare ce conțin pește.

El mă consideră mai viclean decât sunt în realitate.

În librăria lui MM, există un loc pe care îl iubesc foarte mult. Chiar lângă dicționare, un loc liniștit, pe lângă care trec doar din când în când fetițe care caută ceva pe ascuns, pentru că părinții le-au interzis:

– Pentru asta ești încă prea mică, îți explic eu asta, când vei fi mare.

Eu personal cred că nu există nici o întrebare prea mare. Trebuie doar să găsești răspunsurile potrivite.

Stau în acest colț, pe scară, îmi iau o față inteligentă și inspir și expir. Nu fac nimic altceva.

Acolo, în ascunzătoare, văd reflectate în ușa de sticlă deschisă, cerul și o bucățică de mare, în depărtare. Această priveliște face ca totul să apară mai frumos, mai suav, deși aici este aproape imposibil să găsești ceva mai frumos decât este. Printre orașele construite din cuburi albe de pe coastă, între Marsilia și Toulon, Sanary este ultimul în care se trăiește și când aici nu mai sunt turiști. Bineînțeles că totul se concentrează asupra lor din iunie până în august și nu se găsește seara nici un loc la masă, dacă nu ai rezervare. Dar când oaspeții pleacă, nu lasă în urmă case goale și locuri de parcare libere la supermarket.

Aici se trăiește. Străduțele sunt înguste, casele colorate și mici. Locuitorii stau împreună și

pescarii vând direct din bărcile lor, dis de dimineață, pești uriași. Este un orășel care ar putea exista și în Luberon, e prietenos, idiosincrasic și, mai ales, mândru. Dar Luberon este deja arondismentul douăzeci și unu din Paris. Sanary este doar un loc nostalgic.

Joc acum, în fiecare noapte, pétanque*, nu în* boulodrome*, ci pe cheiul Wilson. Ei lasă reflectoarele să lumineze până la unsprezece noaptea. Acolo joacă bărbații liniștiți (unii ar spune: bătrânii) și nu se vorbește prea mult.*

Acesta este cel mai frumos loc din Sanary. Vezi marea, orașul, luminile, sferele, bărcile. Ești în mijlocul acțiunii, dar domnește liniștea. Nu sunt aplauze, doar uneori un ușor „Aaah!", clinchetul sferelor care se ciocnesc și, când lovește aruncătorul, care este totodată noul meu dentist, zice „bing!". Tata ar fi încântat.

Îmi imaginez în ultima vreme deseori, cum m-aș juca cu tata. Cum am vorbi, cum am râde. O, Catherine, există încă atât de multe lucruri de discutat și am avea atâtea de care să râdem!

Unde s-au dus oare ultimii douăzeci de ani?

Sudul este colorat în albastru viu, Catherine.

Culoarea ta lipsește aici. Ar face totul să strălucească.

Jean

Capitolul 38

Perdu înota în fiecare dimineață, înainte să se așeze arșița, și în fiecare seară, cu puțin timp înainte de apus. Descoperise că aceasta era pentru el singura cale să spele durerea din interior. Să o lase să curgă, bucată cu bucată.

Încercase cu rugăciuni la biserică, normal. Cu cântatul. Făcuse drumeții prin ținutul muntos de lângă Sanary. Relatase povestea lui Manon cu voce tare în bucătărie, în drumețiile sale din zori, le strigase numele ei pescărușilor și șoricarilor. Dar asta ajuta doar uneori.

Timpul durerii.

Tristețea îl cuprindea deseori înainte să adoarmă. Când era și el relaxat și pe punctul de a-l cuprinde somnul, atunci apărea. Stătea acolo în întuneric și plângea amar, iar lumea părea să se fi restrâns doar la camera lui, singuratică și fără nici un fel de confort.

În aceste momente, se temea că nu va mai putea zâmbi niciodată și că o astfel de durere nu avea să înceteze în veci. Mii de „Ce-ar fi dacă..." i se învârtejeau în inimă și în cap. Că tatăl lui ar putea muri, în timp ce el juca *boule.* Că mama lui începea să vorbească cu voce tare cu televizorul și să se ofilească de supărare. Se temea ca nu cumva Catherine să citească scrisorile lui în fața prietenelor ei și să râdă de el împreună. Îi era teamă, că trebuie să sufere mereu după cineva drag.

Cum avea el să îndure asta pentru tot restul vieții? Cum ar putea oricine să îndure așa ceva?

Își dorea să-și poată depozita eul temător într-un colț, ca pe-o mătură, iar el să plece.

Marea fusese primul lucru destul de mare ca să-i poată cuprinde necazul.

După un antrenament intens, Perdu se lăsa purtat de apă, pe spate, către plajă. Plutind pe valuri, cu apa trecându-i printre degetele depărtate, scotea din adâncul amintirilor fiecare oră pe care o petrecuse cu Manon. O studia până când nu mai simțea nici un regret că acea oră trecuse, apoi îi dădea drumul.

Așa se lăsa Jean legănat de valuri, ridicat și împins mai departe. Și începea încet, nesfârșit de încet, să aibă încredere. Nu în mare, în nici un caz, nimeni nu trebuia să comită această greșeală. Jean Perdu se încredea din nou în el însuși. Nu s-ar fi înecat în sentimente.

Și după fiecare dată când se abandona mării, un grăunte de frică se scurgea din el. Acesta era felul lui de a se ruga.

Toată luna iulie și în jumătate din august.

Într-o dimineață, marea era blândă și liniștită. Jean înota în larg mai departe decât o făcuse până atunci. În fine, la distanță de mal fiind, s-a lăsat cuprins de acest sentiment dulce, că avea voie să se odihnească acum, după ce înotase craul și se scufundase.

Poate a adormit. Poate că a visat cu ochii deschiși. Apa se dădea înapoi, în timp ce el se scufunda și astfel marea devenea aer cald și iarbă moale. Mirosea a briză proaspătă și mătăsoasă, a cireșe și a luna mai. Vrăbiile săreau pe brațele balansoarului.

Acolo stătea ea.

Manon. Îi zâmbea delicat lui Jean.

– Dar ce faci aici?

În locul unui răspuns, Jean a mers spre ea, a îngenunchеat și a îmbrățișat-o. Și-a pus capul pe umărul ei, ca și când ar fi vrut să se târască în interiorul ei.

Manon îi mângâia părul. Nu era îmbătrânită nici măcar cu o singură zi. Era așa de tânără și de strălucitoare, aceeași Manon, din seara de sâmbătă în care o văzuse pentru ultima oară în urmă cu douăzeci și unu de ani.

– Îmi pare rău că te-am lăsat la greu. Am fost un mare prost.

– Dar bineînțeles, Jean, a șoptit ea delicat.

Ceva s-a schimbat. Era ca și cum ar fi putut să se privească pe el însuși prin ochii lui Manon. Ca și când plutea deasupra lui, prin toate timpurile, prin toată viața sa încurcată. Număra două,

trei, cinci variante ale propriei persoane... toate la vârste diferite.

Aici, ce jenant! Un Perdu aplecat peste puzzle-ul cu peisaj, pe care îl distrugea îndată ce îl terminase, ca să aibă ce să facă la loc.

Următorul Perdu, singur în bucătăria frugală, fixând cu privirea pereții triști, cu un bec chior deasupra capului. Mestecând brânză ambalată cu pâine din pungă de plastic. Nu-și permitea să mănânce ce îi plăcea, ca să nu stârnească nici o emoție.

Următorul Perdu, cel care ignora femeile. Zâmbetul lor. Întrebările lor. „Și ce intenționați să faceți diseară?“ Sau: „Îmi veți da telefon?“. Mărinimia lor, când simțeau, cu aceste antene pe care doar femeile le au pentru astfel de lucruri, că acolo, în el, era un gol mare și trist. Dar și răutatea lor, lipsa de înțelegere pentru că el nu dorea să separe sexul de dragoste.

Și din nou s-a schimbat ceva în el.

Acum, Jean era de părere că simțea cum se întindea plin de plăcere spre cer, ca un copac. Zbura agitat ca un fluture, dar în același timp plonja ca un șoricar dintr-un vârf de munte. Simțea cum vântul îi pătrundea printre penele de pe burtă – zbura! Se scufunda până la fundul mării, cu bătăi puternice din aripi: putea să respire sub apă.

O forță necunoscută până acum, frumoasă și atotputernică, pulsa prin el. Înțelegea, în sfârșit, ce se întâmpla cu el.

Când s-a trezit, valurile îl țineau, purtându-l spre țărm.

Dintr-un motiv imposibil de înțeles, din acea dimineață, după înot, după visul zilei, nu a mai fost trist.

Ci furios.

Mânios!

Da, o văzuse, da, ea îi arătase ce viață rea își alesese pentru sine. Cât de penibilă era această singurătate în care se blocase pentru că nu fusese suficient de curajos să aibă încredere într-o a doua șansă. Să aibă încredere pe deplin, pentru că în dragoste nimic altceva nu este posibil.

Era mai furios decât în Bonnieux, când chipul lui Manon îl fixa cu privirea de pe sticlă. Mai mânios decât fusese vreodată.

– A, *merde*! le striga el valurilor. Tu, vacă proastă, vacă proastă, de ce trebuia să mori în floarea vârstei?

În spate, pe drumul asfaltat care ducea spre plajă, două femei care făceau jogging îl priveau mirate. S-a simțit jenat, dar nu l-a ținut mult.

– Ce este? s-a răstit la ele.

Era atât de plin de furia care urla în el.

– De ce n-ai sunat pur și simplu, ca oamenii normali? Ce sens avea să nu-mi spui că ești bolnavă? Cum ai putut oare, Manon, cum ai putut oare să dormi în toate nopțile lângă mine și să nu *spui* nimic? Ce porcărie, femeie proastă... tu... o, Doamne!

Nu știa, încotro să se ducă cu toată furia lui. Voia să spargă ceva. A îngenuncheat și a început să sape o groapă în plajă, aruncând cu ambele mâini nisipul în spatele lui. Săpa și clocotea de furie. Și săpa mai departe. Dar nu era de ajuns. S-a ridicat și a alergat în apă, a lovit în valuri, cu pumnii, cu ambele mâini, o lovitură după alta. Apa sărată îi sărea în ochi. Îl ardea. Boxa mai departe.

– De ce ai făcut asta? De ce?

Îi era indiferent pe cine întreba, pe sine, pe Manon, moartea, îi era indiferent, era plin de furie.

– Mă gândeam că ne cunoaștem, mă gândeam că ești de partea mea, mă gândeam...

Furia i s-a întărit. Între două valuri s-a scufundat în mare, s-a transformat în resturi de epave care aveau să iasă la țărm în altă parte, să înfurie pe altcineva care să se mânie că moartea putea

veni așa, când ți-era lumea mai dragă, și să-ți facă viața amară.

Jean a simțit pietrele sub picioarele ude și și-a dat seama că tremura de frig.

– Îmi doresc să-mi fi spus, Manon, a spus el mai liniștit, cu răsuflarea tăiată, dezumflat de realitate. Dezamăgit.

Valurile mării se rostogoleau spre mal, implacabile.

*

Plânsul a încetat. Se mai gândea încă la momente cu Manon, își executa mai departe rugăciunile adresate apei. Dar, după aceea stătea uscându-se în soarele dimineții, bucurându-se de tremurat. Dar îi plăcea să meargă cu picioarele ude de-a lungul apei, să savureze gestul de a-și cumpăra primul espresso al zilei și de a-l sorbi cu părul ud, cu privirea ațintită la mare și la culorile ei.

Perdu gătea, înota, bea puțin, dormea regulat și se întâlnea zilnic cu jucătorii de *boule*. Scria în continuare scrisori. Lucra la *Marea Enciclopedie a Micilor Sentimente* și seara vindea cărți oamenilor în pantaloni scurți care intrau în librărie.

Își schimbase și stilul de a combina oameni cu cărți. Întreba deseori:

– Cum vreți să vă simțiți înainte de a adormi?

Cei mai mulți dintre clienții săi voiau să se simtă ușurați și protejați, atunci când adormeau.

Pe alții îi întreba care sunt lucrurile lor cele mai dragi. Bucătarii își iubeau cuțitele. Agenții imobiliari iubeau zgomotul făcut de legăturile de chei. Medicii stomatologi iubeau sclipirea fricii din ochii pacienților – cel puțin asta bănuia Perdu.

Și cel mai des întreba:

– Ce gust ar trebui să aibă o carte – de înghețată? Iute, de carne? Sau de vin rozé rece?

Mâncarea și cărțile sunt strâns înrudite. Descoperise asta la Sanary, ceea ce îi adusese porecla de „gastronomul de cărți".

Terminase de renovat căsuța în a doua jumătate a lunii august. O împărțea cu un motan vagabond morocănos, tigrat, care nu mieuna niciodată, nu torcea niciodată și trecea doar seara prin preajmă. Se așeza nepăsător lângă patul lui Perdu și privea supărat spre ușă. Astfel, motanul îi păzea somnul. Mai întâi l-a numit Olson, dar cum animalul îl stupea de fiecare dată când auzea acel nume, s-a decis pentru Psst.

Jean Perdu nu voia să facă a doua oară aceeași greșeală, adică să lase o femeie fără explicații legate de sentimentele lui. Chiar dacă acestea erau incerte. Încă se găsea în zona intermediară și orice nou început era învăluit în ceață. Nici măcar nu putea spune unde avea să fie anul viitor pe vremea asta. Știa doar că trebuia să meargă mai departe pe același drum, pentru a descoperi care îi era țelul.

Deci, îi scrisese lui Catherine. Așa cum începuse de când era pe râuri și de când era în Sanary, o dată la trei zile.

Samy îl sfătuise:

– Încearcă totuși și cu telefonul. E un dispozitiv uimitor, îți jur.

Așa că, într-o seară, și-a luat mobilul și a format numărul de la Paris. Catherine trebuia să știe cine era el: un bărbat prins între întuneric și lumină. Te schimbi când îți moare cineva drag.

– Numărul 27? Alo? Cine este acolo? Vorbiți odată!

– Madame Rosalette... aveți o culoare nouă la păr? a întrebat el bâlbâindu-se.

– A! Monsieur Perdu, cum...

– Știți cumva numărul lui Madame Catherine?

– Bineînțeles că îl știu, cunosc fiecare număr din casă, pe fiecare. Imaginați-vă, doamna

Gulliver de la etaj, din nou a...

– Ați putea să mi-l dați?

– Pe al lui Madame Gulliver? Dar de unde până unde?

– Nu, doamnă dragă! Numărul lui Catherine.

– A, așa. Da. Îi scrieți des, nu-i așa? Știu asta, pentru că Madame are mereu la ea scrisorile, odată i-au căzut din geantă, nu am putut să nu mă uit, era ziua când Monsieur Goldenberg...

Nu mai insista acum cu numărul, ci asculta ce avea Madame Rosalette de povestit. Despre Madame Gulliver, ai cărei pantofi roșu-corai, țăcăneau ostentativ pe scări. Despre Kofi, care se hotărâse că vrea să studieze științe politice. Despre Madame Bomme, care se operase cu succes la ochi și nu mai avea nevoie de lupă când citea. Iar la concertul de pe balcon al lui Madame Violette – minunat! – cineva realizase un, cum se numea asta, un clip video și îl încărcase pe internet și alți oameni dăduseră clic foarte des, astfel că Madame Violette era acum renumită.

– Au accesat videoclipul?

– Dacă-ți spun!

Și, a, da, Madame Bernard își extinsese acoperișul și voia acum să se mute la ea un artist. Și logodnicul lui. Logodnic! De ce nu un căluț de mare?

Perdu ținea telefonul la distanță de ureche, pentru ca Madame să nu-l audă râzând. Rosalette dădea din gură mai departe, dar Jean nu se putea gândi decât la un singur lucru: Catherine păstrase scrisorile lui și le ducea cu ea peste tot. Ex-cep-țio-nal, după cum zicea portăreasa.

I s-a părut că trecuseră ore până când Rosalette i-a dictat în sfârșit numărul lui Catherine.

– Vă ducem dorul cu toatele, Monsieur, a spus Madame Rosalette după aceea. Sper că nu mai sunteți atât de îngrozitor de trist?

Mâna lui s-a încleștat pe telefon.

– Nu mai sunt. Mulțumesc, a spus el.

– Pentru nimic, a răspuns Rosalette delicat și a închis telefonul.

A tastat numărul lui Catherine, a închis ochii și a dus telefonul la ureche. A sunat o dată, de două ori.

– Da?

– Ăăă... eu sunt.

Eu sunt? O, Doamne, de unde să știe ea oare cine este „eu“?

– Jean?

– Da.

– O, Doamne!

A auzit-o pe Catherine icnind, apoi punând telefonul alături. Și-a suflat nasul, pe urmă a venit din nou la telefon.

– Nu m-am gândit că o să suni.

– Să închid?

– Nici să nu te gândești!

El a zâmbit. Iar din tăcerea de la celălalt capăt și-a dat seama că și ea zâmbea.

– Cum...

– Ce...

Au izbucnit în râs. Vorbiseră în același timp.

– Ce citești acum? a întrebat el delicat.

– Cărțile pe care mi le-ai dat. Cred că pentru a cincea oară. Nu mi-am spălat nici rochia, din seara pe care am petrecut-o împreună. Se mai simte parfumul after-shave-ului tău, să știi, iar în cărți, aceleași propoziții îmi spun de fiecare dată altceva și noaptea îmi pun cămașa ta sub obraz, ca să te pot mirosi.

A tăcut și n-a mai spus nici el nimic, surprins de fericirea care îl cuprindea.

Se ascultau unul pe celălalt tăcând, iar el se simțea foarte apropiat de Catherine, ca și când Parisul ar fi fost exact la urechea lui. Trebuia doar să deschidă ochii și ar fi stat la ușa ei verde, ascultându-i respirația.

– Jean?

– Da, Catherine.

– E mai bine, nu-i așa?

– Da. E mai bine.

– Și da, necazul din dragoste este ca doliul. Pentru că mori și tu, pentru că viitorul tău moare și tu o dată cu el... și timpul durerii? Chiar există, doar că durează îngrozitor de mult.

– Dar o să fie mai bine. Știu asta acum.

Tăcerea ei era plăcută.

– Nu pot înceta să mă gândesc că ultima oară nu ne-am sărutat pe buze, a șoptit ea grăbită.

El a tăcut, cuprins de nefericire.

– Pe mâine, a spus ea și a închis telefonul.

Oare asta însemna că putea s-o mai sune încă o dată?

A rămas pe întuneric în bucătărie, cu un zâmbet strâmb pe figură.

Capitolul 39

La sfârșitul lunii august simțea că devenise mai ușor. Trebuia să încheie cureaua cu două găuri mai strâns și cămașa îi stătea întinsă pe mușchii brațelor.

În timp ce se îmbrăca, se privea în oglindă și vedea că era alt bărbat decât cel care fusese la Paris. Bronzat, în formă, falnic. Părul închis la culoare, înspicat cu argintiu, des, ondulat, pieptănat spre spate. Barba de pirat, cămașa decolorată de in, mai mult descheiată. Avea cincizeci de ani.

Aproape cincizeci și unu.

Jean s-a apropiat de oglindă. Avea riduri de la soare. Și mai multe gropițe. Bănuia că nu unii dintre pistruii de pe față nu erau, de fapt, pistrui, ci pete pigmentare de la vârstă. Dar nu era nici o problemă... trăia. Asta era tot ce conta.

De la soare, corpul lui căpătase o nuanță de bronz sănătos, strălucitor. Cu atât mai luminoși erau ochii lui verzi.

MM, șefa lui, era de părere că semăna cu un tâlhar când purta barba nerasă de trei zile. Doar ochelarii de citit deranjau această impresie.

MM îl luase deoparte într-o seară liniștită de sâmbătă. Următoarea serie de chiriași ai caselor de vacanță abia sosise și toți erau orbiți de dulcegăriile verii târzii. Aveau cu totul altceva în minte decât să caute o librărie. Aveau să vină într-o săptămână, două, pentru a cumpăra cărți poștale din obligație, înainte de plecare.

– Și dumneavoastră? a întrebat MM. Ce gust are cartea dumneavoastră preferată? Ce carte vă eliberează de tot ce e rău?

L-a întrebat râzând – și pentru că prietenele ei voiau să știe ce cărți găsea drept palpitante Gastronomul de cărți.

La Sanary dormea bine. Cartea lui preferată ar trebui să aibă gust de cartofi noi cu rozmarin, prima masă pe care o luase cu Catherine.

Dar care dintre ele mă eliberează?

Când și-a dat seama de răspuns, aproape că a izbucnit în râs.

– Cărțile pot face multe, dar nu chiar totul. Lucrurile cele mai importante trebuie trăite. Nu citite. Trebuie să-mi... trăiesc cartea.

MM i-a zâmbit larg, cu toată gura ei mare.

– Păcat că inima dumneavoastră este oarbă la femei ca mine.

– Dar și la alte femei, Madame.

– Da, asta îmi aduce alinare, a spus ea. Un pic.

În după-amiezile în care arșița era aproape o amenințare, Perdu stătea culcat fără să se miște, în patul său, îmbrăcat doar cu pantaloni scurți, cu prosoape ude pe frunte, pe piept și pe picioare.

Ușa terasei era deschisă, perdelele se legănau letargice în briză. Lăsa vântul cald să-i mângâie corpul și moțăia.

Se simțea bine, stăpân din nou pe corpul lui. Să fie un trup care trăiește din nou, care putea simți. Care nu se simțea surd și ofilit. Nefolosit și ca un dușman. Perdu se obișnuise să gândească prin intermediul corpului său, ca și cum s-ar fi plimbat prin sufletul lui și ar fi aruncat o privire în toate încăperile.

Da, suferința locuia în pieptul lui. Îl lega, când venea, îi lua aerul și îi îngusta lumea. Dar lui nu îi mai era frică de ea. Când venea, o lăsa să curgă prin el.

Frica îi stăpânea și gâtul. Când expira liniștit și îndelung, ea era mai puțin posesivă cu spațiul.

O putea micșora cu fiecare respirație, putea s-o mototolească și să-și imagineze că o aruncă spre Psst, pentru ca motanul să se joace cu bila de frică și să o expedieze în afara casei.

Bucuria îi juca în plexul solar. O lăsa să danseze. Se gândea la Samy și la Cuneo, la scrisorile incredibil de vesele ale lui Max, în care se furișa tot mai des un nume: Vic. Fata cu tractorul. El își imagina cum alerga Max în lung și-n lat în spatele unui tractor roșu, prin vița-de-vie, și nu se putea stăpâni să râdă.

În mod surprinzător, dragostea se așezase pentru gura lui Jean. Ea avea gustul gropiței de la baza gâtului lui Catherine.

Jean zâmbea fără voia lui. Aici, în lumina și în căldura sudului, se întorsese ceva. O vitalitate. O sensibilitate. Dorința.

În unele zile, când stătea pe zidul din spatele portului și privea marea deschisă sau citea, căldura soarelui era de ajuns pentru a-i transmite o tensiune plăcută, grăbită, neliniștită. Și acolo, jos, corpul lui se scutura de tristețe.

De peste douăzeci de ani nu se mai culcase cu nici o femeie.

Acum simțea că îi era dor să o facă.

Jean și-a lăsat gândurile să zboare spre Catherine. O simțea încă sub mâinile lui, știa ce senzație familiară îi dădeau părul ei, pielea ei, mușchii ei.

Jean își închipuia cum s-ar simți coapsele ei. Pieptul ei. Cum ar privi ea și cum ar zvâcni. Cum pielea și eul lui se apropiau de pielea și eul ei, abdomen lipit de abdomen, bucurie lipiră de bucurie. Își imagina totul.

– Sunt din nou aici, a șoptit el.

În timp ce își continua viața, mânca, și înota, și vindea cărți, și punea rufe în noua mașină de spălat – dintr-odată ceva din interiorul lui s-a hotărât să facă un pas mai departe.

Așa, pe nepusă masă. La sfârșitul vacanței, pe 28 august.

Tocmai își mânca salata de la prânz și se întreba dacă ar trebui să aprindă o lumânare pentru Manon în capela Notre Dame de Pitié sau să înoate pornind din Portissol.

Dar atunci a remarcat faptul că tulburarea lui interioară dispăruse. Nu mai exista nici senzația de arsură, nici altele care îi aduceau în ochi lacrimile spaimei și ale pierderii.

S-a ridicat și a mers neliniștit pe terasă. Putea fi așa? Putea fi adevărat? Sau îi juca suferința o festă și urma să dea năvală din nou pe ușa din față?

Ajunsese la fundul suferinței sufletești, amare, triste. Săpase, și tot săpase. Și, brusc, apăruse o rază de lumină.

A fugit repede înăuntru. Lângă bufet erau mereu creioane și hârtie. A început să scrie, nerăbdător:

Catherine,

Nu știu dacă relația noastră o să meargă și nu ne vom mai răni unul pe altul niciodată. Presupun că nu, căci suntem oameni.

Dar ce știu acum, în această clipă la care am tânjit atât de tare, este că mi-e mai ușor să adorm dacă faci parte din viața ea. Și să mă trezesc. Și să iubesc.

Vreau să gătesc pentru tine, când ai o stare proastă fiindcă ți-e foame. Orice fel de foame, foame de viață, foame de iubire și de asemenea foame de lumină, de mare, de călătorii, de lectură și de somn.

Vreau să îți dau mâinile cu cremă, când ai atins prea multă piatră aspră – te visez ca pe o salvatoare a pietrelor, care poate vedea râurile inimii sub straturile din piatră.

Vreau să mă uit în urma ta, când mergi de-a lungul unui drum de nisip, te întorci și mă aștepți

pe mine.

Vreau toate lucrurile mari și mici: vreau să mă cert cu tine și să râdem apoi de asta, vreau să torn, într-o zi friguroasă, cacao în ceașca ta preferată și vreau să îți deschid portiera, după o petrecere cu prieteni drăguți și veseli, când te urci fericită în mașină.

Vreau să te țin în brațe noaptea și să simt cum îți presezi fundulețul pe burta mea caldă.

Vreau mii de lucruri mici și mari cu tine, cu noi, eu, noi împreună, tu ca parte din mine și eu ca parte din tine.

Catherine, te rog: Vino! Vino curând!

Vino la mine!

Dragostea este mai bună decât renumele ei!

Jean

P.S. Cu adevărat!

Capitolul 40

Pe 4 septembrie, Jean pornea devreme la drum, pentru a ajunge punctual la librărie, în ciuda plimbării obișnuite pe Rue de Colline și în jurul portului din satul de pescari.

În curând venea toamna și aducea clienții care construiau mai degrabă castele de cărți decât de nisip. Era sezonul său preferat dintotdeauna. Cărțile noi prevesteau noi prietenii, noi perspective, noi aventuri.

Lumina fierbinte a miezului verii devenea mai moderată la apropierea toamnei. Mai suavă. Toamna proteja Sanary de uscăciunea ținuturilor de la nord de oraș.

Lua micul dejun pe rând, la trei cafenele: Lyon, Nautique și Marine, de pe promenada portului. Bineînțeles că aici de multă vreme nu mai arăta totul ca în vremurile când Brecht își prezenta cântecele satirice la adresa național-socialiștilor. Totuși, se simțea o adiere a exilului. Cafenelele erau pentru el insule de amuzament revigorant în viața lui singuratică alături de motanul Psst. Cafenelele erau un fel de familie adoptivă, cu aer de Paris. Erau confesionalul și redacția de ziar, unde puteai afla cu exactitate ce se întâmpla în spatele ușilor închise din Sanary, cum pescuitul mergea destul de bine, deși înfloriseră algele sau cum se pregăteau jucătorii de *boule* pentru întrecerile de toamnă. Jucătorii de la debarcaderul Wilson îi propuseseră să fie jucător de rezervă – era o onoare de a intra ca rezervă într-o întrecere. Cafenelele erau locuri în care Perdu putea să ia parte la viața orașului fără să iasă în evidență, chiar dacă nu vorbea și nu juca nici un rol activ.

Uneori stătea în spate, într-un colț, și vorbea la telefon cu tatăl lui, Joaquin. La fel ca în acea dimineață. Cum a auzit de turneele de *boule* în La Ciotat, a și început să se gândească să-și lustruiască bilele și să pornească la drum.

– Te rog, nu, l-a rugat Perdu.

– A, nu? Așa, deci. Ei, cum o cheamă?

– Trebuie să fie întotdeauna o femeie la mijloc?

– Aceeași ca ultima dată?

Perdu a râs. Ambii Perdu au râs.

– Când erai mic, ți-ai dorit un tractor? a întrebat Jean după aceea.

– Dragul meu Jeanno, iubesc tractoarele! Cum de mă întrebi asta?

– Max a cunoscut pe cineva. O fată care conduce un tractor.

– O fată care conduce un tractor? Minunat. Apropo, când o să-l vedem și noi pe Max? Ți-e drag de el, nu-i așa?

– Cine este acest noi? Prietena ta cea nouă, care nu gătește cu plăcere?

– Ei, draci bălțați! Mama ta. Madame Bernier și cu mine. Dacă ai ceva de zis, nu te sfii! Doar nu-i o problemă că mă întâlnesc cu fosta soție? De pe 14 Iulie... deci... au fost mai mult decât întâlniri. Bineînțeles că ea vede lucrurile altfel, spune că avem doar o aventură și că eu n-ar trebui să-mi imaginez nimic în legătură cu asta.

Joaquin Perdu râdea cu râsul lui de fumător, care dădea imediat într-o tuse veselă.

– Așa că, de ce nu? a spus el după aceea. Lirabelle este prietena mea cea mai bună. Îmi place cum miroase și ea n-a încercat să mă schimbe niciodată. În afară de asta, gătește bine, acolo mă simt mereu mult mai mulțumit cu viața mea. Și știi tu, Jeanno, cu cât îmbătrânești, cu atât îți dorești mai mult să fii împreună cu cineva cu care să poți discuta și râde.

Cu siguranță, tatăl lui ar fi subscris imediat la cele trei lucruri care erau necesare pentru a deveni de-a dreptul „fericit", conform filosofiei lui Cuneo.

În primul rând: mâncare bună. Fără junk food, care te face doar nefericit, leneș și gras.

În al doilea rând: să dormi pe săturate (datorită sportului practicat, alcoolului mai puțin și gândurilor frumoase).

În al treilea rând: să petreci timp cu oameni care sunt prietenoși și vor să te înțeleagă pe deplin în felul lor.

În al patrulea rând, mai mult sex, dar asta o spusese Samy, iar Perdu nu vedea chiar nici un motiv să-i povestească asta tatălui său.

Când mergea mai târziu de la cafenea spre librărie, vorbea deseori cu mama lui. Permanent ținea telefonul în vânt, ca ea să poată auzi valurile și pescărușii; în acea dimineață de septembrie, marea era liniștită, iar Jean a întrebat-o:

– Am auzit că tata vine mai des pe la tine în ultimul timp.

– Ei, da. Omul nu știe să gătească, ce altceva îmi rămâne de făcut?

– Dar și cina și micul dejun? Cu rămas peste noapte? N-are și el pat, bietul om?

– Vorbești ca și când am face ceva imoral.

– Nu ți-am spus niciodată că te iubesc, mamă.

– Of, copilul meu drag...

Perdu auzea cum se deschidea și se închidea o cutiuță. Cunoștea și zgomotul, și cutiuța. Erau șervețele Kleenex în ea. Întotdeauna plină de stil, Madame Bernier, chiar și când devenea sentimentală.

– Și eu te iubesc, Jean. Mi se pare că parcă nu ți-am spus asta niciodată, ci doar am gândit. E adevărat?

Era adevărat. Dar el a răspuns:

– Dar am observat, să știi. Nu trebuie să-mi spui o dată la câțiva ani.

Ea a râs și l-a făcut obrăznicătură.

Grozav. Aproape cincizeci și unu de ani și tot un copil sunt.

Lirabelle s-a mai plâns puțin de fostul ei soț, dar vocea ei suna afectuos. A mai bodogănit ceva și în legătură cu sezonul literar, dar numai din obișnuință.

Totul era ca de obicei – dar totuși foarte diferit. Când Jean a traversat docul spre librărie, MM își instala deja standurile cu cărți poștale în fața ușii.

– Astăzi o să fie o zi frumoasă! i-a strigat șefa lui. El i-a întins lui Madame Monfrere o pungă cu croasanți.

– Da. Și eu cred asta.

Cu puțin timp înainte de apus s-a retras în locul lui favorit dintr-un colț al librăriei. Acela de unde putea vedea ușa, cerul reflectat și o părticică de mare.

Și acolo, în mijlocul gândurilor sale, a văzut-o pe ea.

De fapt, imaginea ei reflectată. Arăta ca și când ar fi ieșit direct din nori și din apă.

O bucurie sălbatică s-a revărsat asupra lui.

Jean Perdu s-a ridicat.

Pulsul său a luat-o razna.

Era mai pregătit ca niciodată.

Acum! s-a gândit el.

Acum timpurile curgeau împreună, spre aceeași matcă. În fine, ieșea din timpul său înțepenit, din înțepeneală, din durere. Acum.

Catherine purta o rochie albastră-cenușie, care-i accentua culoarea ochilor. Mergea balansându-se, dreaptă, pășea mai sigur ca odinioară...

Odinioară?

Și ea a mers pe drumul ei de la sfârșit până la început.

S-a oprit puțin la tejghea, ca să se orienteze.

MM a întrebat-o:

– Căutați ceva anume, Madame?

– Mulțumesc. Da. Am căutat mult timp... dar acum am găsit. Ceva anume, a spus Catherine, zâmbindu-i fericită lui Jean. A mers direct la el, iar el venea alergând spre ea cu inima bubuind

– Nu-ți poți imagina cât de mult am așteptat să mă rogi, în sfârșit, să vin la tine.

– Serios?

– O, da. Și mi-e o foame! a spus Catherine.

Jean Perdu știa exact ce voia să spună cu asta.

În acea seară s-au sărutat prima oară. După masă, după lunga plimbare minunată pe malul mării, după conversațiile lungi, cu voce înceată, din grădina cu hibiscuși de sub umbrar, în timp ce au băut puțin vin și multă apă și au savurat, înainte de orice, prezența celuilalt.

– Căldura de aici alină, a spus Catherine la un moment dat.

Așa era. Soarele din Sanary îndepărtase toată răceala din el și îi uscase toate lacrimile.

– Și te face curajos, a șoptit el. Te face să ai încredere.

Bătuți de briza serii, nedumeriți și ademeniți de încrederea curajoasă că mai pot încerca o dată, s-au sărutat.

Jean se simțea ca la primul sărut.

Buzele lui Catherine erau moi și se mișcau într-un mod atât de plăcut și de potrivit cu ale lui. Era o astfel de bucurie, să o mănânce pe ea, s-o bea, s-o simtă, să o sărute cu atâta drag și cu o astfel de plăcere.

Și-a pus brațele în jurul acestei femei și a sărutat-o și a mușcat-o foarte delicat, i-a urmărit colțurile gurii cu buzele, i-a sărutat obrajii, până sus spre tâmplele delicate și înmiresmate. A tras-o pe Catherine spre el, era copleșit de tandrețe și ușurare. N-avea să mai doarmă niciodată prost, dacă această femeie era cu el, nu, niciodată. Niciodată nu l-ar mai amărî singurătatea. Era salvat. Astfel, stăteau și se țineau unul pe celălalt.

– Hei? a întrebat ea în sfârșit.

– Da?

– M-am uitat în jurnal. Ultima oară m-am culcat cu fostul meu soț în 2003. La treizeci și opt de ani. Cred că a fost un accident.

– Minunat. Atunci, dintre noi doi, tu ești cea mai experimentată.

Au râs.

Cât de ciudat, se gândea Perdu. Cum sunt șterse toate privațiunile, toate suferințele, cu un râset. Cu un râset doar. Și anii se contopesc și... zboară mai departe.

– Dar un lucru mai știu, recunoscu el. Să faci dragoste pe plajă nu e mare fericire.

– Îți intră nisipul peste tot, unde n-ar trebui să fie.

– Și țânțarii.

– Nu sunt mai degrabă în altă parte, decât pe plajă?

– Vezi tu, Catherine, chiar nu am nici o idee.

– Atunci îți arăt eu ceva, a șoptit ea.

Chipul ei arăta tânăr și îndrăzneț, când l-a dus pe Jean în al doilea dormitor.

În lumina lunii, el a văzut o umbră cu patru picioare furișându-se. Psst se așezase pe terasă și le-a întors, plin de înțelegere, spatele tigrat alb-roșcat.

Să sperăm că îi place corpul meu. Să sperăm că virilitatea mea nu mă lasă la greu. Să sperăm, că o voi atinge așa cum îi place și să sperăm...

– Încetează să mai gândești, Jean Perdu, i-a poruncit Catherine delicat.

– Ți-ai dat seama?

– Îmi vine foarte ușor, dragule, a șoptit ea, iubitule, of, voiam atât de mult, să... și tu...

Au continuat să vorbească în şoaptă, dar erau propoziţii fără început şi fără sfârşit.

El a dezbrăcat-o pe Catherine, iar ea purta pe sub rochie doar un slip simplu, alb.

Ea i-a deschis nasturii cămăşii şi şi-a îngropat faţa în gâtul lui, de pe piept i-a luat aroma. Respiraţia ei îl mângâia şi nu, nu era cazul să-şi facă griji pentru virilitatea lui, căci a răspuns la apel chiar în momentul în care a văzut, în întuneric, triunghiul de pânză albă şi cum corpul ei se mişca în mâinile lui.

Au savurat toată luna septembrie în Sanary-sur-Mer. În sfârşit, Jean băuse suficient din lumina sudului. Se pierduse şi se regăsise. Timpul durerii trecuse.

Acum putea să se îndrepte spre Bonnieux şi să finalizeze această etapă.

Capitolul 41

Când Catherine și Jean au părăsit Sanary, satul de pescari devenise ca o a doua casă pentru ei. Suficient de mic pentru a se potrivi în întregime în inimile lor. Suficient de mare pentru a-i proteja. Suficient de frumos pentru a rămâne pentru totdeauna un etalon al relației lor. Pentru ei, Sanary însemna acum noroc, pace, liniște. Însemna primul semn de empatie cu o persoană care ți-e încă străină, pe care o iubești, fără a putea înțelege de ce. Cine ești tu, cum ai devenit tu, cum te simți și ce curbe parcurge starea ta, în decurs de o oră, de o zi sau de o săptămână? Toate acestea le-au descoperit foarte ușor acolo, în casa lor de mărimea unei inimi. În acele ore liniștite Jean și Catherine se apropiau, așa că aveau tendința să evite de cele mai multe ori momentele zgomotoase, agitate – carnavalul, piața, teatrul, lecturile în public.

Septembrie le colorase această perioadă calmă și intensă de cunoaștere și iubire în toate nuanțele de la galben la mov, de la auriu la violet. Vițele de bougainvillea, marea cu valuri mari, casele colorate din port respirând mândrie și istorie, pietrișul auriu care trosnea sub pași în locurile amenajate pentru *boule* – aceasta era temelia pe care ei își desfășuraseră afecțiunea, prietenia și înțelegerea profundă pentru celălalt.

Și întotdeauna aveau răbdare unul cu altul.

Cu cât un lucru este mai important, cu atât ar trebui făcut într-un ritm mai lent, se gândea Jean deseori, când începeau mângâierile. Se sărutau în tihnă, se dezbrăcau fără grabă, își lăsau timp să se întindă și timp să se sincronizeze. Această concentrare conștientă, profundă asupra celuilalt, atrăgea o pasiune fizică, sufletească și emoțională deosebit de intensă. Era sentimentul de a fi atins peste tot.

În același mod, de fiecare dată când se culca cu Catherine, Jean Perdu ajungea tot mai aproape de râul vieții. Douăzeci de ani se ținuse de cealaltă parte a curentului, evitând culorile, dezmierdările, aromele și muzica – împietrit, singur și în război cu sine.

Iar acum... înota din nou.

Jean înviase, pentru că iubea din nou. Știa de-acum o sută de lucruri mărunte despre această femeie. Că dimineața, când se trezea, Catherine mai era încă învăluită pe jumătate în vise. Uneori avea melancolii provocate de vise și, câteva ore bune după aceea, se simțea iritată, sau jenată, sau supărată, sau îngrijorată de ceea ce trăise în umbrele nopții. Aceasta era lupta ei zilnică prin lumea din mijloc. Jean descoperea că putea alunga spiritele din vis, dacă îi făcea o ceașcă de cafea fierbinte lui Catherine și o ducea la mare, să o bea acolo.

– Pentru că mă iubești, învăț să mă iubesc și eu, îi spusese ea într-o dimineață, când marea cenușiu-albăstruie era încă pe jumătate adormită. Am luat întotdeauna ce mi-a oferit viața... dar mie nu mi-am oferit niciodată ceva. Nu m-am priceput să am grijă de mine.

În timp a tras-o delicat în îmbrățișare, Jean s-a gândit că și el pățise la fel. A putut să se iubească pe sine abia când l-a iubit Catherine.

Apoi a venit noaptea când ea l-a ținut strâns, pentru că năvălise peste el al doilea val mare de furie. De această dată, era furios pe el însuși.

Se înjura singur, porcos și disperat, cu mânia unuia care înțelege, dureros de clar, că timpul dispare și nu mai poate fi adus înapoi, iar viața este îngrozitor de scurtă. Catherine nu l-a întrerupt, nu l-a liniștit, nu a plecat.

Pe urmă, l-a cuprins din nou liniștea. Pentru că i-ar ajunge totuși și puțin timp. Pentru că doar câteva zile puteau conține o viață întreagă.

*

Și acum: Bonnieux, locul unde se întâlnea cu trecutul îndepărtat, un trecut care încă mai sălășluia în Jean, dar nu mai era singura cameră din casa sentimentelor lui intime. În sfârșit, avea un prezent, care se putea contrapune trecutului.

„De aceea mi-e mai uşor să mă întorc“, se gândea Jean când el şi Catherine au pornit spre Bonnieux, într-o după-amiază târzie de început de octombrie, pe trecătoarea stâncoasă dinspre Lourmarin. Acest oraş era un burete, găsea Perdu, care sugea sângele turiştilor. În călătoria lor, au depăşit biciclişti şi au auzit focuri de vânătoare din munţi. Din când în când, arborii aproape dezgoliţi de frunze răspândeau umbre zdrenţuite, altminteri soarele arunca o lumină palidă peste toate culorile. Imobilitatea masivă a muntelui Luberon îi apărea lui Jean, după mişcarea vie a mării, neprimitoare şi severă. Se bucura de reîntâlnirea cu Max. Chiar foarte mult. Acesta le rezervase o cameră mare la mansarda casei acoperite de iederă a lui Madame Bonnet, o fostă ascunzătoare din perioada Rezistenţei.

După ce Catherine şi Jean şi-au lăsat bagajele în cameră, Max i-a dus în porumbar. Pe zidul mic şi lat de lângă fântână pregătise un picnic revigorant: vin, fructe, şuncă şi baghetă. Era vremea trufelor şi a literaturii. Ţinutul întreg mirosea a verdeţuri sălbatice şi lumina în culorile toamnei – ruginiu şi galben ca vinul.

Max se bronzase, găsea Jean, se bronzase şi se maturizase.

După două luni şi jumătate în care trăise complet singur în Luberon, părea că se simte ca acasă, ca şi când ar fi avut deja inima unui bărbat al sudului. Dar arăta şi foarte obosit, găsea Jean.

– Cine poate să doarmă când pământul dansează? murmurase Max criptic, când au vorbit despre asta.

Max povestea că Madame l-ar fi angajat pe durata „bolii“ sale pe post de „băiat bun la toate“. Ea şi soţul ei, Gérard, erau trecuţi de şaizeci de ani şi bucata de pământ cu cele trei case şi locuinţe de vacanţă era prea mare ca ei să mai aibă grijă de tot, aşa cum voiau. Cultivau legume, fructe şi făceau câteva soiuri de vin; Max le dădea o mână de ajutor, în schimbul locuinţei şi hranei. Porumbarul lui era plin de maldăre de notiţe, poveşti şi schiţe. Noaptea şi dimineaţa până la prânz scria, iar după-amiaza muncea pe moşia înfloritoare şi făcea tot ce îi cerea Gérard. Tăia viţa-de-vie, plivea, culegea fructe, repara acoperişuri, semăna, culegea recolta, săpa, încărca maşina pentru livrări şi mergea cu Gérard în pieţe; căuta ciuperci pătate, curăţa trufele, scutura smochinii, curăţa piscinele şi aducea dimineaţa pâinea pentru micul dejun.

– Pot acum să conduc şi tractorul şi să recunosc toate broaştele din iaz, după cântec, i-a comunicat el lui Jean cu un rânjet ironic.

Soarele, vânturile şi mersul în genunchi pe pământul provensal îi transformaseră chipul lui Max din cel al unui tânăr de la oraş într-unul mai bărbătesc.

– Boală? a întrebat Jean, când Max, după ce-i dăduse raportul, îi turna un vin alb de *Ventoux*. Ce fel de boală? Despre asta nu mi-ai scris nimic.

Pe sub bronz, Max s-a înroşit şi a devenit neliniştit.

– Boala de care se îmbolnăveşte un bărbat când este îndrăgostit cu adevărat, recunoscu el. Să dormi prost, să visezi urât, să-ţi pierzi capul. Să nu poţi citi, scrie, mânca. Brigitte şi Gérard n-au avut inimă să mă vadă prea mult astfel, aşa că mi-au dat lucruri de făcut, ca să n-o iau razna. De aceea muncesc pentru ei. Mă ajută şi pe mine, lor le e la fel de folositor, nu discutăm despre bani, totul este bine.

– Femeia de pe tractorul roşu? a întrebat Jean.

Max a aprobat din cap. Apoi a tras aer în piept, ca şi când şi-ar fi luat avânt să spună ceva.

– Exact. Femeia de pe tractorul roşu. Ai pomenit chiar la ţanc despre ea, pentru că am ceva important de pov...

– Vine mistralul! le-a strigat Madame Bonnet, îngrijorată, întrerupând astfel mărturisirea lui Max.

Femeia micuţă, vânoasă, îmbrăcată ca întotdeauna în pantaloni scurţi şi cămaşă bărbătească şi cu un coşuleţ cu fructe în mână, se apropia de ei arătând spre morile de vânt, care se roteau lângă stratul de lavandă. Deocamdată nu se simţise decât o briză printre lujeri, iar cerul era de un

albastru clar, adânc ca o cerneală. Toți norii se mișcau mai departe și orizontul părea să se apropie. Mont Ventoux și Cevennes se vedeau ca în palmă, un semn tipic pentru vântul șuierător din nord vest.

S-au salutat. Apoi, Brigitte a vrut să știe:

– Știți care sunt efectele mistralului?

Catherine, Jean și Max o priveau întrebător.

– Noi îl numim *Maestrale.* Stăpânul. Sau *vent du fada.* Vântul care te înnebunește. Casele noastre îi arată doar frunțile înguste, a spus ea, referindu-se la amenajarea locuințelor lor – ca să nu le bage în seamă. Când vine, nu aduce numai răcoare. Se aude și zgomot. Și fiecare mișcare devine mai greoaie. Vom înnebuni pentru câteva zile. Cel mai bine este să nu vorbiți nimic important zilele astea. N-o să faceți decât să vă certați.

– Cum? a spus Max încet.

Madame Bonnet l-a privit cu un zâmbet blând pe chipul bronzat.

– O, da. Un *vent du fada* te face să te simți nebun, prost și iritat, ca atunci când nu știi dacă dragostea ta este împărtășită. Dar când a trecut, lasă curățenie în urmă. Și pe pământ, și în mințile oamenilor. Totul arată ca scos din cutie și ne reîncepem viața.

S-a despărțit de ei cu vorbele:

– O să strâng umbrelele de soare și o să leg scaunele.

Jean l-a întrebat pe Max:

– Ce voiai, totuși, să-mi povestești?

– Eee, am uitat, a afirmat Max grăbit. Nu vă e foame?

Seara au petrecut-o într-un mic restaurant din Bonnieux, *Un p'tit coin de cuisine*, cu o priveliște minunată spre vale și spre apusul roșu-auriu care s-a transformat mai apoi într-un cer smălțat cu stele sclipitoare, care luceau ca niște cristale de gheață. Tom, chelnerul cel amabil, le-a servit pizza provensală pe funduri de lemn și tocană de miel în vase mici de lut. Acolo, la masa mică, roșie și șubredă din sala confortabilă, cu boltă de piatră, prezența lui Catherine a adăugat un nou element de legătură între Jean și Max. Crea armonie și căldură. Catherine deținea o artă de a privi oamenii ca și când ea ar fi luat tot ce spuneau în serios. Max îi povestea despre sine, despre copilăria lui, despre pasiunile neîmpărtășite pentru fete, despre fuga sa de zgomot, lucruri pe care nu i le povestise nici lui Jean – sau probabil nici unui alt bărbat.

În timp ce ei amândoi discutau, Jean putea fura câteva clipe ca să cadă pe gânduri. Cimitirul se găsea la nici o sută de metri deasupra lui, pe dealul unde era biserica. Îi despărțeau doar câteva mii de tone de piatră și timiditate.

Abia când au început să coboare în vale, prin vântul care era acum mult mai puternic, Jean s-a întrebat dacă nu cumva Max povestise atât de multe din copilăria lui ca să ascundă faptul că nu voia să vorbească despre fata de pe tractor.

Max i-a condus pe cei doi în camera lor.

– Mergi tu înainte, a rugat-o Jean pe Catherine.

Max și el stăteau singuri în umbra dintre casa principală și hambar. Vântul șuiera încet și se plângea pe la colțuri.

– Ce ai vrut să-mi spui de fapt, Max? a întrebat Jean cu grijă.

Jordan a tăcut.

– Nu vrei să așteptăm să treacă vântul? l-a rugat el în cele din urmă.

– E așa de rău?

– Destul de rău ca să prefer să aștept să ne vedem față în față ca să-ți spun. Dar nu ceva... mortal. Sper.

– Vorbește, Max, vorbește, altfel o să mă copleșească imaginația, te rog.

De exemplu, o să-mi imaginez că Manon trăiește încă și mi-a jucat doar o festă.

Max a dat din cap. Mistralul șuiera.

– Soțul lui Manon, Luc Basset, s-a recăsătorit la trei ani de la moartea lui Manon. Cu Mila, una dintre cele mai cunoscute bucătărese din regiune, a început Max. Podgoria a primit-o cadou de la tatăl lui Manon, la nuntă. Vinuri albe și roșii. Sunt foarte... îndrăgite. Și restaurantul Milei, de asemenea.

Jean Perdu simțea o urmă mică de gelozie.

Împreună, Luc și Mila aveau o podgorie, o proprietate, un restaurant îndrăgit, poate o grădină. Aveau peisajele calde și înfloritoare din Provence, pe cineva căruia îi puteau spune tot ce îi îngrijora – Luc avusese norocul să-și revină simplu. Sau poate nu așa de simplu, dar Jean nu avea destul elan să-și formeze o părere mai echilibrată.

– Ce frumos, a murmurat el, mai sarcastic decât ar fi vrut.

Max a pufnit.

– La ce te-ai așteptat? Ca Luc să se autoflageleze, să nu se mai uite la nici o femeie și să-și aștepte moartea cu pâine uscată, măsline zbârcite și usturoi?

– Ce înseamnă asta?

– Da, oare ce o însemna? a scrâșnit Max. Fiecare jelește altfel. Viticultorul s-a decis pentru varianta cu o „nouă femeie". Și? I se poate reproșa asta? Ar fi trebuit să facă la fel ca tine?

O indignare arzândă creștea în Perdu.

– Îmi vine să te pocnesc, Max.

– Știu, a răspuns Max. Dar știu și că după aceea tot împreună o să îmbătrânim, prostule.

– Acesta este mistralul, a spus Madame Bonnet, care îi auzise certându-se aprig și venea cu o expresie amară pe chip, pe pietrișul scrâșnind, trecând pe lângă ei spre casa principală.

– Îmi pare rău, a murmurat Jean.

– Și mie. Vânt tâmpit.

Au tăcut din nou. Poate vântul fusese doar un pretext convenabil.

– Cu toate acestea te duci la Luc? a întrebat Max.

– Da. Bineînțeles.

– De când ai venit mă tot țin să-ți spun ceva.

Când Max i-a confirmat ceea ce îl făcuse să se simtă rău săptămânile trecute, atunci Jean a fost sigur că auzise aiurea, din cauza vâjâitului disprețuitor al vântului. Da, așa trebuia să fie, căci ceea ce auzise era deopotrivă atât de frumos și de îngrozitor, încât nu putea fi în nici un caz adevărat.

Capitolul 42

Max se servea din plin din omleta cu trufe pe care Brigitte Bonnet i-o pregătise pentru micul dejun. După tradiția provensală, femeia spărsese într-un pahar acoperit nouă ouă proaspete, la care adăugase o trufă timpurie de iarnă și le lăsase așa trei zile, până ce ouăle se impregnaseră de aromă. Abia apoi bătuse, cu precauție, omleta și o garnisise cu câteva felii aromate de trufe. Era un gust senzual, sălbatic, aproape de pământ cărnos.

„Ce ultimă masă opulentă", îi trecu lui Jean prin cap.

Se temea că ziua de azi urma să fie cea mai tăcută și cea mai lungă zi a vieții lui.

Când mânca, parcă se ruga. Nu vorbea, gusta totul, liniștit și concentrat, ca să aibă ceva pe care putea să se bazeze în orele următoare.

Pe lângă omletă mai erau pepeni înmiresmați din Cavaillon, albi și portocalii. Cafea aromată cu lapte îndulcit aburind, în căni mari, înflorate. În afară de asta, dulceață de prune cu lavandă, făcută în casă, baghetă proaspătă și croasanți cu unt, pe care Max le adusese ca întotdeauna de sus, din Bonnieux, cu scuterul lui astmatic.

Jean a ridicat privirea din farfurie. Acolo, sus, era vechea biserică romană din Bonnieux. Alături, zidul cimitirului, strălucind în lumină. Crucile de piatră se îndreptau spre cer. Și-a amintit de promisiunea pe care o încălcase.

Îmi doresc ca să tu mori înaintea mea.

Corpul ei îl luase în stăpânire, în timp ce ea gemea:

– Promite-mi! Promite-mi!

Și i-a promis.

Astăzi era sigur că Manon știa atunci deja că el nu-și va putea ține jurământul.

Nu vreau să fii nevoit să mergi singur la mormântul meu.

Acest ultim drum trebuia totuși să-l facă singur.

După micul dejun au plecat toți trei în pelerinaj prin păduricea de chiparoși și prin plantațiile de fructe, prin câmpurile de legume și podgorii.

Proprietatea Basset, o vilă mare în stil colonial, cu trei etaje, văruită în galben-pai, flancată de castani înalți, groși, fagi roșii și stejari, sclipea în depărtare, după o jumătate de oră de drum, printre rândurile de viță-de-vie.

Perdu s-a uitat neliniștit la belșugul orbitor. Vântul se juca cu tufișurile și cu copacii.

Ceva îl agită. Nu era invidie, nu era gelozie, nu era indignarea de noaptea trecută. Ci...

Deseori lucrurile se întâmplă cu totul altfel decât te temi.

Căldură. Da, resimțea o oarecare căldură. Față de locul acesta, de oamenii care își numiseră vinul *Manon* și i-l închinaseră, pentru reclădirea fericirii ei.

Max era destul de inteligent încât să nu scoată o vorbă toată dimineața.

Jean i-a luat mâna lui Catherine.

– Mulțumesc, a spus el.

Ea a înțeles ce voia să spună.

În dreapta proprietății se găsea o hală nouă. Pentru remorci, pentru tractoare mici și mari și pentru acele tractoare speciale pentru vie, cele cu cauciucuri înalte și înguste.

De sub unul dintre tractoare, se iveau niște picioare, pe jumătate ascunse de echipamentul de lucru și de sub mașinărie se auzeau înjurături creative și zgomotele tipice ale sculelor.

– Salut, Victoria! a strigat Max, fericit și dezolat în același timp.

– A, Omul-Șervet, s-a auzit o voce de femeie.

O secundă mai târziu, fata a ieșit de sub tractor. Jenată, s-a șters pe fața expresivă, dar s-a

mânjit mai rău, pentru că astfel a întins petele de ulei și de mizerie.

Jean se pregătise, dar tot l-a lovit imaginea.

În fața lui stătea o Manon în vârstă de douăzeci de ani.

Nefardată, cu părul mai lung, cu un corp mai tânăr.

Și bineînțeles că nu arăta ca Manon – când Perdu se uita la această fată puternică, încântătoare, conștientă de sine, imaginea i se încețoșa. De nouă ori nu a văzut-o, iar a zecea oară, Manon îl privea de pe chipul străin și tânăr.

Victoria se concentra acum total pe Max, îl privea de sus până jos, se uita la încălțămintea lui de lucru, la pantalonii noi și la cămașa prespălată. Părea să aprobe ce vedea. A clătinat mulțumită din cap.

– Îi spuneți Max Omul-Șervet? a întrebat Catherine în joacă, inofensiv.

– Da, a spus Vic, exact așa era când l-am cunoscut. Folosea șervetul de pânză, lua metroul în loc să meargă pe jos, văzuse câini doar în poșete și așa mai departe.

– Trebuie să o scuzați pe domnișoara. Aici, la țară, manierele se învață abia cu puțin timp înainte de nuntă, a ironizat-o Max prietenește.

– După cum se știe, cel mai important eveniment din viața unei parizience, contracară ea.

– De preferință de mai multe ori, a încheiat Max cu o grimasă.

Vic i-a zâmbit, complice.

Fiecare călătorie se termină când începi să iubești, se gândea Jean, în timp ce îi observa cu atenție pe cei doi tineri care se sorbeau din ochi.

– Vreți să mergeți la Papa? a întrerupt Vic vraja.

Max a dat din cap cu o privire opacă, Jean neliniștit, dar Catherine a spus zâmbind:

– Da, oarecum.

– Vă conduc până la casa mare.

Nici nu mergea ca Manon, i-a trecut prin cap lui Perdu, când o urmau, pe sub platanii înalți și puternici, în care cântau greieri.

Tânăra s-a mai întors o dată spre el.

– Apropo, eu sunt vinul roșu. Victoria. Vinul alb este mama mea, Manon. Ei i-a aparținut odinioară podgoria.

Jean i-a căutat mâna lui Catherine. Ea l-a strâns ușor.

Privirea lui Max s-a lipit de Victoria, care sărea acum câte două trepte deodată în fața lor, emoționată. El a rămas totuși pe loc și l-a tras înapoi pe Jean de braț.

– Ce nu ți-am zis noaptea trecută este că eu cu femeia asta vreau să mă însor, a spus Max serios și liniștit. Chiar dacă se dovedește că e fiica ta.

O, Doamne. A mea?

Victoria le-a făcut semn să intre și a arătat spre cramă. Dacă auzise vorbele lui Max? În zâmbetul ei fulgera ceva de genul: Să te însori cu mine? Tu, Omul-Șervet? Atunci trebuie să mai aștepți un pic.

Cu voce tare, a spus:

– La stânga, mergeți spre pivnițele vechi, acolo se păstrează *Victoria. Manon* se maturează în pivnițele de sub livada de caiși. Îl aduc pe tata, el vă va arăta cu plăcere domeniul viticol. Așteptați aici, în cramă. Pe cine... să anunț? a întrebat Vic la final, veselă și teatrală.

I-a trimis un zâmbet arzător lui Max, un zâmbet ce părea să vină din tot corpul ei.

– Jean Perdu. Din Paris. Librarul, a spus Jean Perdu.

– Jean Perdu, librarul din Paris, a repetat Victoria cu plăcere. Apoi a dispărut.

Catherine, Jean și Max auzeau cum ea urca niște trepte care scârțâiau, cum trecea printr-un culoar și discuta cu cineva. A vorbit mai mult, întrebare, răspuns, întrebare, răspuns.

Pașii ei la coborâre, exact la fel de atletici, fără nici o apăsare.

– Vine imediat.

Victoria a băgat capul pe ușă, a zâmbit, s-a transformat în Manon și a dispărut iar.

Jean auzea cum Luc pășea încoace și încolo la etaj. A deschis un dulap sau un sertar.

Jean stătea acolo, în timp ce mistralul câștiga în viteză, trăgea de obloanele casei, alerga prin frunzele castanilor și împingea țărâna uscată între butucii de viță-de-vie.

A stat acolo, până când Max s-a făcut nevăzut, pe urmele Victoriei.

Până ce Catherine l-a mângâiat pe umăr.

– Merg la bistro și te aștept. Indiferent ce se întâmplă aici, să știi că te iubesc, i-a șoptit ea, apoi a deschis ușa, ca să viziteze regatul Milei.

Jean a așteptat, până ce a auzit pașii lui Luc apropiindu-se pe podelele scârțâind, pe scara care gemea și apoi pe podeaua acoperită cu gresie a cramei.

Apoi Perdu s-a întors spre ușă.

Imediat se va afla în fața soțului lui Manon. În fața bărbatului pe a cărui soție o iubise.

Nici măcar o secundă nu se gândise ce avea să-i spună lui Luc.

Capitolul 43

Luc era de statura lui. Părul de culoarea migdalelor, îmbătrânit de soare, tuns scurt, dar neîngrijit. Ochi de un albastru deschis, inteligenți, înconjurați de multe riduri. Un copac masiv, zvelt, în blugi și cămașă albastră, prespălată, corpul său impregnat de lucrul cu pământul, cu fructele și cu piatra.

Perdu și-a dat seama imediat ce îi plăcuse lui Manon la el.

Luc Basset era în mod clar un tip pe care te puteai baza, era în același timp sensibil și viril. Masculinitatea lui, care nu se măsura în bani, succes sau vorbe de duh spontane, ci în forță, perseverență și capacitatea de a avea grijă de o familie, de o casă, de o bucată de pământ. Genul acesta de bărbați erau legați de pământul strămoșilor lor; a vinde o bucată de pământ, a o da în arendă sau a o da noului ginere, era ca o donare de organe.

– Rezistent la climă, ar fi spus mama lui Jean, Lirabelle, despre Luc. Devii un alt om, atunci când te-ai încălzit de copil în fața focului, în loc de încălzire centrală, când te-ai cățărat în copaci, în loc să mergi cu bicicleta pe trotuar, purtând cască, și când ai ieșit să te plimbi, în loc să stai țintuit în fața televizorului.

De aceea, îl trimisese prin ploaie pe Jean la rudele bretone și îi încălzise apa pentru baie în cazan, pe foc. Niciodată nu-i mai făcuse apa fierbinte atât de bine.

*

Cum de îi venise lui Jean să se gândească la apa bretonă fiartă când îl văzuse pe Luc?

Pentru că bărbatul lui Manon era exact la fel de intens, de viu și de veritabil. Umerii drepți ai lui Luc, brațele sale obișnuite cu munca, postura corpului său, totul spunea: „nu cedez". Și acest bărbat îl scruta cu privirea întunecată, cerceta fața lui Jean, îi studia corpul, degetele. Nu și-au dat mâna.

– Deci? a întrebat Luc din ușă, în loc de salut. O voce gravă, calmă.

– Eu sunt Jean Perdu. Eu sunt bărbatul cu care a trăit soția ta, Manon, la Paris. Până acum... douăzeci și unu de ani.

Vreme de cinci ani.

– Știu asta, spuse Luc liniștit. Mi-a mărturisit când a știut că e pe moarte.

Cei doi bărbați se priveau, iar pentru un moment, Perdu a crezut că s-ar putea îmbrățișa. Pentru că numai ei doi își puteau înțelege durerea.

– Sunt aici pentru a-mi cere iertare.

Peste chipul viticultorului a trecut un zâmbet.

– Cui?

– Lui Manon. Doar lui Manon. Ca soț al ei... nu există nici o posibilitate să mă iertați că v-am iubit soția. Și nu am nici vreo scuză, că eu am fost celălalt.

Ochii lui Luc s-au îngustat. Îl privea pe Perdu cu foarte mare atenție. Se întreba dacă lui Manon îi plăcuse atingerea acestor mâini? Se întreba dacă Jean fusese în stare să o iubească pe soția lui la fel de mult ca el?

– De ce ați venit abia acum? întrebă Luc rar.

– Nu am citit scrisoarea atunci, demult.

– Doamne Dumnezeule, spuse Luc surprins. De ce?

Aceasta era partea cea mai dificilă.

– M-am așteptat ca înăuntru să se găsească ceea ce scriu femeile când s-au săturat de amanții lor, a spus Perdu. Refuzul de a o citi a fost atunci singurul mod în care îmi puteam păstra

demnitatea.

Vorbele îi veneau greu, atât de greu.

Și acum revarsă-ți te rog, în sfârșit, ura asupra mea.

Luc și-a luat timp. Se plimba încoace și încolo, prin cramă. În cele din urmă, s-a adresat spinării lui Jean:

– Trebuie să fi fost oribil – când ați citit, în sfârșit, scrisoarea. Să vă dați seama că v-ați înșelat în tot acest timp. Că nu au fost vorbele obișnuite. „Să rămânem prieteni" sau alte prostii asemănătoare. La asta v-ați așteptat, nu-i așa? „Vina nu e a ta, ci a mea... îți doresc să întâlnești pe cineva, care să te merite..." Dar a fost ceva total diferit.

Nu se așteptase la atât de multă empatie. Înțelegea tot mai mult de ce se căsătorise Manon cu Luc.

Și nu cu el.

– A fost iadul pe pământ, a recunoscut el. Ar mai fi vrut să spună ceva, mult mai multe, de fapt. Dar se sufoca. Ideea că Manon rămăsese cu privirea ațintită asupra unei uși care nu se deschidea niciodată.

Nu s-a întors cu fața spre Luc. Lacrimi de rușine îi ardeau ochii.

Atunci Jean a simțit mâna lui Luc pe umăr.

Luc l-a răsucit, ca să-l privească. Se uita fix la el, iar Jean îi putea vedea și lui supărarea.

Stăteau doar la distanță de un metru, în timp ce își spuneau din priviri, fără să vorbească, tot ce era de spus.

Jean vedea tristețe și tandrețe, mânie și înțelegere.

Vedea că Luc se întreba ce ar trebui să facă acum, dar vedea și curajul lui de a îndura orice ar fi urmat.

Mi-aș fi dorit să-l fi cunoscut pe Luc înainte.

Ar fi putut să se consoleze unul pe celălalt. După ură și gelozie.

– Trebuie să întreb acum asta, a spus Jean. Nu-mi dă pace, de când am văzut-o. Este... este Victoria...

– Este fiica noastră. Când Manon s-a întors la Paris, era însărcinată în luna a treia, Victoria a fost concepută în primăvară. Manon știa atunci deja că era bolnavă, dar a ținut secret. S-a decis să păstreze copilul și să nu facă chimioterapie, atunci când doctorii i-au dat asigurări că mai există o șansă pentru copil.

Acum tremura și vocea lui Luc.

– Manon și-a decis singură moartea. Și asta mi-a spus abia când era prea târziu... prea târziu ca să renunțe la copil și să încerce un tratament. Mi-a ascuns diagnosticul până la scrisoarea pentru tine, Jean. Zicea că îi era tare rușine și că asta ar fi fost pedeapsa corectă fiindcă iubise de două ori într-o viață. O, Doamne! Ca și când iubirea ar fi un delict... De ce s-a pedepsit oare așa? De ce?

Cei doi bărbați stăteau în picioare, fără să plângă, dar fiecare vedea cum celălalt se chinuia să respire, cum înghițea, cum strângea din dinți, cum încerca să nu cadă.

– Mai vrei să știi restul? a întrebat Luc la un moment dat.

Jean a dat din cap.

– Da. Te rog, a spus el, te rog, vreau să știu totul. Și, Luc... îmi pare rău. Nu am vrut niciodată să fur iubirea altcuiva. Îmi pare rău că nu am avut forța să renunț și...

– Uită de asta! a spus Luc sălbatic și înfierbântat. Nu pot să te învinovățesc. Bineînțeles, când era la Paris, mi se întâmpla să mă simt ca și cum m-ar fi uitat. Când era cu mine, reveneam la viață și eram eu iubitul ei și rivalul tău; atunci tu erai, dintr-odată, cel înșelat. Dar toate astea au făcut parte din viață... și, deși unora li s-ar putea părea straniu, nu a fost nimic de neiertat.

Luc s-a lovit cu pumnul în palma deschisă. Acum ardea pe fața lui atâta revoltă, încât Jean s-a temut că bărbatul avea să-l izbească de zid.

– Regret foarte tare că Manon și-a făcut viața atât de grea. Iubirea mea ar fi fost de ajuns pentru ea și pentru tine, jur, precum iubirea ei pentru tine și pentru mine. Nu mi-a luat nimic. Niciodată! De ce nu s-a iertat pe sine? Nu ar fi fost ușor, tu, eu și ea, și cine mai știe încă cine. Dar așa e viața, nu e ușoară și există o mie de moduri de a o trăi. Nu ar fi trebuit să îi fie frică, am fi găsit o cale. Pe fiecare munte este câte o potecă până în vârf. Pe fiecare.

Chiar credea Luc asta? Putea un om să aibă sentimente atât de profunde și să fie atât de plin de iubire față de semenii săi?

– Vino! i-a cerut Luc.

Mergea pe un coridor în fața lui Perdu, în jos, la dreapta, la stânga, încă un culoar și apoi...

O ușă maro deschis. Soțul lui Manon s-a adunat înainte de a băga o cheie în broască, a răsucit-o și, cu mâna lui mare, a apăsat pe clanță, cu putere.

– Aceasta este camera în care a murit Manon, a explicat el cu voce aspră.

Camera nu era foarte mare, dar era foarte luminoasă.

Părea ca și cum ar mai fi fost folosită. Un dulap mare de lemn, un birouaș, un scaun pe care atârna una dintre cămășile lui Manon. Un fotoliu, alături o măsuță cu o carte deschisă. Camera trăia. Nu ca aceea pe care o lăsase el în urmă la Paris. Acea cameră palidă, obosită, tristă, în care el ferecase amintirile și dragostea.

Aici era ca și cum locatara ar fi ieșit doar puțin până afară. O ușă mare, înaltă, ducea spre o terasă de piatră și într-o grădină cu castani, bougainvillea, migdali, trandafiri și caiși, pe sub care se furișa o pisică albă ca zăpada.

Jean a privit spre pat. Era acoperit cu o pătură colorată, pe care Manon o cususe înainte de nunta ei. La el, la Paris. Pledul și steagul cu pasărea-carte.

Luc urmărea privirea lui Jean.

– În pat a murit. În Ajunul Crăciunului în 1992. M-a întrebat dacă va supraviețui peste noapte. I-am spus că da.

S-a îndreptat spre Jean. Acum, ochii lui Luc erau foarte întunecați, fața lui era distrusă de durere. Nu se mai putea controla. Vocea îi era spartă, sufocată și plină de disperare, când a rostit:

– Am spus da. A fost singura dată când mi-am mințit soția.

Înainte să-și dea seama ce face, Perdu a deschis brațele și l-a tras pe Luc spre el.

Bărbatul nu s-a opus. Cu un „O, Doamne!“ a răspuns îmbrățișării lui Jean.

– Ce ați simțit voi unul pentru celălalt nu a fost distrus de ceea ce am însemnat eu pentru ea. Ea nu a vrut să rămână niciodată fără tine, niciodată.

– Totuși, nu am mințit-o pe Manon niciodată, a murmurat Luc, ca și când nu ar fi auzit chiar deloc vorbele lui Jean. Niciodată, niciodată.

Jean Perdu îl ținea pe Luc, în timp ce acesta era scuturat de hohote seci. Luc nu plângea, Luc nu vorbea.

Doar tremura la nesfârșit în brațele lui Jean.

Jean s-a rușinat brusc de amintirea acelei seri de Ajun din 1992. Se îmbătase, se împleticise prin Paris, înjurase Sena. Și în timp ce el făcea lucruri atât de mici și de nesemnificative, Manon se luptase, se luptase amar. Și pierduse.

Nu am simțit când a murit. Nici o ruptură. Nici un cutremur. Nici un fulger. Nimic.

În brațele lui, Luc se liniștise.

– Jurnalul lui Manon. Trebuia să ți-l dau din partea ei, dacă ai fi venit într-o zi. Asta și-a dorit. A sperat până și după moartea ei.

Ezitând, și-au dat drumul din îmbrățișare. Luc s-a așezat pe divan. S-a întins spre noptieră și a deschis sertarul.

Jean a recunoscut imediat coperta. Acolo scria Manon, chiar și când se întâlniseră prima oară, în trenul spre Paris. Când plângea, pentru că își părăsea sudul iubit. Iar deseori, scria și noaptea, când nu putea dormi, după ce făcuseră dragoste.

Luc s-a ridicat, i-a întins cartea lui Jean și acesta a apucat-o, dar viticultorul cel puternic a mai ținut-o pentru o clipă strâns.

– Și eu trebuie să-ți dau asta din partea mea, a spus el liniștit.

Jean prevăzuse că așa se va întâmpla – și știa că nu avea voie să evite. Deci, a închis doar ochii.

Pumnul lui Luc l-a lovit între buză și bărbie. Nu prea tare, dar suficient pentru a-i lua aerul, a-i încețoșa privirea și a-l lipi de perete.

De undeva, a auzit vocea lui Luc, scuzându-se.

– Să nu crezi, te rog, că a fost pentru că te-ai culcat cu ea. Știam, când am vrut să o iau de soție, că un bărbat nu va însemna niciodată totul pentru Manon.

Luc i-a întins mâna lui Jean.

– Ai meritat-o pentru că nu ai venit la timp la ea.

Pentru o clipă, toate s-au contopit.

Camera lui interzisă, lipsită de viață, din Rue Montagnard.

Camera lui Manon, caldă și luminoasă.

Mâna lui Luc într-a lui.

Și dintr-odată, amintirea a sosit.

Jean simțise cu certitudine ceva, când Manon murise. În zilele dinaintea Crăciunului, când deseori era beat și aproape adormea. În ceața acelor zile de demult, o auzise vorbind. Vorbe împrăștiate, pe care nu le înțelegea. „Ușa ceștii", „creion colorat", „lumina sudului" și „corb".

Stătea acolo, în camera lui Manon, cu jurnalul ei în mână, și bănuia că ar găsi aceste cuvinte înăuntru.

Dintr-odată l-a cuprins o mare liniște și durerea benefică a loviturii meritate a început să-i ardă fața.

– Poți mânca așa? a întrebat Luc jenat, arătând spre bărbia lui Perdu. Mila a gătit pui cu lămâie.

Jean a încuviințat din cap.

Nu a mai întrebat de ce Luc i-a dedicat lui Manon un vin. Acum înțelegea de ce.

Jurnalul de călătorie al lui Manon

Bonnieux

24 decembrie 1992

Maman a pregătit cele treisprezece deserturi. Nuci diferite, fructe diferite, stafide, nuga în două culori, chec cu ulei, chec cu unt, lapte și scorțișoară.

Victoria stă în leagăn și are obrăjori trandafirii și ochi foarte curioși. Arată ca tatăl ei.

Luc nu-mi mai reproșează că plec și Victoria rămâne, în loc să fie invers.

Ea va deveni o lumină strălucitoare a sudului.

Te rog Luc, în caz că Jean va mai veni totuși, cândva, indiferent când, să-i dai această carte s-o citească.

Îmi lipsește puterea pentru o scrisoare de despărțire, care să explice tot.

Mica mea lumină din sud. Am avut doar patruzeci și opt de zile cu Vicci și totuși am visat ani întregi, am văzut atât de multe vieți care o așteaptă pe fiica mea.

Maman scrie pentru mine acum aceste vorbe, căci și pentru a ține creionul în mână îmi lipsește puterea. M-am străduit să rezist ca să mănânc cele treisprezece deserturi și nu din pâinea pentru cei răposați.

Durează mult să mă gândesc.

Cuvintele au devenit tot mai mici. Au fugit.

În lumea largă. Multe creioane colorate printre creioane negre. Multe lumini în întuneric.

Foarte multă dragoste aici, în casă.

Toți se iubesc unul pe celălalt, chiar și pe mine. Toți sunt curajoși și foarte îndrăgostiți de copil.

(Fiica mea vrea să o țină pe fiica ei. Manon și Victoria stau culcate acolo împreună și în cămin trosnesc vreascurile. Luc vine și își ia cele două fete în brațe.

Manon mi-a făcut semn că vrea să mai scrie ceva. Mâna în care țin creionul este rece ca gheața. Soțul meu îmi aduce coniac cald, dar degetele mele nu mai simt căldura.)

Dragă Victoria, fata mea, frumoasa mea. A fost foarte ușor să renunț la mine pentru tine. Așa e viața, râzi de asta, vei fi iubită întotdeauna.

Restul, fiica mea, despre viața mea la Paris, citește-l și fii îngăduitoare cu sentința.

(Manon are lapsusuri, scriu doar ce îmi șoptește. Tresare când se deschide undeva o ușă. Tot îl mai așteaptă pe bărbatul de la Paris. Tot mai speră.)

De ce oare nu a venit Jean?

Prea multă durere?

Da, prea multă durere.

Durerea prostește bărbatul. Bărbatul prost devine mai ușor fricos.

Cancerul vieții, asta a avut corbul meu.

(Fiica mea se stinge în fața ochilor mei. Scriu și încerc să nu plâng. Mă întreabă dacă va mai supraviețui acestei nopți. O mint și zic: Da. Ea spune că mint exact la fel ca Luc.

Adoarme puțin. Luc ia copilul. Manon se trezește.)

*

A primit corespondența, spune femeia aceea de treabă, Madame Rosalette. Ea va fi atentă la el,

atât cât îi va permite. Îi spun: Mândru! Prost! Durere!

Iar ea îmi spune, că el a distrus mobila și este împietrit. Împietrit în toate privințele, este aproape ca mort, spune ea.

Atunci suntem doi deja.

(Aici fiica mea râde.)

Maman a adăugat pe ascuns ceva ce nu trebuie.

Nu vrea să-mi arate.

Ne batem încă pe ultimii metri.

Și ce dacă? Ce altceva am mai putea face? Să stăm împopoțonate în haine de duminică și s-o așteptăm pe doamna cu coasa?

(Ea râde deja din nou și tușește. Afară, zăpada acoperă cedrii algerieni ca un giulgiu. Doamne, ești tot ce urăsc mai tare, pentru că îmi iei fiica înainte de vreme, lăsându-mi copilul ei drept consolare. Așa e voia Ta să meargă lucrurile? Pisicile moarte să fie înlocuite de pisicuțe, fiicele moarte, de nepoate?)

N-ar trebui să trăim până în ultima clipă, ca întotdeauna, pentru că exact asta o supără pe Moarte: să trăiești la maximum, până la ultima suflare?

(Aici fiica mea tușește și trec douăzeci de minute până ce vorbește din nou. Își caută cuvintele.

Zahăr, spune ea, dar nu este acesta. Se necăjește.

Tango, șoptește.

Ușa ceștii, țipă.

Știu la ce se referă: ușa de la terasă.)

Jean. Luc. Amândoi. Voi.

În fine. Merg doar alături.

La capătul holului, în camera mea cea mai frumoasă.

Și de acolo, în grădină. Și acolo voi deveni lumină și voi merge unde vreau.

Acolo stau uneori seara și mă uit la casa în care am locuit împreună.

Te văd pe tine, Luc, omul meu iubit, rătăcind prin camere și pe tine, Jean, în altele.

Mă cauți.

Bineînțeles că nu mai sunt în camerele ferecate.

Uită-te la mine! Aici, afară.

Ridică privirea, sunt aici!

Gândește-te la mine și strigă-mi numele!

Nimic nu este mai puțin adevărat, doar pentru că am plecat.

Moartea nu înseamnă de fapt, chiar nimic.

Nu schimbă viața.

Rămânem întotdeauna ce am fost unul pentru celălalt.

Semnătura lui Manon era fantomatică și subțire.

Douăzeci de ani mai târziu, Jean Perdu s-a aplecat peste literele acelea scrijelite și le-a sărutat.

Capitolul 44

În a treia zi, mistralul a încetat pur și simplu. Așa era întotdeauna. Scosese afară perdelele, împărțise pungile de plastic din nou în mod egal, făcuse câinii să latre și oamenii să plângă.

Acum se îndepărtase și luase cu el praful, arșița pe ducă și oboseala. Peisajul rural își expulzase turiștii, care inundau întotdeauna prea repede, prea dezordonat, prea flămânzi, micile orașe. Acum, Luberon își regăsea ritmul, care aparținea singur ciclurilor naturii. Înfloritul, semănatul, împerecheatul, așteptarea, răbdarea, culesul și, în ultimul moment, să faci ceea ce trebuie, fără ezitare.

Căldura se reîntorcea, dar era căldura blândă și zâmbitoare a toamnei, care se bucura de furtunile de seară și de prospețimea dimineții, care lipsiseră mult timp, în vremea lunilor de vară, și lăsaseră pământul însetat.

Cu cât mai sus urca Jean Perdu pe poteca de piatră, cu atât mai liniștit devenea totul. Doar greierii, cicadele și vaietul slab al vântului îl însoțeau, în timp ce cucerea dealul masiv pe care era biserica din Bonnieux. Avea la el jurnalul lui Manon, o sticlă de la Luc, desfăcută, dar cu dopul pus la loc, și un pahar.

Mergea așa cum îi dicta drumul abrupt și desfundat, aplecat ca un pocăit, cu pași mărunți și cu durerea provocată de cârcei care îi urca pe coapse, pe picioare, și pe spate, spre cap.

A trecut pe lângă biserică, pe treptele care indicau vag o scară din piatră, pe lângă cedri și a ajuns sus.

Priveliștea l-a făcut să amețească.

Pământul se lărgea, departe, sub el. Ziua era luminoasă, după ce mistralul supsese toată culoarea din cer. Acolo unde Jean presupunea că este Avignon, orizontul era aproape alb.

Vedea case de culoarea nisipului, ca niște zaruri aruncate pe cuvertura din petice verzi, roșii și galbene, ca într-un tablou vechi. Șiruri lungi de viță-de-vie, înșirate precum soldații, cu struguri copți și înmiresmați. Loturi pătrate, uriașe, cu lavandă trecută. Câmpuri verzi, maronii, galbene ca șofranul și, printre ele, verdele mișcător al copacilor. Peisajul era atât de frumos și perspectiva atât de maiestuoasă, încât ar fi cucerit pe oricine avea suflet.

Era ca și când acest munte al calvarului cu zidurile sale groase, cu sarcofagele voluminoase, cu crucile de piatră ridicate în aer, ca niște degete, ar fi fost treapta cea mai de jos a cerului.

La această înălțime luminoasă, Dumnezeu ar sta pe ascuns și ar privi. Și doar morții și el se puteau bucura de această panoramă solemnă, atotcuprinzătoare.

Cu capul plecat și inima bubuind, Jean mergea pe pietrișul neregulat până la poarta de fier.

Spațiul era lung și îngust. Era dispus pe două terase, fiecare cu câte două șiruri de morminte: sanctuare erodate de timp și sarcofage de marmură gri întunecat la nivelul superior și încă două șiruri la cel de jos. Pietre funerare înalte cât ușile, late cât paturile, deseori încoronate cu o cruce sfidătoare. Aproape toate, morminte de familie, locuințe adânci pentru morți, spații pentru secole întregi de jelire.

Între morminte stăteau chiparoși zvelți, care nu răspândeau umbră. Totul era aici dezgolit și sterp, nu exista nici o protecție, nicăieri.

Încet și respirând tot mai greu, Perdu păși pe primul rând și citea numele. Pe sarcofagele mari se găseau flori de porțelan, cărți stilizate din piatră, lucioase și prevăzute cu fotografii sau cu versuri scurte. Pe unele se descifrau mici figuri, care reprezentau hobby-ul decedatului.

Un bărbat – Bruno – cu un setter irlandez și în costum de vânătoare.

Un alt mormânt cu o mână de cărți de joc.

Următorul arăta contururile unei insule, Gomera, probabil destinația de vis a răposatului.

Comode din piatră cu fotografii, cărți și miniaturi rezistente. Cei vii din Bonnieux își trimiteau morții în călătorie cu multe informații.

Decorațiunile îi aminteau lui Perdu de Clara Violette. Ea își umplea mereu pianul cu coadă cu nimicuri pe care el avea voie să le îndepărteze, înainte ca ea să dea concerte pe balcon.

Perdu și-a dat brusc seama că îi era dor de locatarii din Rue de Montagnard nr. 27. Oare să fi fost el înconjurat în toți acești ani de prieteni și să nu fi observat niciodată acest lucru?

În mijloc, pe al doilea rând, cu vedere spre vale, Jean a găsit-o pe Manon. Zăcea lângă tatăl ei, Arnoul Morello.

Cel puțin nu este complet singură, acolo, înăuntru.

S-a lăsat în genunchi. Și-a rezemat fruntea de piatră.

Și-a pus mâinile pe părți, ca și când ar fi vrut să îmbrățișeze sarcofagul.

Marmura era rece, cu toate că soarele se reflecta în ea.

Greierii cântau.

Vântul jelea.

Perdu se aștepta să simtă ceva. Să o simtă *pe ea.*

Dar tot ce îi sesizau simțurile erau transpirația care îi curgea pe spate, pocnitul dureros al pulsului în ureche, pietrișul ascuțit sub genunchi.

A deschis ochii din nou, i-a fixat numele cu privirea, Manon Basset (născută Morello), anii 1967–1992, pe rama cu fotografia ei alb-negru.

Dar n-a simțit nimic.

Ea nu este aici.

O adiere ușoară trecea printr-un chiparos.

Ea nu este aici.

Dezamăgit și încurcat, s-a ridicat.

– Unde ești? a șoptit în bătaia vântului.

Piatra funerară a familiei era plină. Flori de porțelan, figuri feline, o sculptură care semăna cu o carte.

Unele dintre sculpturi aveau fotografii înăuntru, multe poze de-ale lui Manon pe care Perdu nu le știa.

Poza ei de la nuntă, sub ea stând scris: „Cu dragoste și fără regrete, Luc".

Sub alta, în care Manon își ținea pisica pe braț, scria: „Ușa de la terasă stă întotdeauna deschisă – Maman".

Pe a treia: „Am venit, pentru că tu ai plecat – Victoria".

Cu grijă, Jean a prins sculptura care arăta ca o carte deschisă și a citit inscripția.

„Moartea nu înseamnă nimic. Rămânem întotdeauna ce am fost unul pentru celălalt."

Jean a citit rândurile încă o dată, de data asta, cu voce tare.

Erau vorbele pe care le rostise Manon când erau la Buoux și își căutau steaua printre munții întunecați.

A mângâiat sarcofagul.

Dar ea nu este aici.

Manon nu era acolo, nu era închisă în piatră, înconjurată de pământ și fără alinare în singurătate. Nici măcar pentru o clipă nu coborâse în mormânt, la corpul ei părăsit.

– Unde ești? a întrebat el din nou.

S-a îndreptat spre parapetul de piatră și a privit spre îndepărtata și minunata vale Calavon, care se întindea sub el. Totul era atât de mic. Era ca și când ar fi zburat chiar el, asemenea unui șoricar. Mirosea aerul. Îl inspira și îl expira. Simțea căldura și asculta vântul jucându-se prin cedrii algerieni. Putea vedea chiar și podgoria lui Manon.

Lângă unul dintre chiparoși, lângă furtunurile de apă pentru flori, o scară de piatră ducea spre palierul superior.

Acolo s-a așezat, a scos dopul sticlei de vin alb *Manon XV* și și-a turnat în pahar. Precaut a

luat o înghițitură. A mirosit vinul – avea o aromă veselă. *Manon* avea gust de miere, de fructe gălbui, de oftat delicat cu puțin înainte de culcare. Un vin viu, plin de contradicții, un vin plin de iubire.

Grozavă treabă ai făcut, Luc!

A pus paharul alături, pe treptele de piatră și a deschis jurnalul lui Manon. În ultimele zile și nopți îl tot citise, în timp ce Max, Catherine și Victoria lucrau împreună în podgorie. Unele fragmente le învățase, între timp, pe de rost, altele îl surprindeau. Unele îl răniseră, iar multe îl umpluseră de recunoștință. Nu știuse cât de mult însemnase pentru Manon. Mai înainte își dorise atât de mult să afle, dar abia acum, când făcuse pace cu sine și era din nou îndrăgostit, știa adevărul. Și adevărul vindeca răni vechi.

Acum căuta o mențiune pe care ea o făcuse în timp ce îl aștepta.

Am trăit deja destul, notase Manon toamna târziu, într-o zi de octombrie, ca aceasta de aici. Am trăit, am iubit, am avut, deci, ce e mai bun pe lume. De ce să regretăm sfârșitul? De ce să ne ținem cu ghearele de rest? Moartea are avantajul că încetezi să-ți mai fie frică de ea. Există și pace în ea.

A răsfoit mai departe. Acum veneau însemnările care îi rupeau inima de milă. În care ea povestea despre teama care îi străbătea în valuri corpul. Noaptea, când Manon se trezea în întunericul liniștit și auzea moartea târându-se în apropiere. În acea noapte, de asemenea, când era însărcinată spre final și s-a furișat în camera lui Luc și el a ținut-o în brațe până dimineață, forțându-se să nu plângă.

Și apoi plânsese sub duș unde, credea el, ea nu îl auzea.

Bineînțeles că îl auzea.

Manon își exprima mereu nedumerirea în legătură cu puterea lui Luc.

El o hrănise și o spălase. O privise cum devenea tot mai firavă, în afară de burta cu bebelușul.

Perdu a mai băut un pahar, înainte de a citi mai departe.

Copilul meu se hrănește din mine. Ia din carnea sănătoasă. Burta mea este rozalie, minunată și vie. Acolo, înăuntru, stă probabil o ceată de pisicuțe, așa e de vioaie. Restul este mai bătrân de o mie de ani. Gri, și leneș, și subțire ca pâinea uscată, pe care o mănâncă întotdeauna oamenii din nord. Fata mea va avea voie să mănânce croasanți aurii, strălucind de unt. Ea va învinge, va învinge moartea, o să ne batem joc de ea, acest copil și eu. Aș dori să o numesc Victoria.

*

Cât de mult își iubise copilul nenăscut! Cât de mult îl hrănise cu dragoste, care ardea în ea din belșug!

Nu e de mirare că Victoria este atât de puternică, s-a gândit el. *Manon i s-a dăruit pe de-a întregul.*

A răsfoit înapoi, ca să ajungă la acea noapte de august în care Manon s-a decis să-l părăsească.

Tu stai acum întins pe spate, ca un dansator într-o piruetă. Un picior întins, celălalt flexat. Un braț deasupra capului, celălalt aproape înțepenit în lateral.

Te-ai uitat întotdeauna la mine ca și când aș fi fost unică. Timp de cinci ani nu m-ai călcat nici măcar o dată pe nervi și nu m-ai privit niciodată indiferent. Cum ai reușit oare așa ceva?

Castor mă fixează cu privirea. Presupun că noi suntem doi bipezi, din cale afară de ciudați pentru pisici.

Eternitatea care mă așteaptă vine spre mine amenințătoare.

Câteodată, dar ăsta este cu adevărat un gând răutăcios, câteodată mi-aș fi dorit să existe cineva pe care să-l iubesc și care să moară înaintea mea. Ca să-mi arate că pot și eu să reușesc.

Uneori mă gândeam că tu trebuie să mori înaintea mea, ca să pot veni și eu... Cu certitudinea că tu mă aștepți..

Adieu, Jeau Perdu.

Te invidiez pentru toți anii pe care îi mai ai.

Merg în ultima mea cameră și de acolo în grădină. Da, așa va fi. Voi păși prin ușa prietenoasă și înaltă a terasei și în mijlocul apusului. Și apoi, apoi voi deveni lumină, apoi voi putea pluti peste tot.

Așa mi-ar fi felul, m-aș afla pentru totdeauna aici, în fiecare seară.

Jean Perdu și-a mai turnat încă un pahar.

Soarele apunea încet. Lumina lui de culoare roz s-a așternut peste pământ și a colorat fațadele în auriu, făcând geamurile și ferestrele să strălucească ca diamantele. Și atunci s-a întâmplat.

Aerul a devenit incandescent.

Ca și când, miliarde de picături se dezintegrau, străluceau și dansau, așa se așternea vălul de lumină peste vale, peste munți și peste el. lumina părea să râdă. Niciodată până atunci Jean Perdu nu văzuse un astfel de apus.

A mai sorbit o înghițitură, în timp ce norii începeau să se înfățișeze în toate nuanțele, de la cea a cireșelor sau a zmeurii până la cea de piersică și de pepene galben. Și atunci, Jean Perdu a înțeles, în cele din urmă.

Ea este aici.

Acolo!

Sufletul lui Manon, energia lui Manon, toată ființa imaterială a lui Manon, eliberată total de trup, da, toate erau pământul și vântul, ea era peste tot și în toate, ea strălucea, i se arăta lui în toate...

...pentru că totul este în noi. Și nimic nu dispare.

Jean Perdu a râs, dar durerea din adâncul sufletului l-a amuțit, așa că și-a îndreptat atenția spre interior, unde râsul lui dansa mai departe.

Manon, ai dreptate.

Toate sunt încă aici. Timpul petrecut împreună este nepieritor, nemuritor. Iar viața nu se termină niciodată.

Moartea celor pe care îi iubim este doar un prag între un sfârșit și un nou început.

Jean inspiră și expiră rar.

Ar ruga-o pe Catherine să exploreze cu el această treaptă care urmează, această *viață următoare.* Această zi nouă și luminoasă după o noapte lungă și mohorâtă, care începuse în urmă cu douăzeci și unu de ani.

– La revedere, Manon Morello. La revedere, a șoptit Jean Perdu. Mi-a părut extraordinar de bine că te-am cunoscut!

Soarele s-a scufundat în spatele colinelor din Vaucluse, iar cerul ardea incandescent.

Abia când culorile au pălit și umbrele au cuprins lumea, Perdu a golit paharul de *Manon*, până la ultima picătură.

Epilog

Mâncaseră deja pentru a doua oară împreună cele treisprezece deserturi din Seara de Ajun și pregătiseră cele trei scaune pentru cei morți, pentru cei vii și pentru norocul din următorul an. Trei locuri rămâneau permanent libere la masa lungă din casa lui Luc Basset.

Ascultaseră „Ritualul cenușii", rugăciunea occitană a celor morți, pe care Victoria le-a citit-o în fața șemineului deschis din bucătărie. Le ceruse permisiunea să citească ea rugăciunea, în ziua de comemorare, pentru mama ei, Manon, și pentru sine. Era un mesaj de la femeia răposată pentru cei vii.

– Sunt coaja care mă poartă spre tine, a început Vic, cu vocea ei clară. Sunt sarea de pe buzele tale împietrite, sunt aroma, ființa tuturor felurilor de mâncare... Sunt roșeața surprinsă a dimineții și apusul guraliv de soare. Sunt insula de neclintit, care se opune mării. Sunt ce găsești și ce mă eliberează încet. Sunt granița bună a singurătății tale.

La ultimele vorbe, Vic plângea, la fel ca Jean și Catherine, care se țineau de mână. Și, de asemenea, Joaquin Albert Perdu și Lirabelle Bernier, ocazional Perdu, care încercau aici, în Bonnieux, un soi de armistițiu în viața lor de amanți și prieteni. Ei erau niște nordici austeri pe care prea puține lucruri îi mișcau, și cu siguranță nu niște cuvinte.

Îl îndrăgiseră foarte tare pe Max, așa-numitul „nepot adoptat". Și chiar și pe familia Basset, cu care își uniseră viața, prin dragoste, moarte și suferință. Toate aceste sentimente ciudate îi aduceau pe părinții lui Perdu împreună, pentru scurt timp, în zilele de sărbătoare. În pat, la masă și în călătoria pe care o făceau împreună, cu mașina. În restul anului, Jean primea același tratament la telefon, de la plângerile mamei sale legate de soțul ei divorțat, „dislexicul social" până la reproșurile pe un ton vesel ale tatălui la adresa doamnei profesoare.

Catherine presupunea că ambii se încingeau prin aceste tachinări, pentru ca după aceea, de 14 Iulie, de Crăciun și de curând chiar și la aniversarea lui Perdu, să se regăsească cu pasiune unul pe celălalt.

Perioada dintre douăzeci și trei decembrie și Bobotează au petrecut-o în Bonnieux, atât bătrânii Perdu, cât și Jean și Catherine. Zilele dintre ani au trecut cu multe feluri de mâncare, râs și conversații, cu plimbări lungi și degustări de vinuri, discuții între femei și tăcerea bărbaților. Și acum se apropia o nouă epocă, încă o dată.

Înflorirea piersicilor la sfârșitul iernii, când primăvara care se apropia de-a lungul Ronului scotea la iveală mugurii, însemna pentru Provence un nou început. Max și Vic își aleseseră acest anotimp al înfloririi alb-roșietice pentru a se căsători. Douăsprezece luni îl lăsase ea să-i facă curte, înainte de a-i da primul sărut, dar după aceea, totul a mers repede.

Puțin mai târziu, lui Max i-a apărut prima carte pentru copii: *Magicianul din grădină. O carte cu eroi pentru copii.*

Cartea crease confuzie printre critici, îi deranjase pe părinți și îi încântase pe copii, care se amuzau în legătură cu faptul că figurile autoritare erau mereu la ananghie în carte. Asta pentru că îi îndemna pe tineri să se revolte împotriva adulților care le spuneau tot timpul că nu au voie să facă una și alta.

Catherine și Jean găsiseră, după îndelungi căutări prin Provence, un atelier. Spațiul în sine nu fusese niciodată o problemă, ci faptul că ea dorea ca peisajul să reflecte exact harta sufletească a ei și a lui Jean. Au găsit în cele din urmă un hambar lângă o fermă provensală atrăgătoare, ușor dărăpănată, între Sault și Mazan. La dreapta, un câmp de lavandă; la stânga, un munte; în față, o panoramă neîntreruptă spre podgorii și Mont Ventoux. În spate, o livadă prin care dădeau ture pisicile lor, Rodin și Nemirovsky.

– Mă simt ca acasă, îi explicase Catherine lui Jean, când depusese la notar, cu satisfacție, majoritatea banilor primiți după divorț. Ca și când mi-aș fi recunoscut, la sfârșitul unui drum neîndurător, propriul meu cămin.

Sculpturile ei erau aproape de două ori mai mari decât statura umană. Era ca și când Catherine ar fi putut vedea ființe zăvorâte în piatră, ca și când ea ar fi putut privi prin blocurile de piatră până în sufletul lor, le-ar fi auzit strigătele, le-ar fi simțit inima bătând. Și apoi, Catherine începea să elibereze ființele, sculptându-le.

Nu erau întotdeauna făpturi plăcute la vedere.

Ura. Nevoia. Clemența. Cititorul de suflete.

Un moment!

Chiar așa era! Dintr-un bloc de piatră de mărimea unei lăzi de banane, Catherine eliberase două palme care creau care dădeau formă unui lucru cu degetele. Citeau, mângâiau, atingeau aceste mâini căutând și găsind cuvintele? Cui aparțineau? Trăgeau ceva în afară sau pipăiau prin interior?

Dacă îți lipeai fața de piatră, simțeai că se deschide înăuntru o ușă ascunsă, zidită. O intrare... spre o cameră?

– Fiecare om are o cameră interioară, în care se furișează demonii săi. Abia când o deschizi și te așezi în fața lor, ești liber, spuse Catherine.

Jean Perdu se îngrijea ca ei să-i meargă bine, în Provence sau la Paris, când locuiau amândoi în vechea lui locuință din Rue Montagnard.

El era atent ca ea să mănânce și să doarmă bine, să se întâlnească cu prietenele ei și să se elibereze dimineața de toate aberațiile din vise.

Făceau dragoste deseori, încet și concentrat. Îi cunoștea fiecare centimetru de piele, fiecare loc perfect și imperfect. O mângâia și îi dezmierda fiecare imperfecțiune, până ce corpul ei credea că ea era cea mai frumoasă femeie din lume pentru el.

Pe lângă jobul cu jumătate de normă de la librăria din Banon, Perdu mergea la vânătoare. În timp ce Catherine se ducea la Paris sau sculpta singură la fermă, ținea cursuri, vindea piese de artă, finisa, retușa, corecta – el căuta cele mai emoționante cărți din lume. În biblioteci școlare, ascunse printre moștenirile profesorilor gârboviți și ale pomicultoarelor guralive, în pivnițele uitate și în buncărele sumbre, construite în timpul războiului rece.

Perdu își începuse comerțul cu cărți unice cu un facsimil al unui manuscris de-al lui Sanary, care ajunsese în posesia sa după drumuri întortocheate. Samy hotărâse ca pseudonimul ei să rămână un subiect închis.

În curând, s-a găsit un colecționar solvabil pentru opera unică, datorită ajutorului oferit de Claudine Gulliver din Rue Montagnard nr. 27, care era funcționară la o casă de licitații.

Dar, când Perdu a început să-l examineze emoțional pe omul căruia voia să-i vândă cartea, a luat naștere renumele său de iubitor excentric de cărți, care nu le vinde unei persoane nepotrivite, oricât de mulți bani ar fi în joc. Uneori se anunțau grămezi de colecționari pentru o carte, dar Perdu îl alegea pe acela care i se părea că ar fi cel mai bun iubit, prieten sau pacient al operei respective. Banii erau pe planul doi.

Perdu a călătorit de la Istanbul la Stockholm, de la Lisabona la Hongkong și a găsit cele mai înduioșătoare, cele mai inteligente, cele mai periculoase cărți – și chiar și pe cele mai potrivite ca să fie citite seara la culcare.

Deseori, ca acum de exemplu, Jean Perdu stă în bucătăria de vară a fermei, culege rozmarin și flori de lavandă, miroase ținând ochii închiși parfumul acesta atât de tipic provensal și scrie *Marea Enciclopedie a micilor sentimente. O operă de referință pentru librari, îndrăgostiți și alți*

farmaciști literari.

La litera G trece chiar Gătitul care alină, adică sentimentul că în bucătărie, pe aragaz, se pregătește ceva delicios în fața ta, geamurile se aburesc și iubirea ta se așază imediat cu tine la masă și te privește cu afecțiune între două înghițituri. (Cunoscut și drept: viață)

Rețete

Bucătăria provensală este la fel de diversă ca peisajul din regiune: pe coastă, pește; la țară, legume; în munți, carne de miel sau mâncăruri create de nevoie dintr-o multitudine de leguminoase. Într-o regiune se gătește cu mult ulei de măsline, în alta, pe bază de vin și la granița cu Italia există mâncăruri cu paste. În Marsilia Orientul sărută Occidentul cu gust de mentă, șofran sau chimion și în Vaucluse se găsește paradisul trufelor și al dulciurilor.

Totuși, multe ingrediente sunt comune în tradiția culinară a văii Ronului, ca și a Coastei de Azur: ulei de măsline dens și puternic aromat, usturoi, multe feluri diferite de roșii, unele uscate (pentru salate, sosuri, supe, tarte, pizza, confit-uri, umpluturi...), brânză de capră din Banon și verdețuri proaspete. Bucătăreasa provensală folosește doar cel mult trei sortimente diferite de ierburi pentru a-și condimenta fripturile și felurile de mâncare. Dintre acestea însă, în cantitate mare, salvie sau lavandă, cimbru sau rozmarin, fenicul sau cimbrișor.

Următoarele feluri de mâncare sunt tipice pentru anumite zone și însoțesc istoria cu parfumul și culoarea lor.

Bohémienne des légumes

Este un fel de mâncare înrudit cu *ratatouille,* dar are și vinete. În plus, este îmbogățit cu un sos de roșii cu busuioc. De cele mai multe ori, se face cu legume de o singură culoare, tăiate în bucățele foarte mici.

Gustul tigăii cu legume provensale depinde de calitatea și intensitatea ingredientelor. Legumele trebuie să fie „sărutate de soare", roșiile mari, fără gust și pline de apă fac mâncarea fadă. Aromele verdețurilor proaspete sunt la fel de importante.

Ingrediente (pentru 6 persoane):
2 vinete tari
2 cepe mari
2 zucchini mici, tari

3 ardei roșii
3-6 roșii zemoase și bine coapte (sau o conservă de roșii pentru pizza)
sare, piper, un cățel de usturoi tocat, cimbru proaspăt (la alegere, rozmarin, frunze de dafin)

Pentru sosul de roșii:
500 g roșii coapte, dulci, aromate
cimbru, busuioc din belșug
3 linguri de ulei de măsline

Pregătire:
1. Se curăță legumele (la ardeii roșii se îndepărtează semințele și se curăță pielița cu un curățător de cartofi; se opăresc roșiile și li se îndepărtează pielița) și se taie în cuburi mici. Mai întâi se încing vinetele în ulei fierbinte într-o tigaie mare și se prăjesc, întorcându-se permanent (circa 10-15 minute). Restul legumelor se adaugă după aceea. Când s-au înmuiat, se condimentează cu sare, piper, usturoi tocat și cimbru. Se presează într-o formă de terină.

2. Între timp se pregătește sosul: roșiile fără pieliță și fără semințe se călesc cu verdețurile în ulei de măsline, până devin o pastă. Se adaugă sare și piper după gust, apoi se trec prin blender.

3. Pentru servire, se stropește terina de legume cu ulei de măsline și se servește cu sosul de roșii. Acest fel de mâncare se asezonează perfect cu baghetă și smântână maturată.

Pistou

Aceasta este supa provensală care a încălzit-o pe Samy și care poate să trezească oricui cheful de viață. Nu e chiar indicată pentru o seară romantică... Citiți mai jos de ce.

În Provence, aproape fiecare are o rețetă proprie pentru *soupe au pistou.* Ingredientele de bază sunt fasolea (verde, albă sau roșie), dovlecei, roșii, busuioc și usturoi. Dar fiecare conferă supei nota sa proprie adăugând ce mai dorește din grădină sau legume din piața săptămânală, de exemplu dovleac, sfeclă, țelină. Unii o pregătesc ca pe *minestrone*, alții pun înăuntru tăiței lați, de genul *gobetti*, macaroane mici sau *penne rigate*. În zona Nisa se adaugă o bucățică de bacon. Ingredientul magic este, însă, *pistou* (care înseamnă „zdrobit" în limba provensală), un sos verde, picant, asemănător cu pestoul genovez, doar că fără muguri de pini.

Ingrediente (pentru 4 persoane):
o conservă (greutate scursă de lichid: 250 g) de fasole albă boabe italiană
200 g morcovi
250 g zucchini
1 tulpină de praz (sau ceapă verde)

500 g cartofi
1 ceapă
4 roșii coapte dulci și aromate (sau o jumătate de conservă cu roșii decojite)
ulei de măsline
200 g fasole verde
piper
3-4 ramuri de cimbru și cimbrișor, rozmarin,

Pentru pasta de verdețuri:
2-3 căței de usturoi
½ linguriță de sare grunjoasă
3-4 fire de busuioc
50 g parmezan (sau *pecorino*, după gust)
5 linguri ulei de măsline

Pregătire:
1. Se curăță legumele, se spală, se taie în bucăți, felii sau cuburi. Se opăresc roșiile, se decojesc de pieliță și se taie în bucățele (la alegere se pot folosi roșii bune din conservă). Se încinge ulei într-o oală mare. Se adaugă legumele și verdețurile și se călesc 10 minute la foc mic. Se adaugă sare.

2. Fasolea clătită în apă rece, se scurge, se adaugă peste legume. Se toarnă 1 l și jumătate de apă și se pune totul la foc mic, acoperind cu capac. Se fierbe supa 30- 45 de minute (până când boabele de fasole albă s-au înmuiat). Se adaugă sare și piper după gust.

3. *Pentru pasta de verdețuri:* Se curăță usturoiul, se toacă cu sare, frunze de busuioc și parmezan în tocătorul universal sau se mixează până devine cremos. Se amestecă cu ulei de măsline până la omogenizare.

4. *Pistou* se pune în farfurii de supă, se toarnă supa de legume fierbinte și se servește. Unii amestecă pasta în supă și servesc apoi cu parmezan presărat deasupra.

Cotlete de miel cu flan de usturoi

Succesul unui fel de mâncare din carne de miel ține de calitatea cărnii și de marinare.

Dacă măcelarul dumneavoastră nu vă marinează carnea, găsiți aici variante pentru o marinată delicioasă, în care carnea trebuie ținută aproximativ o noapte.

Ingrediente (pentru 2–3 persoane):
Pentru marinată:

2-3 căței de usturoi
puțin suc de roșii
1 lingură de rozmarin verde tocat
1 lingură de cimbru uscat tocat
2-3 linguri miere lichidă
piper
ulei de măsline de bună calitate (de exemplu, aromatizat cu rozmarin, usturoi, lavandă sau lămâie)
eventual, muștar de Dijon, chili dulce, sherry, cremă de oțet balsamic sau puțin vin roșu. Ce vă inspiră, se poate pune!

Pentru miel:
6 cotlete de miel
4 linguri de ulei de măsline

Pentru flanul de usturoi (garnitură mică pentru 2-4 persoane):
100 g usturoi
125 ml lapte sau smântână
sare, piper
3 ouă bătute
nucșoară, ulei de măsline

Pregătire:
1. *Marinata:* Se curăță usturoiul, se toacă mărunt și se amestecă cu sucul de roșii, cu verdețurile, cu miere, piper, ulei de măsline și ingredientele la alegere. Se pun cotletele de miel într-o pungă de 3 l pentru congelator. Se închide punga, se pune într-un castron și se lasă carnea la marinat câteva ore sau peste noapte.

2. *Cotletele de miel:* Într-o tigaie se încing pe o parte și pe cealaltă câte un minut. Tigaia se ia de pe foc, se lasă 5 minute să se odihnească. În interior, trebuie să fie roz. (Autoarea preferă să le pregătească pe un grill cu teflon – atunci carnea va fi perfectă.)

3. *Flanul de usturoi:* Căței de usturoi curățați se înmoaie la foc în lapte/smântână, se trec printr-o sită, se adaugă sare și piper și se condimentează cu nucșoară. Se amestecă ouăle bătute în compoziția răcorită. Se pune într-o formă de budincă și se coace în *bain marie* timp de 20 de minute. Se lasă 10 minute să se răcească, apoi se răstoarnă pe farfurie.

4. La asta se potrivesc cartofii cu rozmarin în tavă, unși cu ulei de măsline și presărați cu sare grunjoasă.

Înghețată de lavandă

În gelateriile din Rousillon, înghețata de lavandă are o culoare violet intensă, apropiată de cea a florilor – de cele mai multe ori este colorată cu suc de afine. Înghețata locală făcută fără afine este albă și are în ea mici pete violet.

Ingrediente:
1-2 linguriţe de lavandă uscată sau 2-4 linguriţe de flori de lavandă (din grădină sau bio)

200 g zahăr
8 linguri lapte dulce
8 gălbenușuri (pe cât posibil bio)
250 ml smântână (iaurt pentru versiunea ușoară)
eventual, o mână de afine pentru culoare

Pregătire:
1. Lavanda si zahărul se mărunțesc cu mixerul (sau cu o baghetă magică) până ia naștere un praf fin. Această pudră de lavandă se dizolvă în lapte, până ce cristalele nu se mai simt (eventual, se încălzește ușor dar nu se fierbe). Gălbenușul se amestecă cu smântâna. Turnați laptele cu lavandă peste crema din gălbenușuri și smântână și amestecați bine. Afinele se pasează și se adaugă după preferință.
2. Puneți amestecul în mașina de înghețată sau în congelator, amestecând din când în când ca să nu se formeze cristale de gheață.

3. Se decorează cu flori de lavandă.

Rețetă alternativă pentru

Înghețata de lavandă cu sirop sau miere de lavandă

Ingrediente:
5 linguri de sirop de lavandă
500 g iaurt grecesc
8 linguri lapte proaspăt
200 g smântână
eventual, o mână de afine pentru culoare
miere de lavandă, sirop de lavandă sau flori, pentru decor

Pregătire:
1. Siropul de lavandă se amestecă cu iaurtul, se adaugă laptele și smântâna și se omogenizează, amestecând.

2. Se pasează afinele și se adaugă pentru colorare.

3. Se pune în mașina de înghețată sau în congelator. Înainte de a se servi se decorează cu sirop, flori sau miere de lavandă.

Cele treisprezece deserturi

Cele *treisprezece deserturi* din produse provensale regionale urmează o tradiție de aproape o sută de ani a mâncărurilor de Crăciun.

Ele simbolizează cei treisprezece participanți la Cina cea de Taină (Iisus și cei doisprezece apostoli) și se servesc după masa de la miezul nopții sau *le gros souper*, care constă în șapte feluri de mâncare simple, fără carne).

O selecție tipică pentru cele *treisprezece deserturi* ar fi:

- stafide (de casă);
- smochine uscate (de casă);
- nucile obligatorii: migdale, nuci și alune de pădure;
- curmale, care reprezintă regiunea unde a trăit și a murit Iisus;
- patru sortimente diferite de fructe proaspete, cum ar fi prune (tradițional din Brignoles), pere de iarnă, pepeni, mere, portocale, struguri, mandarine;
- fructe glazurate;
- miere turcească deschisă și închisă la culoare, nuga albă și neagră. Cea albă este făcută din alune, semințe de pin și fistic (simbolizează binele și puritatea), nugaua închisă la culoare simbolizează răul și impuritatea;
- *fougasse* (sau *Fouace*), un chec rotund cu ulei (trebuie rupt, nu tăiat!);
- *oreillettes*, vafe subțiri, aromate cu coajă de lămâie;

- *roules*: brioșe cu lapte și scorțișoară;
- *ratafia* (mix de suc de fructe și coniac) sau carthagène un vin dulce fortifiant;
- *calissons d'Aix:* dulciuri asemănătoare cu marțipanul, din pastă de migdale și pepene galben confiat;
- *biscotti;*
- brânză de capră marinată.

Farmacia literară de urgență a lui Jean Perdu

De la Adams până la von Arnim

Acționând ca medicamente pentru spirit și inimă în cazul catastrofelor ușoare, până la cele medii. Dacă nu sunt prescrise altfel, se împart pe mai multe zile în doze suficiente (5-50 pagini). Pe cât posibil, se iau cu picioarele calde și/sau cu o pisică în poală.

Adams, Douglas, *Ghidul autostopistului galactic*
Se prescrie în doze mari pentru tratarea optimismului patologic sau împotriva lipsei de umor. Ideal pentru cei care merg la saună fără prosop.
Efecte secundare: Aversiune față de posesie și o tendință potențial cronică de a purta halat de baie toată ziua.

Barbery, Muriel, *Eleganța ariciului*
Un tratament foarte eficient împotriva fricii de „drobul de sare". Recomandat geniilor nerecunoscute, îndrăgostiților de filme grele și celor care îi urăsc pe șoferii de autobuz.

Cervantes, Miguel de, *Don Quijote de la Mancha*
Pentru conflictele dintre realitate și ideal.
Efecte secundare: anxietatea în fața tehnologiei moderne și efectelor distructive ale mașinilor, cu care ne luptăm ca și cum ar fi mori de vânt.

Forster, Edward Morgan, *Mașina dă greș*
Primă apariție în *The Oxford and Cambridge Review,* 1909)

Atenție, antidot care acționează foarte puternic împotriva tehnocrației internetului și credulității oarbe în iPhone. Ajută și împotriva dependenței de Facebook și încrederii în *The Matrix*.

Instrucțiuni de utilizare: Dacă sunteți în Partidul Piraților sau un activist în rețea, luați doar în cantități mici!

Gary, Romain, *Promisiunea zorilor.* Autobiografie
Pentru înțelegerea iubirii materne, împotriva amintirilor neclare din copilărie.

Efecte secundare: Evadare în lumea fantastică, suferință din iubire.

Gerlach, Gunter, *Frauen von Brücken werfen. (Cum se aruncă femeile de pe poduri)* – nepublicat în limba română

Pentru autori cu blocaj la scris și oameni care cred că crima este supraestimată în romanele polițiste.

Efecte secundare: pierderea conectării la realitate, deschiderea minții.

Hesse, Hermann, *Treptele.* Poezie, apărută prima oară în *Jocul cu mărgele de sticlă*

Împotriva suferinței și pentru curajul de a avea încredere.

Kafka, Franz, *Cercetările unui câine.* Povestire din volumul *Marele Zid Chinezesc*

Împotriva sentimentului ciudat de a nu fi înțeles de nimeni.

Efecte secundare: pesimism, dorul de a mângâia pisici.

Kästner. Erich, *Trusa lirică de prim ajutor*

Conform liricului doctor Kästner se folosește pentru tratarea diferitelor suferințe și inconveniente, cum ar fi contra atotștiutorilor, dorinței urgente de a se despărți de cineva, grijilor zilnice și melancoliilor de toamnă.

Lindgren, Astrid, *Pippi Șosețica*

Acționează împotriva pesimismului dobândit (nu înnăscut) și fricii de minuni.

Efecte secundare: pierderea capacității de a calcula, cântatul sub duș.

Martin, George R.R., *Urzeala tronurilor.* Primul dintr-o serie de 5 romane

Te ajută să scapi de obsesia televizorului, împotriva necazurilor în dragoste, împotriva supărărilor de zi cu zi și a idealurilor plictisitoare.

Efecte secundare: insomnie, vise tulburătoare.

Melville, Herman, *Moby-Dick*

Pentru vegetarieni.

Efect secundar: frica de apă.

Millet, Catherine, *Viața sexuală a Catherinei M.*

Te ajută să dai răspunsuri la întrebarea extrem de importantă, și anume dacă te-ai avântat cu capul înainte într-o relație.

Observație: E posibil să fie și mai rău de atât.

Musil, Robert, *Omul fără însușiri*

O carte pentru bărbații care au uitat ce voiau de la viață.

Acționează împotriva lipsei țelului.

Efecte secundare: efect pe termen lung, după doi ani viața ți se va schimba complet. Principalele riscuri sunt date de faptul că vă veți pierde toți prietenii, veți avea chef de a critica societatea și veți avea vise recurente.

Nin, Anaïs, *Delta lui Venus*

Tratează lipsa de libido și reface senzualitatea după doar câteva zile!

Efect secundare: Enervare spontană.

Orwell, George, *1984*

Contra credulității și a indiferenței. Vechi medicament băbesc împotriva optimismului cronic, valabilitate expirată.

Pearce, Philippa, *Grădina de la miezul nopții*

Eficient pentru îndrăgostiții nefericiți.

(PS: La această boală aveți voie să citiți orice, atâta vreme cât nimic nu are de-a face cu dragostea, de exemplu romane horror, polițiste sau steampunk.)

Pratchett, Terry, *Lumea Disc*, serie care cuprinde 40 de romane

Culoarea magiei este primul, iar ultimul este *The Shepard's Crown (Coroana păstorului)* – nepublicat în limba română

Contra suferințelor cauzate de lume și a naivității periculoase. Le pune mintea pe bigudiuri chiar și începătorilor.

Pullman, Philip, *Busola de aur.* Trilogie

Pentru cei care din când în când aud voci imaginare și cred că ar avea frați de suflet printre animale.

Ringelnatz, Joachim, *Rugăciuni pentru copii*

Pentru agnosticii care ar dori să se roage vreodată.

Efect secundar: Frânturi de amintiri despre seri din copilărie.

Saramago, José, *Eseu despre orbire*

Te ajută să tratezi suprasolicitarea, să-ți alegi prioritățile și să înțelegi care este sensul propriei vieți.

Stoker, Bram, *Dracula*

Contra viselor plictisitoare și recomandate pentru cei care stau în așteptarea telefonului: „Când o să sune, oare?)"

Surre-Garcia, Alem și **Meyruels, Françoise,** *Ritualul cenușii.* O rugăciune occitană a morților către cei vii. Originalul a apărut în: *Lo libre dels rituals*, 2002.

Ajută în situații de suferință continuă pentru o persoană iubită care a murit, și ca rugăciune laică pentru cei fără confesiune.

Efect secundar: Lacrimi.

Toes, Jac, *De vrije man (Omul liber).* Cartea nu a fost publicată în limba română.

Pentru dansatorii de tangou între două *milongas,* precum și pentru bărbații cărora le este frică de iubire.

Efect secundar: Reflexii asupra propriei relații.

Twain, Mark, *Aventurile lui Tom Sawyer*

Pentru adulții care vor să-și înfrângă temerile și să redescopere copilul din ei.

von Arnim, Elizabeth, *Aprilie magic*

Contra incapacității de decizie și pentru încrederea în prieteni.

Efecte secundare: Îndrăgostirea de Italia, dorul de ținuturile sudice, un înalt simț al dreptății.

OBSERVație: Autorii **Sanary** (*Luminile sudului*), **P. D. Olson** și **Max Jordan** (*Noaptea*) sunt exclusiv personaje ale acestui roman.

Mulțumiri

De când mi-a încolțit ideea și am scris primele notițe (pe 9 august 2010) și până la tipar (la începutul lui aprilie 2013), acest roman a trecut prin mai multe etape: cercetare și disperare, scrierea unor pagini care au ajuns la gunoi, numeroase versiuni intermediare și explozii de creativitate, precum și o pauză forțată de un an, din cauza bolii.

Cei care mi-au stat alături pe parcursul acestui proces intens și-au lăsat amprenta pe lucrarea mea. Vreo zece profesioniști (dintre care majoritatea, nevăzuți de public) sunt implicați în asigurarea faptului că o carte devine un act artistic care bucură, amuză și încântă. Pe unii îi voi menționa, alții, pe care nu i-am întâlnit niciodată, au fost responsabili de designul cărții, de corectură, de producerea și vânzarea cărții și le sunt recunoscătoare. Cultura este rezultatul lucrului în echipă, iar un autor singur nu ar putea niciodată să fie la fel de bun fără sprijinul celor din fundal. Eu simt povestea și o îngrijesc cu dragoste, dându-i forma scrisă, dar această echipă se asigură că povestea mea iese în lume și că merită a fi citită.

Și cititorii joacă un rol important. Am fost foarte mișcată de scrisorile minunate pe care le-am primit în timp ce scriam. Mesaje ale unora dintre aceşti cititori sunt întreţesute în text.

Așadar, *merci beaucoup*:

Soțului meu, autorul J. Din păcate, nu pot să explic aici pe de-a-ntregul motivele, dar ele includ mâncare, confort și iubire. Nevoia ta de a scrie mă face pe mine să petrec mai ușor timpul sub același acoperiș cu personajele mele și să nu mi se pară nimic în neregulă.

Lui Hans-Peter, fiindcă a avut răbdare cu mine timp de un an.

Lui Adrian și Nane, pentru că, timp de 8 luni, mi-au masat durerea din corp și m-au ajutat să pot ședea la birou și scrie. Și lui Bernhard și Claudia, sergenții de serviciu, care mi-au impus tortura kinetoterapiei.

Agentei mele istețe, Cecile.

Doamnei K., o corectoare minunată care nu numai că pune virgulele la locul lor, ci îmi ordonează și ortografia creativă.

Lui Brigitte, gazda mea încântătoare de la porumbarul din Bonnieux, și lui Dede, proprietarul pensiunii din Sanary-sur-Mer.

Patriciei, pentru încredere și entuziasm.

Celor de la Ebgold Coffee Roasters: cartea asta a funcționat pe bază de cafea.

Lui Doris G., care mi-a permis să locuiesc practic în grădina ei câteva săptămâni, ca să scriu jurnalul lui Manon. Fertilitatea grădinii pătrunde în tot acest text.

Ultima pe listă și cea mai importantă este redactorul meu, Andrea Müller, care face cărțile bune și mai bune. Cu ochiul ei magic identifică textul superfluu și intensifică dramatismul scenelor triste. Pune întrebări provocatoare și nu pare să doarmă niciodată. Astfel de profesioniști fac dintr-un scriitor bun un povestitor cu greutate.

Nina George
ianuarie 2013

P.S.: Le mulțumesc și librarilor care ajută magia să ajungă la mine. Eu respir mai bine în preajma cărților, pur și simplu.